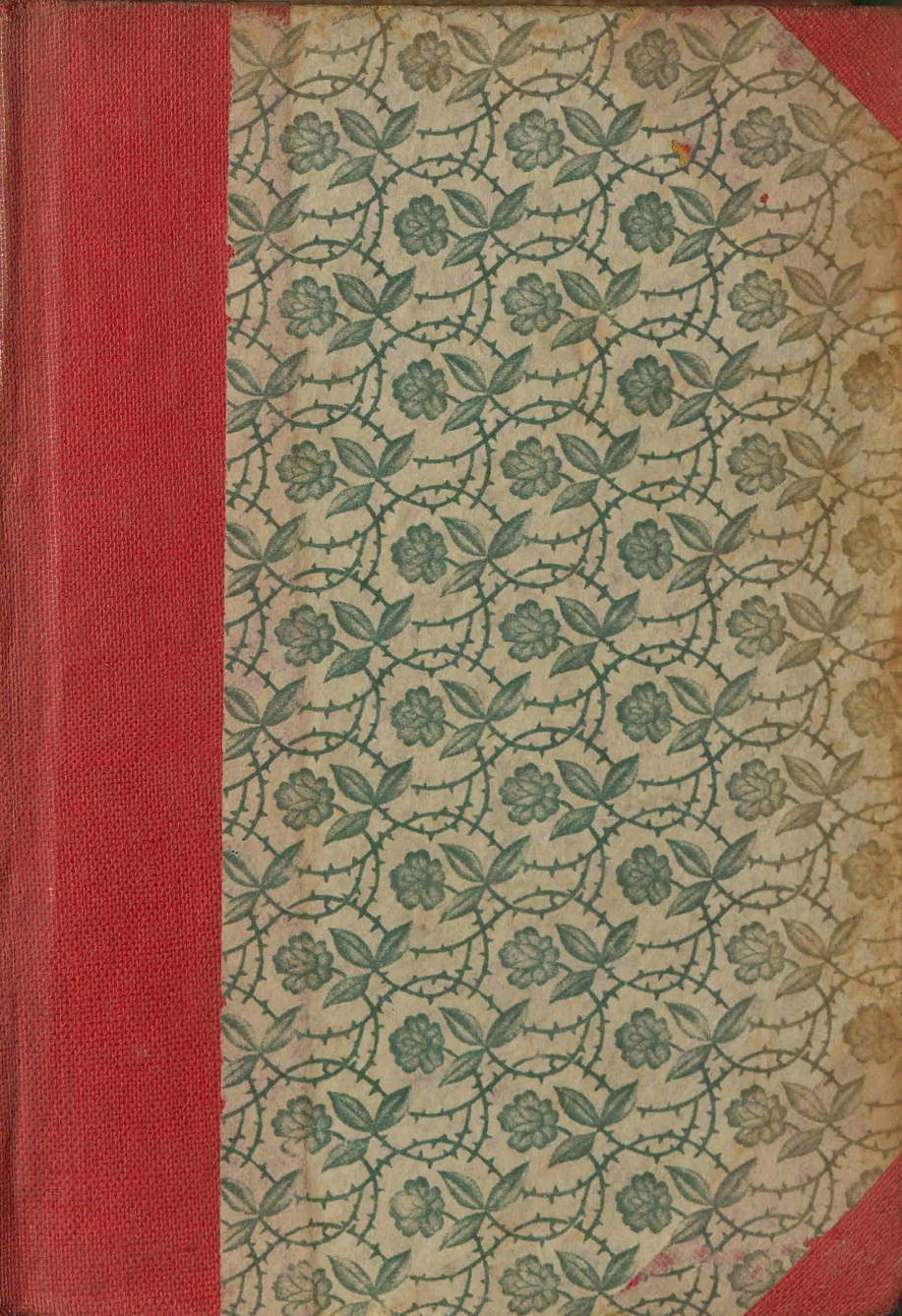

Rs. 1-0-0 F.84
K. J. Library G.O. 1941-

alayalam Men of Letters Series

കേരള ഭാഷാപ്രണയികൾ

ടി. റാവുബഹദൂർ ഒയ്യാരത്തു ചന്തുമേനോൻ.

ഗ്രന്ഥകർത്താ

മൂക്കോത്തുകുമാരൻ.

LB
C36
DHARMARAM COLLEGE LIBRARY
3486
BANGALORE.

വി. വി. പ്രസിദ്ധീകരണശാല,

തിരുവനന്തപുരം.

റാവുബഹദ്ദർ
ഒയ്യാരത്തു ചന്തുമേനോൻ അവർകൾ.

DEFINITORY
LIBRARY
CANCELLED

മുഖവുര.

വളരെ അധൈര്യത്തോടും ഉൽക്കണ്ഠയോടും കൂടിയാണു് ഞാൻ ഈ പുസ്തകം ബഹുജനസമക്ഷം സമർപ്പിക്കുന്നതു്.

ഒരു സാഹിത്യകാരന്റെ നിലയിൽ റാവുബഹദൂർ ഒ. ചന്തുമേനോൻ അവർകൾ ഏറ്റവും മുഖ്യനായി ഗണിക്കപ്പെട്ടിരിക്കയാണു്; ഒരു ജഡ്ജിയുടെ നിലയിൽ അദ്ദേഹം സർവ്വസമ്മതനായിരുന്നു; ഒരു മനുഷ്യന്റെ നിലയിൽ അദ്ദേഹം ബഹുമാന്യനുമത്രെ. അദ്ദേഹത്തെ നേരിട്ടു പരിചയമുണ്ടായിരുന്ന പലരും ഇന്നു ജീവിക്കുന്നുണ്ടു്; ആ മഹാനെ സംബന്ധിക്കുന്ന സരസതരങ്ങളായ ചരിത്രകഥകൾ ഇന്നും പലർക്കും അറിയാം. താൻ ഭൂലോകവാസം വെടിഞ്ഞിട്ടു് ഇന്നേക്കു കൃത്യമായി 33 കൊല്ലം തികഞ്ഞുവെങ്കിലും അവിടത്തെ അനന്യസാധാരണമായ സ്വഭാവവൈശിഷ്ട്യങ്ങളും ഫലിതരസസമ്മിശ്രമായ പ്രവൃത്തികളും പൊടിക്കൈകളും പലേ മാന്യന്മാരുടെയും ഓർമ്മയിൽ അവയ്ക്കുള്ള പുതുമയും രസികത്വവും പോയ്പോകാതെ ഇങ്ങിനെ നിലനിന്നു വരുന്ന ഈ അവസരത്തിൽ ആ അനുഗ്രഹീതപുരുഷന്റെ ജീവചരിത്രം പരസ്യം ചെയ്യുന്ന ആൾക്കു് എങ്ങിനെയാണു് അധൈര്യവും ഉൽക്കണ്ഠയും ഇല്ലാതിരിക്കുക?

മഹാമഹിമ ശ്രീ കൊച്ചി, അപ്പൻതമ്പുരാൻ തിരുമനസ്സിലെ അധ്യക്ഷതയിൽ നടത്തപ്പെട്ടിരുന്ന 'സാഹി

ത്യസമാജ'ത്തിന്റെ ഒരു കമ്മിറ്റിയോഗത്തിൽ ചെയ്തിരുന്ന നിശ്ചയങ്ങളിൽ പ്രധാനമായ ഒന്നു, കേരളത്തിലെ പരേതരായ സാഹിത്യപ്രണയികളുടെ ജീവചരിത്രങ്ങളും, ഇംഗ്ലീഷിലെ "Men of Letters Series," എന്ന ഗ്രന്ഥപരമ്പരയുടെ സമ്പ്രദായത്തിൽ മലയാളഭാഷയിൽ എഴുതി പരസ്യം ചെയ്യേണമെന്നായിരുന്നു. പലരും ഓരോരുത്തരുടെ ജീവചരിത്രം എഴുതാമെന്ന് അന്നു് ഏല്ക്കുകയുണ്ടായി. ആ ക്രൃത്തിൽ ചന്തുമേനോന്റെ ജീവചരിത്രം എഴുതാമെന്നു ഞാനും ഏറ്റിരുന്നു. അതുകഴിഞ്ഞിട്ട് കൊല്ലം വളരെയായി. അതിൽ വേണ്ടുന്ന പ്രോത്സാഹനം കിട്ടുമെന്നുള്ള ആശയുടെ വഴി കാണായ്കയാലും സമാജം പിന്നെ അതിൽ കായ്മായി പ്രവർത്തിച്ചുകാണായ്കയാലും ഞാൻ അതിനായി ശ്രമിച്ചില്ലെന്നേ പറയേണ്ടതുള്ളൂ. ഇങ്ങിനെയുള്ള അഭിപ്രായങ്ങളും പ്രകടിക്കുകയും അവയുടെ വിലയും സാധുതയും സ്ഥാപിച്ചുകൊണ്ടു പ്രസംഗങ്ങളും ചെയ്തായും അവയുടെ സരിച്ചു പ്രമേയങ്ങളും പാസ്സാക്കുകയും ചെയ്തായെന്നതു, നമ്മുടെ സാഹിത്യപരമായ സമ്മേളനങ്ങളിൽ സർവ്വസാധാരണമായി നടക്കുന്ന സംഭവങ്ങളാണല്ലൊ. അവയെ നിരോധിപ്പാൻ പിന്നീടു് ആരും ഒന്നും പ്രവർത്തിക്കാതിരിക്കുകയും സർവ്വസാധാരണമായിത്തീർന്നിരിക്കുന്നു. "സമസ്തകേരള സാഹിത്യപരിഷത്തു" പോലെയായി നടത്തപ്പെടാറുള്ള വാർഷികോത്സവങ്ങളിലും ഇങ്ങിനെയുള്ള പ്രസംഗങ്ങളും പ്രമേയങ്ങളും ധാരാളമുണ്ടാകാറുണ്ടു്. അവയെക്കൊണ്ടും ഫലമൊന്നും ഉണ്ടായിക്കഴിഞ്ഞിട്ടില്ല.

എഴുത്തച്ഛൻ കിളിപ്പാട്ടുകളും ചെറുശ്ശേരി ഗാഥയും കൊട്ടാരക്കരത്തമ്പുരാനും കോട്ടയം തമ്പുരാനും ആട്ടക്ക

ഥകളും കുഞ്ചൻ ഓട്ടംതുള്ളലും ബെയിലി, ഗുണ്ടർട്ട് എന്നിവർ നിഘണ്ടുക്കളും വ്യാകരണങ്ങളും മറ്റും ഉണ്ടാക്കിയതു വല്ല സാഹിത്യസഭകളിലേയും പ്രമേയങ്ങളാലോ അന്നു സരിച്ചോ ബഹുമാനിച്ചോ അവയാൽ നിർബ്ബന്ധിതരായോ ആയിരുന്നില്ല. ഗോവിന്ദപ്പിള്ള ഭാഷാചരിത്രം രചിച്ചതും ചന്തുമേനോൻ നോവൽ എഴുതിയതും സമാജങ്ങളുടെ പ്രേരണകളാൽ ആയിരുന്നില്ല. സാഹിത്യകാരന്മാരെ പ്രോത്സാഹിപ്പിക്കുവാൻ തക്കവണ്ണം ധാരാളം പണം മൂലധനമായി ശേഖരിച്ചുവെക്കാൻ സാധിക്കാത്ത നിലയിൽ, ഈ വക സമാജങ്ങളാൽ ഭാഷാപോഷണാർത്ഥം വല്ലതും പ്രവർത്തിക്കുവാൻ സാധിക്കുകയില്ലെന്നു് എല്ലാവർക്കും ബോധ്യമാകത്തക്ക അനുഭവമാണു് അവയെക്കൊണ്ടു് ഇതുവരെ ഉണ്ടായിട്ടുള്ളതു്. ഒന്നുകിൽ സാഹിത്യകാരന്മാർ ധനവാന്മാരായിരിക്കണം; അല്ലെങ്കിൽ വല്ല ധനവാന്മാർക്കും സാഹിത്യഭ്രമം കലശലായി ഉണ്ടായി അവർ സാഹിത്യകാരന്മാരെ പോഷിപ്പിക്കണം. വിജയനഗരം രാജകുമാരൻ, ക്രിക്കറുകളിയിൽ പരിഭ്രാന്തനായി, കൊല്ലം തോറും ലക്ഷക്കണക്കിൽ അതിന്നായി ധനം ചെലവു ചെയ്യുന്നതു കാണുമ്പോൾ, മലയാളസാഹിത്യത്തിൽ ഇങ്ങിനെ ഒരു ഭ്രമം കടന്നുകൂടിയ രാജാക്കന്മാരൊ പ്രഭുക്കന്മാരൊ ഉണ്ടായെങ്കിൽ എത്ര നന്നായിരുന്നുവെന്നു് എനിക്കു തോന്നാറുണ്ടു്. ഭാഷാപോഷണത്തിൽ ഉത്സുകനായി സ്വന്തം കൈയ്യിൽ നിന്നു് അനവധിധനം അതിലേക്കു ചെലവഴിച്ചു, വാസനാകവികളെ പ്രോത്സാഹിപ്പിച്ചുപോന്നിരുന്ന പരേതനായ വട്ടീസ്സുമാപ്പിള അവർകളെ ഞാൻ ഈ അവസരത്തിൽ കൃതജ്ഞ

താപൂർവ്വം സ്മരിക്കുന്നു. വിദ്വാന്മാർ പ്രായേണ ദരിദ്രരാണല്ലോ. അവർ ഭാഷയെ പട്ടിണിയിടീക്കുമാറാകാതിരിക്കേണ്ടതിനെങ്കിൽ, അവരെ ഒന്നാമതു പട്ടിണിയിൽനിന്നു രക്ഷിക്കേണ്ടതു് ആവശ്യമാണു്.

ഈ മുഖവുരയിൽ ഈ സംഗതികൾ എടുത്തുപറവാൻ ഒരു പ്രത്യേക കാരണം ഉണ്ടായിട്ടുണ്ടു്. ഈ പുസ്തകം അപൂർണ്ണവും ദോഷസങ്കലിതവും ആയിരിക്കാമെങ്കിലും ഇതിനെ ഈ നിലയിലെങ്കിലും എഴുതിത്തീർക്കുവാൻ എനിക്കു സാധിച്ചതു, തിരുവനന്തപുരത്തെ "വി. വി. പബ്ലിഷിങ്ങു് ഹൌസ്," ഉടമസ്ഥനായ ശ്രീമാൻ തോമസ് പോൾ (ബി. എ.) അവർകളുടെ പ്രോത്സാഹനത്താൽ മാത്രമാകുന്നു. പ്രോത്സാഹനം എന്നു പറഞ്ഞാൽ പോരാ; അദ്ദേഹം നിരന്തരമായും നിർബ്ബന്ധമായും ഉത്സാഹിച്ചുകൊണ്ടിരുന്നില്ലെങ്കിൽ, ഈ പുസ്തകം ഈ വിധം മുഴുമിപ്പിക്കുവാൻ കഴിയുന്നതല്ലായിരുന്നു. അതുകൊണ്ടു സാഹിത്യലോകത്തിലെ പ്രകാശം കാണുവാൻ ഈ പുസ്തകത്തിനു ഇടവന്നതു വല്ലവിധത്തിലും നന്നായിട്ടുണ്ടെന്നു മഹാജനങ്ങൾക്കു തോന്നിയെങ്കിൽ, അതിനുള്ള പ്രശസ്തി ശ്രീമാൻ പോളിനു ചെല്ലേണ്ടതാകുന്നു; ദോഷങ്ങൾക്കൊക്കെ ഉത്തരവാദി ഞാനുമത്രെ.

എന്റെ സ്നേഹിതൻ ശ്രീമാൻ അമ്പുമോളി കുഞ്ഞിരാമൻവൈദ്യർ അവർകൾ ചന്തുമേനവന്റെ ജീവചരിത്രം സംക്ഷേപിച്ചെഴുതി, ഒരു ചെറുപുസ്തകമായി ഇതിനുമുമ്പുതന്നെ പരസ്യം ചെയ്തിരുന്നു. അതിൽനിന്നു ചരിത്രനായകനെ സംബന്ധിച്ചു ഞാൻ അറിയാതി

രുന്ന ചില വിവരങ്ങൾ അറിവാൻ ഇടയായിരിക്കുന്നു വെന്നും അവയെ ഇതിൽ ചേർത്തിരിക്കുന്നുവെന്നും കൃതജ്ഞതയോടുകൂടി പ്രസ്താവിക്കുന്നു. ചന്തുമേനവന്റെ മരുമകൻ, അഡ്വക്കേറ്റ് ശ്രീമാൻ ഒ. ചന്തുമേനോൻ അവർകൾ ബി. എ.,ബി. എൽ., കുടുംബസംബന്ധമായചില വിവരങ്ങൾ തന്നു ഈ പുസ്തകം രചിക്കുന്നതിൽ എന്നെ സഹായിച്ചതിന്നു്, അദ്ദേഹത്തിന്നും ഞാൻ വന്ദനം പറയുന്നു. കൂടാതെയും,ചന്തുമേനോൻ അവർകൾ തന്നെ സാഹിത്യസംബന്ധമായ പല കായ്ങ്ങളെപ്പറ്റിയും എഴുതിയിട്ടിരുന്ന ഒരു നോട്ടുബുക്കു് ശ്രീമാൻ പോൾ എനിക്കു സമ്പാദിച്ചു തന്നതു് ഈ ചരിത്രം എഴുതുന്നതിനു് എനിക്കു വളരെ പ്രയോജനപ്പെട്ടിട്ടുണ്ടെന്നുള്ള കായ്യവും വിസ്മരിക്കാൻ പാടില്ലാത്തതാകുന്നു.

"ഇന്ദുലേഖ", ചന്തുമേനോൻ ജീവിച്ചു ദോഷത്തിനു വേണ്ടി ചെയ്തിരിക്കുന്ന അമൂല്യമായ സഹായത്തെപ്പറ്റി കേരളീയർ എന്നെന്നും കൃതജ്ഞതാപൂർവ്വം ഓർമ്മിക്കുവാനും, "ശാരദ , അദ്ദേഹത്തിന്റെ അപ്രതീക്ഷിതമായ ദേഹവിയോഗത്തെ അവർ എന്നെന്നും വ്യസനപൂർവ്വം ഓർമ്മിക്കുവാനും ഉള്ള രണ്ടുവിധം സ്മാരകങ്ങളായി മലയാളഭാഷ ഉള്ളന്നും നിലനില്ക്കുന്നതാകുന്നു. അവയ്ക്കിടയിൽ എന്റെ ഈ ചെറുപുസ്തകം, ആ മഹാൻ ജീവിച്ച കാലത്തേയും അദ്ദേഹത്തിന്റെ ജീവിതരീതിയേയും സ്വഭാവവൈശിഷ്ട്യങ്ങളേയും, ഇനിയത്തെ തലമുറകൾ അറിവാൻ സഹായമായിത്തീരുമെങ്കിൽ ഞാൻ കൃതാർത്ഥനാകും.

ജന്മനാ സിദ്ധിച്ചതും അഭ്യാസബലത്താലും ലോകപരിചയത്താലും പോഷിപ്പിക്കപ്പെട്ടതുമായ വാസ

നാവൈഭവത്താലും ഭാവനാശക്തിയാലും നിരീക്ഷണ പാടവത്താലും ധിഷണാഗ്രണത്താലും കേരളീയകവിക ളിൽ ഏറ്റവും ഉന്നതമായ സ്ഥാനം അർഹിക്കുന്ന ഉർ ല്ലേം ചിലരിൽ ഒരാളായിരുന്ന ചന്തുമേനവനെപ്പ റ്റി എനിക്കുണ്ടായിരുന്ന അകൈതവമായ ഭക്തിബ ഹുമാനങ്ങളുടെ ഓമ്മക്കായി ഈ പുസ്തകത്തെ വിനയപൂ വ്വം സമർപ്പിക്കുകയും, അപൂർണ്ണസ്ഥിതിയിലുള്ള ശാരദ യെ കാണുന്തോറും ഉണ്ടാകുന്ന ദുഃഖത്തിന്റെ ബാഹ്യ ചിഹ്നമായ കണ്ണുനീർത്തുള്ളിയോടുകൂടി ഈ മുഖവുര യിൽ ഒപ്പുവെക്കുകയും ചെയ്യുന്നു.

തലശ്ശേരി
1932 സെപ്തമ്പർ 7

മൂക്കോത്തു കുമാരൻ
(ഒപ്പു")

ഒയ്യാരത്തു ചന്തുമേനോൻ.

പ്രാരംഭ അദ്ധ്യായം.

ഗദ്യകാവ്യത്തിന്റെ വളർച്ച.

പാശ്ചാത്യരീതിയിലുള്ള വിദ്യാഭ്യാസം രാജ്യത്തു പ്രചരിച്ചുതുടങ്ങിയശേഷം ഭാഷാസാഹിത്യത്തിനു പ്രായേണ ഒരു മാന്ദ്യം സംഭവിച്ചു. ഇംഗ്ലീഷുപഠിച്ചവരുടെ ഇടയിൽ പലർക്കും ഭാഷയോടും ഭാഷാസാഹിത്യത്തോടും അനാദരവും ചില സംഗതിയിൽ പുച്ഛവും ഉണ്ടായി എന്നതന്നെ പറയാം. എന്നാൽ ഏതു ഭാഷയിലെ സാഹിത്യത്തിനും ഭൂഷണമായി കരുതാവുന്നവയും രാമാനുജൻ, എഴുത്തച്ഛൻ, ചെറുശ്ശേരിനമ്പൂരി, ഉണ്ണായിവാരിയർ, കലക്കത്തു കുഞ്ചൻനമ്പിയാർ മുതലായവർ നിർമ്മിച്ചവയും ആയ കാവ്യങ്ങൾ വായിക്കുവാനും അവയിൽ രസിക്കുവാനും സഹൃദയന്മാർ ഉണ്ടാകാതിരുന്നില്ല. വിശേഷിച്ചും ഓട്ടൻതുള്ളൽ, ആട്ടക്കഥ എന്നീ ദൃശ്യകാവ്യങ്ങൾ ആഹാരസമ്പാദ്യത്തെ മാത്രം ഉദ്ദേശിച്ചെങ്കിലും അഭിനയിക്കുവാൻ ആളുകൾ ഉണ്ടായതിനാൽ കേരളത്തിലെ ചില പ്രധാന കവികളെ ജനങ്ങൾ കേവലം വിസ്മരിച്ചുപോകുവാൻ ഇടവന്നില്ല. കക്കാടകത്തിലും ചിങ്ങത്തിലും രാമായണം, ഭാരതം, കൃഷ്ണഗാഥ മുതലായ ഗ്രന്ഥങ്ങൾ എല്ലാ ഹിന്തുഗൃഹങ്ങളിലും നിർബ്ബന്ധമായി വായിക്കണം എന്നുണ്ടായിരുന്ന പതിവു് ഇ

ക്കാലത്തു ചിലർ വലിയ അന്ധവിശ്വാസമായി കരുതുന്നുണ്ടെങ്കിലും ആ സമ്പ്രദായം കുഞ്ചനും ചെറുശ്ശേരിയും കാലയവനികയിൽ തീരെ മറഞ്ഞുപോകാതെ അവരുടെ നാമധേയങ്ങളും അവരുടെ കാവ്യങ്ങളുംഎല്ലാവരുടേയും സ്മൃതിരംഗത്തിൽ വിളയാടിക്കൊണ്ടിരിക്കുവാൻ സഹായിച്ചു. അവയിലെ സംസ്കൃതവാക്കുകളും വാമൊഴിയിൽ മലയാളിക്കു നിത്യോപയോഗമായിത്തീർന്നുകൊണ്ടിരുന്നു; ശരിയായ അർത്ഥത്തിൽ മാത്രമല്ല, "പപ്രച്ചൻ", "പ്രാരബ്ധം" മുതലായ വാക്കുകളും അർത്ഥം തെറ്റിദ്ധരിച്ചു തെറ്റായ അർത്ഥത്തിൽ ഉപയോഗിക്കപ്പെട്ടുകയും അവയും സംഭാഷണഭാഷയിൽ പ്രതിഷ്ഠ ലഭിക്കുകയും ചെയ്തു.

ഭാഷയിൽ ഗദ്യരചന ആരംഭിച്ചതു് ഏതുകാലത്തായിരിക്കും എന്നതു വാദവിഷയമായ സംഗതിയാകുന്നു. ഇതിനെപ്പറ്റി തീർച്ചയായ ഒരു അഭിപ്രായം പറയുവാൻ ഭാഷാചരിത്രകർത്താവിനുതന്നെ സാധിച്ചിട്ടില്ല. അദ്ദേഹം പറയുന്നതു ഗദ്യം എപ്പോൾമുതലാണ് എഴുതിത്തുടങ്ങിയെന്നു തീർച്ചപറവാൻ പാടില്ലെന്നും ഏകദേശം കലിവർഷം 3000 നു് ഇപ്പുറം ഗദ്യം എഴുതിത്തുടങ്ങിയെന്നു് ഊഹിക്കാമെന്നും ആകുന്നു. ആദ്യകാലത്തെ ഭാഷാഗദ്യത്തിന്റെ രീതി എങ്ങിനെയായിരിക്കാം എന്നു് അറിയുന്നതു രസകരമായിരിക്കുമല്ലൊ. മതിരാശിമ്യൂസിയത്തിൽനിന്നു കണ്ടെടുത്ത "കൌടില്യന്റെ അർത്ഥശാസ്ത്രം" എന്ന ഗദ്യകാവ്യത്തിൽ കാണുന്ന ഭാഷാരീതിയുടെ മാതൃകയറിവാൻ അതിൽനിന്നു ചില വാക്യങ്ങൾ താഴെ ഉദ്ധരിക്കുന്നു:—

"വിനയാധികാരികം അധികരണത്തിൽ മുന്നം പ്രകരണാധികരണസമുദ്ദേശമെന്നിതു സൂത്രം. ഇശ്ശാസ്ത്രത്തിലുള്ള പ്രകരണങ്കളെയും അധികരണങ്കളെയും ഇത്തനയെന്ന ക്രമത്തിട്ട ചൊല്ലിൻറിതു. രാജാവു വിനയമുടയവനായി വേണ്ടും രാജ്യം രക്ഷിപ്പാൻ. വിനയം വിദ്യകളെൻറി അടതാകിൻറമയിനാൽ, വിദ്യാസമുദ്ദേശമെന്നിതു സൂത്രം ചൊല്ലിതു. അവ്വിദ്യകളും വൃദ്ധസംയോഗമെൻറി അറിവാനടതാകിൻറ മയിനാൽ, അതിനനന്തരം വൃദ്ധസംയോഗമാകിൻറ സൂത്രം ചൊല്ലിതു."

ഇങ്ങിനെയാണു് ഇതിലെ ഭാഷ. ഇതുപോലെതന്നെയാണു തിരുവിതാംക്കൂർ സക്കാർ വകയായി ശ്രീമാൻ കെ. സാംബശിവശാസ്ത്രികൾ പരിശോധിച്ചു പരസ്യം ചെയ്ത "ബ്രഹ്മാനന്ദവിവേക"ത്തിലെ വാക്യരീതിയും. അതിനു് ഉദാഹരണം കാണുക:—

"സച്ചിദാനന്ദികൾക്കു് ആവരണമില്ലയെന്നചൊല്ല, ഇതുക്കു് അനുഭവമെപ്പിടിയെന്ന ശങ്കവര അനുഭവം ചൊല്ലുകിറാർ. സത്യമാനതു, അറിവേൻ, അറിയേൻ, അറിന്തേൻ, എമ്പതിലും കാമാദിപ്രവൃത്തികൾ തോന്നുകിലും തോന്നാപ്പിറകിലും ജാഗ്രത്താദി അവസ്ഥകളിടത്തിലും തനക്കൊന്നിലും വാസനയില്ലാമൽ ഉണ്ടെന്നിരുന്തു വിളങ്കിവക്കിറ ജ്ഞാനമേ സത്യപം."

ഇതിലെ ഭാഷ മലയാളമാണെന്നു പറയത്തക്ക ലക്ഷ്യങ്ങൾ ചുരുക്കമാണെന്നും, എന്നാൽ "തത്വമസി വ്യാഖ്യാന"ത്തിലെ ഭാഷ മലയാളം തന്നെയാണെന്നും ആണു് ശാസ്ത്രികളുടെ അഭിപ്രായം. അതിലെ ഭാഷയ്ക്കുള്ള ഉദാഹരണമാണിതു്:—

"ഇനി സ്ഥൂലത്തിൽ കാരണദേഹം ചൊല്ലറേൻ. പൃഥ്വിയും അപ്പുംക്രൂടി ദേഹത്രമായി സ്ഥൂലത്തിൽ കാരണദേഹമാച്ചു. അതുയെപ്പടി? മണ്ണും തണ്ണീരും ക്രൂടിന പടിയാലെ ചുവരാച്ചു. ഇതുക്കു മണ്ണേതു, തണ്ണീരേതു് എന്നാൽ ഞരമ്പു, എലിമ്പു, ദശൈ മുതലാന കഠിനമെല്ലാം മണ്ണു. രക്തം, മൂത്രം, പിത്തം, ശ്ലേഷ്മം മുതലാന കളുമൈയെല്ലാം തണ്ണീരാച്ചു. ഇതു രണ്ടുംക്രൂടി ദേഹം."

മലയാളഭാഷ തമിഴിന്റെ പിടിയിൽനിന്നു് ഇങ്ങിനെ ക്രമേണ വിട്ടുമാറിക്കൊണ്ടിരുന്നു. അതു പിന്നെയും പരിഷ്കരിക്കപ്പെട്ടതു നോക്കുക. "ഭാഗവതം ഭാഷാഗദ്യം" എന്ന പഴയ ഗദ്യകാവ്യത്തിലെ ഒരു ഖണ്ഡിക താഴെ പകർത്തുന്നു:--

"ആ ഭഗവാൻ ആത്മാവുകൊണ്ടു് ആത്മാവിനെ പാലയന്നായിട്ടു് ഒരു സംവത്സരം കഴിഞ്ഞു കാലം. അങ്ങിനെ പശു മേച്ചു പോരുന്നിടത്തു് ഒരുനാളം പശുക്കളേയുംകൊണ്ടു വനത്തിൽ പോയെടത്തു, ഗോവർദ്ധനപർവ്വതത്തിൽ മുകളംപ്പരപ്പിൽ മേഞ്ഞു നില്ക്കുന്ന പശുക്കൾക്കു കാണായി ശത്രുതിങ്കൽ ചില പശുക്കിടാക്കൾ മേയുന്നതു്. അപ്പോൾ പശുക്കിടാക്കളിലെ സ്നേഹംകൊണ്ടു പരവശരായി തങ്ങളെത്തങ്ങളെ മറന്നോടിത്തുടങ്ങിയാർ. അപ്പോൾ മേച്ചു നിന്നവർ തടുത്താർ. അപ്പോൾ ചെമ്മേ വാലുമയത്തി മുലചുരന്നു പാലുമബ്ഭ്രമിയിൽ വീണിരിക്കുന്നു. അങ്ങിനെ അപ്പുശുക്കിടാങ്ങൾക്കു മുലയും കൊടുത്തു നക്കുവതും ചെയ്താർ. അപ്പോൾ മേച്ചുനിന്ന ഗോപന്മാർ കോപിച്ചോടിച്ചെന്നവർ കണ്ടാ

രല്ലോ പശുക്കിടാക്കളെയുംഗോപക്കിടാക്കളെയും നില്ക്കുന്നതു്."

ഈ ഗ്രന്ഥം എഴുതിയതു് ഏതാണ്ടു കൊല്ലവർഷം എട്ടാം നൂറ്റാണ്ടിലായിരിക്കുമെന്നു തോന്നുന്നതായി ഒരു പണ്ഡിതർ അഭിപ്രായപ്പെട്ടിരിക്കുന്നു. പള്ളിക്കൂടങ്ങളിൽവെച്ചു സംസ്കൃതകാവ്യങ്ങളുടെ അനന്വയാർത്ഥം പറവാൻ ഇടക്കാലത്തുകൂടി ഉപയോഗിച്ചിരുന്ന രീതിയാണു് ഇതിനുള്ളതെന്നു പറയേണ്ടതില്ലല്ലൊ. ശ്ലോകങ്ങളുടെ അനന്വയാർത്ഥം പറയുന്നതിൽ സംസ്കൃതപദങ്ങൾ അധികമായി ഉപയോഗിച്ചുപോന്നിരുന്ന വഴിക്കായിരിക്കണം, ഭാഷാഗദ്യത്തിൽനിന്നു തമിഴുപദങ്ങൾ ക്രമേണ ബഹിഷ്കരിക്കപ്പെട്ടതു്. മേല്പറഞ്ഞ ഗ്രന്ഥത്തിൽ ഉപയോഗിച്ച പലേ ഭാഷാപദങ്ങളും ഇപ്പോൾ പ്രചാരലുപ്തങ്ങളായിത്തീർന്നിരിക്കയാണല്ലൊ.

കാലഭേദം മാത്രമല്ല, ദേശഭേദവും ഗദ്യരീതിക്കുള്ള വ്യത്യാസത്തിനു കാരണമായിരുന്നു. അച്ചടിയന്ത്രങ്ങളും വൃത്താന്തപത്രങ്ങളും സഞ്ചാരസൌകര്യവും ധാരാളം ഉണ്ടായിരിക്കുന്ന ഈ കാലത്തും ദേശവ്യത്യാസം ഭാഷയിൽ പ്രതിഫലിച്ചു കാണുന്ന സ്ഥിതിക്കു പഴയ കാലത്തെ സ്ഥിതി എന്തായിരുന്നിരിക്കുമെന്നു് ഊഹിക്കാമല്ലൊ. അഞ്ചാം ശതവർഷത്തിൽത്തന്നെയും മദ്ധ്യകേരളത്തിലെ ഭാഷയിൽ തെക്കൻ ഭാഷയെക്കാളും തമിഴ്വാക്കുകളും കുറഞ്ഞും സംസ്കൃതവാക്കുകൾ അധികമായും ഉണ്ടായിരുന്നതായി കാണുന്നു. കോഴിക്കോടൻ "കേരളോല്പത്തി"യിൽനിന്നു് ഇതിനു ഗോവിന്ദപ്പിള്ള അവർകൾ എടുത്തു കാണിച്ച ഒരു ദൃഷ്ടാന്തമാണിതു്:—

"ദ്വാപരയുഗത്തിൽ ഒരു ബ്രാഹ്മണൻ ഒരു കന്യകയെ വിവാഹംചെയ്തു. അന്നു സ്ത്രീധനത്തിന്നായിക്കൊണ്ടു മറേറ ബ്രാഹ്മണൻ ഒരു ഭ്രമി ഉദകംചെയ്തു. വേട്ട ബ്രാഹ്മണന്നു് അങ്ങിനെ സ്വല്പകാലം ചെന്നപ്പോൾ ഒരു നിക്ഷേപം കണ്ടു. അതിൽ വളരെ ദ്രവ്യം ഉണ്ടെന്നറിഞ്ഞു, മുമ്പിൽ കൊടുത്ത ബ്രാഹ്മണനോടു ചെന്നു പറഞ്ഞു. നമുക്കു് താൻ തന്ന പറമ്പിൽ ഒരു നിധിയുണ്ടു്. അതു് ഇങ്ങു കൊണ്ടുപോരികയും വേണം. ആ ദ്രവ്യംകൂടെ താൻ നമുക്കിങ്ങു തന്നതുമില്ല. ബ്രഹ്മസ്വം അറിയാതെ തന്നതു് ഇങ്ങു പരിഗ്രഹിച്ചുകൂടാ. എന്നു കേട്ടതിൻെറ ശേഷം അതിൽ പെട്ടതൊക്കേയും ഞാൻ നിനക്കു തന്നിരിക്കുന്നു. അതു ഞാൻ പരിഗ്രഹിക്കയില്ലെന്നു മറേറ ബ്രാഹ്മണൻ പറഞ്ഞതിൻെറ ശേഷം തമ്മിൽ വിചാരിച്ചു പോകയും ചെയ്തു. അങ്ങിനെ കുറെ കാലം ചെല്ലുമ്പോൾ ഒരു രാത്രിയിൽ ഭ്രമിയിങ്കൽ കലികടക്കയായ്തു്. അന്നു രാത്രി രണ്ടു പരിഷയ്ക്കും തോന്നി. ഭ്രമിയുടെ കൂടെ തന്ന മുതല്കകം ഒക്കെ ഇങ്ങു തന്നു കിടക്കുന്നു. ഞാൻ കൊടുക്കേണ്ടതല്ല. എൻെറ ദോഷതാമത്തെ ഞാൻ അങ്ങോട്ടു ചെന്നു പറഞ്ഞതെന്നു വാങ്ങിയ ആൾക്കു തോന്നി. മറേറ ബ്രാഹ്മണന്നു തോന്നി, ഞാൻ ഭ്രമിയേ നിരും ജന്മവും കെടുത്തിട്ടുള്ളു. അതിലെ നിധികളെ കൊടുത്തിട്ടില്ല. അതു് ഇങ്ങത്തെ വേണ്ടു എന്നു കല്പിച്ചു പിറേറന്നാൾ നിധിയെടുപ്പാൻ തക്കവണ്ണം രണ്ടു പരിഷകളും ആ പറമ്പിൽ എത്തുകയും ചെയ്തു."

ദക്ഷിണകേരളത്തിൽ ധാരാളം തമിഴപദങ്ങളും പ്രത്യയങ്ങളും ചേർത്തു ഗദ്യം രചിച്ചുപോന്നകാലത്തു മലയ

കേരളത്തിൽ നടപ്പുണ്ടായിരുന്ന ഗദ്യത്തിന്റെ രീതിയാണ് ഇതു്. ഉത്തരകേരളത്തിൽ തമിഴ പിന്നെയും കുറഞ്ഞും സംസ്കൃതപദങ്ങളുടെ തൽഭവങ്ങളും തുളുവിലും കണ്ണാടകത്തിലും കാണുന്നവയിൽ അല്പസ്വല്പ വ്യത്യാസങ്ങളോടുകൂടി ഉപയോഗപ്പെട്ടുത്തിയും കാണപ്പെട്ട. "തലശ്ശേരി റിക്കാർഡുകൾ" എന്നു ഇണ്ടേട്ട് പണ്ഡിതർ പറയുന്ന ഗ്രന്ഥവരിയിലെ ഭാഷയെപ്പറ്റി അദ്ദേഹത്തിനു വളരെ നല്ല അഭിപ്രായമായിരുന്നു ഉണ്ടായിരുന്നതു്. ഇൗ റിക്കാർഡുകൾ എത്രതന്നെ ശ്രമിച്ചിട്ടും എനിക്കു കാണ്മാൻ സാധിച്ചിട്ടില്ലെന്നു പറയേണ്ടിവന്നതിൽ വ്യസനിക്കുന്നു.

കൊല്ലവഷ്ത്തിന്റെ ആരംഭകാലത്തു് എല്ലാ കോവിലകങ്ങളിലും ക്ഷേത്രങ്ങളിലും ഗ്രന്ഥവരികൾ മലയാളത്തിൽ എഴുതിവെക്കുക പതിവുണ്ടായിരുന്നു. ഭാഷാചരിത്രത്തിൽ ഇങ്ങിനെ പറഞ്ഞു കാണുന്നു:—"കൊല്ലവഷ്ം ആരംഭിച്ചു് അഞ്ചുദിവസം കഴിഞ്ഞ ഉടനെ എഴുതീട്ടുള്ളതായ ഗ്രന്ഥവരി അനന്തശയനമഹാക്ഷേത്രത്തിൽ ഉണ്ടു്. അതു് ഇപ്പോൾ എഴുതിയിരിക്കുന്നതു് ആയ്യ് അക്ഷരത്തിലാണു്. മുമ്പു കോലെഴുത്തിൽ എഴുതിയിരുന്നതു കാലപ്പഴക്കം കൊണ്ടു പകർത്തിയതിൽ ആയ്യ് എഴുത്തിൽ ആയതാകുന്നു. അതിൽ സംസ്കൃതവാക്കുകൾ വളരെ അപൂർവ്വമത്രെ. വാചകരീതി തമിഴിനെ വിട്ടും ഉച്ചാരണം സംസ്കൃതം അനുസരിച്ചും ആകുന്നു."

ചില വൈദ്യഗ്രന്ഥങ്ങളും ജ്യോതിഷഗ്രന്ഥങ്ങളും ആദ്യകാലത്തു ഗദ്യത്തിൽ എഴുതിയിരുന്നുവെന്നു രേഖപ്പെടുത്തിക്കാണുന്നു. സംസ്കൃതഗ്രന്ഥങ്ങളിൽ ചിലതിന്റെ വ്യാഖ്യാനങ്ങളും ഉണ്ടായിരുന്നു. സാധാരണ

എഴുത്തുകുത്തുകളും അവയോട് സംബന്ധിച്ചുള്ള ഗ്രന്ഥവരികളും പട്ടോലകളും എഴുതിയിരുന്നതും ഗദ്യത്തിൽതന്നെയായിരുന്നു. എന്നൊക്കെയിരുന്നാലും ഗദ്യകാവ്യങ്ങളും വല്ലതും ഉണ്ടായിരുന്നതായി അറിയുന്നില്ല. അച്ചുക്കൂടങ്ങൾ സ്ഥാപിക്കപ്പെടുന്നതിനു ശേഷമാണു ഗദ്യകാവ്യങ്ങൾ പരസ്യമായതു്. അച്ചുക്കൂടത്തിന്റെ ആരംഭചരിത്രം ബഹുരസമുള്ളതാണു്.

ജസുയിറ്റ് പാതിരിമാരായിരുന്നു അച്ചടിയന്ത്രം ഒന്നാമതു സ്ഥാപിച്ചിരുന്നതു്. കൊടുങ്ങല്ലൂരിനു സമീപം, ഇപ്പോൾ പ്രസിദ്ധികരഞ്ഞിരിക്കുന്ന അമ്പലക്കാടു് എന്ന നഗരത്തിൽ ക്രിസ്തുവർഷം 1555-ൽ ആയിരുന്നു ഒന്നാമത്തെ അച്ചുക്കൂടം സ്ഥാപിച്ചിരുന്നതു്. കൊച്ചിയിൽ പാർത്തിരുന്ന ഗോയാനിസ് ഗൊൺസാൽവസ് എന്ന ആൾ 1577-ൽ തമിഴക്ഷരങ്ങളും മലയാള അക്ഷരങ്ങളും കൊത്തിയുണ്ടാക്കിയതായി അറിയുന്നു. അവിടെ വെച്ചു, രണ്ടുകൊല്ലം കഴിഞ്ഞതിന്റെ ശേഷം ഒരു തമിഴപുസ്തകം അച്ചടിക്കുകയുണ്ടായത്രെ. അതു ക്രിസ്തീയവേദപ്രമാണങ്ങളെ സംബന്ധിച്ചുള്ള ഒരു ഗ്രന്ഥമായിരുന്നു. മലയാളഭാഷയിൽ ഒന്നാമതു് ഒരു പുസ്തകം അച്ചടിച്ചതു ബോമ്പായിൽ വെച്ചായിരുന്നുവെന്നാണു കാണുന്നതു്. "അതു, സുറിയാനികളുടെ, ഏവൻഗോലിയോന്റെ തർജ്ജിമയായിരുന്നു. (Translation of the first four gospels.)"

പോർത്തുഗീസുകാർക്കു കേരളത്തിൽ പ്രാബല്യം ഉണ്ടായിരുന്ന കാലത്തായിരുന്നു ഇത്രയും കാര്യങ്ങൾ നടന്നിരുന്നതു്. പിന്നീടു 1662-നു ശേഷം ലന്തക്കാർ

ക്കുന്നു. ഈ ശ്രീകോവിലിന്റെ പുറത്തുള്ള ഭിത്തിയിൽ
ഒരു ചെറിയ കിളിവാതിൽ കാണുന്നുണ്ട്. അതിലൂടെ
നോക്കിയാൽ ഉള്ളിൽ ഒരു ചെറിയ ദീപം കത്തിച്ചു
വച്ചിരിക്കുന്നതു കാണാം. ഈ ദീപത്തിന്റെ വെളിച്ചം
കൊണ്ടാണ് ഉള്ളിലുള്ള വിഗ്രഹം കാണുന്നത്. ഈ
വിഗ്രഹത്തിന്റെ മുമ്പിൽ ഒരു ചെറിയ കുഴിയുണ്ട്.
അതിൽ ഭക്തന്മാർ കൊണ്ടുവരുന്ന പുഷ്പങ്ങൾ
നിറച്ചിരിക്കുന്നതു കാണാം. ഈ പുഷ്പങ്ങൾ
കൊണ്ടാണ് ഭഗവാനെ പൂജിക്കുന്നത്. ഈ
പൂജയ്ക്കുള്ള പുഷ്പങ്ങൾ കൊണ്ടുവരുന്നതിനു
വേണ്ടി ഒരു പൂന്തോട്ടം ക്ഷേത്രത്തിനടുത്തുതന്നെ
ഉണ്ടാക്കിയിരിക്കുന്നു. ഈ പൂന്തോട്ടത്തിൽ
പൂജയ്ക്കുള്ള പുഷ്പങ്ങൾ മാത്രമേ നട്ടുവളർത്തുന്നുള്ളൂ.
ഈ പൂന്തോട്ടത്തിനു ചുറ്റും ഒരു ചെറിയ
മതിലുണ്ട്. അതിനുള്ളിൽ കടക്കുന്നതിനു ഒരു
ചെറിയ വാതിലുമുണ്ട്. ഈ വാതിൽ എപ്പോഴും
അടച്ചിരിക്കുന്നതുകൊണ്ട് അതിനുള്ളിൽ കടക്കുന്നതിന്
ഒരു കൈവിളക്കുമായി ഒരു പൂജാരി അവിടെ
നിൽക്കുന്നുണ്ടായിരിക്കും. ഈ പൂജാരിയുടെ
കൈവിളക്കിന്റെ വെളിച്ചത്തിൽ ഭക്തന്മാർ
കൊണ്ടുവരുന്ന പുഷ്പങ്ങൾ അയാൾ
വാങ്ങിക്കുന്നു. ഈ പുഷ്പങ്ങൾ ഈ കുഴിയിൽ
നിക്ഷേപിക്കുന്നു. ഈ പുഷ്പങ്ങൾ കൊണ്ടാണ്
ഭഗവാനെ പൂജിക്കുന്നത്. ഈ പൂജയ്ക്കുള്ള
പുഷ്പങ്ങൾ കൊണ്ടുവരുന്നതിനു വേണ്ടി ഒരു
പൂന്തോട്ടം ക്ഷേത്രത്തിനടുത്തുതന്നെ
ഉണ്ടാക്കിയിരിക്കുന്നു. ഈ പൂന്തോട്ടത്തിൽ
പൂജയ്ക്കുള്ള പുഷ്പങ്ങൾ മാത്രമേ നട്ടുവളർത്തുന്നുള്ളൂ.
ഈ പൂന്തോട്ടത്തിനു ചുറ്റും ഒരു ചെറിയ
മതിലുണ്ട്. അതിനുള്ളിൽ കടക്കുന്നതിനു ഒരു
ചെറിയ വാതിലുമുണ്ട്. ഈ വാതിൽ എപ്പോഴും
അടച്ചിരിക്കുന്നതുകൊണ്ട് അതിനുള്ളിൽ കടക്കുന്നതിന്
ഒരു കൈവിളക്കുമായി ഒരു പൂജാരി അവിടെ
നിൽക്കുന്നുണ്ടായിരിക്കും. ഈ പൂജാരിയുടെ
കൈവിളക്കിന്റെ വെളിച്ചത്തിൽ ഭക്തന്മാർ
കൊണ്ടുവരുന്ന പുഷ്പങ്ങൾ അയാൾ
വാങ്ങിക്കുന്നു. ഈ പുഷ്പങ്ങൾ ഈ കുഴിയിൽ
നിക്ഷേപിക്കുന്നു. ഈ പുഷ്പങ്ങൾ കൊണ്ടാണ്
ഭഗവാനെ പൂജിക്കുന്നത്. ഈ പൂജയ്ക്കുള്ള

ഹവുഹാ ാമെണ്ടു് ബോംബെയിലെ കോറിയർപ്രസ്സിൽ അച്ചടിച്ച
മലയാളവേദപുസ്തകത്തിലേ ഒരു പുറത്തിന്റെ ശരിപകർപ്പു്.

DEPOSITORY T.O.C.D. 1135

വന്നു് പോർത്തുഗീസുകാരെ പരാജയപ്പെടുത്തി. അവരും മലയാളഭാഷയ്ക്കുവേണ്ടി പലതും ചെയ്തിരുന്നു. റീഡിസ് എന്ന പേരായ ഒരു ലന്തക്കാരൻ കേരളത്തിൽ വന്നു പല കാര്യങ്ങളും പഠിച്ചറിഞ്ഞുപോയി സ്വരാജ്യത്തിലെ ആംസ്റ്റർഡാം നഗരത്തിൽവെച്ചു "മലബാറിക്കം" എന്ന പേരായി പന്ത്രണ്ടു വാല്യത്തിലുള്ള ഒരു മഹാഗ്രന്ഥം അച്ചടിപ്പിച്ചുവെന്നും "അതിൽ ഔഷധച്ചെടികളുടെ പേരുകളും മലയാള അക്ഷരത്തിൽ കൂടി അച്ചടിച്ചുകാണുന്നു"എന്നും അറിഞ്ഞാൽ കേരളത്തിൽ വന്ന പാശ്ചാത്യർ നമ്മുടെ മാതൃഭാഷക്കുവേണ്ടി ചെയ്ത ഗുണങ്ങളും മനസ്സിലാക്കാം. മേല്പറഞ്ഞ സംഭവത്തെ അടിസ്ഥാനമാക്കി സാഹിത്യചരിത്രകാരൻ കേരളീയരെ ഇങ്ങിനെ ആക്ഷേപിക്കുന്നു:—

"ഈ കേരളത്തിലുള്ള രാജാക്കന്മാക്കോ പ്രഭുക്കന്മാക്കോ സ്വഭാഷയിലെ അക്ഷരങ്ങളും അച്ചടിച്ചു കാണേണമെന്നുള്ള ആഗ്രഹം ആ കാലത്തു തീരെ ഇല്ലായിരുന്നു. യൂറോപ്യന്മാരുടെ അദ്ധ്വാനത്താൽ ഇരുന്നൂറു സംവത്സരം മുമ്പു മലയാളഅക്ഷരം യൂറോപ്പുരാജ്യത്തു് അച്ചടിച്ചു കാണുന്നു. ഈ കേരളവാസികൾക്കു തങ്ങളുടെ ഉദാസീനതയെക്കുറിച്ചു ലജ്ജിക്കുവാൻ വേറെ എന്തു സംഗതി വേണം?"

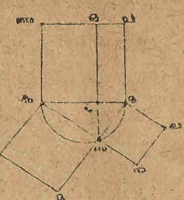
ഉറങ്ങിക്കിടക്കുന്ന മലയാളസാഹിത്യത്തെ തട്ടിയുണർത്തി, ഒരു സാഹിത്യത്തിന്നു കാലോചിതമായി വേണ്ടുന്ന യോഗ്യതകളും സമ്പാദിക്കുവാൻ അതിനെ ആദ്യം സഹായിച്ചതു യൂറോപ്യന്മാരായിരുന്നുവെന്നും വിശേഷിച്ചു യൂറോപ്യൻ പാതിരിമാരായിരുന്നുവെന്നും കേരളീ

യർ എന്നും കൃതജ്ഞതയോടുകൂടി ഓർമ്മിക്കേണ്ടതാണ്. 1746-ൽ ഉണ്ടാക്കിയ ഒരു മലയാളനിഘണ്ടു വാരാപ്പുഴ പാത്തിരുന്ന പോർത്തുഗീസ് ഇറാലിയൻ പാതിരിമാരുടെ ഉത്സാഹത്താൽ ഉണ്ടായതാണ്. സഞ്ജൻഡ്രമണ്ടു എന്ന പേരായ മറെറാരു യൂറോപ്യൻ 1749-ൽ ഒരു മലയാളവ്യാകരണം കൂറെ എഴുതിത്തുടങ്ങിയിരുന്നുവെന്നും അതു ഒരു റോമൻഖിഷപ്പു് എഴുതിവെച്ചിരുന്ന കുറിപ്പുകളെ അടിസ്ഥാനപ്പെടുത്തിയായിരുന്നുവെന്നും കാണുന്നു. മലയാളത്തിൽ ഇടംപ്രഥമമായി ഒരു പുസ്തകം അച്ചടിച്ചതു ബോമ്പായി നഗരത്തിൽ വെച്ചായിരുന്നുവെന്നു പറഞ്ഞുവല്ലൊ. ഈ പുസ്തകത്തിന്റെ ഒരു പ്രതി എറണാകുളത്തുവെച്ചു കഴിഞ്ഞകൊല്ലം നടത്തപ്പെട്ട സമസ്തകേരളസാഹിത്യപരിഷത്തിൽ ശ്രീമാൻ തോമസ് പോൾ ബി. ഏ. പ്രദർശിപ്പിച്ചിരുന്നതായി കണ്ടു. അദ്ദേഹംതന്നെ, "വേദാർത്ഥസംക്ഷേപം" എന്ന പേരിൽ മറെറാരു പഴയ പുസ്തകവും പ്രദർശിപ്പിച്ചിരുന്നു. അതു 1872-ൽ റോം നഗരത്തിൽവെച്ചു് അച്ചടിക്കപ്പെട്ടതായിരുന്നുവെന്നുള്ളതു് അത്ഭുതംതന്നെ.

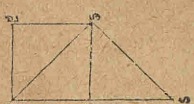
വളരെ കൊല്ലം മുമ്പുതന്നെ തലശ്ശേരിയിൽ ബാസൽമിഷ്യൻ പാതിരിമാരുടെ വകയായി ഒരു കല്ലച്ചു് ഉണ്ടായിരുന്നു. ഇംഗ്ലീഷിലെ "പിൽഗ്രിംസ് പ്രോഗ്രസ്" എന്ന പ്രസിദ്ധ ഗ്രന്ഥത്തിന്റെ ഒരു മലയാളപരിഭാഷ അവിടെവെച്ചു് 1847-ൽ അച്ചടിച്ചിരുന്നു. 1848-ൽ മലയാളത്തിൽ ഒരു ക്ഷേത്രഗണിതം (ജ്യോമട്രി) പുസ്തകവും അച്ചടിച്ചതായി കാണുന്നു.

1842-ൽ പീറു് എന്ന യൂറോപ്യൻ ഒരു മലയാളവ്യാകരണം ഉണ്ടാക്കി അച്ചടിപ്പിച്ചു. അദ്ധ്യാത്മരാ

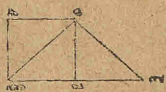
§ ൨൭൰

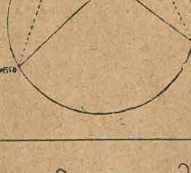
§ ൨൮൰

§ ൨൯൰

§ ൩൦൰

൨൯൩൦-ൽ തലശ്ശേരിയിലേ മിഷ്യൻ അച്ചുക്കൂടത്തിൽ അച്ചടിച്ച
ക്ഷേത്രവ്യവഹാരത്തിലേ ഒരു പുറത്തിൻറെ ശരിപ്പകർപ്പ്.

മായണത്തിന്റെ ഒരു ഗദ്യവിവർത്തനം 1850-ൽ എഴുതിയിരുന്നതായി കാണുന്നു. ഇവയുടെ പുറമേ ഷേക്സ്പീയർ കവിയുടെ "കോമഡി ഓഫ് എറേർസ്" എന്ന കഥ "ആശ്ചര്യമാറാട്ടം ഒരു കേളീസല്ലാപം" എന്ന പേരിൽ കല്ലൂർ ഉമ്മൻ ആശാൻ എന്ന ഒരു ഗ്രന്ഥകാരനാൽ എഴുതപ്പെട്ടതു് മലയാളത്തിൽ ആ കാലത്തുതന്നെ മുദ്രണം ചെയ്യപ്പെട്ടിരുന്നു. മേൽപ്പറഞ്ഞ പുസ്തകങ്ങളുടെ പ്രതികരം കഴിഞ്ഞ സാഹിത്യപരിഷത്തിൽ മിസ്റ്റർപോരം പ്രദർശിപ്പിച്ചിരുന്നു.

മിഷ്യനറിമാർ തെക്കൻകോട്ടയത്തും മംഗലാപുരത്തും അതിവിശേഷമായ അച്ചുക്കൂടങ്ങരം സ്ഥാപിച്ചു പലപുസ്തകങ്ങളും അച്ചടിച്ചു പ്രസിദ്ധപ്പെടുത്തിയതിന്നു ശേഷം നാട്ടുകാരും ചില മുദ്രാലയങ്ങരം ഏർപ്പെടുത്തിത്തുടങ്ങി. ആദ്യം ബൈബിലിയും പിന്നീടു ഡാക്ടർ ഗുണ്ടർട്ടും ഭാഷക്കു്, വിപുലങ്ങളും പ്രയോജനകരങ്ങളുമായ നിഘണ്ടുക്കരം ഉണ്ടാക്കി അച്ചടിപ്പിച്ചു. ഭാഷയിൽ ഗദ്യപുസ്തകങ്ങരം വർദ്ധിച്ചുതുടങ്ങി.

ഇതിലിടക്കു പ്രാചീനകവികളെ അനുകരിച്ചും അവരുടെ സമ്പ്രദായം അനുസരിച്ചും പദ്യകാവ്യങ്ങരം രചിച്ചുപോന്നിരുന്ന അനേകം ഹിന്ദുകവികരം ഉണ്ടായിരുന്നു. അവരൊക്കെ അടക്കിവെക്കാൻ കഴിയാത്ത വാസന തള്ളിപ്പുറപ്പെടുന്നതനുസരിച്ചു കാവ്യങ്ങരം രചിച്ചുകൊണ്ടിരുന്നുവെന്നല്ലാതെ. ഭാഷയുടെ കാലോചിതമായി വേണ്ടുന്ന അഭിവൃദ്ധിമാർഗ്ഗങ്ങരം കണ്ടറിഞ്ഞു പ്രവർത്തിച്ചിരുന്നില്ല. അവർ അധികവും പദ്യകാവ്യങ്ങളല്ലാതെ ഗദ്യകാവ്യങ്ങരം രചിച്ചിരുന്നുമില്ല.

അങ്ങിനെയിരിക്കേ എല്ലാ രാജ്യങ്ങളിലും അച്ചുക്കൂടങ്ങരം സ്ഥാപിച്ചുകൊള്ളുന്നതിനു് 1011 കന്നിമാസം

1-ാംനൂ- ബ്രിട്ടീഷ് ഗവണ്മെന്റിന്റെ സമ്മതംഉണ്ടായി. മതിരാശി സർവ്വകലാശാല ഏർപ്പെടുത്തുകയും അതിൽ മലയാളം ഒരു ഉപഭാഷയായി അംഗീകരിക്കപ്പെടുകയും ചെയ്തു. അതിനനുസരിച്ചു പാഠ്യപുസ്തകങ്ങളും രചിക്കാൻ കമ്മിറ്റികളും ഏർപ്പെടുത്തപ്പെട്ടു. പ്രാഥമികവിദ്യാഭ്യാസത്തിന്റെ സമ്പ്രദായം ഭേദപ്പെടുത്തുകയും നവ്യനരീതിയിലുള്ള വിദ്യാശാലകളും ഏർപ്പെടുത്തുകയും ചെയ്തു. മലയാളഭാഷയ്ക്കു ഭാഗ്യോദയം ഉണ്ടായി.

തിരുവിതാംകൂറിൽ ആയില്യംതിരുനാളും, വിശാഖംതിരുനാളും, മുതലായ ഭാഷാപ്രണയികളായ മഹാരാജാക്കന്മാർ മാതൃഭാഷയെ പോഷിപ്പിക്കുവാൻ പലതും ചെയ്തു. 1020-ൽ ഭ്രജാതനായ പൂയംതിരുനാളും കേരളവർമ്മ വലിയകോയിത്തമ്പുരാൻ തിരുമനസ്സിലേക്കു പ്രായപൂർത്തിയായി. മഹാവിദ്വാനായിരുന്ന അദ്ദേഹം കേരളഭാഷാസാഹിത്യലോകത്തിന്റെ അവിതർക്കിതമായ ചക്രവർത്തിസ്ഥാനം കയ്യേറ്റു. തിരുവിതാംകൂറിലും കൊച്ചിയിലും മലബാറിലും പദ്യങ്ങളും ഗദ്യങ്ങളും രചിക്കുവാൻ പോരുന്ന കവികളും ഉണ്ടായിത്തുടങ്ങി. തിരുവിതാംകൂറിലെ പാഠപുസ്തകകമ്മിറ്റിയുടെ അധ്യക്ഷന്റെ നിലയിൽ വലിയകോയിത്തമ്പുരാൻ പലേ ഗദ്യപുസ്തകങ്ങളും രചിച്ചു പ്രസിദ്ധംചെയ്തു. കോഴിക്കോട്ടു മാനവിക്രമൻ ഏട്ടൻതമ്പുരാൻ, കടത്തനാട്ടു പോർളാതിരി ഉദയവർമ്മ ഇളയതമ്പുരാൻ, മുതലായ മാന്യന്മാരും ഭാഷാഭിവൃദ്ധിക്കായി പരിശ്രമിച്ചുതുടങ്ങി. കേരളമിത്രം, കേരളപത്രിക, മുതലായ ചില വൃത്താന്തപത്രങ്ങളും ആരംഭിച്ചു.

ഇങ്ങിനെ ഭാഷയുടെ അഭിവൃദ്ധിക്കുള്ള മാർഗ്ഗങ്ങൾ വെട്ടിത്തെളിഞ്ഞുവരുമളവിൽ, ഗദ്യപദ്യങ്ങൾ നിർമ്മിക്കുവാൻ കഴിവും വാസനയും ഉള്ള കവികൾ രാജ്യത്തു് അതാതു മുക്കിലും മൂലയിലും ഇരുന്നു് അന്യോന്യമറിയാതെ അവരിൽ നിന്നുത്ഭവിക്കുന്ന കാവ്യസ്ഫുലിംഗങ്ങളെ ക്കൊണ്ടു് അടുത്തപരിസരങ്ങൾ പ്രകാശിപ്പിച്ചുകൊണ്ടു വരുമളവിൽ അവയെ ഒക്കെ കൂട്ടിച്ചേർത്തു കേരളഭാഷാ സാഹിത്യലോകം ഒന്നിച്ചു പ്രകാശമാനമാക്കിത്തീർക്കുന്ന ഒരു ശക്തി ഉത്ഭവിച്ചു. അതായിരുന്നു തിരുവിതാംകൂർ സംസ്ഥാനത്തിലെ കോട്ടയം നഗരത്തിൽ നിന്നു് ഉത്ഭവിച്ച "മലയാളമനോരമ" എന്നപത്രം.

മാതൃഭാഷയുടെ തൽക്കാലസ്ഥിതിയും അഭിവൃദ്ധി മാർഗ്ഗത്തിലുള്ള തടസ്സങ്ങളും അവയെ ജയിക്കാനുള്ള ഉപായങ്ങളും ശരിയായി മനസ്സിലാക്കി ന്യായമായ വഴിയിൽ അതിനെ നയിക്കുവാൻ തക്കവണ്ണം തനിക്കു ജന്മനാ സിദ്ധിച്ച ശക്തിയും ധീരതയും ഔദാര്യവും പ്രതിഭാവിലാസവും ഉപയോഗിച്ചു മാതൃഭാഷയോടു തനിക്കുണ്ടായ പുത്രീനിർവ്വിശേഷമായ വാത്സല്യം പ്രത്യക്ഷപ്പെടുത്തിയ ശ്രീമാൻ കെ. ഐ. വർഗ്ഗീസ്സുമാപ്പിള അവർകൾ തന്റെ മഹനീയമായ ഉദ്ദേശ്യം സാധിക്കേണ്ടതിനു 'മലയാളമനോരമ'യെ ഉപകരണമായി ഉപയോഗിച്ചു. ഉഷ്ണംകൊണ്ടു വറണ്ടുകിടക്കുന്ന ഭൂമിയിൽ അവിടവിടെ ശുഷ്കിച്ചു ജീവിക്കുന്ന ചെടികൾക്കു പെട്ടെന്നു വർഷംഉണ്ടായാലുള്ള അനുഭവം പോലെയായിരുന്ന കേരളത്തിൽ അവിടവിടെ ആരുമറിയാതെജീവിച്ചുപോന്നിരുന്ന വാസനാകവികൾക്കു് "മലയാളമ

നോരമ"യുടെ ആവിർഭാവംകൊണ്ടുണ്ടായ അനുഭവം. അനേകം കവികൾ ആ രംഗത്തിൽ ആകർഷിക്കപ്പെട്ടു. പേരും പെരുമയും സിദ്ധിച്ച കവികൾ അതിൽ സൈരമായി സ്വന്തം ചെയ്തു. ഉൽക്കൃഷ്ടസ്ഥാനത്തിന്നായി അതിൽവെച്ച് അവർ തമ്മിൽ മത്സരിച്ചു. സപ്രശക്തിയറിയാതെ രംഗിച്ച കോണിൽ പതിഞ്ഞിരിക്കുന്നവരെ "മനോരമ"യുടെ നായകൻ തന്റെ മനോരൃമായ നയങ്ങളാൽ വശീകരിച്ച രംഗത്തിലിറക്കി. വാസനാകവികളെ രാജ്യമെങ്ങും അറിവാൻ ഇടവന്നു. അനേകം പേർക്ക് സാഹിത്യരംഗത്തു പ്രവേശിക്കുവാൻ ആഗ്രഹം ജനിച്ചു; പലരും അതിന്നു ശ്രമിച്ചു; മിക്കപേരും അതിൽ വിജയികളായി.

ഈ ഘട്ടത്തിലാണ് കേരളകാളിദാസൻ ശാകുന്തളം പരിഭാഷചെയ്ത് അച്ചടിപ്പിച്ചതു്. പിന്നെയുണ്ടായ കോലാഹലം പറവാനില്ല. സാഹിത്യലോകം മുഴുവൻ ഇളകിവശായി. സംസ്കൃതത്തിലുള്ള നാടകങ്ങൾ പരിഭാഷചെയ്വാൻ കവികൾ അത്യുത്സാഹത്തോടുകൂടി പരിശ്രമിച്ചു. പത്രങ്ങൾ വർദ്ധിച്ചു; വിമർശകന്മാർ പൊട്ടിമുളച്ചു. ഭാഷയെ അഭിവൃദ്ധിപ്പെടുത്തേണ്ടുന്ന മാർഗ്ഗത്തിലേക്ക് സഞ്ചരിക്കുവാനുള്ള ആവശ്യവും ആഗ്രഹവും അതിന്നുള്ള സന്നദ്ധതയും പലർക്കുമുണ്ടായി.

ഇംഗ്ലീഷുഭാഷാപരിജ്ഞാനം എങ്ങിനെ ജനങ്ങളിൽ ആദ്യകാലം മാതൃഭാഷയിൽ അനാദരവു ജനിപ്പിച്ചുവോ, അങ്ങിനെതന്നെ അതു പിന്നീടു്,

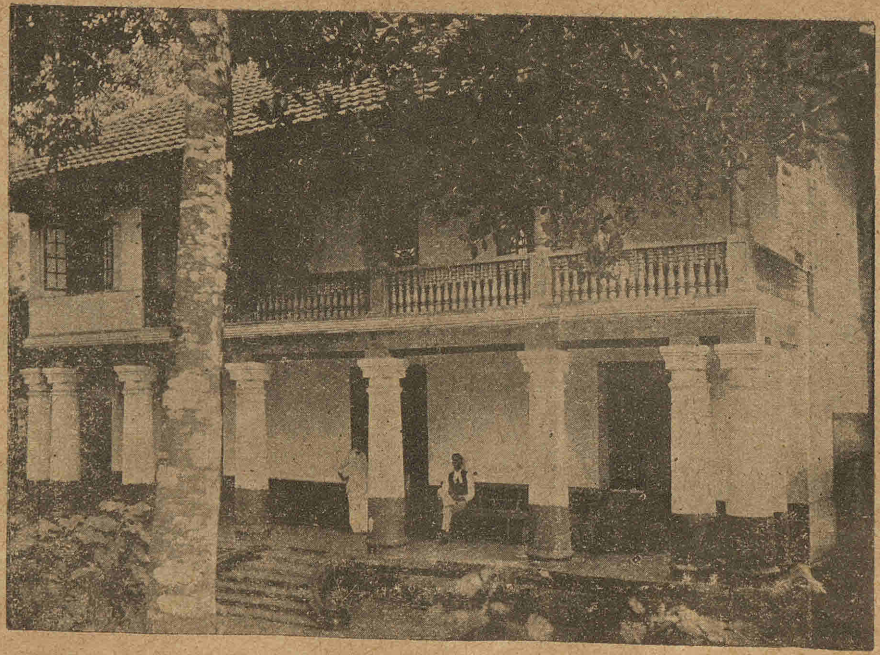
ഇക്കണ്ടലോകത്തിനു വഴിമേല്ക്കാൻ
കാർക്കൊണ്ടേഴും വാസരമെന്നപോലെ

മാതൃഭാഷാഭിവൃദ്ധിക്കു കാരണമായും തീർന്നു. ഇംഗ്ലീഷു സാഹിത്യത്തിന്റെ സഹായത്താൽ ചില പുതിയ പ്രസ്ഥാനങ്ങളും ഭാഷയിൽ ഉണ്ടായി. വിശേഷിച്ചും ഭാഷയിലെ ഗദ്യകാവ്യത്തെ നിയന്ത്രണംചെയ്യുന്ന "സാഹിത്യസാഹ്യം" എന്ന ശാസ്ത്രഗ്രന്ഥംതന്നെയും "ആംഗലകാരികന്മാരുടെ അഭിപ്രായങ്ങളെ അടിസ്ഥാനപ്പെടുത്തി" നിർമ്മിച്ചതാകുന്നു. അതിലും വിശേഷിച്ചു ഗദ്യങ്ങളിൽ വളരെ പ്രധാനമായ ഒന്നായി കരുതേണ്ടുന്ന "നോവൽ" പ്രസ്ഥാനം കേവലം ഇംഗ്ലീഷുഭാഷയുടെ സഹായത്താൽ ഭാഷക്കു ലഭിച്ച ഒരു സമ്പത്തത്രെ.

വിത്തു കഴിച്ചിട്ട് മുളച്ചു ചെടിയായിവളർന്നു, വൃക്ഷമായി, പൂത്തുകായ്ക്കുംപോലെ ഇംഗ്ലീഷു ഭാഷയിൽ "നോവൽ" എന്ന പ്രസ്ഥാനം ക്രമേണ അഭിവൃദ്ധി പ്രാപിച്ചു പരിഷ്കരിക്കപ്പെട്ട നിലയിൽ എത്തിയതാകുന്നു. ആ നിലയിൽ അതിനെ കണ്ടതുപോലെ പകർത്തിയതാകുന്നു മലയാളഭാഷയിൽ ഉള്ളതു്. അതുകൊണ്ടു് ആ കാര്യത്തിൽ കേരളീയവിദ്വാന്മാർക്കു് അനേകസംവത്സരങ്ങളുടെ ലാഭം ഉണ്ടായിരിക്കുന്നുവെന്നു പറയാം.

ഉയർന്തരം പരീക്ഷകൾക്കു പാഠ്യപുസ്തകങ്ങളായി ഇംഗ്ലീഷുനോവലുകൾ ഒരു മലയാളി പഠിച്ചതിന്റെ ഫലമായിട്ടാണു ഭാഷയിൽ ഒന്നാമതു നോവൽ ഉണ്ടായതു്. "സ്കോട്ട്" എന്ന ആംഗ്ലേയപണ്ഡിതന്റെ ഒരു നോവൽ പഠിക്കുവാൻ ഇടയായപ്പോൾ ആ വിധം ഒന്നു മലയാളത്തിൽ രചിക്കുന്നതു നന്നായിരിക്കുമെന്നു വിചാരിച്ചു് (ഇപ്പോൾ റാവുബഹദൂർസ്ഥാനമുള്ള) ശ്രീമാൻ

ടി. എം. അപ്പുനെടുങ്ങാടി അവർകൾ "കുന്ദലത" എഴുതി പരസ്യംചെയ്തു. സാമുദായികപരമായോ രാജ്യചരിത്രപരമായോ അദ്ധ്യാത്മപരമായോ ശാസ്ത്രപരമായോ എഴുതപ്പെട്ടതായിരുന്നില്ല കുന്ദലത. എന്നാൽ വിചിത്രതരങ്ങളായ വിവിധാചാരങ്ങൾ നടപ്പുള്ള കേരളത്തിലെ പ്രത്യേകസമുദായങ്ങളുടെ നടപടികളെ വിവരിച്ചു് രസകരവും അതേസമയത്തു പരിഷ്കാരസൂചകവും ആയ ഒരു യഥാർത്ഥ സാമുദായികനോവൽ മലയാളഭാഷയിൽ ഇദംപ്രഥമമായി രചിച്ചതു് ഒയ്യാരത്തു ചന്തുമേനോൻ ആയിരുന്നു. അതുകൊണ്ടു കിളിപ്പാട്ടിനു് എഴുത്തച്ഛനും, ഗാഥയ്ക്കു പെരുശ്ശേരിക്കും കഥകളിക്കു കൊട്ടാരക്കരത്തമ്പുരാനും ഓട്ടംതുള്ളലിനു കുഞ്ചൻനമ്പിയാക്കും ഉള്ളതുപോലെ നോവലിനു ജനകസ്ഥാനം ഉള്ളതു ചന്തുമേനോനാകുന്നു. ചന്തുമേനോന്റെ ജീവചരിത്രം ഇതിൽ സംക്ഷേപമായി വിവരിക്കുന്നു.

ചന്തുമേനോൻ അവർകളുടെ ഒയ്യാരത്തുവീട്ട്, തലശ്ശേരി.

ജീവചരിത്രം.

I

കുട്ടിക്കാലവും വിദ്യാഭ്യാസവും.

ഒയ്യാരത്തു ചന്തുമേനോൻ വടക്കേമലയാളത്തിൽ കുറുമ്പ്രനാടു താലൂക്കിൽ നടുവണ്ണൂരിൽ കുളങ്ങരക്കണ്ടിമഠം എന്ന ഭവനത്തിൽ കൊല്ലവർഷം 1022 ധനുമാസം 22-ാംനു- അത്തം നക്ഷത്രത്തിൽ ജ്ഭജാതനായി. അദ്ദേഹത്തിന്റെ അച്ഛൻ കോട്ടയം താലൂക്കിൽ തലശ്ശേരിനഗരത്തിനു സമീപം പിണറായി അംശം കെളാലൂർദേശത്തു്, എടപ്പാടി ചന്തുനായർ എന്ന മാന്യനായിരുന്നു. ആദ്യം പോലീസ് ആമീൻ ഉദ്യോഗവും പിന്നീടു താസിൽദാർ ഉദ്യോഗവും വഹിച്ചിരുന്നതിനാൽ ചന്തു ആമീൻതാസിൽദാർ എന്നായിരുന്നു അദ്ദേഹത്തെ എല്ലാവരും വിളിച്ചിരുന്നതു്. ആമീൻ എന്നാൽ അക്കാലത്തെ മജിസ്ട്രേട്ടായിരുന്നു. കണ്ണൂർ മുതലായ സ്ഥലങ്ങളിൽ അദ്ദേഹം ആമീൻഉദ്യോഗം വഹിച്ചപ്പോൾ ചന്തുആമീൻ എന്നും അതിൽപ്പിന്നെ താസിൽദാരായപ്പോൾ ചന്തുആമീൻ താസിൽദാർ എന്നും വിളിക്കപ്പെട്ടു. അദ്ദേഹത്തിന്റെ കുടുംബം അന്നു പ്രാചീനത്വംകൊണ്ടും പ്രമാണിത്വംകൊണ്ടും പ്രസിദ്ധപ്പെട്ടതായിരുന്നു. സർക്കാരുദ്യോഗത്തിൽ പ്രവേശിച്ചു് അധികകാലം

ചെല്ലുന്നതിനുമുമ്പ് അദ്ദേഹത്തിനു കൊട്ടങ്ങല്ലൂരിനു സമീപം സ്ഥലമാറ്റം ഉണ്ടാകയും അവിടെയുള്ള ചിറ്റഴത്തു് എന്നവേനത്തിലെ പാവ്വതിഅമ്മയെ അദ്ദേഹം വിവാഹം കഴിക്കുകയും ചെയ്തു. ചന്തുനായക്കു് ഈ അമ്മയിൽ, ലക്ഷ്മിഅമ്മ, പാവ്വതിയമ്മ എന്നീരണ്ടു പുത്രികളും ശങ്കരമേനോൻ, ഗോവിന്ദമേനോൻ, ചന്തുമേനോൻ, എന്നീപുത്രന്മാരുംജനിച്ചു. അഞ്ചുമക്കളിൽവെച്ചു് ഇളയതു് നമ്മുടെ കഥാനായകനായിരുന്നു. ചന്തുനായക്കു, തലശ്ശേരിയിൽനിന്നു മൂന്നു നാഴിക കിഴക്കു, വയലളം എന്ന ദേശത്തുള്ള കൊറ്റിയത്തുവീട്ടിൽ ഒരു സംബന്ധം ഉണ്ടായിരുന്നു. അതിൽ കുഞ്ഞമ്പുനായർ എന്നൊരു മകൻ മുമ്പുതന്നെ ജനിച്ചിരുന്നു. കുഞ്ഞമ്പുനായരെപ്പറ്റി ഈ ചരിത്രത്തിൽ പിന്നീടു പ്രസ്താവിക്കേണ്ടുന്ന അവസരം ഉണ്ടായിരിക്കും.

തന്റെ പിതാവു കുമ്പനാട്ടതാലൂക്കിൽ താസിൽദാർ ഉദ്യോഗം വഹിച്ചിരുന്നപ്പോൾ, നടുവണ്ണൂരിൽ കുളങ്ങരക്കണ്ടിമഠത്തിൽ പാർത്തിരുന്ന അവസരത്തിൽ അവിടെവെച്ചായിരുന്നു നമ്മുടെ ചരിത്രനായകൻ ജനിച്ചിരുന്നതു്. അല്പം കഴിഞ്ഞതിനുശേഷം താലൂക്കുകച്ചേരി നടുവണ്ണൂരിൽനിന്നു കോവിൽക്കണ്ടിയിലേക്കു സ്ഥലമാറ്റംചെയ്കയും താസിൽദാർ, കുടുംബസഹിതം കോതമംഗലം ക്ഷേത്രത്തിനടുത്തു താൻ ഉണ്ടാക്കിച്ച വീട്ടിൽ പാർക്കുകയും ചെയ്തു. ചന്തുമേനവന്റെ കുട്ടിക്കാലം അവിടെയായിരുന്നു മുഖ്യമായി കഴിച്ചിരുന്നതു്.

അവിടെവെച്ചു വിദ്യാരംഭം കഴിച്ചതിനുശേഷം ചന്തുമേനവൻ ആദ്യം പഠിച്ചതു കോരൻകുരിക്കൾ എ

ന്നൊരു നാട്ടെഴുത്തച്ഛന്റെ കീഴിലായിരുന്നു. പഴയ സമ്പ്രദായത്തിൽ അടിച്ചും പഠിപ്പിച്ചും പോന്നിരുന്ന ആ കുരിക്കളുടെ കീഴിൽ ക്ലൃപ്തിവായന പഠിച്ചതിന്നുശേഷം, പിതാവിന്നു കോട്ടയം താലൂക്കിൽ താസിൽദാരായി സ്ഥലമാറ്റം ഉണ്ടാകയാൽ കുടുംബസമേതം ബാലൻ തലശ്ശേരിക്കു പോകേണ്ടിവന്നു. അവിടെ തിരുവങ്ങാട്ടു, തന്റെ അച്ഛൻ ഉണ്ടാക്കിച്ചിരുന്ന "ഒയ്യാരത്തു്" എന്ന ഭവനത്തിലായിരുന്നു പാർത്തിരുന്നതു്. ആ അവസരത്തിൽ തിരുവങ്ങാട്ടു ശ്രീരാമക്ഷേത്രപരിസരത്തിൽ ഉണ്ടായിരുന്ന ഒരു പള്ളിക്കൂടത്തിൽ കുട്ടിയെ പഠിക്കാനാക്കി. അവിടെവെച്ചു, കുഞ്ഞമ്പുനമ്പിയാർ എന്ന പ്രസിദ്ധവിദ്വാന്റെ കീഴിൽ കാവ്യാലങ്കാരാദികളും പഠിച്ചു, സംസ്കൃതത്തിൽ സാമാന്യം പാണ്ഡിത്യം സമ്പാദിച്ചു.

ഒരു ദിവസം നമ്മുടെ കഥാനായകൻ ആ വിദ്യാശാലയിൽവെച്ചു നൈഷധം കാവ്യത്തിലെ ഒരു ശ്ലോകം അക്ഷരസ്ഫുടതയോടും സ്വരമാധുര്യത്തോടും ഉച്ചത്തിൽ ചൊല്ലുകയായിരുന്നു. അതിലേ വഴിപോകുന്നുണ്ടായിരുന്ന ഒരു വിദ്വാൻ അതുകേട്ടു് ആകൃഷ്ടിതനാകയും അദ്ദേഹം എഴുത്തുപള്ളിയിൽ കടന്നുചെന്നു ശ്ലോകം ചൊല്ലിയ കുട്ടിയെ സ്നേഹപൂർവ്വം അഭിനന്ദിക്കുകയും ചെയ്തു. ആ വിദ്വാൻ അന്നു വടക്കെ മലയാളത്തിൽ അതിരസികനും നല്ലൊരു കവിയും ആയി പ്രസിദ്ധി നേടിയ നാരങ്ങോളി ചിറക്കൽ കുഞ്ഞിശങ്കരൻ നമ്പിയാർ എന്ന ഇടപ്രഭുവായിരുന്നു. ഈ പണ്ഡിതകവി

യുടെ ഒറ്റശ്ലോകങ്ങൾക്ക് ഇന്നും രാജ്യത്തു പ്രചാരമുണ്ട്. ഇന്നത്തെപ്പോലെ പത്രങ്ങളും പത്രഗ്രന്ഥങ്ങളും അച്ചുകൂടങ്ങളും അന്നുണ്ടായിരുന്നുവെങ്കിൽ നാരങ്ങോളി ചിറക്കൽ കുഞ്ഞിശങ്കരൻനമ്പിയാരുടെ പേർ ഭാഷാസാഹിത്യചരിത്രത്തിൽ ഒരു ഉന്നതസ്ഥാനത്തെ അലങ്കരിക്കുമായിരുന്നു. അദ്ദേഹം ഉണ്ടാക്കിയതായി അറിയപ്പെട്ടുന്ന ഒരു ഭാഷാശ്ലോകം താഴെ ചേർക്കുന്നു.

ജാതേ, ജാതാനുകമ്പാഭവേ, ഭവശിരം
മല്ലികേ, ക്രൂപ്പുകൈതേ
കൈതെ,'കൈതേരിമാക്കം' കബരിയിലണിവാൻ
കയ്യിലേന്തും ദശായാം,
നീതാനേതാൻ മദീയാനലർശരപരിതാ
പോദയാനാശു, നീതാൻ
നീതാൻ, നീതാൻ പറഞ്ഞീടുക ചടുലമിഴി-
ത്തനയിയാം കണ്ണുമൂലേ.

അദ്ദേഹത്തിന്റെ വിദ്വത്വവും രസികത്വവും കവിതാവാസനയും ഈ ഒരു ഒറ്റ ശ്ലോകത്തിൽനിന്നു മനസ്സിലാക്കാം. ഇതുപോലെതന്നെ ഒഴുക്കും പഴക്കവുമുള്ള മറ്റു ചില ശ്ലോകങ്ങളും, ഇക്കാലത്തെ വായനക്കാർക്ക് അധികം രുചിക്കാതിരിക്കുത്തക്കവണ്ണം പച്ച ശൃംഗാരം അടങ്ങിയവയാകയാൽ, ഇവിടെ എഴുതുന്നില്ല. രസികത്വത്തിൽ നമ്പിയാരും മേനവനും തമ്മിൽ വളരെ സാമ്യമുണ്ടായിരുന്നതിനാൽ ഇരുവരും പിന്നീടു പ്രകൃത്യാ വലിയ സ്നേഹത്തിലായി. നമ്പിയാരുടെ രസിക

തപം "നരിചരിതം" എന്ന വിനോദകാവ്യത്തിലും മേനവന്റെ രസികതപം ആ ഗ്രന്ഥത്തിന്റെ മുഖവുരയിലും രണ്ടുപേക്കും തമ്മിലുണ്ടായിരുന്ന സ്നേഹം ആ പുസ്തകം പിന്നീട് അച്ചടിപ്പിക്കപ്പെട്ട സന്ദർഭത്തിലും പ്രതിഫലിച്ച പ്രത്യക്ഷപ്പെട്ട കാണാം. ഈ ഗ്രന്ഥത്തെപ്പറ്റി പിന്നീട് പറയുന്നതാണ്.

ചന്തുനായർതാസിൽദാക്ക് വീണ്ടും കോവിൽക്കണ്ടിക്ക് സ്ഥലമാറ്റം ഉണ്ടാകയാൽ, അദ്ദേഹം കുടുംബസഹിതം പിന്നെയും അവിടെ പോയി പാർക്കേണ്ടിവന്നു. അപ്പോഴും ചന്തുമേനവനെ അവിടെ ഉണ്ടായിരുന്ന ഒരു ഇംഗ്ലീഷ് സ്കൂളിൽ ചേർത്തു പഠിപ്പിച്ചിരുന്നുവെന്നു കാണുന്നു.

അക്കാലത്തു സർക്കാരുദ്യോഗസ്ഥന്മാർ ഹിന്ദുസ്ഥാനിഭാഷ അറിയേണ്ടതു് ആവശ്യവും അറിയുന്നതു് അവർക്കു ഗുണകരവും ആയിരുന്നതിനാൽ ചന്തുനായർ താസിൽദാർ തന്റെ പുത്രന്മാരെ ആ ഭാഷ പഠിപ്പിക്കുവാനും ഏർപ്പാടു ചെയ്തിരുന്നു.

മാന്യനും യോഗ്യനും ആയിരുന്ന ചന്തു ആമീൻതാസിൽദാർ 1032 കന്നിമാസം 2-ാംനു- തന്റെ 57-ാം വയസ്സിൽ പ്രമേഹരോഗത്താൽ നിര്യാതനായി. ആ അവസരത്തിൽ തന്റെ മൂത്ത പുത്രനായിരുന്ന ശങ്കരമേനോന കോവിൽക്കണ്ടി താലൂക്കുകച്ചേരിയിൽ ചെറിയ ഒരു ഉദ്യോഗം ഉണ്ടായിരുന്നു. അതുകൊണ്ടു പിതാവിന്റെ മരണശേഷം മക്കൾ പെട്ടെന്നു് ആ വീടും നാടും വിട്ടുപോകേണ്ടിവന്നില്ല. പക്ഷെ അതിന്റെ ആവശ്യം അചിരേണ നേരിട്ടു. പിതാവിന്റെ കാലഗതിക്കു

ശേഷം, ഒരു മാസം കഴിഞ്ഞപ്പോൾ ശങ്കരമേനോനും അദ്ദേഹത്തെ അനുഗമിച്ചു; ആ കൊല്ലം മേടമാസത്തിൽ തന്റെ 19-ാം വയസ്സിൽ അദ്ദേഹം വസൂരിരോഗം ബാധിച്ചു് ഇഹലോകവാസം വെടിഞ്ഞു.

ശങ്കരമേനോൻ മലയാളത്തിലും സംസ്കൃതത്തിലും നല്ല പാണ്ഡിത്യം സമ്പാദിച്ച ഒരു കവിയും ഒരു സരസകവിയും ആയിരുന്നു. അദ്ദേഹം കോരൻകുരിക്കളുടെ കീഴിൽ പഠിച്ചുകൊണ്ടിരുന്ന കാലത്തു് എന്തോ കാരണത്താൽ ഗുരുനാഥൻ കുട്ടിയെ ശിക്ഷിക്കുകയും വിവരമറിഞ്ഞപ്പോൾ മാതാപിതാക്കളും പുത്രനെ ശാസിക്കുകയും ചെയ്തപോൽ. ശിക്ഷ വല്ല തെറ്റിദ്ധാരണനിമിത്തവും അന്യായമായിരുന്നിരിക്കാം. ഏതായാലും കുട്ടിക്കു് അതു നിമിത്തം വലിയ നൈരാശ്യമാണുണ്ടായതു്. അന്നു പതിനൊന്നുവയസ്സുമാത്രം പ്രായമുണ്ടായിരുന്ന ബാലൻ, കോതമംഗലം വിഷ്ണുക്ഷേത്രത്തിന്റെ ആൽത്തറമേൽ ചെന്നിരുന്നു ദുഃഖിക്കുകയും താഴെ പറയുന്ന ശ്ലോകങ്ങളും ഉണ്ടാക്കി ചൊല്ലുകയും ചെയ്തുവത്രെ.

താതമാതൃഗുരുഭിത്സു ബന്ധുഭി
സ്ത്യാജിതോസ്മ്യഹമഹോ വിധേർബ്ബലാൽ
ത്വംഹി മേ ശരണമംബുജാക്ഷ, ഹേ,
പാഹി, പാഹി, പരിപാഹിമാം സദാ. 1

അഖിലഭുവനതായേ, ഭ്രീകാരുണ്യശീലേ,
ത്രിപുരമഥനജായേ, നീരദാകാരകായേ,
ത്രിപുരനതജനാത്തിധ്വാന്തദീപായമാനേ
പ്രണതനതമജസ്രം പാഹിമാം ഭൈരവീ, ത്വം. 2

ഫാരകുണ്ഡലമുദാരദ്രംഷ്ട്രമഖിലാദരീയ
തരരൂപിണം,
ചാരുഗണ്ഡമരുണാധര ദ്യുതിവിരാജിതാനന-
സരോരുഹം,
കാരണം സകരുണം സരോജദലലോചനം
സകലപാലകം,
ചിന്തയാമി ഗുരുഭൈരവം, മനസി ചിന്തനീയ
ഗുണമണ്ഡലം.

ഈ ബാലന്റെ അകാലനിര്യ്യാണം സ്വന്തം കുടുംബത്തിനു മാത്രമല്ല, രാജ്യത്തിന്നൊട്ടുക്കുംവലിയ നഷ്ടമാണെന്നു് ഇനി വിശേഷിച്ചു പറയേണ്ടതില്ലല്ലൊ.

ശങ്കരമേനോന്റെ മരണശേഷം ആ ചെറുകുടുംബത്തിനു കോവിൽക്കണ്ടിയിൽ പാർക്കേണ്ടുന്ന ആവശ്യം ഉണ്ടായിരുന്നില്ല; എല്ലാവരും തലശ്ശേരിയിൽ, തിരുവങ്ങാട്ടു്, ഒയ്യാരത്തു ഭവനത്തിൽ പാർപ്പാക്കി. തന്റെ പിതാവു നിർമ്മിച്ചുകൊടുത്ത ഒയ്യാരത്തുവീട്ടിൽ പാത്തുവഴിക്കാണു നമ്മുടെ കഥാനായകനെ ഒയ്യാരത്തു ചന്തുമേനോൻ എന്നു വിളിക്കുവാൻ സംഗതിയായതെന്നു വിശ്വസിക്കുന്നു. മാതൃകുടുംബവുമായി വേറിട്ടുപാർക്കുവാൻ സംഗതി വന്നിരുന്നില്ലെങ്കിൽ അദ്ദേഹത്തിന്റെ പേർ ചിറ്റെഴുത്തു ചന്തുമേനോൻ എന്നാകുമായിരുന്നു.

ഒയ്യാരത്തുഭവനം ഇന്നും ആ പ്രദേശത്തുള്ള വീടുകളിൽ നല്ല അഴകും ഗാംഭീര്യവും ഉള്ള മാളികഭവനമാകുന്നു.

ഒയ്യാരത്തു മാറിപ്പാർത്തുതുടങ്ങിയശേഷം ബാലനെ തലശ്ശേരിയിൽ "പാർസി" സ്കൂളിൽ ചേർത്തു പഠിപ്പി

ച്ചു. ബാസൽമിഷ്യൻ സംഘക്കാരാൽ നടത്തപ്പെട്ടവ രുന്ന ആ സ്കൂളിനു, തലശ്ശേരിയിൽ കച്ചവടം ചെയ്യുപാ ത്തിരുന്ന ധനവാനായ ഒരു പാർസി കുറെ ധനം സംഭാ വനചെയ്തിരുന്നതിനെ അനുസ്മരിച്ചു്, ബാസൽമിഷ്യൻ പാർസിഫൈസ്കൂൾ എന്നു പേർ വിളിച്ചതാകുന്നു. സ്കൂ ളിൽ പഠിച്ചുവരുന്നതിലിടക്കു, കെ. കുഞ്ഞൻമേനോൻ എന്ന വിദ്വാൻ, വീട്ടിൽവെച്ചു് കുട്ടിയെ പ്രത്യേകമാ യി ഇംഗ്ലീഷുപഠിപ്പിച്ചുപോന്നു. അതോടുകൂടി കുഞ്ഞ നുനമ്പിയാർ സംസ്കൃതവും പഠിപ്പിച്ചുകൊണ്ടിരുന്നു. മേല്പറഞ്ഞ കുഞ്ഞൻമേനോൻ അക്കാലത്തു തലശ്ശേരി ഡിസ്ട്രിക്ട് കോടതിയിൽ ട്രാൻസ്ലേറ്റർ ആയിരുന്നു. പി ന്നീടു മുൻസീപ്പ് ഉദ്യോഗവും ഒടുവിൽ തലശ്ശേരിയിൽ സബ്ജഡ്ജിഉദ്യോഗവും വഹിച്ചിരുന്ന ശ്രീമാൻ കു ഞ്ഞൻമേനോൻ ഇംഗ്ലീഷുഭാഷയിൽ അന്നു് അനിതര സാധാരണമായ അറിവും ആ ഭാഷയിൽ പ്രബന്ധങ്ങളം രചിക്കുവാനുള്ള വൈഭവവും സിദ്ധിച്ച ആളായിരുന്നു. അദ്ദേഹത്തിനു് ഒടുവിൽ ഉദ്യോഗസംബന്ധമായി അ നുഭവമായ അനിഷ്ടസംഭവം പ്രസിദ്ധമാണല്ലോ.

പാർസിസ്കൂളിൽവെച്ചു നമ്മുടെ ചരിത്രപുരുഷൻ "അൺകവനൻറ് സിവിൽസർവ്വീസ്" എന്ന പരീക്ഷ യിൽ, ഇംഗ്ലീഷിൽ വളരെ ഉന്നത നിലയിൽ വിജയി യാകുകയും. അതിനുശേഷം മെട്രിക്കുലേഷൻപരീക്ഷക്കു പഠിച്ചുതുടങ്ങുകയുംചെയ്തു. അങ്ങിനെ ഇരിക്കുമ്പോൾ ത ലശ്ശേരി സ്മാൾക്കാസ് കോടതിയിൽ ഒരു ഗുമസ്തന്റെ ഉ ദ്യോഗം ഒഴിവുണ്ടായി. അന്നു സ്മാൾക്കാസ് ജഡ്ജി മിസ്റ്റർ ജി. ആർ. ഷാർപ്പ് (G. R. Sharp) എന്ന യൂറോപ്യനാ യിരുന്നു. ഒഴിവുണ്ടായ ഉദ്യോഗത്തിനു ചന്തുമേനവൻ

അപേക്ഷാഹരജി ആയക്കുകയും അദ്ദേഹത്തെ ആറാം ഗ്രമസ്ഥനായി നിയമിക്കുകയും ചെയ്തു. - ഉദ്യോഗാർത്ഥിയായി സായ്പിന്റെ അടുക്കെ ചെന്ന സുന്ദരനായ യുവാവിനെ അദ്ദേഹം ആപാദചൂഡം ഒന്നു നല്ലവണ്ണം നോക്കി വളരെ തൃപ്തനായ നിലയിൽ പുഞ്ചിരിയിട്ടുകയും യുവാവിന്റെ നിബിഡമായി വളർന്ന കുടുമ അഴകിൽ കെട്ടിവെച്ചതിനെ കൗതുകത്തോടുകൂടി പിടിച്ചു് "ഇന്നു തന്നെ ഉദ്യോഗത്തിൽ പ്രവേശിച്ചോളൂ" എന്നു പറകയും ചെയ്തിരുന്നുപോൽ. ഇങ്ങിനെ ചന്തുമേനോൻ ഒന്നാമതു സക്കാരുദ്യോഗത്തിൽ പ്രവേശിച്ചതു് 1864-ൽ ആയിരുന്നു.

II

സക്കാരുദ്യോഗസ്ഥൻ.

പറയത്തക്ക വലിയ പരീക്ഷകളിൽ വിജയിയാകാതെ സക്കാരുദ്യോഗത്തിൽ ഏറ്റവും താണ പടിയിൽ ചെന്നുചേർന്നു് സ്വന്തം യോഗ്യതകൊണ്ടു ക്രമേണ ഉയർന്നു്, അക്കാലത്തു നാട്ടുകാർക്കു പ്രാപിക്കാൻ സാധിച്ചിരുന്ന വലിയൊരു ഉദ്യോഗം വഹിച്ചു ഖ്യാതിനേടിയ ചന്തുമേനവന്റെ ഉദ്യോഗജീവിതം അദ്ദേഹത്തിന്റെ ബുദ്ധിശക്തിയും കൃത്യനിഷ്ഠയും സത്യസന്ധതയും ഏകസമയത്തു വിളംബരപ്പെടുത്തുന്നു.

സ്മാർക്കാസ് കോടതിയിൽ ചന്തുമേനവൻ മൂന്നു കൊല്ലം ക്ലാർക്കായി ഇരുന്നിരുന്നു. അതിലിടയ്ക്കു സ്ഥാനത്തിലും ശമ്പളത്തിലും കയറ്റം കിട്ടിക്കൊണ്ടിരുന്നു. മിസ്റ്റർ ഷാർപ്പിന്റെ പ്രത്യേക വാത്സല്യത്തിനു പാത്രമായിരുന്നതിനാൽ ഉദ്യോഗത്തിൽ കയറ്റം കിട്ടുവാൻ വല്ല ഒഴിവും സന്ദർഭവും സംഭവിക്കേണ്ടുന്ന താമസമേ വേണ്ടിയിരുന്നുള്ളൂ.

മലബാറിലെ ജനങ്ങൾ ഇന്നും ബഹുമാനപൂർവ്വം ഓർമ്മിക്കുവാൻ സംഗതിയുള്ള കലക്ടർ മിസ്റ്റർ ലോഗൻ അക്കാലം തലശ്ശേരിയിൽ സബ്കലക്ടരായിരുന്നു. മേനോന്റെ വിശേഷവിധി യോഗ്യതകളും ഗുണങ്ങളും മിസ്റ്റർ ഷാർപ്പു പറഞ്ഞു മിസ്റ്റർ ലോഗൻ അറിഞ്ഞു. ആ ക്ലാർക്കിനെ തനിക്കു കിട്ടിയാൽ കൊള്ളാം എന്നു മിസ്റ്റർ ലോഗനുണ്ടായ ആഗ്രഹത്തിന്റെ ഫലമായി 1867മാർച്ചുമാസം 3-ാംനു- ചന്തുമേനവൻ തൂക്കിടിക്കച്ചേരിയിൽ മൂന്നാം ഗുമസ്തനായി നിയമിക്കപ്പെട്ടു. അവിടുന്നു കൊല്ലംതോറും കയറ്റം കിട്ടുകയും 1869-ൽ ആക്ടിംഗ് ഒന്നാം ഗുമസ്തനായിത്തീരുകയും ചെയ്തു.

മിസ്റ്റർ ലോഗൻ മലബാർ കലക്ടരായി കോഴിക്കോട്ടു പോയി; അധികം താമസിക്കാതെ ചന്തുമേനവനെ അദ്ദേഹം ഹുജൂർകച്ചേരിയിൽ പോലീസ്സു മുൻഷിയായി നിയമിക്കുകയും ചെയ്തു. 1871-ൽ അവിടെ ഫെഡ് മുൻഷിയായി.

അതിലിടക്കു മിസ്റ്റർ ഷാർപ്പു് കോഴിക്കോട്ടു് ഡിസ്ട്രിക്ട്ജഡ്ജായായി നിയമിക്കപ്പെട്ടുകയാൽ അദ്ദേഹവും അവിടെ ചെന്നുചേർന്നു. തനിക്കു പ്രിയപ്പെട്ട ക്ലാർക്കായ

നമ്മുടെ കഥാനായകനെ വീണ്ടും തന്റെ കീഴിൽ കിട്ടിയാൽ കൊള്ളാം എന്നു് അദ്ദേഹത്തിനു് അഗ്രഹം ഉണ്ടാകയും അതിന്റെ ഫലമായി 1872 നവമ്പർ 22-ാംനു- അദ്ദേഹം കോഴിക്കോട്ടു സിവിൽ കോടതിയിൽ ഷെഡ്ക്ലാക്കായി നിയമിക്കപ്പെടുകയും ചെയ്തു. ഇങ്ങിനെ അന്നു മലബാറിൽ ഏറ്റവും ഉയർന്ന ഉദ്യോഗങ്ങളും വഹിച്ചുകൊണ്ടിരുന്ന രണ്ടു യൂറോപ്യന്മാരുടെ പ്രത്യേകമായ തൃപ്തിക്കും സ്നേഹത്തിനും പാത്രമായിത്തീരുവാൻ ചന്തുമേനവനു് ഇടയായിരുന്ന എന്തോ വിശേഷവിധിഗുണങ്ങളും തന്നെയാണു പിന്നീടു് ഒരു മഹാകവിയെക്കൊണ്ടു്

കിന്തുമേനവനംഘ്രിമാനം
ചന്തുമേനവനിലുണ്ടസമാനം

എന്നു് പാടിക്കുവാൻ സംഗതിവരുത്തിയതും. ഡിസ്ട്രിക്ട് കോടതിയിൽ ഷെഡ്ക്ലാക്കായി അദ്ദേഹം അധികകാലം ഇരിക്കേണ്ടിവന്നില്ല. അടുത്ത അവസരത്തിൽ മിസ്റ്റർ ഷാർപ്പ് അദ്ദേഹത്തെ പട്ടാമ്പി അക്കിംഗ് മുൻസീപ്പായി നിയമിച്ചു. അവിടുന്നു് 1874 ഒക്ടോബർ മാസത്തിൽ ചന്തുമേനവൻ മഞ്ചേരി മുൻസീപ്പായും രണ്ടുകൊല്ലം കഴിഞ്ഞശേഷം പാലക്കാട്ടു മുൻസീപ്പായും സ്ഥലമാറ്റം ചെയ്യപ്പെട്ടു. 1882 വരെ അദ്ദേഹം പാലക്കാട്ടു മുൻസീപ്പായിരുന്നു. ബ്രാഹ്മണർ അനവധി നിവസിക്കുകയും പലവിധം കണ്ടാമണ്ടികളുള്ള വ്യവഹാരങ്ങളും സദാ ഉണ്ടായിക്കൊണ്ടിരിക്കുകയും ചെയ്ത പാലക്കാട്ടു വിട്ടുപോകുമ്പോൾ ചന്തുമേനോൻ മുൻസീപ്പിനെ അനേകം ജനങ്ങളും ഒത്തുചേർന്നു് അത്യുഷ്ണപൂ

വ്വം യാത്ര അയച്ചതോത്താൽ ഒരു ജഡ്ജിയുടെ നിലയിൽ അദ്ദേഹം സമ്പാദിച്ച ജനതുപ്തിയെ നമ്മഠംക്കു് ഉഹിക്കാം. പാലക്കാട്ടുനിന്നു സ്ഥലമാറ്റം ചെയ്യപ്പെട്ടതു കോഴിക്കോട്ട മുൻസീപ്പായിട്ടായിരുന്നു. 1886 വരെ അവിടെ മുൻസീപ്പുദ്യോഗംവഹിച്ചു. അതിലിടക്കു മുൻസീപ്പുമാരുടെ തസ്തികയിൽ ചില ഭേദഗതികളൊക്കെ വരുത്തി ശമ്പളം വർദ്ധിപ്പിക്കുകയും മറ്റും ചെയ്തപ്പോൾ ചന്തുമേനവനെ 400 ക. ശമ്പളത്തിന്മേൽ ഒന്നാംക്ലാസ്സു മുൻസീപ്പാക്കി.

അന്നു കോഴിക്കോട്ടു് ഡിസ്ട്രിക്ടു് ജഡ്ജിയായിരുന്നതു മിസ്റ്റർ വിഗ്രാം (Vigram) എന്ന യൂറോപ്യനും, സബ്ബു് ജഡ്ജിയായിരുന്നതു പിന്നീടു് ദിവാൻ ബഹദൂർസ്ഥാനം ലഭിച്ച ശ്രീമാൻ ഇ. കെ. കൃഷ്ണൻ അവർകളും ആയിരുന്നു. ചന്തുമേനവനും ഇ. കെ. കൃഷ്ണനും ആത്മമിത്രങ്ങളായിത്തീർന്നു. രണ്ടുപേരും അത്ര പ്രാപ്തന്മാരും നിഷ്കളങ്കമായ സത്യസന്ധതയുള്ളവരും ആയിരുന്നതിനാൽ അന്യോന്യം തനിയേ ആകഷ്ടിക്കപ്പെട്ടുവെന്നേ പറയേണ്ടതുള്ളൂ. ഇ. കെ. കൃഷ്ണൻ അവർകളും സസ്യാദിസ്ഥാവരങ്ങളേയും പക്ഷിമൃഗാദി തിര്യക്കുകളേയും നിരീക്ഷണം ചെയ്തു് അവയുടെ സ്വഭാവചേഷ്ടാദികളും മനസ്സിലാക്കി രസിച്ചിരുന്ന പ്രകൃതിശാസ്ത്രജ്ഞനും, ചന്തുമേനവൻ അവർകളും മനുഷ്യരേയും അവരുടെ സ്വഭാവവിശേഷങ്ങളെയും മനസ്സിലാക്കി അവരുടെ ഗോഷ്ടികളും അനുകരിച്ചുനടിച്ചു പരിഹസിക്കുകയും ദോഷങ്ങളെ വെറുക്കുകയും ഗുണങ്ങളെ കൊണ്ടാടുകയും ചെയ്യുന്നതിൽ സ്വതസ്സിദ്ധമായ വാസനയുള്ള രസികനും ആയിരുന്നു. രണ്ടുപേരും ശിക്കാറിലും നായാട്ടിലും ഭ്രമമുള്ളവരും തന്നെ.

വിശ്വാസം പുലർത്തുപോരുകയും ചെയ്തു. ആ യൂറോപ്യൻ കോഴിക്കോട് വിട്ടുപോയതിന്റെശേഷം രണ്ടുപേരുംകൂടി കേരളവിദ്യാശാലയിൽ (ഇന്നത്തെ സാമൂതിരികോളേജ്) വെച്ചു കൊല്ലംതോറും മെട്രിക്കുലേഷൻ, എഫ്. എ. എന്നീ പരീക്ഷകളിൽ ഒന്നാമന്മാരായി ജയിക്കുന്നവർക്കു സായ്പിന്റെ സ്മാരകമായി ഓരോ സ്വർണ്ണമോതിരം സമ്മാനമായി കൊടുപ്പാൻ ഏർപ്പാടുചെയ്തിരുന്നു.

1886-ൽ ചന്തുമേനവൻ ഒറവപ്പാലത്തും പിന്നത്തെ കൊല്ലം പരപ്പനങ്ങാടിയിലും മുൻസീപ്പായി. പരപ്പനങ്ങാടിയിൻ മുൻസീപ്പായിരുന്ന കാലത്തു് 1889-ൽ ആയിരുന്നു "ഇന്ദുലേഖ" എഴുതിയിരുന്നതു്. 1891-ൽ കോഴിക്കോട്ടു മുൻസീപ്പായി വീണ്ടും സ്ഥലമാറ്റം ചെയ്യപ്പെട്ടു. ആ അവസരത്തിലായിരുന്നു "ശാരദ"യുടെ ഒന്നാംഭാഗം പ്രസിദ്ധപ്പെടുത്തിയതു്. "ഗുണദോഷങ്ങളെ സൂക്ഷ്മമായി അറിവാൻ വിദഗ്ദ്ധതയുള്ള ഒരു സ്നേഹിതൻ" അഭിപ്രായപ്പെടുകയാലാണു പുസ്തകം മുഴുവൻ എഴുതിത്തീർക്കുന്നതിനു് മുമ്പു് ഒന്നാംഭാഗംപരസ്യം ചെയ്തതെന്നു് എല്ലാവരും അറിയുമല്ലൊ. ആ സ്നേഹിതൻ ഇ. കെ. കൃഷ്ണൻ അവർകളം അല്ലാതെ മറ്റാരും ആയിരുന്നില്ല.

സർ. സി. ശങ്കരൻനായർ എന്നു പ്രസിദ്ധമായി അറിയപ്പെടുന്ന ശ്രീമാൻ ചേറൂർ ശങ്കരൻനായർ അവർകളും, ഈ അവസരത്തിലായിരുന്ന "മലബാർ വിവാഹബിൽ" മതിരാശി നിയമസഭയിൽ അവതരിപ്പിച്ചതു്. അതിനെപ്പറ്റി അന്വേഷിച്ചു, സാക്ഷികളെ

വിസ്തരിച്ചും മറ്റും ജനങ്ങളുടെ അഭിപ്രായം അറിഞ്ഞു, റിപ്പോർട്ടുചെയ്യാൻ സർ. ടി. മുത്തുസ്വാമി അയ്യരുടെ അധ്യക്ഷതയിൽ ഒരു കമ്മിറ്റി ഏർപ്പെടുത്തിയിരുന്നു. അതിലെ അംഗങ്ങളിൽ ഒന്നു ചന്തുമേനവൻ ആയിരുന്നു. മലയാളികളിൽ മരുമക്കത്തായക്കാരായ ഹിന്തുക്കളുടെ വിവാഹം പുതുതായി ഉണ്ടാക്കുന്ന വല്ല രാജനിയമങ്ങൾക്കും അനുസരിച്ചു നടത്തിയാലേ അതിന്നു ദൃഢതയുണ്ടാകയുള്ളൂ എന്നു വരുത്തിക്കൂട്ടുന്നതു ശരിയല്ലെന്നും സാധാരണ നടപ്പുള്ള സംബന്ധം ന്യായമായ വിവാഹമായി നിയമത്താൽ അനുവദിക്കപ്പെട്ടകയാണു വേണ്ടതെന്നും വിവാഹം വേർപെടുത്തുന്നതിന്നു കോടതികയറണം എന്നും മറ്റും വരുത്തുന്നതു് അനാവശ്യമായ പ്രതിബന്ധമാണെന്നും മറ്റുമായിരുന്നു അന്നു ചന്തുമേനവൻ അഭിപ്രായപ്പെട്ടതു്. ശങ്കരൻനായർ അവർകളുടെ അഭിപ്രായത്തിൽ നിന്നു പലേ സംഗതിയാലും ഭിന്നിച്ച അഭിപ്രായമായിരുന്നു ചന്തുമേനവന്റേതു്. മിക്കസംഗതിയിലും സർ. ടി. മുത്തുസ്വാമിഅയ്യർ ചന്തുമേനവനോടു യോജിക്കുകയാണു ചെയ്തതെന്നുള്ളതു പ്രത്യേകം പ്രസ്താവയോഗ്യമാണു്.

1892-ൽ ചന്തുമേനവനെ തിരുനെൽവേലിയിൽ അക്ടിംഗ് അഡിഷനൽ സബ്ബു് ജഡ്ജിയായി നിയമിച്ചു. അവിടുന്നു് ഉടനെതന്നെ മംഗലാപുരത്തേക്കു സ്ഥലമാറ്റം ചെയ്തയും 1893-ൽ അവിടെ സബ്ബു് ജഡ്ജിയായി സ്ഥിരപ്പെടുത്തുകയുംചെയ്തു. ഇവിടെവെച്ചു നമ്മുടെ ചരിത്രനായകൻ, അതിയോഗ്യനും പ്രാപ്തനും സത്യവാനും നിഷ്പക്ഷപാതിയും ആയ ഒരു ജഡ്ജിയാ

ണെന്നുള്ള വിശേഷവിധമായ ഖ്യാതിയെ സമ്പാദിച്ചു. എന്നുമാത്രമല്ല, മലയാളഭാഷയിലെന്നപോലെ തന്നെ ഇംഗ്ലീഷിലും തേജസ്സും ഓജസ്സും ഉള്ള ഗദ്യം രചിക്കുവാൻ പ്രാപ്തനാണെന്നും അവിടെവെച്ചു പരസ്യമായി അറിയപ്പെട്ടു. അതിലിടയ്ക്കു കാലധർമ്മം പ്രാപിച്ചുപോയിരുന്ന സർ. ടി. മുത്തുസ്വാമിഅയ്യരുടെ സ്മാരകമായി സ്ഥാപിക്കുവാൻ തീച്ചയാക്കിയിരുന്ന പ്രതിമയ്ക്കായി പണം പിരിപ്പിക്കുവാൻ സംസ്ഥാനത്തിൽ മിക്കടിക്കിലും സഭകൾ ചേർന്നിരുന്നു. മംഗലാപുരത്തു് അതു ആവശ്യത്തിനായി ചേർന്ന സഭയിൽ അധ്യക്ഷസ്ഥാനം വഹിച്ചു ചന്തുമേനവൻ ഇംഗ്ലീഷിൽ ചെയ്ത പ്രസംഗത്തെ അന്നു മതിരാശിയിലെ ദിനപത്രങ്ങൾ വളരെ പ്രശംസിച്ചിരുന്നു. ഇതിന്നുപുറമെ "പ്രാചീനകാലത്തെ നീതിന്യായഭേദങ്ങൾ" എന്ന വിഷയത്തെപ്പറ്റി മംഗലാപുരത്തുവെച്ചു് ഇംഗ്ലീഷിൽ മറ്റൊരു പ്രസംഗം ചെയ്തുണ്ടായി. ഈ രണ്ടു പ്രസംഗങ്ങളും പുസ്തകരൂപത്തിൽ അച്ചടിപ്പിച്ചിട്ടുണ്ടു്. അതു കാലത്തുതന്നെയായിരുന്ന "മയൂരസന്ദേശം" എന്ന കാവ്യത്തെ തന്റെ സ്നേഹിതന്മാർക്കു സൌജന്യമായി അയച്ചുകൊടുക്കേണ്ടതിന്നുവേണ്ടി ഏകദേശം 400 ക. ചെലവഴിച്ചു "ബാസിൽമിഷ്യൻ" അച്ചുകൂടത്തിൽ വെച്ചു് അച്ചടിപ്പിച്ചിരുന്നതു്.

മംഗലാപുരത്തുവെച്ചു് ചന്തുമേനവന്നു് ഒരു ജ്വരബാധയുണ്ടായി. അതുനിമിത്തം ഒരുമാസത്തിൽ അധികം അവധിവാങ്ങി അവിടെതന്നെ പാർത്തുചികിത്സിപ്പിച്ചു. രോഗം ഭേദമായെങ്കിലും ശരീരത്തിന്റെ

ക്ഷീണം തീരെ വിട്ടുമാറുന്നതിന്നുമുമ്പു, വീണ്ടും ജോലിയിൽ പ്രവേശിക്കുകയും അങ്ങിനെ പ്രവേശിച്ച ദിവസം തന്നെ വൈകുന്നേരം വീട്ടിൽ എത്തിയ ഉടനെ പക്ഷവാതം പിടിപെട്ട് അവശനായിത്തീരുകയും ചെയ്തു. വലത്തുകൈക്കും കാലിന്നും ചൈതന്യം ഇല്ലാതാകുകയും സംസാരിക്കുന്നതിന്നും എഴുന്നേല്ക്കുന്നതിന്നും സാധിക്കാതെ വരികയും ചെയ്തു. എന്നാൽ പ്രജ്ഞ ഇല്ലാതായിരുന്നില്ല. ഉടനെ വേണ്ടുന്ന ചികിത്സകളും വിദഗ്ദ്ധന്മാരായ വൈദ്യന്മാരെക്കൊണ്ടു ചെയ്യിച്ചു. അന്നു് അവിടെ ഡിസ്ട്രിക്ട് ജഡ്ജിയായിരുന്ന മിസ്റ്റർ ഹോംസ് തുടങ്ങിയുള്ള പ്രധാനപ്പെട്ട എല്ലാ സക്കാരുദ്യോഗസ്ഥന്മാരും വക്കീൽമാരും നാട്ടുപ്രമാണികളും മറ്റും ആ അവസരത്തിൽ ചന്തുമേനവനോടു കാണിച്ച സഹതാപവും ഏതു സഹായവും ചെയ്വാൻ പ്രദർശിപ്പിച്ച സന്നദ്ധതയും, അദ്ദേഹത്തെപ്പറ്റി സർവ്വർക്കും ഉണ്ടായിരുന്ന ബഹുമാനത്തേയും സ്നേഹത്തേയും തെളിയിച്ചു.

സുഖക്കേടിന്നു് അല്പം പൊരുതിയുണ്ടായതിന്നുശേഷം അദ്ദേഹം അധികദിവസത്തെ അവധിയിന്മേൽ തലശ്ശേരിയിൽപോയി ഒയ്യാരത്തുവീട്ടിൽ പാത്തു ചികിത്സിപ്പിച്ചു. ഇംഗ്ലീഷ് വൈദ്യവും അതോടുകൂടി ആയ്വൈദ്യവും പോരാഞ്ഞിട്ടു യൂനാനി വൈദ്യവും കൂടിച്ചേർന്നുള്ള ഒരു ചികിത്സയായിരുന്നു നടത്തിയിരുന്നതു്. ഉള്ളിൽ ഇംഗ്ലീഷ് വൈദ്യശാസ്ത്രമനുസരിച്ചുള്ള മരുന്നുകളും സേവിക്കുകയും പുറമെ ലേപനാദികൾക്കു് ആയ്വൈദ്യന്മാരുടേയും, യൂനാനിവൈദ്യന്മാരുടേയും അഭിപ്രായ

മനസരിച്ചുള്ള തൈലാദികം ഉപയോഗിക്കുകയും ചെയ്തുപോന്നു. ഈ ചികിത്സകംകൊണ്ടു രോഗത്തിനു കുറെ ഭേദമുണ്ടെന്നു കണ്ടതിനുശേഷം വീണ്ടും ജോലിയിൽ പ്രവേശിക്കുന്നതുകൊണ്ടു വല്ല അബദ്ധവും ഉണ്ടാകുമോ എന്നു തന്റെ ശരീരം പരിശോധിപ്പിച്ചു് അഭിപ്രായം അറിയുവാൻ അദ്ദേഹം മദിരാശിയിലേയ്ക്കു പോയി. അവിടെ അക്കാലത്തുണ്ടായിരുന്ന ഇംഗ്ലീഷുവൈദ്യന്മാരിൽ അതി വിദഗ്ദ്ധനായിരുന്ന ഡാക്ടർ ബ്രാഡ്ഫൂട്ടിനെ (Dr. Bradfoot)ക്കൊണ്ടു പരിശോധിപ്പിക്കുകയും അദ്ദേഹത്തിന്റെ അഭിപ്രായമനുസരിച്ചു വീണ്ടും ഉദ്യോഗത്തിൽ പ്രവേശിക്കുകയും ചെയ്തു. അങ്ങിനെ ചന്തുമേനവൻ 1897-ൽ കോഴിക്കോട്ടു സബ്ജഡ്ജിയായി.

1898-ൽ ഗവമ്മെണ്ടിൽനിന്നു ചന്തുമേനവനു റാവു ബഹദൂർ എന്ന ബഹുമതി കല്പിച്ചുകൊടുത്തു. അദ്ദേഹം മദിരാശി സർവകലാശാലയുടെ നിയമപരീക്ഷകളിൽ ഒരു പരീക്ഷകനും കലാശാലയിലെ ഒരു അംഗവും(Fellow of the Madras University)ആയിരുന്നു.

അദ്ദേഹത്തിനു് എഫ്. എം. യു. സ്ഥാനം കിട്ടിയപ്പോൾ സരസനിമിഷകവിയായിരുന്ന കെ. സി. നാരായണൻനമ്പിയാർ അവർകൾ താഴെ കാണുന്ന ശ്ലോകങ്ങൾ രചിച്ചയച്ചിരുന്നു:—

സീമാതീതത്തഴപ്പാൽ പരമസുഖദയാ
മിന്ദുലേഖപ്രകാശ-
ത്തീ,മാനത്തിങ്കലെത്തി തെളിതെളെ വിലസും
സൂരസംപൂജ്യകീർത്തി

ശ്രീ, മാനം, ബുദ്ധി, ഗാംഭീര്യത, രസികതയി
ത്യാദിയാലത്ര രാജ
ശ്രീമാനാം ചന്ദ്രമേനോനവർകളെയറിയാ-
താരഹോ പാരിടത്തിൽ. 1

സവ്വകലാശാലയതാം
കലശപയോരാശിയിൽ പ്രകാശമൊട്ടും
രാകാശശിബിംബംപോൽ
സാമാജികനായ് ഭവിച്ചതിയുക്തം. 2

വണ്ണംകൊണ്ടും വലിയ വിലയേ-
റുന്ന ജോടിപ്പുകൊണ്ടും
സവർണ്ണംതന്നിൽ സപദി പതിവാൻ
യോഗ്യമായുള്ള രത്നം
തിണ്ണം ചേർന്നാലതിനു പെരുതാ
യുണ്ടുമാഹാത്മ്യമിന്നെ-
വ്വണ്ണംതന്നേ ജയതി നിതരാം
"ശാല"യിൽ താങ്കളിപ്പോൾ. 3

റാവുബഹദൂർ ഒ. ചന്ദ്രമേനോൻ പിന്നെ ഇഹ ലോകവാസം വെടിയുന്ന ദിവസംവരെ കോഴിക്കോട്ടസബ്ജഡ്ജിയായിരുന്നു.

——:0:——

III

ഗൃഹസ്ഥൻ.

കൊല്ലവർഷം 1047-ൽ ആയിരുന്നു ചന്തുമേനവന്റെ വിവാഹം നടന്നതു്. ശ്രുപശീലാദിഗുണങ്ങളാൽ പ്രശോഭിതയായിരുന്ന കാഞ്ഞോളിവീട്ടിൽ ലക്ഷ്മിയമ്മക്കായിരുന്നു, സരസാഗ്രഗണ്യനായ ചന്തുമേനവന്റെ ഭാര്യയാവാനുള്ള പരമഭാഗ്യം സിദ്ധിച്ചതു്. സർവ്വവിധത്തിലും തനിക്കു് അനുരൂപിണിയായിരുന്ന ഈ സഹധർമ്മചാരിണി തന്റെ ഗൃഹത്തിൽ ഒരു ലക്ഷ്മിയായിത്തന്നെ ശോഭിച്ചിരുന്നുവെന്നുള്ളതു് അവരെ അറിഞ്ഞിരുന്നവരൊക്കെ സമ്മതിക്കുന്നതാണു്. ഇന്ദുലേഖാപുസ്തകത്തിൽ തിളങ്ങി കാണുന്ന ശൃംഗാരത്തെ സൃഷ്ടിച്ച ചന്തുമേനവന്റെ ധർമ്മപത്നിയായി അദ്ദേഹത്തിനു അന്യോന്യപ്രണയത്തോടുകൂടി അദ്ദേഹത്തെ മരണംവരെ ശുശ്രൂഷിച്ച ആ മഹിളാമണിയുടെ വിശേഷബുദ്ധിയും ലോകപരിജ്ഞാനവും പാതിവ്രത്യവും, വിശേഷിച്ചു ക്ഷമാശീലവും അത്യന്തം ആദരണീയമായിരുന്നുവെന്നു പ്രത്യേകിച്ചു പറയേണ്ടതില്ലല്ലോ. കേരളകാളിദാസൻ അമരുകശതകം മണിപ്രവാളം ഉണ്ടാക്കി അച്ചടിപ്പിച്ചു് അതിന്റെ ഒരു പ്രതി ചന്തുമേനവനു് അയച്ചുകൊടുത്തപ്പോൾ അതോടുകൂടി താഴെ പറയുന്ന ശ്ലോകങ്ങളും എഴുതി അയച്ചിരുന്നു.

സന്തുമേദിനിയിലിക്കവനങ്ങൾ
ചിന്തുമേറിയമനീഷിജനങ്ങൾ
കിന്തുമേ നവനവം ബഹുമാനം
ചന്തുമേനവനിലുണ്ടസമാനം. 1

സുമതികഠംമണി ചന്തുമേനവൻ തൻ
കമനിമനീഷിണിതന്റെയിച്ഛയാലെ
'അമരുകശതകം' മണിപ്രവാളം
കിമപിചമച്ചതു ഞാനയച്ചിടുന്നേൻ. 2

ആ "യിന്ദുലേഖ"യിലുമായതിലും വിശേഷ-
മായിന്നു "ശാരദ"യിലും സരസതാമേറും
ആവിഷ്കരിച്ച രസികന്നു ചമൽകൃതിക്കാ-
യാവില്ലയെങ്കിലുമിതിൽ പ്രണയം ഭവിക്കും. 3

ഈ ദമ്പതിമാക്ക് അഞ്ചുപുത്രന്മാരും രണ്ടു പുത്രിക
ളും ഉണ്ടായിരുന്നു. അവരിൽ ഒരു പുത്രി ചെറുപ്പത്തിൽ
ത്തന്നെ മരിച്ചുപോയിരുന്നു. രണ്ടാമത്തെ പുത്രിയെ അ
ന്നു് കോഴിക്കോട്ട് ഒരു ഫൈക്കോട്ടവക്കീലായിരുന്ന
ശ്രീമാൻ പാട്ടത്തിൽ നാരായണമേനോൻ അവർകഠം
വിവാഹംചെയ്തു. പിന്നീട് കൊച്ചിയിൽ ചീഫ്കോട
തിയിൽ ഒരു ജഡ്ജിയായും മറും പ്രസിദ്ധനായിത്തീർന്ന
നാരായണമേനോൻ അവർകഠം കേരളീയക്കൊക്കെ സു
പരിചിതനാണല്ലൊ.

ചന്തുമേനവന്റെ സീമന്തപുത്രനായ ശ്രീമാൻ കെ.
ചന്തുമേനോൻ ദക്കിയിൽവെച്ച ഗവമ്മെണ്ടുവക മാസ
രപ്പരീക്ഷയിൽ ജയിച്ചു വിദ്യുച്ഛക്തി സംബന്ധമായ വി
ദ്യാഭ്യാസം കഴിച്ചു് ഇന്ത്യാഗവമ്മെണ്ടിന്റെ കീഴിൽ
ഒരു ഉദ്യോഗം വഹിച്ചിരുന്നു. ആ ഉദ്യോഗം രാജിവെ
ച്ചു ഇപ്പോഠം കെ. സി. മേനോൻ എന്ന പേരിൽ കോ
ഴിക്കോട്ട് "ഇലക്ട്രിക്ക് സപ്ലൈ" ഏർപ്പാടുചെയ്തു് അ
തിൽ ഉദ്യോഗിച്ചിരിക്കയാണു്. രണ്ടാമത്തേയും മൂന്നാ
മത്തേയും പുത്രന്മാർ കാലധർമ്മം പ്രാപിച്ചുപോയി. നാ

ലാമത്തെ മകൻ ശ്രീമാൻ മാധവമേനോൻ കോഴിക്കോട്ട് ഒരു വക്കീലാണ്. അഞ്ചാമത്തെ മകൻ ശ്രീമാൻ ഗോവിന്ദമേനോൻ ഫൈസ്സ്റ്റ് ക്ലാസ്സുകളിൽ പഠിച്ചതിന്റെ ശേഷം ദേഹസുഖമില്ലായ്കയാൽ സ്വസ്ഥനായിരിക്കുകയാണെന്നറിയുന്നു.

ചന്തുമേനവന്റെ സഹോദരിമാരിൽ മൂത്തവരായിരുന്ന ലക്ഷ്മി അമ്മയെ കരിയാട്ട കുഞ്ഞിരാമൻ നമ്പിയാർ എന്ന മാന്യനായിരുന്ന സംബന്ധം ചെയ്തിരുന്നതു്. കരിയാട്ട നമ്പിയാന്മാർ പ്രഭുത്വം കൊണ്ടും ഐശ്വര്യംകൊണ്ടും പ്രബലന്മാരാണു്. രണ്ടാമത്തെ സഹോദരിയായ മാധവിയമ്മയെ സംബന്ധംചെയ്തതും അതുപോലെ തന്നെ മാന്യനായിരുന്ന ക്രുത്താളി വലിയനായരായിരുന്നു.

ചന്തുമേനവന്റെ മാതാവും ഭാഗ്യവതിയും ആയിരുന്ന പാറുതിയമ്മ 1038-ൽ ചരമഗതിപ്രാപിച്ചു. സ്വാലനായിരുന്ന കരിയാട്ട നമ്പിയാരുടെ പുത്രനും കഥാനായകനും അക്കാലം ഉണ്ടായിരുന്ന ഏകഭാഗിനേയനും 1046-ൽ ഇഹലോകവാസം വെടിഞ്ഞു. അചിരേണ നമ്പിയാർ തന്നെയും പുത്രനെ അനുഗമിച്ചു. മാധവി അമ്മക്കു് ഒരു പുത്രനും ഒരു പുത്രിയും ജനിച്ചു. ആ രണ്ടു സന്താനങ്ങളായിരുന്ന ചന്തുമേനവന്റെ മാതുവഴിയായ കുടുംബത്തിൽ സന്താനങ്ങളായി ഉണ്ടായിരുന്നതു്.

മാധവിഅമ്മയുടെ പുത്രിയായിരുന്ന ലക്ഷ്മിക്കുട്ടി അമ്മയെ വിവാഹം കഴിച്ചതു് അന്നു "പാമ്പിരിക്കുന്നിന്മേൽനായർ" ആയ ഇപ്പോഴത്തെ ക്രുത്താളിമൂപ്പിൽനായരാകുന്നു.

ലക്ഷ്മിക്കുട്ടിഅമ്മക്കു നാലുസന്താനങ്ങളാണുണ്ടായതിൽ ഏകപുത്രിയായ കല്യാണിക്കുട്ടിയമ്മ അവിവാഹിതയായ നിലയിൽ അകാലകാലധർമ്മം പ്രാപിച്ചുപോയി. പുത്രന്മാരിൽ ശ്രീമാൻ ഒ. ചന്തുമേനോൻ ഇൻടർമീഡിയറ്റ് ബി. ഏ എന്നീപരീക്ഷകളിൽ ഒന്നാംക്ലാസ്സിൽജയിക്കുകയും ബി. എൽ പരീക്ഷയിലും വളരെ ഉയർന്നനിലയിൽ ജയിക്കുകയും ചെയ്തശേഷം ഇപ്പോൾ തലശ്ശേരിയിൽ ഒരു അഡ്വക്കേറ്റായിരിക്കുകയാണ്. ഇദ്ദേഹം ഐ. സി. എസ്. പരീക്ഷക്കുവേണ്ടുന്ന എല്ലാഒരുക്കങ്ങളും ചെയ്തിരുന്നു. തദവസരത്തിൽ തന്റെ പിതാവിന്നുകഠിനമായഒരുരോഗം ബാധിക്കയാൽആപരീക്ഷക്ക് ഹാജരാവാൻ സാധിക്കാതെപോയി. ഒടുവിലത്തെ പുത്രൻ മാധവമേനോൻ ബി. ഏ. പരീക്ഷക്കു പഠിച്ചുവരുകയാണ്. ഇദ്ദേഹം മലയാളഭാഷയിൽപ്രബന്ധരചനയിൽ അസാമാന്യമായ വാസന പ്രദർശിപ്പിച്ചുവരുന്നുണ്ടെന്നുള്ളതു്, കേരളത്തിലെ സാഹിത്യലോകത്തിന്നു് ആശാജനകമായ ഒരു സംഗതിയാണല്ലൊ.

ആകപ്പാടെ പറയുന്നതായാൽ ചന്തുമേനവന്റെ മാതൃവഴിയായ കുടുംബത്തിൽ ഇനി സ്ത്രീസന്താനങ്ങളാം ഇല്ല. അദ്ദേഹത്തിന്റെ സൃഷ്ടിയായ പൂഞ്ചോലക്കരഎടം എന്നതറവാട്ടിലും സ്ത്രീസന്താനങ്ങളാം ഒക്കെനശിച്ചു സന്ദിശ്യസ്ഥിതിയിലുള്ള ശാരദമാത്രമേ ബാക്കിയുള്ളുവെന്നുള്ളതു് അത്ഭുതമല്ലയോ?

ചന്തുമേനവൻ കാലധർമ്മം പ്രാപിക്കുന്നതീയ്യതിവരെ അദ്ദേഹം തന്റെ ഉദ്യോഗസംബന്ധമായ ജോലിനിർവ്വഹിച്ചുകൊണ്ടിരുന്നുവെന്നുള്ളതു് ആ പുണ്യവാനെ

സംബന്ധിച്ച് ഒരു വിശേഷവിധിയായ സംഭവമായി രുന്നു.

1899 സപ്തമ്പർ 7-ാനു- പതിവുപോലെ അദ്ദേഹം കോടതിക്കു പോയി. കേസ്സു വിചാരണകളെല്ലാം കഴിഞ്ഞു് ബാറിൽ ഉണ്ടായിരുന്ന വക്കീൽമാരോടു് "എന്റെ പ്രവൃത്തിയെല്ലാം തീന്നു, ഞാനിതാ പോകുന്നു" എന്നു യാത്രപറകയും അതിന്നു തുടച്ചയായി, ജഡ്ജി ബഞ്ചിൽനിന്നു് എഴന്നേററാൽ വക്കീൽമാർ പിന്നെ ബാറിൽ ഇരിക്കേണ്ടതില്ലെന്നു സൂചിപ്പിച്ചുകൊണ്ടു ഫലിതമായി "നിങ്ങളം ഇനിയും ഇവിടെ ഇരിക്കുകയാണെങ്കിൽ ഇരുന്നുകൊൾവിൻ" എന്നു പറകയും ചെയ്തു് എഴന്നേറു വീട്ടിലേക്കു യാത്രയായി. വഴിക്കൽ ഒരു ഷാപ്പിൽ ഇറങ്ങി ചില സാമാനങ്ങളം വീട്ടിലേക്കു് അയച്ചുകൊടുപ്പാൻ ശട്ടംകെട്ടി.

വീട്ടിൽ എത്തിയതു പതിവിന്നു് എതിരായി അല്പം കാലേക്രുട്ടിയായിരുന്നതിനാൽ സാധാരണ ഒരുക്കിവെക്കാറുള്ള ചായയും പലഹാരവും ഒരുക്കീട്ടില്ലായിരുന്നു. ഭാര്യ കുളത്തിലേക്കു കുളിക്കാൻ പോയിരിക്കയാണെന്നും അവർ ഉൗണുകഴിച്ചിട്ടില്ലെന്നും അറിഞ്ഞപ്പോൾ "ഇന്നു ചായയ്ക്കു പകരം ചുരുക്കത്തിൽ ഉൗണുതന്നെയാവാം" എന്നു പറഞ്ഞു് ഉണ്ണാൻ ഇരുന്നു. അപ്പോഴെക്കും ഭാര്യ കുളിച്ചുവന്നു. അവരോടു്, "ഇന്നു നിന്റെ ഉൗണു ഞാൻ ഇല്ലാതാക്കി" എന്നു പറകയുണ്ടായത്രെ. ഉൗണു കഴിച്ചു പൂമുഖത്തു് ഒരു ചാരുകസാലയിൽ ചെന്നിരുന്നു. ആ അവസരത്തിൽ ആഴ്ലാദചിത്തനായിട്ടതന്നെയായിരുന്നു കാണപ്പെട്ടിരുന്നതു്. അങ്ങിനെ അവിടെ ഇരിക്കുമ്പോൾ തന്റെ ചിരപരിചിതനും സ്നേഹിതനും

ആയിരുന്ന ഹൈക്കോർട്ടുവക്കീൽ വള്ളിയിൽ കണ്ണൻ നായർ അവർകളും അവിടെ കയറിച്ചെന്നു. അദ്ദേഹവുമായി ചില നിയമകാര്യങ്ങളെപ്പറ്റി സംസാരിച്ചുകൊണ്ടിരുന്നു. ഇടയ്ക്കുണ്ടായ എന്തോ ഒരു സംശയം തീർക്കുവാൻ ഒരു നിയമപുസ്തകം എടുത്തുകൊണ്ടുവരുവാൻ ഭൃത്യനെ അയച്ചു. അവൻ പുസ്തകവുംകൊണ്ടു മടങ്ങിയെത്തുന്നതിലിടയ്ക്ക് എന്തോ ഒരു അസ്വാസ്ഥ്യം തോന്നുകയാൽ കസാലയിൽനിന്നു് എഴുന്നേറ്റു് അകത്തേക്കു നടന്നുതുടങ്ങി. അതു കണ്ടു മിസ്റ്റർ കണ്ണൻനായർ സ്വഗൃഹത്തിലേക്കു മടങ്ങി. അകത്തേക്കു നടന്നുപോകുന്ന തന്റെ യജമാനന്റെ കാൽ പതറുന്നുണ്ടെന്നു മനസ്സിലാക്കിയ ഭൃത്യൻ അദ്ദേഹത്തെ താങ്ങിപ്പിടിക്കാൻ ഭാവിച്ചപ്പോൾ അവനെ "ഫോ" എന്നു് തൂട്ടിവിലക്കി ഒരു കോച്ചിന്മേൽ ചെന്നുകിടന്നു. കിടക്കുമ്പോൾ അവ്യക്തസ്വരത്തിൽ "നാരായണാ" എന്നു് ഉച്ചരിച്ചുകൊണ്ടായിരുന്നു കിടന്നിരുന്നതു്.

കേരളഭാഷ വായിക്കുവാൻ അറിയുന്ന ഏതൊരാളേയും രസിപ്പിക്കുവാൻ പയ്യാപ്പള്ളായ കേരളസന്താനങ്ങൾക്കു് ഏതുകാലത്തും അഭിമാനജനകങ്ങളായ അനേകം വാക്യങ്ങൾ ശാശ്വതമായി നിലനില്ക്കുന്നതുകൊണ്ടും പ്രത്യേകവാണീവിലാസപ്പുതുമയോടുകൂടി നിർഗ്ഗളിച്ചിരുന്ന ആ മുഖത്തുനിന്നു് അന്ത്യമായി പുറപ്പെട്ടതായിരുന്ന ആ നാരായണശബ്ദമെന്നു പിന്നീടു പ്രത്യക്ഷപ്പെട്ടു.

ക്ഷീണംകൊണ്ടു കിടക്കുകയാണെന്നേവീട്ടിലുള്ളവർ ആദ്യം വിചാരിച്ചിരുന്നുള്ളൂ. എങ്കിലും ചില ലക്ഷണങ്ങ

ളാൽ എന്തോ അപകടമുണ്ടെന്നു സംശയിച്ചു ജാമാതാവായ നാരായണമേനോനേയും ഡാക്ടർ ഹാക്കറ്റ് വിൽക്കിൻസനെയും (Dr. Hacket Wilkinson) ഉടനെ വരുത്തി. ഡാക്ടർ വേണ്ടുന്നതൊക്കെ ചെയ്യുനോക്കിയെങ്കിലും യാതൊന്നും ഫലിക്കാതേയും താൻ ഉച്ചരിച്ച നാരായണശബ്ദത്തെ അതിരാക്കി ആരംഭിച്ച മൂർഛയിൽനിന്നു നിവിർത്തനാകാതേയും ഭാഷാസാഹിത്യനഭോമണ്ഡലത്തിലെ അത്യുജ്ജ്വലമായ നക്ഷത്രവും, നീതിന്യായസമിതിയിലെ സത്യദീപപ്രകാശവും ആയിരുന്ന ആ മഹാൻ പിറ്റെദിവസം സൂര്യോദയത്തോടുകൂടി അസ്തമിച്ചു.

മരിച്ചതു ചന്തുമേനവൻ; മരണം അപ്രതീക്ഷിതം; പിന്നെയുണ്ടായ സംഭവങ്ങൾ വിവരിക്കാവതോ! കോഴിക്കോട്ടനഗരത്തിൽ വർത്തമാനം കാട്ടുതീപോലെ ഉടനെ പടരുകയും പ്രഭുക്കളും, പ്രമാണികളും, ഉദ്യോഗസ്ഥന്മാരും, അനുദ്യോഗസ്ഥന്മാരും, കച്ചവടക്കാരും, കൃഷിക്കാരും എല്ലാവരും ആ മഹാന്റെ മുഖം ഒടുവിലായി ഒന്നു സന്ദർശിച്ചുപോകാൻ അദ്ദേഹത്തിന്റെ വീട്ടിൽ തുരുതുരെ എത്തിച്ചേരുകയും ചെയ്തു.

റാവുബഹദൂർ ഒയ്യാരത്തു ചന്തുമേനോൻ അവർകൾക്കു ലോകരംഗത്തിൽ അഭിനയിക്കുവാൻ ഉണ്ടായിരുന്ന ഭാഗം പ്രശംസനീയമാംവണ്ണം അഭിനയിച്ചു് ആ മാന്യൻ തിരോഭൂതനായി. ആ ആത്മാവെ അതുവരെ വഹിച്ച ശരീരം അന്നു പത്തുമണിക്കു ദഹിച്ചു ഭസ്മമായി. എന്നാൽ ജീവകാലത്തു് അദ്ദേഹം ഭാഷാസാഹിത്യത്തിനും നീതിന്യായപരിപാലനകാര്യത്തിലും ചെയ്ത മ

ഥത്തരങ്ങളായ കൃത്യങ്ങൾം മറ്റുള്ളവക്ക് ഉദാഹരണങ്ങളായി എന്നെന്നും ജീവിക്കും.

കേരളകാളിദാസൻ ചന്തുമേനവനെപ്പറ്റി എഴുതിയ ചരമശ്ലോകം താഴെ എഴുതുന്നു:

ഹാ! കഷ്ടമെന്നുടെ സുഹൃന്മണി നഷ്ടമായി
നാകത്തിലായി നയവിന്മണി ചന്തുമേനോൻ;
ലോകത്തിലുള്ള സുമനോജനവൃന്ദമെല്ലാം
ശോകത്തിളപ്പിലവശം വശമായിടാനീം.

IV

സ്വഭാവവൈശിഷ്ട്യങ്ങൾം.

ചന്തുമേനവന്റെ ആകൃതി ദർശനീയവും ആകർഷണീയവുമായിരുന്നു. ആകൃഫീച്ചറിൽ അധികം പൊക്കം; അതിന്നനുസരിച്ച കായപുഷ്ടി; വിശേഷവിധിയായ കടവഡ്ഡി—ഇങ്ങിനെയുള്ള ആകൃതി, സാധാരണ വല്ല മനുഷ്യനും ഉണ്ടായാൽ, അത് അല്പം ആഭാസമായിട്ടേ തീരുകയുള്ളൂ. എന്നാൽ അസാമാന്യമായ ബുദ്ധിശക്തിയും രസികത്വവും തിളങ്ങിക്കാണുന്ന മുഖകാന്തിയും ആത്മബോധത്തോടുകൂടിയ സത്യനിഷ്ഠയും അതുവഴിയായുണ്ടായ ധൈര്യവും തിളങ്ങിക്കാണുന്ന നയനകാന്തിയും ചന്തുമേനവന്ന് ഉണ്ടായിരുന്നതു മേല്പറഞ്ഞ ആകൃതിക്കു മഹത്വവും ഗാംഭീര്യവും നൽകിയിരുന്നു. വല്ലവരേയും കയ്യപ്പെടത്തക്കവണ്ണം സ്ഥായിയായ ഒരു ഗുണങ്ങളൊന്നും ത

നിക്കില്ലെന്നുള്ള ആത്മവിശ്വാസം തന്റെ നേത്രങ്ങളിൽ പ്രകാശിക്കുന്നതോടുകൂടി, അല്പമായുണ്ടായിരുന്ന "എറുകണ്ണ്" സാമാന്യക്കാക്കൊന്നും അടുത്തു ചെല്ലുവാൻ ധൈര്യംവരാതിരിക്കത്തക്കവണ്ണംതീക്ഷ്ണതയുള്ളതായിരുന്നു. എന്നാൽ ആ ആകാരത്തിനുള്ളിലുള്ള ഹൃദയം സഹതാപപൂർണ്ണമായി, വിശാലമായി, "നൽത്താരിലും മൃദുതര"മായിരുന്നുവെന്നു് അദ്ദേഹത്തെ അടുത്തു പരിചയിച്ചവരൊക്കെ സമ്മതിക്കുന്നതാണു്.

ചന്തുമേനവനെ സ്നേഹിക്കുകയും ബഹുമാനിക്കുകയും ചെയ്യാവരെപ്പോലെതന്നെ അദ്ദേഹത്തിന്റെ പരിഹാസത്തെ ഭയപ്പെടുകയും ചെയ്തവർ ഉണ്ടായിരുന്നുവെന്നല്ലാതെ, അദ്ദേഹത്തെ വെറുത്തിരുന്നവർ ആരുംതന്നെ ഉണ്ടായിരുന്നില്ലെന്നാണു വിശ്വസിക്കേണ്ടതു്. ഗുണം കണ്ടാൽ, അതു് ആരിൽത്തന്നെയായിരുന്നാലും അതിനെ തന്നത്താൻ മറന്നു പ്രശംസിക്കുകയും ദോഷം കണ്ടാൽ അതു പ്രിയമിത്രത്തിലായാലും നിർദ്ദയമായി പരിഹസിക്കുകയും ചെയ്തുയെന്നതു് ഇന്ദുലേഖാകർത്താവിന്റെ ഒരു സ്വഭാവവിശേഷമായിരുന്നു.

സ്വതഃസിദ്ധമായ രസികത്വത്തെ മറവുള്ളവരുടെ വിനോദാർത്ഥം പ്രകടിക്കുന്നതിനു വേണ്ടുന്ന പരിജ്ഞാനം ചന്തുമേനവനു ധാരാളം ഉണ്ടായിരുന്നു. സംഗീതത്തിൽ വൈദഗ്ദ്ധ്യം ചെണ്ടകൊട്ടിൽ പാടവം, കഥകളിയിൽ ഭ്രാന്തു്, മോഹിനിയാട്ടത്തിൽ ഭ്രമം, സാഹിത്യമർമ്മജ്ഞത്വം, അനന്യസാധാരണമായ ഫലിതരസം, മുതലായി സമവയസ്സുള്ള യുവാക്കളേയും യുവതികളേയും രസിപ്പിക്കാനും ആകർഷിക്കാനും ഉള്ള സവ്വ്

കലാവല്ലഭത്വം കേരളത്തിൽ വല്ലവർക്കും ജന്മസിദ്ധമായിരിക്കുകയും അഭ്യാസബലംകൊണ്ടു് പരിപക്വത പ്രാപിക്കുകയും ചെയ്തിരുന്നുവെങ്കിൽ അതു് ഒയ്യാരത്തു ചന്തുമേനവന്നായിരുന്നു.

ക്ലാർക്കായി ഉദ്യോഗം വഹിച്ചിരുന്ന കാലത്തു് ആപ്പീസ്സുവകജോലികളൊക്കെ അതിവേഗം ചെയ്തീർക്കും. അതിൽപ്പിന്നെ ഒന്നിച്ചു ജോലിചെയ്യുപോന്നിരുന്നവരെ വെറുപ്പിക്കുകയും രസിപ്പിക്കുകയും ചെയ്യുന്ന പണിയായി. ഉദ്യോഗനിലയിൽ കീഴോത്തുങ്ങി ബഹുമാനിക്കേണ്ടുന്ന മേലധികാരികൾ ആപ്പീസ്സുപിരിഞ്ഞുപോയെന്നു കണ്ടാൽ, പാട്ടും കൊട്ടും തുടങ്ങും. പെൻസിലോ റൂൾവടിയോ എടുത്തു യുവാവായ ചന്തുമേനവൻ ഭംഗിയിൽ തലയാട്ടിക്കൊണ്ടു താളത്തിൽ കൊട്ടിത്തന്നതാൻ രസിക്കുന്നതും തങ്ങളുടെ ജോലി മുഷിഞ്ഞിരുന്നു ചെയ്യുന്നവരുടെ നെറിച്ചുളിയുന്നതും ക്രുദ്ധത്തിൽ രസികന്മാരായവർ പേനകീഴേവെച്ചു രസിക്കുന്നതും ഇടക്കുചിലർ താളത്തിനൊത്തു് ആട്ടം തുടങ്ങുന്നതും ആക്കം സങ്കല്പശക്തികൊണ്ടു് കാണ്മാൻ കഴിയുന്ന കാഴ്ചകളാകുന്നു. ഇടക്കു ചിലസ്നേഹിതന്മാരുടെ പുറം ചെണ്ടയായി കല്പിച്ചുതന്റെ കൊട്ടിലുള്ള സാമർത്ഥ്യം അദ്ദേഹം അവിടെ പ്രകടിപ്പിക്കാറും ഉണ്ടു്. കഷണ്ടിത്തലയന്മാരുടെ പിറകിൽ ചെന്നുനിന്നു, കൈകൊണ്ടു് അവരുടെ പൂമൊട്ടക്കും താളംപിടിക്കും. എന്തായാലും ആക്കം ഒരു മുഷിച്ചലും ഉണ്ടായിരുന്നില്ലെന്നുമാത്രമല്ല, ഉദ്ദേശം ഇല്ലാതിരുന്ന ആളാണെന്നു് എല്ലാവർക്കും ബോദ്ധ്യമുണ്ടായിരുന്നതിനാൽ, ചന്തുമേന

വന്റെ നേരംപോക്കായ ഈ വികൃതിത്തരങ്ങളിൽ എല്ലാവരും രസിക്കുകയേ ചെയ്തിരുന്നുള്ളൂ. ഈ രസികത്വം മരണംവരെ ഉണ്ടായിരുന്നുവെന്നുള്ളതിനു പലേ ദൃഷ്ടാന്തങ്ങളും ഉണ്ട്.

ചന്തുമേനവൻ മുൻസിപ്പായിരുന്ന കാലം ഒരിക്കൽ ഒരു നാടകം കണ്ടുകൊണ്ടിരിക്കയായിരുന്നു. ഒരു വേഷക്കാരന്റെ പാട്ടുതന്നെ അസാമാന്യമായി രസിപ്പിച്ചതിന്റെ ബാഹ്യചിഹ്നമായി അദ്ദേഹം "ഭേഷ്" എന്നു് ഉറക്കെ പറഞ്ഞുകൊണ്ടു്; അടുത്തിരുന്ന ഒരു വക്കീലിന്റെ പുറത്തു നല്ലൊരു അടികൊടുത്തു. മുൻസീപ്പിന്റെ അടി വക്കീലിനു നല്ലവേദനയുണ്ടാക്കിയെന്നു്, അയാളുടെ പുറത്തിനു പെട്ടെന്നുണ്ടായ വളവു കണ്ടപ്പോൾ ബോദ്ധ്യമാകയാൽ, "ക്ഷമിക്കണം; ഞാൻ അറിയാതെ ചെയ്തുപോയതാണു്" എന്നു പറകയും ചെയ്തു.

മറെറാരിക്കൽ വടക്കു നിന്നു വന്ന ഒരു നാടകസംഘം കോഴിക്കോട്ടു ടൌൺഹാളിൽവെച്ചു് ഒരു നാടകം കളിച്ചിരുന്നു. കളികാണുവാൻചെന്നു തങ്ങളെ അനുഗ്രഹിക്കേണമെന്നു നാടകാധികൃതന്മാർ അപേക്ഷിക്കുകയാൽ ചന്തുമേനവനും കളികാണുവാൻപോയി. നാടകത്തിൽ മൂന്നു ചെറുപ്പക്കാർ സ്ത്രീവേഷം ധരിച്ചു നൃത്തം ചെയ്യേണ്ടുന്ന ഘട്ടം വന്നു. നൃത്തം ആരംഭിച്ചു് അല്പം കഴിഞ്ഞപ്പോൾ ചന്തുമേനവൻ വെറുപ്പോടുക്രുദ്ധി എഴുന്നേറു്, വരാന്തയിൽ ചെന്നു നിന്നു, നാടകം മാനേജരെ വിളിച്ചു്, "എന്തൊരു കഷ്ടമാണിതു്? കാണാൻ ഒരു സുഖവും ഇല്ലാത്ത ഈ കുട്ടികളെ

ക്കൊണ്ട് ഇങ്ങിനെ അരംഗത്തുവെച്ച് അവക്ക് അറിഞ്ഞുകൂടാത്ത നൃത്തം ചെയ്യിക്കുന്നതിന്റെ അർത്ഥമെന്താണ്?" എന്നു ചോദിച്ചു. മാനേജർ നൃത്തവും മതിയാക്കി. ആ നാടകത്തിലെ വിദൂഷകൻ ബഹുരസികനാണെന്നു പേർ കേട്ട ആളായിരുന്നു. അയാൾ വേഷം കെട്ടി രംഗത്തുവന്നു ഒരു പഴയ കഥ പറഞ്ഞുതുടങ്ങി. കഥ അവസാനിക്കാറായിട്ടും സദ്യേന്മാരിൽ ആരും രസിക്കുന്ന ഭാവം കണ്ടില്ല. വിദൂഷകൻ കഥയവിടെ നിറുത്തി വലിയ പരിഭവസ്വരത്തിൽ "നിങ്ങളാരും എന്താണപ്പാ ചിരിക്കാത്തത്?" എന്നു ചോദിച്ചു. ആ ചോദിച്ചരീതിയും അതിന്റെ സ്വരവും സ്വരേയും രസിപ്പിച്ചു. സദ്യേന്മാർ മുഴുവൻ ഉച്ചത്തിൽ കൈകൊട്ടിപൊട്ടിച്ചിരിച്ചു. ചന്ദ്രമേനവനും കുങ്കേലുക്കിക്കൊണ്ട് ഉച്ചത്തിൽ ചിരിക്കുകയും കീശയിൽ നിന്ന് ഒരു രൂപ്പികയെടുത്തു രംഗത്തു എറിഞ്ഞുകൊടുക്കുകയും തിരിഞ്ഞു് അടുത്തുണ്ടായിരുന്നവരോട് "അവന്നു് എല്ലാവരേയും ചിരിപ്പിക്കുവാൻ കഴിയുമെന്നു് അറിയാം. അതാണു കായ്യം" എന്നു പറകയും ചെയ്തു.

വല്ല ഭാഗവതരും പുതുതായി രാജ്യത്തു വന്നെങ്കിൽ ഒന്നാമതു ചന്ദ്രമേനവന്റെ മുമ്പിൽ ചെന്നിട്ടാണു തന്റെ സംഗീതപാടവത്തിന്റെ മാറ്റു് ഉരച്ചുനോക്കുക. എന്നാൽ എത്ര ശങ്കയോടും ആശങ്കയോടും ക്രൂടിയാണു അദ്ദേഹത്തിന്റെ മുമ്പിൽ ചെല്ലുക! പാട്ടു് അദ്ദേഹത്തിന്നു ബോധിച്ചെങ്കിൽ ഭാഗവതർ പ്രതീക്ഷിക്കാത്തത്ര വലിയ സമ്മാനം ലഭിച്ചെന്നുവരാം; അല്ലെങ്കിൽ നല്ല ആട്ടം കിട്ടും. ഒരിക്കൽ ഇങ്ങിനെ ചെന്നിരുന്ന ഒരു പ

ട്ടർ ഭാഗവതരെപ്പറ്റി അദ്ദേഹം ഉണ്ടാക്കിയ ശ്ലോകമാണിത്.

മരക്കൈലിളക്കാൻ മിടുക്കില്ലയാഞ്ഞി-
ട്ടടപ്പൊന്നുക്കുട്ടി, തിധാതന്ത്രികെട്ടി,
പുരാണോപധാനമുരുദേ കെട്ടിവന്നാൽ ചഴയനംകുന്നുറ്റ
പണംകിട്ടുമോ പട്ടരെ, പോട പോടാ.

ഒരുദിവസം ചന്തുമേനവന്റെ വീട്ടിന്റെ കോലായിൽ അദ്ദേഹവും ഞാനും ഇരുന്നു സംസാരിച്ചുകൊണ്ടിരിക്കുമ്പോൾ ഒരു ബ്രാഹ്മണൻ വന്നു മുറ്റത്തുനിന്നു. "ആരാണ്?" എന്നു ചോദിച്ചതിന്നു ഭാഗവതരാണെന്നു മറുപടി കേട്ടഉടനെ മേനോന്നു രസംപിടിച്ചതായിതോന്നി. കോലായിൽ കടന്നിരിക്കാൻ ക്ഷണിച്ചു; പാടിത്തുടങ്ങാനും കല്പിച്ചു. ഭാഗവതർ മൂളിത്തുടങ്ങുന്നതിനിടക്കു് അയാളെ ഇടക്കണ്ണിട്ടു നോക്കിക്കൊണ്ടിരുന്നുവെന്നല്ലാതെ, ഞങ്ങൾ തമ്മിലുള്ള സംഭാഷണം നിറുത്തിയിരുന്നില്ല. അല്പം കഴിഞ്ഞപ്പോൾ ഭാഗവതരോടു "ഫിഡിൽ അറിയാമോ?" എന്നായി. അറിയാമെന്നു പറഞ്ഞപ്പോൾ ഭൃത്യനെ വിളിച്ചു, "കൃഷ്ണാ, ആ ഫിഡിൽ എടുത്തുകൊണ്ടുവാ" എന്നുപറഞ്ഞു. ഭൃത്യൻ ഫിഡിൽ കൊണ്ടുവന്നപ്പോൾ അതു വാങ്ങി അതിന്റെ കമ്പികളൊക്കെ കുറെ അഴിച്ചു ഭാഗവതരുടെ കയ്യിൽ കൊടുത്തു. വീണ്ടും എന്നോടു സംഭാഷണം തുടങ്ങി. സാധു ബ്രാഹ്മണൻ പത്തുപതിനഞ്ചു മിന്നിട്ടുനേരം ഫിഡിലിന്നു ശ്രുതിക്രുട്ടിക്കൊണ്ടും ഇടക്കിടക്കു ചന്തുമേനവനെ ഭയത്തോടെ നോക്കിക്കൊണ്ടും കഴിച്ചുശേഷം അയാളോടു മേനവൻ ഇങ്ങിനെ ചോദിച്ചു.

"ഫിഡിൽവായന നല്ല ശീലമില്ല; ഇല്ലെ?"

"ഇല്ല; ഫിഡിൽ ശീലിച്ചുതുടങ്ങീട്ട് അധികമായില്ല."

"ശരി, ഫിഡിലവിടെവെക്കൂ; എവിടെയാ?"

"പാലക്കാട്ടാണ്."

"ഇവിടുന്ന പാലക്കാട്ടേക്ക് എന്താണ വണ്ടിക്രൂലി?"

"പതിന്നാലണ."

"അതു വേഗം പോകുന്നവണ്ടിക്കാണോ?"

(എന്നുവെച്ചാൽ മെയിൽ വണ്ടിക്കാണോ, എന്നർത്ഥം)

ബ്രാഹ്മണൻ അതും സമ്മതിച്ചശേഷം ഭൃത്യനെവിളിച്ച് എഴുത്തുപെട്ടി എടുത്തുകൊണ്ടുവരാൻ കല്പിച്ചു. കൊണ്ടുവന്ന് അടുക്കെ വെച്ചപ്പോഴം, "അതു തുറന്ന പതിന്നാലണ പട്ടക്ക് എടുത്തുകൊടുക്കൂ" എന്നു കല്പിച്ചു. പെട്ടിയിൽ ചില്ലറയില്ലെന്ന ഭൃത്യൻ പറഞ്ഞപ്പോഴം, "ഉറുപ്പിക എടുത്തു മാറി പതിന്നാലണകൊടുക്കെടാ" എന്ന് ഉച്ചത്തിൽ പറഞ്ഞു. അന്ന ചില്ലറമാറാൻപോകുന്ന ഭൃത്യന്റെ പിന്നാലെപോയ ആ ബ്രാഹ്മണന്റെ മുഖഭാവം ഞാൻ ഒരു കാലത്തും മറക്കയില്ല. മറെറാരാഥം ആയിരുന്നുവെങ്കിൽ ചില്ലറയില്ലെങ്കിൽ ഒരു ഉറുപ്പിക കൊടുത്തേക്കാൻ പറയുമായിരുന്നില്ലെ? സരസാഗ്രഗണ്യനായ ചന്തുമേനവൻ അതുകൊണ്ടു തൃപ്തനാകയില്ല. ഭാഗവതരോട് കഴിയുന്ന വേഗം സ്വരാജ്യത്തേക്കു മടങ്ങിപ്പോയിക്കൊള്ളണം എന്ന വാക്കുകൊണ്ടു പറഞ്ഞാൽ അതിന്ന് ഇത്ര ശക്തിയും ഫലിതവും ഉണ്ടാകുമായിരുന്നുവോ? ബ്രാഹ്മണന്നു് അതുമനസ്സിലായിരുന്നുവോ എന്തോ?

കഥകളിക്കാർ അമ്പലത്തിൽ സേവ കഴിഞ്ഞാൽ പിന്നെ കളിക്കുന്നതു ചന്തുമേനവന്റെ വീട്ടിലായിരിക്കും. കേളിക്കൈയും തിരുപ്പുറപ്പാടും മറ്റു ചടങ്ങുകളും ഒന്നും അവിടെ ആവശ്യമില്ല. വല്ല കഥയും മുഴുവൻ ആടേണമെന്നും ഇല്ല. നളചരിതത്തിൽ കാട്ടാളനും ദമയന്തിയും തമ്മിലുള്ള ക്രൂടിക്കാഴ്ച, കല്യാണസൌഗന്ധികത്തിൽ ഭീമനും ഹനുമാനും തമ്മിലുള്ള ക്രൂട്ടിമുട്ടൽ, നരകാസുരവധത്തിൽ ലളിത, കാലകേയവധത്തിൽ ഉവ്വശി എന്നിങ്ങനെ പല ഭാഗങ്ങളും മുൻക്രൂട്ടി പറഞ്ഞുകൊടുക്കും. എട്ടുമണിക്കു കളി ആരംഭിക്കണം; പതിനൊന്നു മണിക്കു് അവസാനിക്കണം. ചെണ്ടക്കാരനോ ഭാഗവതരോ നന്നല്ലെന്നു തോന്നിയെങ്കിൽ, ഉടനെ കളി മതിയാക്കി എല്ലാവരോടും പോയിക്കൊൾവാൻ കല്പിക്കും. അല്ലെങ്കിൽ താൻ ഉറങ്ങാൻ പോയി കിടക്കും.

കുഞ്ചുകുത്താവു് എന്നു പേരായി തലയ്ക്കു നല്ല സുഖമില്ലാതിരുന്ന ഒരു വേഷക്കാരൻ ഉണ്ടായിരുന്നു. പകൽ മുഴുവനും രാത്രി വേഷം അണിയുന്നതുവരേക്കും അയാൾ വല്ല പിച്ചും പേയും പറഞ്ഞുകൊണ്ടിരിക്കും. ചുട്ടികുത്തുമ്പോൾ കൈകൾ പിടിച്ചു കെട്ടണം; അല്ലെങ്കിൽ തുടച്ചുകളയും. കിരീടംവെച്ചു അരങ്ങത്തേക്കു് ഉന്തി അയയ്ക്കുമ്പോൾ, ഇന്ന കഥയിൽ ഇന്ന വേഷമാണു് എന്നു പറഞ്ഞാൽ മതി; അതു പിന്നെ ഭംഗിയായി അഭിനയിച്ചുകൊള്ളും. ആട്ടത്തിൽ ബഹുസമർത്ഥനായിരുന്നു; ചന്തുമേനവന്നു് അദ്ദേഹത്തെ വളരെ ബോദ്ധ്യവുമായിരുന്നു.

ഒരിക്കൽ ഒയ്യാരത്തുവെച്ചു കളിപ്പിച്ചിരുന്ന ഒരു കളിയിൽ, കുഞ്ചുകുത്താവു വേഷംകെട്ടി അരംഗത്തു വന്ന

പ്പോൾ ചന്തുമേനവൻ വിളക്കിന്നടുത്തിരുന്നു. അഭിനയം കുറെ കഴിഞ്ഞപ്പോൾ "അല്പം നിൽക്കണം" എന്നുപറഞ്ഞു്, എഴുന്നേറ്റു നിന്നു്, അടുത്തുണ്ടായിരുന്ന കഞ്ഞുനായരോടു്, "ജ്യേഷ്ഠാ, പവനു് എന്തുണ്ടു് ഇപ്പോൾ വില?" എന്നു ചോദിച്ചു. പത്തര ഉറുപ്പികയുണ്ടെന്നു് അദ്ദേഹം പറഞ്ഞപ്പോൾ, കോലായിൽ ഇരിക്കുന്നുണ്ടായിരുന്ന ഭാര്യയോടു പത്തര ഉറുപ്പിക അയക്കാൻ ആവശ്യപ്പെട്ടു. അതു വാങ്ങി ഓരോ ഉറുപ്പികയായി എണ്ണിയെണ്ണി കഞ്ഞുകുത്താവിന്റെ കൈയിൽ ഇട്ടുകൊടുത്തു.

ഇങ്ങിനെ കഥകളി, സംഗീതം, സാഹിത്യം മുതലായവയെ സംബന്ധിച്ചു മാത്രമായിരുന്നില്ല അദ്ദേഹത്തിന്റെ അനന്യസാധാരണമായ രസികതാ പ്രകടിക്കപ്പെട്ടിരുന്നതു്. കോടതിസംബന്ധമായും പലേ രസികതാവും കാണിക്കാറുണ്ടായിരുന്നു. അദ്ദേഹം ഒരു യൂറോപ്യൻജഡ്ജിയെ ചെണ്ടകൊട്ടിച്ചു പ്രസിദ്ധപ്പെട്ട കഥ ശ്രീമാൻ പി. ബാലകൃഷ്ണപിള്ള എം. എ. അവർകൾ "മലയാളമനോരമ"യിൽ എഴുതിയതു് ഇവിടെ പകർത്തുന്നു:—

"ഏതെങ്കിലും ഒരു സംഗതിയിൽ ഒരാൾക്കു കുറെ നിർബ്ബന്ധമുണ്ടെന്നുകണ്ടാൽ, അതിനു വിരുദ്ധമായി പ്രവർത്തിച്ചു് അയാളെ കമ്പമാക്കുന്നതു ചന്തുമേനോനു വലിയ ഒരാനന്ദമാണു്. അദ്ദേഹം കോഴിക്കോട്ടു സബ്ബു് ജഡ്ജിയായിരുന്ന കാലത്തു് ഡേവിസ്സായ്പു് അവിടെ ഡിസ്ട്രിക്ടു് ജഡ്ജിയായി വന്നുചേർന്നു. ഡേവിസ് കോടതിയിൽ കേസുവിസ്തരിക്കുന്ന സമയം സമീപത്തെങ്ങും ശ

ബുദ്ധിമുട്ടാക്കുന്നതു് അദ്ദേഹത്തിനു വലിയ വിരോധമാണു്. 'താൻ ഇരിക്കുന്നതിനു മുകളിൽക്കൂടി കാക്ക പറക്കുന്നതു് ഇഷ്ടമല്ലാത്ത ആൾ' എന്നു നമ്മുടെ ഇടയിലുള്ള ദുർവ്യാസസ്സുകളെപ്പറ്റി അതിശയോക്തിയായി പറയുന്നതു ഡേവിസ് സായ്പിനെ സംബന്ധിച്ചേടത്തോളം അക്ഷരംപ്രതി വാസ്തവമായിരുന്നുവെന്നു പ്രസിദ്ധമാണു്.

"കോഴിക്കോട്ടു ടൌണിൽനിന്നു മൂന്നു മൈൽ അകലെയായി വരയ്ക്കൽ എന്നൊരു ക്ഷേത്രമുണ്ടു്. അവിടെ ഒരു ചിറപ്പിനു ചെണ്ടകൊട്ടാൻ ഒരു മാരാരെ വരുത്തിയിരുന്നു. ഒന്നാംതരം ചെണ്ടകൊട്ടുകാരന്റെ ശമ്പളം കിട്ടേണമെന്നു മുമ്പിൽക്കൂട്ടി ക്ഷേത്രാധികാരികളെ മനസ്സിലാക്കിയ ശേഷമാണു മാരാർ കൊട്ടാൻ പുറപ്പെട്ടതു്. എന്നാൽ ചിറപ്പുകഴിഞ്ഞപ്പോൾ മൂന്നാംതരക്കാരുടെ കണക്കനുസരിച്ചുള്ള പ്രതിഫലമാണു മാരാക്കു കിട്ടിയതു്. ക്രുദ്ധനായ മാരാർ അവകാശിയാണെന്നുള്ള മാരാരുടെ വാദസമരങ്ങളൊന്നും ഉത്തരാളന്മാരോടു ഫലിച്ചില്ല. ഇച്ഛാഭംഗകലുഷിതനായ മാരാർ ഗത്യന്തരമില്ലാതെ ചന്തുമേനോൻ സബ്ജഡ്ജിയുടെ കോർട്ടിൽ കേസ്സുകൊടുത്തു. ചിറപ്പിനു വന്ന തീയ്യരിൽ ആരും സാധു മാരാക്കുവേണ്ടി സാക്ഷിപറവാൻതയ്യാറായില്ല. വേറെ ഒന്നുരണ്ടാളുകളെ മാരാർ സാക്ഷികളായി കൊണ്ടുവന്നുവെങ്കിലും ചന്തുമേനോൻ ചോദ്യങ്ങളും "ക്രാസ്സു"കളുംകൊണ്ടു് അവക്കു ചെണ്ടകൊട്ടിനെപ്പറ്റിയാതൊരു ഗന്ധവും ഇല്ലെന്നു വെളിവാക്കി.

"മാരാക്കു വാസ്തവത്തിൽ ഒന്നാംതരം ചെണ്ടക്കാരന്റെ പഠിപ്പും സാമർത്ഥ്യവും ഉണ്ടോ എന്നു തീച്ചപ്പെട്ട

ത്തേണ്ടതാണ്ട കേസിലെ പ്രധാന "പോയിൻ്റ്." അ തിനെന്താണ്ട നിവൃത്തിയെന്ന് ആലോചനയായി. ഒ ടുവിൽ ചെണ്ടകൊണ്ടുവന്ന കോടതിമുമ്പാകെ കൊട്ടികാ ണിക്കുവാൻ തായ്യാറുണ്ടോ എന്ന മാരാരോട് സബ്ജഡ്ജി ചോദിക്കുകയും അയാളം അപ്രകാരം സമ്മതിക്കുകയും ചെയ്തു. മാരാർ ചെണ്ടയുമായി കോടതിയിൽ പ്രവേ ശിച്ചു മേളം മുഴക്കി കൊട്ടുമാരംഭിച്ചു.

"സബ്ജഡ്ജിയുടെയും ഡിസ്ട്രിക്ട് ജഡ്ജിയുടെയും കോടതികളം ഒരേ കെട്ടിടത്തിലാണ്ട്. കണ്ണുകോരമാ യ പടഹധ്വനി കേട്ട ഡേവിസ്സ്ധ്വര പരിഭ്രാന്തചി ത്തനായി. ഇതെന്തുകഥയാണെന്ന നോക്കിവരാൻ ശി പായിയെ അയച്ചു. ശിപായി തിരിച്ചുചെന്ന ചന്തുമേ നോൻ സബ്ജഡ്ജി ഒരാളെക്കൊണ്ട് ചെണ്ടകൊട്ടിക്ക ന്ന ബഹളമാണ്ട കേൾക്കുന്നതെന്ന സായിപ്പിനെ അറി യിച്ചു. സേവിസ് ഉടനെ തൻെറ ഡഫേദാരെ വിളി ച്ച് ഈ ചെണ്ടക്കൊട്ട് ഉടനെ നിത്താൻ ഏഷ്പ്പാടുചെ യ്യേണമെന്ന സബ്ജഡ്ജിയോട് പറവാൻ ആജ്ഞാപി ച്ചു. ചെണ്ട കൊട്ടുതുടങ്ങിയപ്പോൾത്തന്നെ അതിനെ തടയാൻ ഡിസ്ട്രിക്ട്ജഡ്ജിയുടെ ആൾവരുമെന്ന അറിയാ മായിരുന്നതുകൊണ്ട് ഡഫേദാരുടെ തലപ്പാവു വാതി ലിൽ കണ്ടുതുടങ്ങിയപ്പോൾത്തന്നെ ചന്തുമേനവൻ അ ത്ഭുതപൂർവ്വമായ ഒരു ഗൌരവഭാവം നടിച്ച് ഇരിപ്പായി.

"ഇതിനിടയിൽ ചന്തുമേനവൻെറ ആകാരസൌ ഷ്ഠവത്തെപ്പററി ഒന്ന പറഞ്ഞുകൊള്ളട്ടെ. ചന്തുമേന വൻെറ പൊക്കം അറടിയിൽ കൂടുതലല്ലാതെ കുറവല്ലാ യിരുന്ന. അസാമാന്യവണ്ണമുള്ളതായിരുന്ന അദ്ദേഹ

ത്തിന്റെ ശരീരം. ഇപ്രകാരമുള്ള പൊക്കത്തേയും വണ്ണത്തേയും അതിശയിക്കുന്നതായിരുന്ന ചന്തുമേനവന്റെ കൂടവയർ. ഇപ്രകാരമുള്ള ഒരു മഹാപുരുഷൻ ഗംഭീരമായി ഒരൊറ്റ നോട്ടംനോക്കിയാൽ ഒരു ഡിസ്ട്രിക്ട് ജഡ്ജിയുടേതല്ല വലിയ വൈസറോയിയുടെ ഡഫേദാർക്കൂടി അസ്തമിച്ചുപോകില്ലേ? ഗൌരവമൂർത്തിയായ സബ്ജഡ്ജിയുടെ മുമ്പിൽ കയറിച്ചെന്നു തന്റെ സന്ദേശം ധരിപ്പിക്കുവാൻ ഡഫേദാർക്കുധൈര്യം. മതിയായില്ല. കൊട്ടനിരുത്താതെ സായ്പിന്റെ അടുത്തുചെല്ലാമോ? അതുംവയ്യാ. നിർഭാഗ്യവാനായ ഡഫേദാർ വലിയ പരുങ്ങലിൽ ആയി.

"ഇതിനിടയിൽ തന്റെ പാടവം മുഴുവൻ പ്രദർശിപ്പിക്കാനായി മാരാർ സാഹസപ്പെട്ടു ചെണ്ട കൊട്ടിത്തകർക്കുന്നു. കോടതിയും പരിസരങ്ങളും ശബ്ദകോലാഹലത്താൽ മുഖരിതമാകുന്നു. യൂറോപ്യൻചെവിക്കു നിശിതശല്യമായ ഈ പെരുമ്പറ ശബ്ദം സഹിക്കവയ്യാതെ ഡേവിസ്സായ്പ് ക്ഷുഭിതനായി കസേലയിൽനിന്നു മെല്ലവെപ്പോലെ തന്റെ ന്യായാധിപപീഠത്തിൽ ഇരിക്കുന്നു. സായ്പിന്റെ ഈ അവസ്ഥ സ്വന്തം ഭാവനാശക്തിയിൽ കാണുന്ന സഹൃദയശിരോമണിയായ ചന്തുമേനവന്റെ മുഖത്തു അസാമാന്യമായ ഒരു സന്തുഷ്ടി പ്രകാശിക്കുന്നു. ജഡ്ജിയുടെ ഈ മുഖപ്രസന്നത തന്റെ ചെണ്ടകൊട്ടിലുള്ള രസം കൊണ്ടാണെന്നു തെറ്റിദ്ധരിച്ച മാരാർ അയാളുടെ സർവ്വശക്തിയും പ്രയോഗിച്ചു ചെണ്ട അടിച്ചു വീക്കുന്നു.

"ഡഫേദാർ പോയി കുറച്ചൊക്കെ സമയമായിട്ടും യാതൊരു പ്രയോജനവും കാണാത്തതുകൊണ്ടു അക്ഷ

മനായ സായ്ബ് വീണ്ടും ഒരു ശിപായിയെക്കൂടി കർശനമായ കല്പന കൊടുത്തയച്ചു. രണ്ടാമതും സായ്പിന്റെ ഒരാൾ വരുന്നതു ദൂരേവെച്ചുതന്നെ ചന്തുമേനോൻ കണ്ടു. തനിക്കു സഹായത്തിനു് ഒരാൾ കൂടി വന്നുചേർന്നുവെന്നു കണ്ടപ്പോൾ ഡഫേദാക്കു് ഏതാണ്ടൊരു ധൈര്യം തോന്നി. ഇനി എന്തെങ്കിലുമാവട്ടെ, അങ്ങോട്ടു കയറിച്ചെല്ലുകതന്നെ എന്നു് അയാൾ ഉറച്ചു. നൈഷധഹംസങ്ങളിൽനിന്നും മോചനം ലഭിച്ച ഹംസത്തെപ്പോലെ ശരീരമാസകലം ഒന്നുകുടഞ്ഞു കുപ്പായത്തിന്റെ തുമ്പുകൾ വലിച്ചു നീട്ടി ശരിപ്പെടുത്തി ഡഫേദാർ കോർട്ടു് ഹാളിനുള്ളിൽ പ്രവേശിച്ചു.

"രംഗസ്ഥിതി മാറി വീഴുന്നുവെന്നു കാലേക്കൂട്ടി മനസ്സിലാക്കിയ ചന്തുമേനോന്റേയും വിധം ഒന്നു മാറി. ചെണ്ടകൊട്ടിൽ അദ്ദേഹം ലയിച്ചു, കണ്ണും ചിമ്മി, കൊട്ടിന്റെ താളത്തിനൊത്തു സാവധാനത്തിൽ തലയും കുലുക്കി ഇരിപ്പായി. സാധു ഡഫേദാർ എന്തുചെയ്യും? കേസ്സു വിചാരണയിൽ ഏകാഗ്രചിത്തനായി കണ്ണുമടച്ചിരിക്കുന്ന ന്യായാധിപന്റെ അടുക്കൽ കയറിച്ചെന്നു വിളിച്ചുണർത്തി സംസാരിക്കാൻ ഒരു ശിപായിപ്രധാനൻ ധൈര്യപ്പെടുമോ? പക്ഷേ കാര്യം പറഞ്ഞു മനസ്സിലാക്കാൻ ഇനിയും താമസിച്ചാൽ സായ്ബ് മൂക്കു ചെത്തുകില്ലേ? 'ആവശ്യം സൃഷ്ടിയുടെ മാതാവു്' എന്ന നിയമമനുസരിച്ചു് ഈ ആപൽസന്ധിയിൽ ഡഫേദാക്കു് ഒരു ജ്ഞാനോദയം ഉണ്ടായി. ചന്തുമേനവന്റെ ഡഫേദാരുടെ അടുക്കൽ ചെന്നു 'പരിത്രാണായ സാധൂനാം വിനാശായച ദുഷ്കൃതാം,' എല്ലാറ്റിനും അയാൾതന്നെ സമ

ത്ഥൻ എന്നു് അങ്ങോട്ടു് അഭയംപ്രാപിച്ച കായ്യംനിവ്വ ഹിക്കാമെന്നു തീച്ചപ്പെടുത്തി.

"കെയ്യലം അതു കൂറിക്കു കൊണ്ടു. തന്റെ യജമാനനോടു തനിക്കു് ഏതു സമയത്തും ചെന്നു കായ്യങ്ങളം ഉണത്തിക്കാനുള്ള സാമത്ഥ്യം ഉണ്ടെന്നു സ്വയം അഭിമാനിച്ചുകൊണ്ടു് ചന്തുമേനോന്റെ ഡഫേദാർ ന്യായാധിപതിപീഠത്തിനു സമീപംചെന്നു 'ജഡ്ജിസായ്പിന്റെ...' എന്നിത്രയും പറഞ്ഞപ്പോഴെയ്ക്കും അവിവേകിയായ കാമദേവൻ കാരണം, പൊടുന്നനവെ സമാധിക്കു വിഘ്നം വന്നതുകൊണ്ടു കോപിഷ്ടനായി മൂന്നാം തൃക്കണ്ണുതുറന്ന സംഹാരരുദ്രനെപ്പോലെ ചന്തുമേനോൻ തന്റെ ഡഫേദാരെ ഒന്നു നോക്കി. 'തനിക്കു മൂന്നു രൂപാ പ്രായശ്ചിത്തം' എന്ന ഗർജ്ജനമാകുന്ന തീജ്വാല അദ്ദേഹത്തിന്റെ മുഖത്തുനിന്നും പുറപ്പെട്ടു. കോടതിയിൽ കൂടിയിരുന്ന വക്കീലന്മാരാദിയായ യക്ഷകിന്നരകിമ്പുരുഷന്മാർ അതുസകലം നടുങ്ങി. സബ്ജഡ്ജിയുടെ നന്ദികേശപരൻ വായുവേഗത്തിൽ അവിടെനിന്നു് അന്തർദ്ധാനംചെയ്തു. ഡിസ്ട്രിക്ട്ജഡ്ജിയുടെ ഭൃതഗണങ്ങളം പ്രാണരക്ഷാത്ഥം പലായനംചെയ്തു.

"അല്പസമയംകൂടി മാരാരെക്കൊണ്ടു ചെണ്ട കൊട്ടിച്ചശേഷം തൃപ്തനായി അയാൾക്കു് ഒന്നാംതരക്കാരന്റെ കൂലി കൊടുക്കേണ്ടതാണെന്നു വിധിച്ചു. കാപ്പികുടിസമയത്തു ഡേവിസ്സായ്പു ചന്തുമേനവന്റെ പ്രത്യേകമുറിയിൽചെന്നു് 'ഇതെന്തു മാതിരിയാണു്. മറ്റുള്ളവക്കു ചെവികേട്ടിരുന്ന ജോലിചെയ്യേണ്ടേ?' എന്നു ചോദിച്ചതിനു്, "മനസ്സാക്ഷിക്കനുസരണമായി ന്യായം നടത്താനുള്ള എന്റെ ശ്രമം താങ്കൾക്കു് അസഹ്യതയുണ്ടാ

ക്കി എന്നു കാണുന്നതിൽ ഞാൻ നിർവ്യാജം വ്യസനിക്കുന്നു" എന്നു മറുപടി പറഞ്ഞു. ശ്രുണ്ടിക്കാരനാണെങ്കിലും ചന്തുമേനോനോട് പ്രത്യേക വാത്സല്യമുണ്ടായിരുന്ന സായ്പ് 'നിങ്ങടം ഒരു അസാധാരണ ജഡ്ജിതന്നെ' എന്നു ചിരിച്ചുകൊണ്ടു പറഞ്ഞു. ചന്തുമേനവന്റെ കൈ പിടിച്ചു കുലുക്കി പോകയും ചെയ്തു."

ചന്തുമേനവന്റെ ഫലിതകൃത്യങ്ങടം "മലയാളമനോരമ"യിൽ പരസ്യംചെയ്തവയിൽ ഒന്നുകൂടി ഇവിടെ പകർത്തുന്നു: —

ഡേവിഡ് സായ്പ്പും മദാമ്മയും അചിരേണ ചന്തുമേനവന്റെ സുഹൃത്തുക്കളായിത്തീർന്നു. ഒരിക്കൽ ചന്തുമേനോൻ അവർക്കായി ഒരു വിരുന്നുകഴിച്ചു. മലയാളമട്ടിലുള്ള ഒരു സദ്യയായാൽ തങ്ങടംക്കു വളരെ കൌതുകമായിരിക്കുമെന്നു സായ്പ്പും മദാമ്മയും അഭിപ്രായപ്പെട്ടതനുസരിച്ചു രണ്ടു മൂന്നു തരം പ്രഥമൻ തുടങ്ങി സകല വിഭവങ്ങളോടുകൂടിയ ഒരു സദ്യ ഒരുക്കിയിരുന്നു. കറികളും പ്രഥമനുമെല്ലാം ഓരോ വെള്ളിക്കിണ്ണങ്ങളിലും കത്തിലകളിലും നിറച്ചു് ഒരു നീണ്ട മേശയുടെ രണ്ടു ഭാഗത്തായി പ്രത്യേകം നിരത്തിവെച്ചതിന്റെ നേർക്കു് ഇട്ടിട്ടുള്ള ഓരോ കസേരകളിലായി ഡേവിസും മദാമ്മയും ഇരുന്നു. അവരുടെ നടുവിലായി മറെറാരു കസാരയിൽ ചന്തുമേനവനും ആസനസ്ഥനായി.

"കരണ്ടിയും മുള്ളും ക്രടാതുള്ള തീൻ മദാമ്മക്കു് അശേഷം പരിചയമില്ല. കിണ്ണത്തിൽ വെച്ചിട്ടുള്ളതിനെ എന്തു ചെയ്യേണമെന്നു മദാമ്മ ചന്തുമേനോനോട് ചോദിച്ചു. മദാമ്മയുടെ മുമ്പിലുള്ള വരിയിൽ ആദ്യത്തെ കിണ്ണത്തിൽ പാൽപ്രഥമനായിരുന്നു. അതു് ഇലയിൽ

കുറേശ്ശ ഒഴിച്ചു കുടിക്കുകയോ കിണ്ണത്തിൽനിന്നു തന്നെ ചായയും മറ്റും കുടിക്കുന്ന മാതിരി കുടിച്ചുകൊള്ളുകയോ ചെയ്യാമെന്നു പറഞ്ഞു. ഇലയിൽ ഒഴിച്ചു കൈകൊണ്ടു കോരി കുടിക്കുന്നതു് ഏതായാലും ദുർഘടം. അതുകൊണ്ടു് ആദ്യത്തെ കിണ്ണത്തിൽ വെച്ചിട്ടുള്ളതു് ഒന്നു കുടിച്ചു നോക്കുകതന്നെ എന്നു നിശ്ചയിച്ചു മദാമ്മ അതു കയ്യിൽ എടുത്തു. ഇംഗ്ലീഷുമര്യാദ അനുസരിച്ചു സായിപ്പിന്റെ മുമ്പിൽ ഉണ്ടായിരുന്ന കിണ്ണം അദ്ദേഹവും എടുത്തു. പ്രഥമന്റെ സ്വാദു മദാമ്മക്കു നന്നേ രസിച്ചു. എന്നാൽ സായിപ്പിന്റെ മുമ്പിലുള്ള വരിയിൽ ആദ്യത്തെ കിണ്ണത്തിൽ കാളനായിരുന്ന വിളമ്പിയിരുന്നതു്. മിസ്സിസ് ഡേവിസ് ഒരിറക്കുപ്രഥമൻ കുടിച്ചപ്പോഴം അതിനൊപ്പം സായിപ്പും കുടിച്ചു.

"ഒന്നാന്തരം അരിവെപ്പുകാക്കു മാത്രമേ ചന്തുമേനോനോടു് കഴിഞ്ഞുകൂടാൻ സാധിക്കയുള്ളു. സാഹിത്യം സംഗീതം മുതലായ കലകളിലെന്നപോലെ ഭക്ഷണകായ്ത്തിലും ചന്തുമേനോൻ രസികനായിരുന്നു. ഏതെങ്കിലും ഒന്നിനു പാകപ്പിഴവന്നുപോയാൽ അന്നു് അരിവെപ്പുകാരന്റെ കരണപ്പിഴയും കഴിയും വളരെ ശ്രദ്ധാപൂർവ്വം തയ്യാറാക്കിയിരുന്ന പാൽപ്രഥമൻ കുടിച്ചപ്പോഴം മദാമ്മയുടെ മുഖം സന്തുഷ്ടികൊണ്ടു് വിളങ്ങി. യൂറോപ്യൻ രസനയ്ക്കു സഹിപ്പാൻ വിഷമമായ കാളന്റെ പുളി മിസ്റ്റർ ഡേവിസിന്റെ നാക്കിൽ തട്ടിയതോടുക്കുടി അദ്ദേഹത്തിന്റെ മുഖം വല്ലാതെ ചുളുങ്ങി. "ഇതു വളരെ നന്നായിരിക്കുന്നു" എന്നു പറഞ്ഞു മദാമ്മ സായിപ്പിന്റെ മുഖത്തു നോക്കി. ഒരു സാധനം നന്നായി

എന്നു മദാമ്മ പറഞ്ഞാൽ അതിനെ ഏറ്റുപറകയല്ലാതെ സാധുചന്തുമേനോന് മറ്റൊരു ഗത്യന്തരമില്ല. "വളരെ നന്നായി, വളരെ നന്നായി" എന്നു സന്തോഷഭരിതയായി മദാമ്മ പറയുന്നതിനനുസരിച്ചു കഴിയുന്നതു തന്റെ മുഖച്ചുളിക്കു മാറ്റമില്ലാതെ "നന്നായി, നന്നായി" എന്നു സായിപ്പും പറയുന്നുണ്ട്. ഇതെല്ലാം കണ്ടുകൊണ്ടിരുന്ന സായിപ്പിന്റെ വിഷമങ്ങൾ ഒന്നും കണ്ടില്ലെന്നു നടിച്ചു ചന്തുമേനോൻ പ്രഥമന്റെ വിവിധതരങ്ങളെയും അവ ഓരോന്നും പാകംചെയ്യേണ്ടവിധങ്ങളേയും കുറിച്ചു മദാമ്മയോടു് ഉത്സാഹതരംഗിതനായി പ്രസംഗം നടത്തുകയാണു്.

"രണ്ടുമൂന്നു പ്രാവശ്യം മിസ്സിസ് ഡേവിസ് പ്രഥമൻ കൂടിച്ചുവെങ്കിലും മിസ്റ്റർ ഡേവിസ് തന്റെ കിണ്ണത്തിൽ ഉള്ളതു് ഒരിക്കൽ മാത്രം കൂടിച്ചിട്ടു് "നന്നായി, നന്നായി" എന്നു പറഞ്ഞു് ഒരു അന്ധാളിപ്പോടുകൂടി ഇരിക്കുന്നതു കണ്ടിട്ട "മലയാളപാകങ്ങൾ എനിക്കു രസിക്കുന്നതുപോലെ മിസ്റ്റർ ഡേവിസിനു് ഇഷ്ടമാകുന്നില്ലായിരിക്കാം" എന്നു മദാമ്മ അഭിപ്രായപ്പെട്ടു. അപ്പഴാണു ചന്തുമേനോൻ സായിപ്പിന്റെ കിണ്ണത്തിലേയ്ക്കു നോക്കിയതു്. "അല്പാ! ഒരബദ്ധം പിണഞ്ഞു. മിസ്റ്റർ ഡേവിസിന്റെ കൈയിലുള്ളതു പ്രഥമനല്ല. പുളിരസം അധികമുള്ള ഒരു കറിയാണു്. നിങ്ങൾ അറിയാതെ കൂട്ടിക്കാൻ ഇടയായതിൽ ഞാൻ വ്യസനിക്കുന്നു." എന്നു ചന്തുമേനോൻ പറഞ്ഞു. ഇതു് അവർക്കു് ഒരു വലിയ ചിരിക്കു കാരണമായി. അതിനു ശേഷം ഓരോ കറികളുംകൂട്ടി ഉണ്ണുകഴിക്കേണ്ട രീതിയിൽ അവരെ സദ്യ ഉണ്ടു സന്തോഷിപ്പിച്ചയയ്ക്കുകയും ചെയ്തു."

ചന്തുമേനവന്റെ ഈവിധം രസികത്തരങ്ങൾ പറഞ്ഞാൽ അവസാനിക്കുകയില്ല. ഒരു ചിരിക്കു വകയാക്കണം എന്നല്ലാതെ വല്ലവരുടേയും മനസ്സിനെ പ്രണപ്പെടുത്തേണം എന്ന വിചാരത്തോടുകൂടിയായിരുന്നില്ല, ഇങ്ങിനെ ഓരോരുത്തരെ ചെണ്ടകൊട്ടിച്ചിരുന്നതു്. എന്നാൽ തന്റെ ഏതുതരം പ്രവൃത്തിയിലും വാക്കിലും അസാധാരണമായ ധീരതയും ആത്മവിശ്വാസവും പ്രത്യക്ഷപ്പെട്ടിരുന്നു. ഈ ധീരതയ്ക്കും ആത്മവിശ്വാസത്തിനും കാരണമായിരുന്ന സ്ഥായിയായ ഗുണം സത്യസന്ധതയായിരുന്നുവെന്നുള്ളതിനു സംശയമില്ല. ഈ സത്യസന്ധത ഉദ്യോഗനിലയിൽ വളരെ പ്രത്യക്ഷപ്പെട്ടു കണ്ടിരുന്നു.

ഒരിക്കൽ ഒരു സദ്യയിൽ ചില നായന്മാർ ഉദ്യോഗസ്ഥന്മാർ ഒന്നിച്ചിരുന്നു് ഊണു കഴിച്ചുകൊണ്ടിരിക്കുമ്പോൾ, അവർ സക്കാരുദ്യോഗസ്ഥന്മാരുടെ ഇടയിലുള്ള കൈക്കൂലിയെപ്പറ്റി സംസാരിക്കുവാൻ സംഗതിവന്നു. അപ്പോൾ വലിയ ഒരു കൈക്കൂലിക്കാരൻ ആണെന്നു് എല്ലാവരും അറിഞ്ഞിരുന്ന ഒരുദ്യോഗസ്ഥൻ, "ചക്കരപാടത്തിൽ കൈകുത്തിയാൽ ഒന്നു നക്കിനോക്കാത്തവർ ആരും ഉണ്ടായിരിക്കയില്ല," എന്നു പറഞ്ഞു. ഇതിന്റെ അർത്ഥം സക്കാരുദ്യോഗസ്ഥനായാൽ വല്ല സംഗതിയിലും കൈക്കൂലി വാങ്ങുവാൻ ഇടയാകാത്തവർ ഉണ്ടായിരിക്കയില്ല, എന്നത്രെ. മേൽപ്രകാരം പറഞ്ഞതു കേട്ടഉടനെ ചന്തുമേനവൻ കയ്യിൽ വാരിപ്പിടിച്ചിരുന്ന ചോറു് ഇലയിൽതന്നെ ഇട്ടു, നിവന്നിരുന്നിട്ടു്, "ഉണ്ടു്, ഞാനുണ്ടു്, ഒയ്യാരത്തു ചന്തു" എന്നു

തന്റെ സ്വതഃസിദ്ധമായ പൌരുഷത്തോടുകൂടി ഉച്ചത്തിൽ പറഞ്ഞു. ഇതുകേട്ട് അല്പനേരം സർവ്വരും നിശ്ശബ്ദരായി ഇരുന്നുപോയി. ചന്തുമേനവനെപ്പറ്റിയുള്ള പൊതുജനാഭിപ്രായവും ഇതിന്നനുസരിച്ചുതന്നെ ആയിരുന്നു. കൈക്കൂലി മുതലായ ദുർഗ്ഗുണങ്ങളൊന്നും അദ്ദേഹത്തിന്നുണ്ടായിരുന്നില്ലെന്നു മാത്രമല്ല, അവിധം ദുർഗ്ഗുണങ്ങളുള്ള ഉദ്യോഗസ്ഥന്മാരെ വെറുക്കുകയും പുച്ഛിക്കുകയും ചെയ്തിരുന്നു.

നേരംപോക്കും രസികത്വവും കഥകളിയും സംഗീതവും മറ്റുമായി പലരുമായി ഇടപെട്ടും പലരുടേയും സ്നേഹം സമ്പാദിച്ചും കാലംകഴിക്കുന്നതിനിടയിൽ ഉദ്യോഗസംബന്ധമായ കാര്യങ്ങളിൽ നിഷ്കളങ്കമായ സത്യസന്ധതയും സർവ്വസമ്മതമായ നിഷ്പക്ഷപാതിത്വവും ചന്തുമേനോൻ പരിപാലിച്ചു പോന്നതു് എങ്ങിനെയാണെന്നു പലരും വിസ്മയിക്കുവാൻ സംഗതിയുണ്ടു്.

സത്യത്തിന്നു വേണ്ടിമാത്രം സത്യത്തെ പരിപാലിക്കുകയല്ലാതെ, ജനങ്ങളെ ബോധിപ്പിക്കുവാൻ വേണ്ടിയൊ, വെറും പേരിന്നുവേണ്ടിയൊ, സത്യവാനായി അറിയപ്പെടുവാനുള്ള മോഹം അദ്ദേഹത്തിന്നുണ്ടായിരുന്നില്ല.

കാരുണ്യം വേണ്ടുന്നിടിക്കിൽ കാരുണ്യം, സഹതാപം വേണ്ടുന്നിടിക്കിൽ സഹതാപം എന്നിവ കാണിപ്പാൻ ചന്തുമേനോൻ എപ്പോഴും ഒരുക്കമായിരുന്നു. സ്തുതിക്കേണ്ടുന്നവരെ ധാരാളം സ്തുതിക്കും; അതുപോലെ പരിഹാസം അർഹിക്കുന്നവരെ നല്ലകണക്കിൽ പരിഹസിക്കുകയും ചെയ്യും. കോടതിയിൽ ക്രുട്ടിൽ കയറി

കള്ളസാക്ഷി പറഞ്ഞിരുന്ന ചിലർ ചന്തുമേനോൻ സബ്ജഡ്ജിയുടെ നിശിതബാണം പോലുള്ള നോക്കുകൊണ്ടു് മൂർച്ചിച്ചു പോയിരുന്നതായി കേട്ടിട്ടുണ്ടു്.

അദ്ദേഹം ഒരു വിധം മൻകോപിയായിരുന്നു; ക്ഷണത്തിൽ കോപിക്കും. കോപിച്ചാൽ ആരെയാണെന്നും ഓർമ്മിക്കാതെ പെട്ടെന്നു കഠിനമായി ശകാരിക്കും. കോപം തീർന്നാൽ മഴപെയ്തു കഴിഞ്ഞു് കാർ ഒഴിഞ്ഞാലെന്നപോലെ പിന്നെഅതിൻെറ ലാഞ്ഛനമേ ഉണ്ടാകയില്ല. ദ്വേഷ്യമോ പകയോ മനസ്സിൽ വെക്കുകയെന്നതു് ഇല്ലതന്നെ. അതുകൊണ്ടു ചന്തുമേനവൻെറ ശകാരംആരെയും വ്യസനിപ്പിക്കുകയോ കോപിപ്പിക്കുകയോ ചെയ്യാറില്ല. വല്ലതും എഴുതുകയോ വായിക്കുകയോ ചെയ്തുകൊണ്ടിരിക്കുമ്പോൾ പെട്ടെന്നു ശിപായിയെ വിളിച്ചു് "അവനെ വിളിച്ചുകൊണ്ടുവാ", എന്നു പറയും. ഏതു് അവൻ? അവൻ എന്നു പറഞ്ഞതു് ആരെപ്പറ്റിയാണെന്നു ശിപായി ഊഹിച്ചു മനസ്സിലാക്കികൊള്ളണം. ആരെയാണെന്നു് അങ്ങോട്ടു ചോദിച്ചെങ്കിൽ ഉടനെ അടികിട്ടും. അതുകൊണ്ടു് ഇന്നിന്നകാര്യം ചെയ്യുമ്പോൾ ഇന്നിന്നആളെ ആയിരിക്കും അവശ്യപ്പെടുകയെന്നു ശിപായിമാർ മൻക്രട്ടി മനസ്സിലാക്കിവെക്കും.

ഗവ്വമെന്നതു് ചന്തുമേനവനു് അശേഷം ഉണ്ടായിരുന്നില്ല. ആക്കും എന്തും ചെന്നു പറയാം. പക്ഷെ സമയം നോക്കണം എന്നേഉള്ളു. വല്ല സങ്കടവും ബോധിപ്പിക്കുവാൻ ഒരു മധ്യസ്ഥൻ ഒരിക്കലും ആവശ്യമുണ്ടായിരുന്നില്ല. സങ്കടം യഥാർത്ഥമാണെന്നറിഞ്ഞാൽ കഴിയുന്നതു് ഉടനെ ചെയ്തുകൊടുക്കും. അല്ലെങ്കിൽ അടുത്ത

പുറത്താക്കും. ഒരിക്കൽ ചന്തുമേനവനും ഞാനും അദ്ദേഹത്തിന്റെ വീട്ടിൽ ഇരുന്നു സംസാരിച്ചു കൊണ്ടിരിക്കുമ്പോൾ സുന്ദരനായ ഒരു യുവാവു്, നല്ല "ഫാഷ്യനിൽ" വസ്ത്രം ധരിച്ചു നേരെ കോലായിൽ വന്നു കയറി. ചന്തുമേനവൻ അയാളെ നല്ലവണ്ണം ഒന്നുനോക്കി, ഇരിക്കാൻ പറഞ്ഞു. യുവാവു് സംശയംക്രടാതെ ഒരു കസാലയിൽ ഇരുന്നു. എന്താണു വന്നതെന്നു് ചോദിച്ചതിന്നു താൻ ഒരു ഉദ്യോഗത്തിന്നു് ഒരു ഹരജി അയക്കുന്നുണ്ടെന്നും അതിന്നു ചന്തുമേനവന്റെ സർട്ടിഫിക്കെറു് ആവശ്യമുണ്ടെന്നും പറഞ്ഞു. മുമ്പൊരിക്കലും കണ്ടിട്ടില്ലാത്ത ഒരാൾ ഇങ്ങിനെ സർട്ടിഫിക്കെറിന്നു് ആവശ്യപ്പെട്ടതിൽ ചന്തുമേനോൻ എന്താണു് മറുപടിപറകയെന്നു് ഞാൻ വിചാരിച്ചു; ഉടനെ ഒരു മിന്നലും ഇടിയും ഉണ്ടാകുമെന്നുതന്നെ ഞാൻ ഭയപ്പെട്ടു. അങ്ങിനെയൊന്നും ഉണ്ടായില്ല. അയാളുടെ പേരും വീട്ടുപേരും മറുചിലകായ്ങ്ങളും ചോദിച്ചറിഞ്ഞു ഉടനെ ഒരു സർട്ടിഫിക്കെറു എഴുതികൊടുക്കുകയും ചെയ്തു. അയാൾപോയപ്പോൾ "എന്റെ അടുക്കൽവന്നാൽ ഒരു സർട്ടിഫിക്കെറുകിട്ടും എന്നു് ദൃഢമായി വിശ്വസിച്ചിട്ടുവന്നതാണു് അവൻ" എന്നുപറഞ്ഞു. സൌന്ദര്യമുള്ള ആളുകളേയും വസ്തുക്കളേയും ചന്തുമേനവനു വലിയ പ്രിയമാണു്; വിരൂപിയായ വല്ലവരേയും കണ്ടാൽ "ബ്രഹ്മാവു് എന്തിന്നാണു് ഇങ്ങിനെയുള്ളവരെ സൃഷ്ടിച്ചുവിട്ടതു്." എന്നു ചോദിക്കും.

ചില ജന്മിമാർ സ്വന്തം വീടുകളിലും ജന്മിമാരാണല്ലൊ. തങ്ങൾ വീട്ടിലുള്ളപ്പോൾ കുട്ടികൾക്കു കളി

പ്പാനോ ഉച്ചത്തിൽ സംസാരിപ്പാനോ പാടില്ലെന്നുള്ള നിയമം നിർബ്ബന്ധമായി അനുസരിക്കുന്ന ചില ജഡ്ജിമാരെ ഞാൻ അറിയും. ചന്തുമേനവൻ ഇതിന്നു നേരെ വിപരീതമായിരുന്നു. അദ്ദേഹം കോടതി പിരിഞ്ഞു വീട്ടിൽ എത്തിയാൽ ചിലപ്പോൾ ഭൃത്യന്മാരെ വിളിച്ചിരുത്തി അവരെക്കൊണ്ടു വല്ല വിഷയത്തെപ്പറ്റിയും വാദപ്രതിവാദംചെയ്യിച്ചു് അതു കേട്ടു രസിക്കും. അവരിൽ നിന്നും പലതും പഠിക്കാനുണ്ടാകും എന്നാണു പറയാറു്. മനുഷ്യനാവേണമെങ്കിൽ മനുഷ്യരുടെ സ്വഭാവവിശേഷങ്ങളും, അവരുമായി ഇടപെട്ടു സൂക്ഷിച്ചു പഠിച്ചറിയേണം എന്നാണല്ലൊ വിജ്ഞന്മാർ പറയുന്നതു്. പലതരത്തിലുള്ള മനുഷ്യരെ പാത്രങ്ങളാക്കി നോവലുകളും രചിക്കുന്നവർ മനുഷ്യസ്വഭാവം പഠിച്ചറിയേണ്ടതു് അധികം ആവശ്യമാകുന്നു. ഇന്ദുലേഖയിലും ശാരദയിലും ചന്തുമേനവനു് എങ്ങിനെയാണു മനുഷ്യസ്വഭാവങ്ങളെ അത്രമേൽ തന്മയത്വത്തോടുകൂടി ചിത്രീകരിപ്പാൻ സാധിച്ചതെന്നു് അറിവാൻ അദ്ദേഹത്തിന്റെ ഈവക പ്രവൃത്തികളുടെ വിവരണങ്ങളും സഹായിക്കുന്നതാണു്.

ചന്തുമേനവനെപ്പോലെയുള്ളവരെ ലക്ഷം ആളുകളുടെ ഇടയിൽ ഒരാളംവീതമായി കാണ്മാൻ പ്രയാസമാകുന്നു. അദ്ദേഹം ചരമം പ്രാപിച്ചകാലത്തു, കേരളത്തിലെ എല്ലാ പത്രങ്ങളും മദിരാശിയിലെ ദിനപത്രങ്ങളും അദ്ദേഹത്തെപ്പറ്റി ദീർഘമായ ഉപന്യാസങ്ങളും പരസ്യംചെയ്തിരുന്നു. അവയിൽ 1075 തുലാമാസത്തിലെ "വിദ്യാവിനോദിനി"യിൽ അതിന്റെ അനുഗ്രഹീത

സാഹിത്യകാരനായ പത്രാധിപർ അവർകളും എഴുതിയതിനെ താഴെ പകർത്തുന്നു:—

ചിങ്ങം 24-ാനു- ഒരു ദുർദ്ദിവസമായിരുന്നു. എന്തെന്നാൽ, ആധുനികകേരളീയരുടെ ഇടയിൽ അപൂർവ്വമായ ഒരുതരം മനഃശക്തി അതിന്റെ ഐഹികസംവരണങ്ങളെ ത്യജിച്ചു് അവിദിതപ്രദേശത്തിലേക്കു് ഉദ്ധരിച്ചതു് അന്നായിരുന്നു. മനസ്സും അതിന്റെ ശക്തികളും, ഈ ലോകവും അതിലുള്ള പദാർത്ഥങ്ങളും, ആദ്യന്തഹീനമായ കാലത്തിന്റെ ഏതോ ഒരംശത്തിൽ സഹവാസികളാകുന്നുവെന്നല്ലാതെ അവ തമ്മിൽ സ്ഥിരമായ സംബന്ധത്തിനു് അവകാശമില്ല. എങ്കിലും ഈ അവസരത്തിൽ ഈ സമാധാനം തോന്നുന്നില്ല. ചന്ദ്രമേനോൻ അവർകളോടു് അവസാനമില്ലാത്ത വിധത്തിൽ നമുക്കുണ്ടായിട്ടുള്ള വിരഹം നമ്മുടെ വിചാരങ്ങളെ ബാല്യാവസ്ഥയിലേക്കു പിൻവലിക്കുന്നു. സുഖാനുഭവത്തിൽ അതിരില്ലാത്ത ആസക്തിയും ദീർഘാലോചനയില്ലായ്മയും ബാല്യാവസ്ഥയുടെ രണ്ടു പ്രധാന ചിഹ്നങ്ങളാകുന്നു. ഇന്ദുലേഖയിലും ശാരദയിലും ബഹുമാനം തോന്നീട്ടുള്ളവർക്കു് അവരിൽ അനുരക്തിദൃഢമായിതോന്നുന്നുണ്ടെങ്കിലും ലോകം ഇന്ദുലേഖാപൂർണ്ണമായോ ശാരദാപൂർണ്ണമായോ അഥവാ തത്തുല്യവനിതാദ്വയിപൂർണ്ണമായോ ഇരുന്നാൽ കൊള്ളാമെന്ന ഒരു ആകാംക്ഷ ഉണ്ടാകുന്നുണ്ടു്. പക്ഷേ ഈ ആഗ്രഹം സിദ്ധിക്കു, ചന്ദ്രമേനോൻ ചിരഞ്ജീവിയായിരിക്കണം. അതുകൊണ്ടാകുന്നു നമ്മുടെ വിചാരങ്ങളെ ബാല്യാവസ്ഥയിലേക്കു പിൻവലിക്കുന്നുവെന്നു പറഞ്ഞതു്.. സൂഷ്മപ്രകൃതിയിൽ നിന

ഗമായിക്കിടക്കുന്ന ലോകത്തിൽ ഉണർച്ചയും ചൈതന്യവും സുഖവും ഉണ്ടാക്കുന്ന പ്രഭാതകാലത്തിലെ കോകിലരാജാവിനെപ്പോലെയായിരുന്നു ചന്തുമേനോൻ. സ്വരത്തിന്റെ മാധുര്യത്തിൽ ഗദ്യകാരന്മാരായ ഇതരം കോകിലങ്ങളുടെ ഇടയിൽ ശാരദാകർത്താവു പ്രമാണിയായിരുന്നുവെന്നുള്ളതു നിർവ്വിവാദമാകുന്നു. ഈ കോകില രാജാവിന്റെ നിഷ്പാദാടികളായ സ്വരങ്ങൾ മേലിൽ നമുക്കു് അപ്രാപ്യങ്ങളാണല്ലൊ. കണ്ടോത്ഥിതമല്ലാത്തതായ ഗാനം യാതൊരു വിധത്തിലും പ്രകൃതിതുല്യമാകുന്നില്ലാത്തതുകൊണ്ടു സരസകഥാശാഖയിന്മേൽ നിന്നു വന്നിരുന്ന ഗാനങ്ങൾ ഇനി എന്നാണു നമുക്കു ശ്രവിക്കാവുന്നതു്?

"ഇതെല്ലാം നില്ക്കട്ടെ. ചന്തുമേനോൻ അവർകളുടെ ജീവചരിത്രമോ അദ്ദേഹത്തിന്റെ ഗ്രന്ഥങ്ങളെപ്പറ്റി സവിസ്തരമായ ഒരു ഗുണദോഷവിവേചനമോ ഇവിടെ അപ്രകൃതമാകകൊണ്ടു് അവയ്ക്കായി ഞങ്ങൾ ഉദ്യമിക്കുന്നില്ല. പക്ഷെ ഈ അവസരത്തിൽ ഉപന്യാസപൂർത്തിക്കു് ആവശ്യമായ ഒന്നോ രണ്ടോ സംഗതികളെമാത്രം ഇവിടെ ചേർക്കുന്നു.

"ഗദ്യകർത്താക്കളുടെ ഇടയിൽ ചന്തുമേനോൻ അവർകളുടെ നില എന്താണു്? കഥാനിർമ്മാണത്തിൽ ചന്തുമേനോൻ ഒന്നാംകിടയാണെന്ന കാര്യത്തിൽ അഭിപ്രായഭേദമില്ല. കേരളീയജനസമുദായത്തിന്റെ പുരാതനചട്ടവട്ടങ്ങളെയും ആധുനികാവസ്ഥയേയും അദ്ദേഹം നല്ലപോലെ ഗ്രഹിച്ചിട്ടുണ്ടെന്നു് അദ്ദേഹത്തിന്റെ പ്രബന്ധങ്ങൾ ധാരാളമായി സാക്ഷീകരിക്കുന്നുണ്ടു്. ഇന്നു

ലേഖയിൽ കാണുന്ന ഇന്ദുലേഖ, മാധവൻ, പഞ്ചുമേനോൻ, നമ്പൂതിരിമാർ എന്നിവരെപ്പോലെയുള്ളവരെ വായനക്കാരിൽ മിക്കപേരും കണ്ടിട്ടും കാണുന്നതും ഉണ്ടായിരിക്കാം. പക്ഷെ വായനക്കാരിൽ ആരുക്കാണു് ഈവക പാത്രങ്ങളെക്കൊണ്ടു് ഇന്ദുലേഖയിലെ പകുതി വാശിയെങ്കിലും സ്വാഭാവികത്തായിട്ടുള്ള ഒരു പ്രബന്ധത്തെ ഉണ്ടാക്കാമെന്നു തൈര്യം തോന്നീട്ടുള്ളതു്? ആരുക്കും ഇല്ല. അനുകരണങ്ങളും ഉപകരണങ്ങളും എല്ലാ കാലങ്ങളിലും എല്ലാ ദേശങ്ങളിലും ഫാജരുണ്ടു്. എന്നാൽ അവകളിൽ ആവശ്യത്തിനു് ഉതകുന്നവയെ വേണ്ടവിധത്തിൽ തിരഞ്ഞെടുക്കുകയും ആവശ്യത്തിനു് അനുരൂപമായ വിധത്തിൽ അവയെ അനുബന്ധിക്കുകയും ചെയ്യുന്നതിൽ ആകുന്ന പ്രയാസം. ഈ കാര്യങ്ങളിലാകുന്ന വിശേഷമായ മനോധർമ്മവും ആവശ്യമുള്ളതു്. ആയാസം ധാരാളമായും മനോധർമ്മം അപൂർവമായും കാണപ്പെടുന്നതു് മുൻപറഞ്ഞ രണ്ടു് അവസരങ്ങളിലാകുന്നു. ഈ അവസരങ്ങളിൽ തന്നെയാണു ചന്തുമേനോൻ അവർകൾ ആയാസത്തെ അനായാസമാക്കിയതും, മനോധർമ്മത്തെ അസാരമാക്കിയതും. കഥാനിർമ്മാണത്തിൽ ഇദ്ദേഹത്തിന്റെ പുസ്തകങ്ങൾ മാതൃകകളാകുന്നു. 'മീനാക്ഷി' മുതലായവ 'അതു കണ്ടിട്ടു് ഇതു കണ്ട ഒരു കാക്ക ഏകാദശി നോറ്റു.' എന്നു പറഞ്ഞ കഥപോലെയുള്ള പ്രബന്ധങ്ങളാകുന്നു. ചാത്തുനായർ മുതൽപേർ ഈ മഹാനുഭാവൻ വെട്ടിത്തുറന്നു വിസ്താരപ്പെടുത്തിയ പെരുവഴിയിൽക്കൂടിയാകുന്നുനടന്നിട്ടുള്ളതു്. വിശാലമായ ഈ പെരുവഴിയിൽക്കൂടി ചന്തുമേനവന്റെ ഘോഷയാത്രയു

ടെ സമയത്ത് അടിച്ചിട്ടുള്ള ജയഭേരിയുടെ പ്രതിധ്വനം മലയാളഭാഷയുടെ അവസാനം വരെ നിലനില്ക്കുന്നതാകുന്നു. ഈ പദ്ധതിയിൽക്കൂടി ജയസൂചകവാദ്യസമേതരായി രാമൻപിള്ള മുതലായ ചുരുക്കം ചിലരേ പോയിട്ടുള്ളൂ. ഈ വഴിയിൽക്കൂടി പോയിട്ടുള്ള ചിലർ ചെണ്ടയും കൊട്ടീട്ടുണ്ട്.

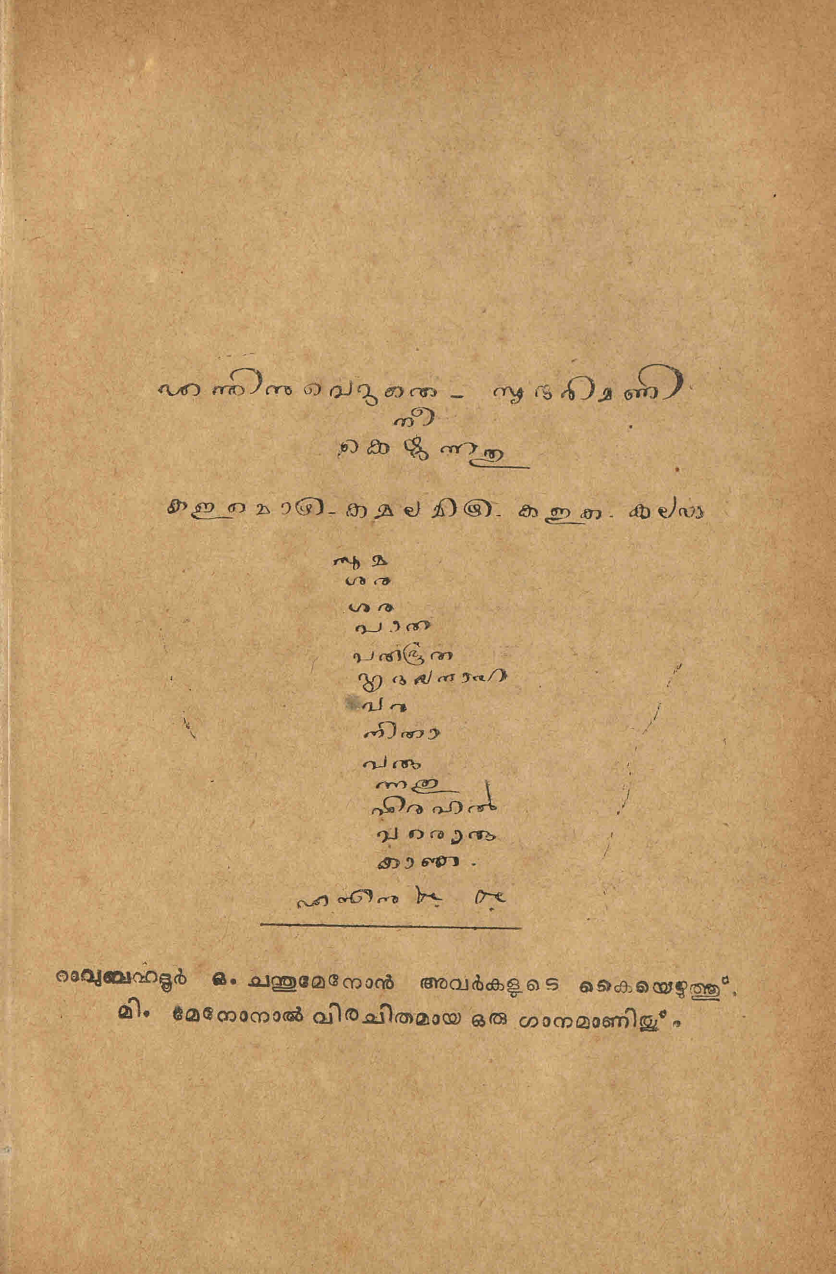
"ചന്തുമേനോൻ അവർകളുടെ ഭാഷാരീതി ഏതു വിധമാണെന്നറിവാൻ ഇന്ദുലേഖയുടെ ഏതെങ്കിലും ഒരു ഭാഗം പകർത്തു നോക്കിയാൽ മതി. സരസങ്ങളായ കാര്യങ്ങളെ സരളങ്ങളായ വാക്യങ്ങളിൽ ഏറ്റവും ഹൃദയംഗമങ്ങളാകുന്ന വിധത്തിൽ. ആകുന്നു ഇദ്ദേഹം സ്ഫുരിപ്പിച്ചിച്ചിട്ടുള്ളതു്.

"നമ്മുടെ മാതൃഭാഷയുടെ അഭിവൃദ്ധിക്കുവേണ്ടിയും അതിലേക്കായി യത്നിക്കുന്ന വിദ്വാന്മാർക്കു വേണ്ടിയും അദ്ദേഹം എന്താണു ചെയ്തിട്ടുള്ളതു്? മലയാളഭാഷാഭിവൃദ്ധിയിൽ അദ്ദേഹത്തിനുണ്ടായിരുന്ന താല്പര്യത്തെ തന്റെ സ്വകാര്യങ്ങളേയും ഉദ്യോഗകാര്യങ്ങളേയും പോലെതന്നെ അദ്ദേഹം ബഹുമാനിച്ചിരുന്നു. ഉദ്യോഗശൃംഖല തന്റെ ബുദ്ധിയുടെയും പരിശ്രമശീലത്തിന്റെയും ആക്കത്തെ തടഞ്ഞിരുന്നില്ലെങ്കിൽ രസകരങ്ങളായ അനേകം പുസ്തകങ്ങളെ അദ്ദേഹം എഴുതുമായിരുന്നു. യൂറോപ്യനാഗരികതയിലുള്ള ഭ്രമംകൊണ്ടും ആംഗ്ലേയഭാഷാസക്തിയിൽ നിന്നു് ഉൽപാദിതമായ പ്രമാദംകൊണ്ടും മലയാളികൾ അവരുടെ മാതൃഭാഷയെ കേവലം പട്ടിണിയാക്കി കൊല്ലുകയാണു ചെയ്യുന്നതു്. അഥവാ വല്ലവനും മലയാളത്തിൽ വല്ല കൃതികളോ പ്രബന്ധങ്ങ

ളോ എഴുതുന്നതിനു ശ്രമിച്ചാൽ അവനും പട്ടിണിത
ന്നെയാണു ഗതി. ഇങ്ങിനെയാണു കാലഗതി. ഈ
കാലത്തു കേരളഭാഷയുടെ ഉന്നതിയിൽ സ്ഥിരോത്സാ
ഹിയായി നിന്നിരുന്ന ചന്തുമേനോൻ അവർകളുടെ മര
ണം മലയാളഭാഷയുടെ ഒരു ദശാപരിണാമസൂചകമാ
യിട്ടാണു വിചാരിക്കേണ്ടതു്. ഈ ഘട്ടത്തിൽ

മരണമൊരുവനും വരാത്തതല്ലെ-
ന്നറിക ഭവാനറിവുള്ള ചാരുബുദ്ധേ!

എന്ന കുഞ്ചൻ നമ്പ്യാരുടെ ഒരു ശ്ലോകാർദ്ധം ഓർമ്മവ
രുന്നു. ആയതു്, ഇന്ദുലേഖാകർത്താവിന്റെ മരണത്തെ
പ്പറ്റിയുള്ള പരിതാപം വ്യർത്ഥമാണെന്നു നമ്മെ പഠി
പ്പിക്കുന്നു. ചന്തുമേനവന്റെ കാലഗതിയിൽ മലയാള
ഭാഷയ്ക്കും മലയാളി സമുദായത്തിനും കേരളഭാഷാഭി
വൃദ്ധിയിൽ തൽപരന്മാരായിട്ടുള്ളവർക്കും വലുതായ ഒരു ന
ഷ്ടം സംഭവിച്ചിരിക്കുന്നു. ഈ നഷ്ടം പോക്കാവുന്നതു
മല്ല. എങ്കിലും ചന്തുമേനവനെപ്പോലെ വിദ്വാന്മാരാ
യും പരിശ്രമശീലന്മാരായും അഗതിയായ കേരളഭാഷ
യോടു കാരുണികന്മാരായും ഇനിയും അനേകം മലയാള
രാജ്യത്തിൽ ഉണ്ടാകേണ്ടതിലേക്കുള്ള നിഷ്കൃഷ്ടമായപ്രാ
ർത്ഥനയോടുകൂടി ഞങ്ങൾ ഇവിടെ വിരമിക്കുന്നു."

റാവുബഹദൂർ ഒ. ചന്തുമേനോൻ അവർകളുടെ കൈയെഴുത്ത്.
മി. മേനോനാൽ വിരചിതമായ ഒരു ഗാനമാണിത്.

V

സാഹിത്യകാരൻ.

"ഞാൻ ഒരു ദിവസം രാവിലെ എഴുന്നേറ്റു; ഞാൻ ഒരു പ്രഖ്യാതനായിത്തീർന്നതായി കാണുകയും ചെയ്തു." എന്നു് ആംഗ്ലേയകവിയായ ബൈറൻ പറഞ്ഞിരുന്നു. ചന്തുമേനോൻ "ഇന്ദുലേഖാ" നോവൽ എഴുതി പരസ്യപ്പെടുത്തി; അദ്ദേഹം കേരളത്തിൽ അദ്വിതീയനായ നോവൽ കർത്താവാണെന്നുള്ള ഖ്യാതി സമ്പാദിക്കുകയുംചെയ്തു. അതിനു മുമ്പു് അദ്ദേഹം ഒരു സാഹിത്യകാരനാണെന്നോ മലയാള സാഹിത്യത്തോട്ട വിശേഷവിധിയായ വല്ല സ്നേഹമോ പ്രതിപത്തിയോ ഉള്ള ആളാണെന്നോ ആരും അറിഞ്ഞിരുന്നില്ല. "യൂറോപ്യൻ നാഗരികതയിലുള്ള ഭ്രമംകൊണ്ടും ആംഗ്ലേയഭാഷാസക്തിയിൽനിന്നു് ഉൽപാദിതമായ പ്രമാദംകൊണ്ടും മാതൃഭാഷയെ കേവലം പട്ടിണിയാക്കുന്ന അനേകം സർക്കാരുദ്യോഗസ്ഥന്മാരുടെ ക്ലൃപ്തത്തിൽ ഒരാളാണെന്നേ അദ്ദേഹത്തെപ്പറ്റി വിചാരിച്ചിരുന്നുള്ളൂ. എന്നാൽ

മിന്നുകില്ലി ശരദഭ്രശാതയായു് [illegible].
ഖിന്നയാകിലുമഹോ തടില്ലത? [illegible]

എന്നു പറഞ്ഞതുപോലെ ഉദ്യോഗമേഘത്താൽ മറയ്പ്പെട്ടനിലയിലും ചന്തുമേനവന്റെ അനിതരസാധാരണമായി സ്വതസ്സിദ്ധമായകവിതാവാസന ഇന്ദുലേഖയായി തനിയേ പ്രകാശിക്കുകയാണു ചെയ്തതു്.

ഇന്ദുലേഖയും അപൂർണ്ണനിലയിലുള്ള ശാരദയും അല്ലാതെ ചന്തുമേനോൻ വേറെ ഗ്രന്ഥങ്ങളൊന്നും എഴുതിയതായി അറിയുന്നില്ല.

വിദ്യാമോദിനി മുഖ്യപത്രികകളിൽ
ഭാവൽക്കമാകുന്ന ത-
ദ്ധ്യാകാരവിലേഖനങ്ങളം പലതും
സൂക്ഷിച്ചുവായിച്ച ഞാൻ,
വിദ്യാമോദമിയന്നനേകദിനമായ്
തച്ചദ്ദർശനാകാംക്ഷയാ
വിദ്യാപാരഗസർവ്വസൽഗുണനിധേ
പാക്കുന്നയക്കും മുദാ.

എന്നു ഗായകകവി, കെ. സി. കേശവപിള്ള അവർകളം ചന്തുമേനവന്നു് എഴുതിയ ഒരു കത്തിൽ പ്രസ്താവിച്ചിരുന്നതായി കാണുന്നു. വിദ്യാവിനോദിനിയിൽ 'മയൂരസന്ദേശ'ത്തെപ്പറ്റിയുള്ള ഒരു മണ്ഡനവിമർശനവും 'ഒരു കത്തു്' എന്നൊരു ലേഖനവും കണ്ടിരുന്നു. രണ്ടും നശിക്കാതെ സാഹിത്യഭണ്ഡാരത്തിൽ സൂക്ഷിച്ചു രക്ഷിക്കേണ്ടുന്ന രത്നങ്ങളാണെന്നാണു് എനിക്കു തോന്നുന്നതു്. 'മയൂരസന്ദേശ'ത്തെപ്പറ്റിയുള്ള ലേഖനം കണ്ടതിന്നു ശേഷമാണു്.

"മണിപ്രവാളവ്യാപാരി
മന്നിലിക്കവിപുംഗവൻ
നോട്ടക്കാരിലുമവ്വണ്ണം
നാട്ടോടേ ചന്തുമേനവൻ"

എന്നു് ഒരു കവി എഴുതിയതു്. "ഒരു കത്തു്" ചമ്പത്തിൽ ചാത്തുക്കുട്ടിമന്നാടിയാർ അവർകൾക്കു്, അദ്ദേ

ഘത്തിന്റെ 'ഉത്തരരാമചരിതം' പരിഭാഷ. വായിച്ചു സന്തോഷിച്ച ചണ്ഡമേനോൻ എഴുതിയ കത്തായിരുന്നു. സാമാന്യം ദീർഘമായ ആ കത്തിൽ സാഹിത്യവിഷയമായ പലേ സംഗതികളും അടങ്ങിയിരുന്നു.

അക്കാലത്തായിരുന്ന കേരളകാളിദാസന്റെ അമരുകശതകം പരിഭാഷയിലെ ചില ശ്ലോകങ്ങളിൽ യതിഭംഗവും വൃത്തഭംഗംപോലും ഉള്ളതായി പ്രസ്താവിച്ചുകൊണ്ട് ഒരു ശാസ്ത്രിബ്രാഹ്മണൻ "കേരളപത്രിക"യിൽ ചില ലേഖനങ്ങളും പരസ്യം ചെയ്തതും അവയെപ്പറ്റി പ്രമാദമായ ചില വാദപ്രതിവാദങ്ങളും നടന്നതും. അതിനെപ്പറ്റിയാണ് കേരളകാളിദാസൻ,

അകൃത്രിമസുഹൃത്തുതൻ മതമതാചരിച്ചീടുവാൻ
സ്വകൃത്യമതുകൊണ്ടുഞാനിഹ നിബദ്ധനെന്നാകിലും
നികൃത്തരസമാക്കിടുന്നിതു മനസ്സിനെക്കേവലം
സുകൃത്രിമമബദ്ധമെൻ കൃതിയിലോതുമി'പ്പത്രികാ.'

'അമരുകശതക'ത്തിൽ വൃത്തഭംഗം
കിമപികഥിച്ചതു'പത്രിക'യ്ക്കതാനോ?
മമതകരുതിയല്ല ചൊല്ലിടുന്നേൻ
സമത കലന്നൊരു സജ്ജനം പ്രമാണം.

ജോഷം വസിക്കാതതിലുള്ളതായ
ദോഷം തെളിഞ്ഞിങ്ങുപറഞ്ഞിതെന്നാൽ
തോഷംപരം; കിന്തു, വൃഥാ പഴിച്ചാൽ
രോഷം ജനിക്കുന്നതു കഷ്ടമാണോ?

യതിഭംഗമെന്റെ കൃതിയിൽചിലേടമു-
ണ്ടതിഭംഗിയായതു പറഞ്ഞതോക്കിലോ
അതിലോപമൂലമഥ വൃത്തഭംഗമു-
ണ്ടതിലെന്നു ചൊന്നതതി കഷ്ടമല്ലയോ?

ഏതും ശ്ലാഘ്യതയെൻറെസാഹിതിയതി-
ന്നില്ലെന്നതെൻ ബോധമാ-
ണോതുന്നില്ലതിലെങ്കിലും ബുധജനം
ഘോഷിച്ച ദോഷങ്ങളെ;
ഏതാനും ബഹുമാന്യരൊക്കെയതിനെ
ശ്ലാഘിക്കയും ചെയ്തിട്ട-
ന്നേതാവൽ പരുഷതപ്രമെന്തുതുടരു-
ന്നെന്നോടയം 'പത്രികാ'?

വൃത്തത്തിനോതീടിന ഭംഗമെൻറെ
പദ്യത്തിനോ, 'കേരളപത്രിക'യ്ക്കോ?
സത്തുക്കളെന്നിൽ സദയംപ്രസദ്യ
സത്യത്തിനെച്ചൊല്ലണമെന്നപേക്ഷ.

എന്നും മറ്റും പത്രങ്ങളിൽ എഴുതേണ്ടിവന്നിരുന്നു. ഈ യതിഭംഗത്തെപ്പറ്റിയും മറ്റും ആ "ഒരു കത്തിൽ" ചന്തുമേനോൻ ബഹുരസകരമായ വിധത്തിൽ എടുത്തെഴുതിയിരുന്നുവെന്നാണു് എൻെറ ഓർമ്മ. എന്നല്ല, 'മണിപ്രാവാളശാകുന്തള'ത്തിലെ ചില ശ്ലോകങ്ങളിൽ ഉള്ള സംസ്കൃതപദബാഹുല്യത്തെപ്പറ്റിയും അതിൽ വിമർശിച്ചിരുന്നുവെന്നു് ഓർമ്മിക്കുന്നു. തനിക്കു് അത്യന്തം സ്നേഹവും ബഹുമാനവും ഉണ്ടായിരുന്ന കേരളവർമ്മ കോയിത്തമ്പുരാൻെറ 'അകിബർ' എന്ന നോവലിൽ സംസ്കൃതപദങ്ങൾ അധികം ഉപയോഗിച്ചതിനെപ്പറ്റി തനിക്കുണ്ടായിരുന്ന എതിരഭിപ്രായത്തെ ചന്തുമേനോൻ മറച്ചുവെക്കാറില്ല. നേരംപോക്കിനുവേണ്ടി, അകിബർ പുസ്തകം വായിക്കാൻ എന്നോടു ചിലപ്പോൾ പറയും. ഞാൻ വായിച്ചുകൊണ്ടിരിക്കെ, ചില വാക്യ

ങ്ങളെപ്പറ്റി, "എന്തു ഭാഷയിലാണു് അതു് എഴുതിയതു്?" എന്നു ചോദിക്കും. ചില കഠിനപദങ്ങൾ കേൾക്കുമ്പോൾ വായന നിറുത്താൻ എന്നോടു പറകയും ആ വാക്കുകൾ രണ്ടുമൂന്നു പ്രാവശ്യം താൻ ആവർത്തിച്ചു പറഞ്ഞു, കാതുകൂർപ്പിച്ചിരിക്കുകയും ചെയ്യും.

ഈ അവസരത്തിൽ അക്ബർ എന്ന ആഖ്യായികയെ സംബന്ധിച്ചുണ്ടായ ഒരു സംഭവം പറയാതിരിപ്പാൻ മനസ്സുവരുന്നില്ല. തലശ്ശേരിയിലെ ഒരു ജർമ്മൻ പാതിരിസായ്പു്, മലയാളം പഠിക്കയായിരുന്നു. പഠിപ്പിക്കാൻ ഒരു മുൻഷിയുണ്ടു്. അക്ബർ വായിക്കുകയാണു്. അതിൽ ഒരു അപൂർവ്വസംസ്കൃതപദം കണ്ടു. അതിന്റെ അർത്ഥം മുൻഷിക്കു് അറിഞ്ഞുകൂടായിരുന്നു. നിഘണ്ടുക്കൾ പരത്തിത്തുടങ്ങി. മലയാളനിഘണ്ടുക്കളായും സംസ്കൃതനിഘണ്ടുക്കളായും നാലഞ്ചു ഗ്രന്ഥങ്ങൾ നോക്കി. ഒന്നിലും കണ്ടില്ല. ഒടുവിൽ പാതിരിസായ്പു് മുൻഷിയോടു് "അല്ലാ മുൻഷിയാരെ, താങ്കൾക്കു് ആ വാക്കിന്റെ അർത്ഥം കിട്ടിയൊ?" എന്നു ചോദിച്ചു. ഇല്ലെന്നു മുൻഷി പറഞ്ഞപ്പോൾ "എന്നാൽ എനിക്കു കിട്ടി" എന്നു സായ്പു് പറഞ്ഞു. എന്താണു് അർത്ഥം എന്നു മുൻഷി ചോദിച്ചപ്പോൾ സായ്പു് ഇങ്ങിനെ പറഞ്ഞു:—

"അതോ കേൾക്കേണ്ടതു്? അതു് ഒട്ടകത്തിന്റെ കരച്ചിൽ, എന്നതന്നെ."

'ജാനകീപരിണയം', 'ഉത്തരരാമചരിതം' എന്നീ ഭാഷാനാടകങ്ങളുടെ കർത്താവെന്നല്ലാതെ മന്നാടിയാരെപ്പറ്റി ചന്തുമേനവനു് അധികമൊന്നും അറിവി

ല്ലായിരുന്നു. ഒരിക്കലെങ്കിലും തമ്മിൽ കണ്ടിരുന്നുവോ എന്നുതന്നെ സംശയമാണു്. എന്നിരുന്നാലും അദ്ദേഹത്തിന്റെ ഭാഷയെപ്പറ്റി ബഹുമാനപൂർവ്വം സ്തുതിച്ചുപറയും. കെ. സി. നാരായണൻ നമ്പിയാർ, ഒട്ടവിൽ കുഞ്ഞികൃഷ്ണമേനോൻ, കെ. സി. കേശവപിള്ള എന്നിവരുടെ പദ്യകവനങ്ങളെപ്പറ്റി ചന്തുമേനവനു നല്ല അഭിപ്രായമായിരുന്നു. 'കേസരി'യെപ്പറ്റിയുണ്ടായിരുന്ന സ്നേഹബഹുമാനങ്ങൾക്കു് അതിരുണ്ടായിരുന്നില്ല. വല്ല നോവലും എഴുതി പരസ്യപ്പെടുത്തേണമെന്നു കേസരിയോടു മേനോൻ ചിലപ്പോൾ പറയാറുണ്ടായിരുന്നുവത്രെ. ഒരിക്കൽ അങ്ങിനെ പറഞ്ഞപ്പോൾ, "ഇവിടുന്നുള്ളപ്പോൾ നോവൽ ഉണ്ടാക്കാനൊന്നും ഞങ്ങൾക്കു ധൈര്യം വരികയില്ല. ഞങ്ങൾ വല്ല ചെറുകഥകളും എഴുതിക്കൊള്ളാം" എന്നു് താൻ മറുവടിപറഞ്ഞുവെന്നും അപ്പോൾ ചന്തുമേനോൻ "എന്നാൽ കൂട്ടിക്കളിതന്നെ. ഇല്ലെ?" എന്നു ചോദിച്ചുവെന്നും കുഞ്ഞിരാമൻ നായനാർ ഒരിക്കൽ എന്നോടു പറഞ്ഞിരുന്നു. വിദ്യാവിനോദിനി പത്രാധിപരും പ്രസിദ്ധവിമർശകനും ലളിതവും നിർദ്ദോഷവും ആയ വാക്യങ്ങൾ രചിക്കുന്നതിൽ പ്രത്യേകസാമർത്ഥ്യമുള്ള വിദ്വാനും ആയ സി. അച്യുതമേനോൻ അവർകളായിരുന്നു ചന്തുമേനോന്റെ അകൈതവമായ പ്രശംസക്കുപാത്രമായിരുന്ന മറെറാരു സാഹിത്യകാരൻ.

'നരിചരിത'ത്തിനു് എഴുതിയ മുഖവുരയാണു ചന്തുമേനവന്റെ മറെറാരു രസകരമായ ലേഖനം. ഇതിന്റെ കർത്താവായിരുന്ന കുഞ്ഞിശ്ശങ്കരൻനമ്പിയാർ അവർകളെപ്പറ്റി പറഞ്ഞിട്ടുണ്ടല്ലൊ. ശ്ലോകനേരംപോ

ക്കായ ഒരു കെട്ടുകഥയെ വിനോദരീതിയിലുള്ള ഒരു ഖണ്ഡകാവ്യമാക്കി രസികനായ നമ്പിയാർ അവർകൾ രചിച്ചതായിരുന്നു 'നരിചരിതം.'
അതിലെ ഒടുവിലത്തെ,

ഇതി നരിചരിതം സമാപ്തമേതൽ
കഥകളിലുത്തമമെത്രയും വിചിത്രം
പരിചൊടിതു കഥിക്ക കേൾക്കയെന്നാൽ
നരിഭയമില്ലയകത്തടച്ചിരുന്നാൽ.

എന്ന ശ്ലോകം കൊണ്ടുതന്നെ കാവ്യത്തിന്റെ ഉദ്ദേശ്യവും അതിലെ ഫലിതവും പ്രത്യക്ഷപ്പെടുന്നുണ്ടല്ലോ.

ഈ പുസ്തകം അച്ചടിപ്പിക്കേണമെന്നു നമ്പിയാർ അവർകൾ വിചാരിച്ചിരുന്നില്ല. ഒരു കൈയെഴുത്തു പ്രതി തന്റെ സ്നേഹിതനായ ചന്തുമേനോനു കൊടുത്തിരുന്നിരിക്കാം. നമ്പിയാർ അവർകൾ കാലധർമ്മം പ്രാപിച്ചു കുറെ കഴിഞ്ഞതിനു ശേഷം ചന്തുമേനോൻ തന്റെ പഴയറിക്കാർഡുകൾ പരിശോധിക്കുമ്പോൾ മൂഷിഞ്ഞു കീറിയ ചില കടലാസ്സുകൾ കണ്ടെത്തുകയും അതിന്മേൽ 'നരിചരിതം' എന്നു് എഴുതിയതായി കാണുകയും ചെയ്തു. അതു് അങ്ങിനെ നശിക്കുവാൻ ഇടയാക്കരുതെന്നു വിചാരിച്ചു് ഉടനെ അച്ചുകൂടക്കാരെ ഏല്പിക്കുകയും ചെയ്തു. ഗ്രന്ഥത്തെക്കാളും വലിയ ഒരു മുഖവുരയും എഴുതി അതു് പരസ്യപ്പെടുത്തി. ആ മുഖവുര അന്നത്തെ ഭാഷാസാഹിത്യത്തെയും വിമർശകന്മാരെയും മറ്റും പറ്റിയുള്ള ഒരു ഗുണദോഷവിവേചനമായിരുന്നു.

ഈ പുസ്തകത്തെപ്പറ്റി നമ്മുടെ ചരിത്രനായകന്റെ ജ്യേഷ്ഠനായിരുന്ന കുഞ്ഞമ്പുനായർ അവർകൾ ഇങ്ങിനെ എഴുതിയതായി കാണുന്നു:—

അവതാരികയാ ഭരിതം
നരിചരിതം നാമപുസ്തകത്രിതയം
ഭവതാ മുദ്രാപയിതം
യത് പ്രേരിതമത്രലബ്ധമസ്മാകം. ഇനിമേൽ

നരിക്കഥ പഠിക്കവേ പലതരത്തിലിക്കേരളേ
പലർക്കുമുപകാരമാമൊരു കുരിക്കളെപ്പോലവേ;
പുതുക്കവികളൊക്കയും പൊടി നിനയ്ക്കുവാൻ ഹേതുവായ്
ഭവിക്കുമവതാരികാഭരിതമാകയാലേറ്റവും.

ഈ അവതാരികയും ആ പുസ്തകം അച്ചടിപ്പിക്കപ്പെട്ട കാലത്തു വായിച്ചിരുന്ന ഓർമ്മയേ എനിക്കുള്ളൂ. എന്നാൽ അതിൽ പ്രാചീനകവിഭക്തന്മാരായ ചില സംസ്കൃതപണ്ഡിതന്മാരെ പരിഹസിച്ച ഭാഗം വായിച്ചിരുന്നതു ഞാൻ ഇന്നും മറന്നിട്ടില്ല.

പുതിയ കാവ്യങ്ങളേയും പുതിയ കവികളേയും പറ്റി വളരെ പുച്ഛരസമുള്ള ചിലരുണ്ടല്ലോ. അങ്ങിനെയുള്ള ഒരാൾ ഒരുദിവസം ചന്തുമേനോനെ കാണ്മാൻ ചെന്നപ്പോൾ ഉണ്ടായ സംഭവം മുഖവുരയിൽ വിവരിച്ചതിനെയാണു ഞാൻ സൂചിപ്പിച്ചതു്. അയാൾ ഇന്ദുലേഖയെപ്പറ്റിയും മറ്റും പറഞ്ഞുകൊണ്ടു് ചന്തുമേനോൻ സബ്ജഡ്ജിയെ മുഖസ്തുതി ചെയ്തതു കേട്ടശേഷം വലിയ കോയിത്തമ്പുരാൻ ഉണ്ടാക്കിയ 'അമരുകശതകം, മണിപ്രവാളം വായിച്ചിട്ടുണ്ടോ എന്നു മേനോൻ ചോദിച്ചുപോൽ. അമരുകം മൂലഗ്രന്ഥം വായിച്ചിട്ടുണ്ടെന്നും

ഇക്കാലത്തെ കവികൾ മലയാളഭാഷയിൽ രചിക്കുന്ന കാവ്യങ്ങൾക്കു യാതൊരു രസവും ഇല്ലെന്നും മറ്റും പറകയും പഴയകവികളായ എഴുത്തച്ഛൻ മുതലായവരെ സ്തുതിക്കുകയും ചെയ്യും. അതു ശരിയാണെന്നു മേനോൻ സമ്മതിക്കുകയും കലക്കത്തു കുഞ്ചൻനമ്പിയാർ ഉണ്ടാക്കിയ രണ്ടു ശ്ലോകങ്ങൾ കേൾക്കണോ, എന്നു ചോദിച്ചു താഴെ പറയുന്ന ശ്ലോകങ്ങൾ ചൊല്ലുകയുംചെയ്തു.

കരുക്കൾ പണ്ടു പോക്കളത്തിലാത്തട്ടത്തനേരമ-
ക്കരുത്തനാം മരുത്സുതൻ കനത്തഹസ്തതാഡനാൽ
ഒടുക്കിയെന്നപോലെയിന്നു തമ്പുരാന്റെ വിഗ്രഹേ
കരുക്കളേവരുള്ളിരാമവാര്യ്യരങ്ങൊടുക്കിപോൽ.

മരാളിവൃന്ദവാഹനന്റെ സൃഷ്ടികേളികൌശലാ-
ദരുള്ളിരാമവാര്യ്യരെന്ന കേളിപൂണ്ട മാരുതി,
കരുക്കളെന്ന കൈതവേന ജാതരാം കരുക്കളെ
തകർത്തുതന്റെ കീർത്തിയെപ്പരത്തിയിന്നുപാർത്തലേ.

ഈ ശ്ലോകങ്ങൾ പണ്ടു് ഒരു തമ്പുരാന്നു പ്രമേഹക്കരുക്കൾ ഉണ്ടായവയെ വരുള്ളിരാമവാര്യ്യർ എന്ന അക്കാലത്തെ പ്രസിദ്ധവൈദ്യൻ ചികിത്സിച്ചു ഭേദപ്പെടുത്തിയതിനെപ്പറ്റി കുഞ്ചൻനമ്പിയാർ ഉണ്ടാക്കിയവയാണെന്നു മേനോൻ പറഞ്ഞപ്പോൾ ആ വിദ്വാൻ അത്യന്തം സന്തോഷം പ്രദർശിപ്പിക്കുകയും "കുഞ്ചൻനമ്പിയാരും മറ്റും കലയുള്ള മഹാന്മാരായിരുന്നില്ലെ," എന്നു പറയുകയും ചെയ്തുവത്രെ. ഇതുകേട്ടപ്പോൾ തന്റെ മനസ്സിൽ തോന്നിയ വിചാരത്തെപ്പറ്റി ചന്തുമേനോൻ ഇങ്ങിനെ എഴുതിയിരിക്കുന്നു:— "എന്തു കല? പൂച്ചമാന്തിയ കലയോ എന്നു ഞാൻ വിചാരിച്ചു.

ഈ ശ്ലോകങ്ങൾ കടത്തനാട്ടതമ്പുരാന്റെ ഇടക്കാലത്തു പ്രമേഹക്കുരുക്കൾ ഉണ്ടായിരുന്നവയെ ചികിത്സിച്ച ഭേദപ്പെടുത്തിയ വരുളിരാമവാര്യരെപ്പറ്റി എന്റെ ജ്യേഷ്ഠൻ കുഞ്ഞമ്പുനായർ ഉണ്ടാക്കിയവയാണ്. എന്റെ ജ്യേഷ്ഠന് അല്പംവസൂരിക്കലയല്ലാതെ മറ്റൊയാതൊരു കലയും ഉണ്ടായിരുന്നതായിഞാൻ അറിയുന്നില്ല" .—

പദങ്ങൾ സംസ്കൃതഭാഷയിലുള്ളവ സംസ്കൃതവ്യാകരണമനുസരിച്ചുള്ള ശുദ്ധിയോടുകൂടി ഉപയോഗിക്കുകയും വാക്യങ്ങൾ ഇംഗ്ലീഷുരീതിയോടു സംബന്ധമുള്ളവയായിരിക്കുകയും ചെയ്തുകൊണ്ടാണു മലയാളഗദ്യം രചിക്കേണ്ടതെന്നുള്ളതു വ്യാകരണനിയമമായി അച്ചടിച്ച പരസ്യപ്പെടുത്തിക്കഴിഞ്ഞിട്ടില്ലെങ്കിലും അങ്ങിനെ ഉടനെ ഉണ്ടാവുമെന്നു വിചാരിക്കത്തക്ക നിലയിലാണു നമ്മുടെ ഭാഷയുടെ ഗതി. ഏതായാലും മലയാളഭാഷയിലെ "ഗദ്യരീതിക്കുകട്ടെ സംസ്കൃതാശ്രയം വേണ്ടാ" എന്നും, "ഗദ്യഗ്രന്ഥകാരന്മാർക്കു ശബ്ദസമ്പാദനം ഒന്നിനുവേണ്ടിമാത്രമല്ലാതെ രീതിവിഷയാദികളുടെ ആവശ്യത്തിലേക്കായി സംസ്കൃതത്തെ ആശ്രയിക്കേണ്ടതില്ല," എന്നും "ഗദ്യഗ്രന്ഥകരണത്തിൽ ഇംഗ്ലീഷാണു നമ്മെ സഹായിക്കുന്നതു" എന്നും 'സാഹിത്യ'ത്തിൽ കേരളപാണിനി വ്യക്തമായി പ്രസ്താവിച്ചിട്ടുണ്ട്.

ചന്തുമേനോൻ സംസ്കൃതപദങ്ങൾ ഭാഷയിൽ ഉപയോഗിച്ചതു് സംസ്കൃതവ്യാകരണത്തിനു് അനുസരിച്ചുള്ള ശുദ്ധിയെ പരിപാലിച്ചുകൊണ്ടല്ല. അദ്ദേഹം 'ഇന്ദുലേഖ'യിലെ മുഖവുരയിൽ ഇങ്ങിനെ എഴുതിയിരിക്കുന്നു:—

''ഈ പുസ്തകം എഴുതീട്ടുള്ളതു ഞാൻ വീട്ടിൽ സാധാരണ സംസാരിക്കുന്ന മലയാളഭാഷയിൽ ആകുന്നു. അല്പം സംസ്കൃതപരിജ്ഞാനം എനിക്കു് ഉണ്ടെങ്കിലും പല സംസ്കൃതവാക്കുകളും മലയാളഭാഷയിൽ നാം മലയാളികൾ സംസാരിച്ചുവരുമ്പോൾ ഉപയോഗിക്കുന്ന മാതിരിയിലാണു് ഈ പുസ്തകത്തിൽ സാധാരണയായി ഞാൻ ഉപയോഗിച്ചിട്ടുള്ളതു്. ദൃഷ്ടാന്തം, 'വൃല്പത്തി' എന്നു ശരിയായ സംസ്കൃതത്തിൽ ഉച്ചരിക്കേണ്ട പദത്തെ ''വില്പത്തി'' എന്നാണു സാധാരണ നാം പറയാറു്. അതു് ആ സാധാരണമാതിരിയിൽ തന്നെയാണു് ഈ പുസ്തകത്തിൽ എഴുതിയിരിക്കുന്നതു്. ഇതുപോലെ പലേവാക്കുകളേയും കാണാം. 'പട്ട', 'ദ്രുതഗതി', 'ദ്രുതഗതിക്കാരൻ', 'യോഗ്യമായ സഭ,' ഈവക പല പദങ്ങളും സാമാസങ്ങളും സംസ്കൃതസിദ്ധമായ മാതിരിയിൽ അല്ല, മലയാളത്തോടു ചേർത്തുപറയുമ്പോൾ ഉച്ചരിക്കുന്നതും അർത്ഥം ഗ്രഹിക്കുന്നതും. അതുകൊണ്ടു സാധാരണ മലയാളഭാഷ സംസാരിക്കുമ്പോൾ ഈവക വാക്കുകളെ ഉച്ചരിക്കുന്ന പ്രകാരം തന്നെയാകുന്നു ഈ പുസ്തകത്തിൽ ഉപയോഗിച്ചിരിക്കുന്നതു് എന്നു മുൻക്കൂട്ടി എന്റെ വായനക്കാരെ ഗ്രഹിപ്പിപ്പാൻ ഞാൻ ആഗ്രഹിക്കുന്നു. ഇതുകൂടാതെ കർത്തൃകർമ്മക്രിയകളേയും അകർമ്മക സകർമ്മകക്രിയാപദങ്ങളേയും സാധാരണസംസാരിക്കുമ്പോൾ ഉപയോഗിക്കുന്ന മാതിരിയിൽ തന്നെയാണു് ഈ പുസ്തകത്തിൽ പലേടങ്ങളിലും ഉപയോഗിച്ചുവന്നിരിക്കുന്നതു് എന്നുംകൂടി ഞാൻ ഇവിടെ പ്രസ്താവിക്കുന്നു. മലയാളവാചകങ്ങളും മലയാളികളും സംസാരിക്കുന്ന മാതിരിവിട്ടു സംസ്കൃത ഗദ്യങ്ങളുടെ സ്വഭാ

വത്തിൽ പരിശുദ്ധമാക്കി എഴുതുവാൻ ഞാൻ ശ്രമിച്ചിട്ടില്ല."

ഈ കാര്യത്തെപ്പറ്റി 'കേരളപാണിനി'യുടെ അഭിപ്രായം വീണ്ടും ഉദ്ധരിക്കുവാൻ ഞാൻ ആഗ്രഹിക്കുന്നു. അദ്ദേഹം ഇങ്ങിനെ പറഞ്ഞിരിക്കുന്നു:—"സംസ്കൃതവ്യാകരണത്തിൽ ഉത്സർഗ്ഗം, അപവാദം, പ്രതിപ്രസവം, അതിനും അപവാദം എന്നു് അവസാനിക്കാതെ നീണ്ടുപോകുന്ന വ്യുത്പത്തിസങ്കല്പങ്ങളെയെല്ലാം ഗ്രന്ഥസഹായംകൂടാതെ പരിച്ഛേദിച്ചു പറവാൻ മഹാ പണ്ഡിതന്മാർക്കുപോലും അസാദ്ധ്യമാണു്. പ്രക്രിയാസർവ്വസ്വം എന്ന ഒരു വ്യാകരണഗ്രന്ഥം ചമച്ചു നാരായണഭട്ടതിരിക്കുതന്നെ സ്വന്തകൃതികളിൽ പല അശുദ്ധപ്രയോഗങ്ങളും വന്നുപോയിട്ടുണ്ടു്. ഇങ്ങിനെയുള്ള ഒരു ഭാഷയിൽനിന്നു കടം വാങ്ങാൻപോകുന്ന പാവപ്പെട്ട മലയാളി പദങ്ങളെ ശുദ്ധീകരിച്ചുവേണം സ്വീകരിപ്പാൻ എന്നു ശഠിക്കുന്നതു കുറെ സാഹസമാകുന്നു. നല്ല വൈയാകരണന്മാർ മാത്രമേ സംസ്കൃതത്തിൽനിന്നു പദം എടുക്കുവാൻ പോകേണ്ടു എന്നു വെയ്ക്കുന്നതായാൽ അങ്ങിനെയുള്ളവരുടെ സംഖ്യ വളരെ ചുരുങ്ങും; ആവശ്യം നടക്കുകയില്ലെന്നും വരും. അതിനാൽ ഭാഷയിൽ ഉപയോഗിക്കുന്ന സംസ്കൃതത്തിനു വലിയ ശുദ്ധിനിർബ്ബന്ധം ഒന്നും വേണ്ടെന്നു വെയ്ക്കുന്നതുതന്നെ കൊള്ളാം. ഈവിധം ചില സ്വാതന്ത്ര്യങ്ങൾ അനുവദിച്ചാലേ ഭാഷയ്ക്കു പുഷ്ടിവരാൻ എളുപ്പമുള്ളു. മൃതഭാഷകളിലുള്ളനിർബ്ബന്ധമൊന്നും ജീവൽഭാഷയിൽ ചെല്ലുകയില്ല. വൃദ്ധയായ ശൈവ്വാണിക്കു വളച്ചു നിലച്ചു; കൈരളി ഇന്നും പ്രായപൂർത്തിവരാത്ത യുവതിയാ

ണ്ട്. സംസ്കൃതത്തിലും ഒരുകാലത്തു് അവ്യവസ്ഥകൾ ഉണ്ടായിരുന്നതായി ആപ്പ്രയോഗങ്ങളിലും മറ്റും നാം കാണുന്നില്ലയോ? അതിനാൽ സംസ്കൃതത്തിനു് ആപ്പ്രയോഗങ്ങളിൽ കാണുന്നപോലുള്ള അഭിവൃദ്ധി ഭാഷയിൽ സംഭവ്യമാണു്. സംസ്കൃതക്കാരൻ ശരിവെച്ചില്ലെങ്കിലും ഒരു സംസ്കൃതപ്രയോഗം ഭാഷയുടെ ആവശ്യത്തിനു നിയമങ്ങൾക്കും യോജിച്ചാൽ അതു് ഗ്രാഹ്യംതന്നെ. നമുക്കു് സംസ്കൃതം എങ്ങിനെയോ അങ്ങിനെയാണു യൂറോപ്യൻഭാഷകൾക്കു ലാററിനും ഗ്രീക്കും ഭാഷകൾ. ആ ഭാഷകളിലെ പ്രകൃതികളിൽനിന്നു വ്യുല്പാദിപ്പിച്ച പല പദങ്ങളും ഇംഗ്ലീഷിൽ കാണുന്നുണ്ടു്. അതുകളെല്ലാം ലാററിൻ ഗ്രീക്കു വ്യാകരണപ്രകാരം സാധുക്കളാണോ? ഇംഗ്ലീഷിൽ 'ലോ ലാററിൻ' എന്നു് ഒരു ഭാഷ പറയുംപോലെ നമുക്കും ഒരു നീചസംസ്കൃതം ഇരിക്കട്ടെ."

ഇങ്ങിനെയാണു് എ. ആർ. രാജരാജവർമ്മ അവർകൾ പറഞ്ഞിരിക്കുന്നതു്. എന്നാൽ "സർവ്വാബദ്ധങ്ങളായ സംസ്കൃതപ്രയോഗങ്ങൾകൊണ്ടു മലയാളഭാഷയെ ദൂഷിപ്പിക്കുന്നതിനു അനക്ഷരകുക്ഷികൾക്കു" അദ്ദേഹം അനുവാദം കൊടുക്കുന്നില്ല. ചന്തുമേനോന്റെ അഭിപ്രായം സംസ്കൃതവാക്കുകൾ മലയാളികൾ സംസാരിക്കുന്ന രീതിയിൽ ഭാഷയിൽ കടന്നുകൂടിയ ആകൃതിയിൽത്തന്നെ സാഹിത്യഭാഷയിൽ ഉപയോഗിക്കുന്നതിനു വിരോധമില്ലെന്നും, എന്നല്ല, അങ്ങിനെ ഉപയോഗിച്ചാലേ ഭാഷയ്ക്കു് അഭിവൃദ്ധി ഉണ്ടാകയുള്ളു എന്നും ആകുന്നു. എന്നാൽ, ഭാഷയിൽ വളരെ കാലമായി ഉപയോഗിച്ചു സ്ഥിരപ്രതിഷ്ഠ ലഭിച്ചിരിക്കുന്ന 'ക്ഷണനം'

മുതലായ വാക്കുകൾ പോലും സംസ്കൃതരീതിക്കനുസരിച്ചു ശുദ്ധീകരിച്ചു "ക്ഷണം" എന്നും മറ്റും മാറ്റി ഉപയോഗിക്കേണമെന്നു ചില പണ്ഡിതന്മാർ ശഠിക്കുന്നു. ഇതിനെപ്പറ്റി കേരളവർമ്മ വലിയ കോയിത്തമ്പുരാനും ചന്തുമേനോനും തമ്മിൽ എഴുത്തുകുത്തുകൾ വഴിയായി ഒരു വാദപ്രതിവാദം നടന്നിരുന്നു. മലയാളഭാഷയിൽ ഉപയോഗിക്കുന്ന എല്ലാ സംസ്കൃതപദങ്ങളും സംസ്കൃതവ്യാകരണമനുസരിച്ചുള്ള പരിശുദ്ധിയോടുകൂടി ഉപയോഗിക്കേണമെന്നായിരുന്നു കേരളകാളിദാസന്റെ അഭിപ്രായം. അങ്ങിനെയായാൽ ഭാഷയുടെ അഭിവൃദ്ധിക്ക് ആവശ്യമായ സ്വാതന്ത്ര്യം തടയപ്പെടുകയാണു ചെയ്യുകയെന്നും മലയാളം സംസ്കൃതത്തിനു കേവലം അടിമപ്പെട്ടുപോകുമെന്നും ആയിരുന്നു ചന്തുമേനോൻ വാദിച്ചതു്. വിശേഷിച്ചും ഭാഷയുടെ അഭിവൃദ്ധിക്കുവേണ്ടി പരിശ്രമിക്കുന്നവരും സംസ്കൃതഭാഷ അറിഞ്ഞുകൂടാത്തവരും, ഇംഗ്ലീഷുഭാഷയിൽ പാണ്ഡിത്യം സിദ്ധിച്ചവരും ആയ മലയാളികൾ മാതൃഭാഷയെക്കൊണ്ടു കൈകായ്യം ചെയ്യാൻ നിവൃത്തിയില്ലാതെ കുഴങ്ങുമെന്നും അതു ഭാഷക്കുവലിയനഷ്ടമായിത്തീരുമെന്നും മേനോൻ വാദിച്ചു. തമിഴ്ഭാഷക്കു സിദ്ധിച്ച അഭിവൃദ്ധിക്കുള്ള കാരണങ്ങളിൽ മുഖ്യമായ ഒന്നു്, അതു സംസ്കൃതഭാഷയ്ക്കു് അടിമപ്പെടാതെ സ്വതന്ത്രനിലയിൽ നിന്നതാണെന്നുള്ളതും നമ്മുടെ ഈ അവസരത്തിൽ ഓർമ്മിക്കേണ്ടതാകുന്നു. ചന്തുമേനോൻ കാലധർമ്മം പ്രാപിച്ചതിനുശേഷം കേരളകാളിദാസൻ എഴുതിയ ഒരു ലേഖനത്തിൽ, ചന്തുമേനവന്റെ വാദം ശരിയാണെന്നു സമ്മതിച്ചിരുന്നു.

ചന്തുമേനോന്റെ ചില പ്രയോഗങ്ങളും കേരളപാണിനിക്കും രുചിച്ചിരുന്നില്ല. പൊതുവെ രുക്ഷ്യദോഷമുള്ള ചില പദങ്ങളും മേനോൻ ഉപയോഗിച്ചതിനെപ്പറ്റി കേരളപാണിനി ഇങ്ങിനെ പറയുന്നു:—"പ്രസിദ്ധനായ ചന്തുമേനവൻ മുതലായ മഹത്തുക്കളുടെ കൃതികളിൽ പോലും ചാടിവീണിട്ടുള്ള ഈവക പ്രയോഗങ്ങളും അനുകരണീയങ്ങളും അല്ലെന്നു തള്ളുകയേ നിവൃത്തിയുള്ളൂ. * * 'എന്തും ചെയ്യാം മഹതാം.' ചന്തുമേനവന്റെ ഝടുതിയായമാനമായ വാഗ്വിലാസിനിയിൽ ഇതെന്നല്ല, ഇതിലധികം വ്യത്യസ്തപ്രയോഗങ്ങളും നിലാവിൽ കളങ്കമാലിന്യമെന്നപോലെ തെളിയുകയില്ല; മോശക്കാരുടെ വാഗ്വിഡംബനയിലാകട്ടെ, ക്രൂരിരുട്ടുവെച്ച വിളക്കുപോലെ വിളങ്ങിക്കൊണ്ടിരിക്കും.

ചന്തുമേനവന്റെ ഝടുതിയായമാനമായ വാഗ്വിലാസത്തെ അനുഭവിച്ചു രസിക്കാത്ത സഹൃദയന്മാർ ആരാണുള്ളത്? പറവാനുള്ളത് അനുകൂലമായാലും പ്രതികൂലമായാലും വളരെ ശക്തിയോടുകൂടി പറയും; പറയുന്നതിൽ നല്ല ഓജസ്സും തേജസ്സും പ്രകാശിച്ചുകാണും; ഇടയ്ക്കിടയ്ക്കു വിശേഷവിധിയായ വല്ല ഫലിതവും ഉണ്ടായിരിക്കും—ഇതാണു ചന്തുമേനവന്റെ ഭാഷയ്ക്കുള്ള ഗുണം.

കേരളവർമ്മ വലിയകോയിത്തമ്പുരാൻ തിരുമനസ്സിലെ 'മയൂരസന്ദേശം' കാവ്യം ചന്തുമേനവനെ "രസിപ്പിച്ചതിനു കണക്കില്ല" എന്നു് എല്ലാവരും അറിയുന്നതാണു്. അദ്ദേഹത്തിന്റെ വാക്യങ്ങൾക്കുള്ള ശക്തിയും അതിന്റെ പ്രത്യേകഗുണങ്ങളും 'മയൂരസന്ദേശ'ത്തിനു് അദ്ദേഹം എഴുതിയിരുന്ന പീഠികയിൽനിന്നു ഗ്രഹിക്കാ

ന്നതാണ്. ആ ഗ്രന്ഥം തന്റെ സ്വന്തം ചെലവിൽ സ്നേഹിതന്മാർക്കു സൌജന്യമായി കൊടുക്കേണ്ടുന്ന ഉദ്ദേശത്തോടുകൂടി അതിനെ മംഗലാപുരം ബാസൽമിഷ്യൻ അച്ചുകൂടത്തിൽ അതിഭംഗിയിൽ അച്ചടിപ്പിച്ചു, ഒരു മയൂരത്തിന്റെ സ്വർണ്ണവർണ്ണത്തിലുള്ള ചിത്രത്തോടുകൂടി അതിമനോഹരമായി 'ബയൻഡു' ചെയ്യിച്ചു വിതരണംചെയ്തിരുന്നു. അതിൽ എഴുതിയ പീഠികയിൽ, ഗ്രന്ഥത്തെയും അച്ചുകൂടത്തെയും മേനോൻ ഒരുപോലെ സ്തുതിക്കുന്നു. വശ്യവാക്കായ ചന്തുമേനവന്റെ അനന്യസാധാരണമായ വാക്ക് ധോരണി വായനക്കാർ ശരിയായി ഗ്രഹിക്കേണ്ടതിന്നു്, ആ പീഠികയിൽ അധികഭാഗവും ഇവിടെ പകർത്തുന്നു:—

"അതിലളിതമായി അത്യന്തമനോഹരമായിരിക്കുന്ന ഈ 'മയൂരസന്ദേശ'മണിപ്രവാള പുസ്തകത്തിന്മേൽ എനിക്കുള്ള അളവില്ലാത്ത വാത്സല്യത്തിന്റെ വ്യാപാരങ്ങളും പലപ്രകാരങ്ങളിലും തങ്ങളെത്തന്നെ പ്രദർശിപ്പിക്കുന്നതിൽ ഒന്നാണു, മംഗലാപുരം ബാസൽമിഷ്യൻ അച്ചുകൂടത്തിൽ ഈ പുസ്തകത്തെ ഈ വിധം അച്ചടിച്ചുകാണുന്നതു്.

"ജനസമുദായക്ഷേമതൽപരന്മാരായ ബാസൽ മിഷ്യൻ സംഘക്കാർ മദിരാശിസംസ്ഥാനത്തിൽ പടിഞ്ഞാറെ കരയിൽ അല്പം സ്ഥലങ്ങളിൽ മാത്രം നടപ്പുള്ള ഒരു ചുരുങ്ങിയ ഭാഷയായ മലയാളഭാഷയുടെ അഭിവൃദ്ധിക്കുവേണ്ടി നിർദ്ദാക്ഷിണ്യം മുതലുചെയ്ത അത്യുത്സാഹത്തോടുകൂടി വാഴ്ത്തിച്ചു ശേഖരിച്ചിട്ടുള്ള അച്ചടിക്കുറിപ്പുകൾ സാഫല്യതവന്നതു് ഈ മയൂരസന്ദേശത്തെ

അച്ചടിച്ചതിലാകുന്നു എന്നു പറവാൻ ഞാൻ ഒട്ടും തന്നെ മടിക്കുന്നില്ല.

"ഇത്രമനോഹരങ്ങളായ മണിപ്രവാളപദ്യങ്ങളെ ഇങ്ങിനെ വൃത്തിയും ഭംഗിയും ഉള്ള അച്ചടിയിൽ തന്നെയാണു വായിക്കേണ്ടതു്."

'മണിനാ വലയം വലയേന മണി' എന്നപോലെ അച്ചടിയിലുള്ള അക്ഷരങ്ങളുടെ സൌന്ദര്യ്യവും ഈ മണിപ്രവാളപദ്യങ്ങളുടെ മാധുര്യ്യവും സമ്മേളിച്ചു് അന്യോന്യം പ്രതിഫലിക്കട്ടെ.

"വജ്രവൈഡൂര്യ്യാദി നവരത്നങ്ങളെ കാഴ്ചയായി വെക്കേണ്ടതു് ഉജ്ജ്വലപ്രഭങ്ങളായ കനകതാംബാളങ്ങളിൽതന്നെ ആകുന്നു; ജഗന്മോഹിനിയായ ഒരു യുവതിയെ നാട്യത്തിന്നോ ഗാനത്തിന്നോ രംഗത്തിൽ കൊണ്ടുവരേണ്ടതു് അവൾക്കു യോജ്യമായ വിധത്തിലുള്ള വസ്ത്രാഭരണങ്ങളാൽ അലങ്കരിപ്പിച്ചിട്ടതന്നെ വേണ്ടതാകുന്നു; ചെന്താമരപ്പൂക്കളുടെ കാന്തിയെ അനുഭവിച്ചുസന്തോഷിക്കേണ്ടതു, വിശാലങ്ങളായ താമരസരടാകങ്ങളിൽ അവകാശം ജീവനോടെ പൂർണ്ണമായി വികസിച്ചു, ഹംസങ്ങളാലും അളിവൃന്ദങ്ങളാലും ലാളിക്കപ്പെട്ടുകൊണ്ടു നില്ക്കുമ്പോൾതന്നെയാകുന്നു; പൂർണ്ണചന്ദ്രനെ നോക്കി ആഹ്ലാദിക്കേണ്ടതു് ആകാശം അബാധമായി സച്ഛമായി അതിനീലമായിരിക്കുന്ന സമയം തന്നെ ആകുന്നു.

"അതേപ്രകാരംതന്നെ, അതികോമളങ്ങളായ ഈ മണിപ്രവാളശ്ലോകങ്ങളെ വായിക്കേണ്ടതു, മനോഹരമായ ഈ മിഷ്യൻ അച്ചടിയിൽത്തന്നെ ആകുന്നു."

ഇതാണു പീഠിക. ആകർഷണീയമായ അഴകും അഭിലഷണീയമായ ആരോഗ്യവും കൊണ്ടു് അനുഗ്രഹിക്കപ്പെട്ട ഒരു തനപംഗിയെപ്പോലെ പ്രശോഭിക്കുന്ന ഈ 'പീഠിക' ചന്തുമേനവന്റെ ഭാഷാരീതിക്കു് ഉത്തമമാതൃകയായി കരുതേണ്ടതാകുന്നു.

ഭാഷാരീതിക്കു സദൃഢോചിതമായി ഔചിത്യം വരുത്തുവാൻ ചന്തുമേനോനുണ്ടായിരുന്ന സാമർത്ഥ്യം അദ്ദേഹത്തിന്റെ നോവലുകളിൽ സവിശേഷം പ്രത്യക്ഷപ്പെടുന്നുണ്ടു്. ഉദാഹരണമായി ഒരു സംഭാഷണം ഇവിടെ എഴുതുന്നു. അവ്വാചീനകാലത്തു കേരളത്തിലെ നായർ തറവാടുകളിൽ, കാരണവന്മാരും മരുമക്കളും തമ്മിൽ ആചരിക്കാൻ നിബ്ബന്ധമായതും 'ഗുരുതപം' എന്നുപേർ വിളിക്കുന്ന സദ്ഗുണത്തിന്റെ അന്നത്തെ ബാഹ്യാചാരത്തെ വിശദപ്പെടുത്തുന്നതുമാണു് ഈ സംഭാഷണം. ഇന്ദുലേഖയിലെ ഒരു പ്രധാന പാത്രമായ പഞ്ചുമേനവൻ തന്റെ മരുമകനായ മാധവൻ ഇംഗ്ലീഷുപഠിക്കുകയാൽ ഗുരുതപം കെട്ടുപോയതിനെപ്പറ്റി വ്യസനിക്കുകയും, താൻ ചെറുപ്പമായിരുന്ന കാലത്തു, ഉണ്ടായിരുന്ന സ്ഥിതിയെ മാധവന്റെ അച്ഛനായ ഗോവിന്ദപ്പണിക്കരെ ഇങ്ങിനെ പറഞ്ഞു് ധരിപ്പിക്കുകയും ചെയ്യുന്നു:—

"വലിയമ്മാനെ കാണുമ്പോഠം ഒരു സിംഹത്തെയോ മറേറാ കാണുമ്പോലെ എനിക്കു ഭയമായിരുന്നു. വല്ലതും ചോദിച്ചാൽ അതിന്നു് ഉത്തരം പറവാൻക്രുടി ഭയപ്പെട്ടിട്ടു വയ്യാതെ ഞാൻ മിഴിക്കും. ഇപ്പോഠംക്രുടി വലിയമ്മാമനെ വിചാരിക്കുമ്പോഠം എനിക്കു ഭയമാകുന്നു. വലിയമ്മാമൻ ഉള്ള കാലത്തു് ഒരുദിവസം ഉണ്ടാ

യ ഒരു കഥ പറയാം. അന്നു് എനിക്കു കുറെ ഇഷ്ടനായി ഈ ദിക്കിൽ ഒരു മാപ്പിള ഉണ്ടായിരുന്നു; കുഞ്ഞാലിക്കുട്ടി എന്നു പേരായിട്ടു്. അവനെ ഗോവിന്ദപ്പണിക്കർ അറിയില്ല. മരിച്ചിട്ടു വളരെ കാലമായി. അവനും അന്നു് ഏകദേശം എന്റെ പ്രായംതന്നെ ആയിരുന്നു. അവൻ ഒരു കുറി ഏതോ ഒരു ദിക്കിൽ അവന്റെ ബാപ്പയുടെ ക്കൂടെ കച്ചവടത്തിന്നോ മറ്റോ പോയേടത്തുനിന്നു മടങ്ങിവന്നപ്പോൾ ഒരു ജോടി ചെരിപ്പു് എനിക്കു സമ്മാനമായി കൊണ്ടുവന്നു തന്നു. ഞാൻ അതു് എന്തയോ ഗോപ്യമായി സൂക്ഷിച്ചുവെച്ചു. വൈകുന്നേരം ഞാൻ പുറത്തേങ്ങാനും പോവുമ്പോൾ ചെരിപ്പു് ഒരു മുണ്ടിലൊ മറ്റോ പൊതിഞ്ഞു പൂവള്ളിൽനിന്നു് ഇറങ്ങിപ്പോവും. അവിടെനിന്നു വളരെ ദൂരത്തു് എത്തിയാൽ മാത്രം കാൽക്കിട്ടു നടക്കും. പിന്നെയും മടങ്ങിവരുമ്പോൾ അങ്ങിനെതന്നെ ദൂരത്തുനിന്നു ചെരിപ്പഴിച്ചു് ആരും കാണാതെ പൊതിഞ്ഞു കൊണ്ടുവരും. ഇങ്ങിനെയായിരുന്നു പതിവു്. അങ്ങിനെയിരിക്കുമ്പോൾ ഒരു ദിവസം വൈകുന്നേരം പതിവുപ്രകാരം ഞാൻ ചെരിപ്പു മുണ്ടിൽ പൊതിഞ്ഞുംകൊണ്ടു മടങ്ങിവരുമ്പോൾ വലിയമ്മാമൻ പൂമുഖത്തു നിൽക്കുന്നതു കണ്ടു. ഒടുവിൽ മരിച്ച ദിവാൻജിയമ്മാമന്റെയും അമ്മാമനായിരുന്ന ഇദ്ദേഹം; അതി ക്രൂരനായിരുന്നു. എന്നെ കണ്ടപ്പോൾ "എന്താണെടാ കൈയിൽ പൊതിഞ്ഞു് എടുത്തിരിക്കുന്നതു്" എന്നു ചോദിച്ചു. ഞാൻ ഭയപ്പെട്ടിട്ടു് ഒന്നും മിണ്ടാതെ നിന്നു. അമ്മാമൻ മിറ്റത്തു് ഇറങ്ങിവന്നു് എന്റെ കൈയ്യു് കടന്നുപിടിച്ചു; മുണ്ടുപൊതി അഴിക്കാൻ

പറഞ്ഞു. അഴിച്ചു നോക്കിയപ്പോൾ ചെരിപ്പുകടം കണ്ടു്, 'നീ ചെരിപ്പിട്ട നടക്കാറായോ, തെമ്മാടീ?' എന്നും പറഞ്ഞു് എന്റെ കുടുമ ചുറ്റിപ്പിടിച്ചുവലിച്ചു പുമുഖത്തു കൊണ്ടുപോയി, തല്ലാൻ തുടങ്ങി. നാരായണ! ശിവശിവ! പിന്നെ ഞാൻ കൊണ്ട തല്ലിന്നു് അവസാനമില്ല. കൈകൊണ്ടു് ആദ്യം വളരെ തല്ലി. ദേഷ്യം പിന്നേയും സഹിക്കാതെ അകത്തു കടന്നുപോയി ഒരു ചൂരൽ എടുത്തുകൊണ്ടുവന്നു തല്ലുതുടങ്ങി. ഇതാ, നോക്കു, എന്റെ തുടയിൽ കാണുന്ന ഈ വലിയ കല. അന്നത്തെ തല്ലിൽ കിട്ടിയ മുറിയുടെ കലയാണു്. ഞാൻ ഉറക്കെ നിലവിളിച്ചു. അന്നു ദിവാൻജി അമ്മാമൻ വീട്ടിൽ ഉള്ള കാലമായിരുന്നു. നിലവിളി പൂവരങ്ങിൽ കേട്ടിട്ടു് അദ്ദേഹം ഓടിവന്നു വലിയമ്മാമനെ പിടിച്ചു നീക്കി എന്നെ എടുപ്പിച്ചു പൂവരങ്ങിൽ കൊണ്ടുപോയി എണ്ണയും മറ്റും ഇട്ടു ശരീരം ഉഴിയിച്ചു. ഞാൻ പതിനഞ്ചു ദിവസത്തേക്കു് എണ്ണിക്കാൻ പാടില്ലാതെ കിടപ്പിലായിപ്പോയി. എന്റെ ചെരിപ്പു ചുട്ടകരിച്ചുകളവാൻ അമ്മാമൻ കല്പിച്ചപ്രകാരം അതു വെണ്ണീറാക്കിക്കളഞ്ഞു. അതുമുതൽ ഇതുവരെ ഞാൻ ചെരിപ്പു് ഇട്ടിട്ടില്ല. ചെരിപ്പു് എങ്ങാനും കാണുമ്പോൾ എനിക്കു് ഇപ്പോഴും ഭയമാണു്. ഇപ്പഴത്തെ കുട്ടികളുടെ കഥ വിചാരിച്ചുനോക്കു. മാധവൻ പാപ്പാസ്സിട്ടിട്ടേ നടക്കാറുള്ളൂ. ദിവാൻജി വലിയമ്മാമൻക്രൂടി അകത്തു പാപ്പാസ്സിട്ടു നടക്കാറില്ല. ഇവൻ ചിലപ്പോൾ അകത്തുക്രൂടി പാപ്പാസ്സിട്ടു നടക്കുന്നതു് ഞാൻതന്നെ കണ്ടിട്ടുണ്ടു്. കുട്ടികൾ ഇങ്ങിനെ കുരുത്തംകെട്ടുപോയാൽ എന്തുചെ

യും! കുട്ടികളെ ഇങ്കിരീസ്സു പഠിപ്പിക്കുന്നേടത്തോളം വിസ്തരിത്തം വേറെ ഒന്നുമില്ല. ഇന്ദുലേഖ ഇങ്കിരീസ്സു പഠിച്ചിരുന്നില്ലെങ്കിൽ ഇതിൽ എത്ര അധികം നല്ല ഒരു കുട്ടിയാകുമായിരുന്നു! എന്തു ചെയ്യാം? ഓരോ ഗ്രഹപ്പിഴയ്ക്ക് ഓരോ അപകടങ്ങളും വന്നു ചേരുന്നു. ഈ ഇങ്കിരീസ്സു പഠിച്ചവരുടെ മാതിരി കണ്ടിട്ട് അതു പഠിക്കാത്തവരും അതു മാതിരിയായിത്തുടങ്ങി."

ഇതിൽ സംഭാഷണത്തിലുള്ള ഔചിത്യവും വിവരണത്തിലുള്ള തന്മയത്വവും നോക്കുക. ഈ ഒരു സാമർത്ഥ്യം ചന്തുമേനവനു സഹജമായിരുന്നു. ഭാഷയ്ക്കു ഗാംഭീര്യം വേണ്ടുന്നിടത്തിൽ ഗാംഭീര്യം, ഉജ്ജ്വലത വേണ്ടുന്നിടത്തിൽ ഉജ്ജ്വലത, ഫലിതം വേണ്ടുന്നിടത്തിൽ ഫലിതം, ഇങ്ങിനെ അതാതു സന്ദർഭത്തിനു് അനുസരിച്ചു രീതിക്കു വേണ്ടുന്ന ഗുണങ്ങളും രസങ്ങളും വരുത്തിപ്രബന്ധങ്ങളും രചിക്കാനുള്ള വൈഭവവും അദ്ദേഹത്തിനു സ്വതസ്സിദ്ധമായിരുന്നു. ഇന്ദുലേഖയിലേയും ശാരദയിലേയും ഏതു് അധ്യായവും ഏതു ഖണ്ഡികയും ഏതു വാക്യവും ഇതിനു് ഉദാഹരണമാണു്.

വർണ്ണനകൾക്കു് ആവശ്യമായ വാശ്ലേഷണിയും, സങ്കല്പശക്തിയും ഫലിതവും യോജിച്ചു പ്രകാശിക്കുന്നതിനാലാണു, ചന്തുമേനവന്റെ വർണ്ണനകൾ വായിക്കുവാൻ അത്ര സുഖവും വായിച്ചാൽ അവയെ മനസ്സിൽ നിറുത്തുവാനുള്ള അനായാസത്വവും ഉണ്ടാകുന്നതു്. വർണ്ണനകളിലും ഗാംഭീര്യം സരസത, ഫലിതം, മുതലായ രസങ്ങൾ ആവശ്യംപോലെയും സന്ദർഭമനുസരിച്ചും ശയ്യത്തിൽ ഉപയോഗിപ്പാനുള്ള വൈദഗ്ധ്യം കേരളീയ കവികളിൽ

ചന്തുമേനവനെപ്പോലെ വേറെ വല്ലവർക്കും ഉള്ളതായി അറിയുന്നില്ല. ഇതിന്നു ചില ഉദാഹരണങ്ങൾ എഴുതാം. ബോമ്പായിലെ ബന്ദറിനെ വിവരിച്ചതു നോക്കുക:—

"നമ്മുടെ മലയാളത്തിൽ കോഴിക്കോട്ടു മുതലായടിക്കിലെ കടപ്പുറങ്ങൾ മാത്രം കണ്ടവർക്കു ബോമ്പായി ബന്ദറിന്റെ സ്വഭാവം എങ്ങിനെഎന്നു മനസ്സിൽ യാതൊരു അനുമാനവും ചെയ്വാൻ കഴികയില്ല. ഇൻഡ്യയിൽ നിന്നു ബിലാത്തിയിലേക്കും ബിലാത്തിയിൽനിന്നു് ഇൻഡ്യയിലേക്കും നടക്കുന്ന സകല വ്യാപാരകപ്പലുകളും ഒന്നാമതു് എത്തുന്നതു ബോമ്പായിൽ ആണു്. എല്ലാ സമയവും ഈ ബന്ദറിൽ അതി ഗംഭീരങ്ങളായ കപ്പലുകൾ നിറഞ്ഞു നിന്നുകൊണ്ടേ ഇരിക്കും. ബിലാത്തിയിൽ നിന്നു വരുന്ന മഹാന്മാരായ സകല ജനങ്ങളും ഇവിടെയാണു് ഒന്നാമതു് ഇറങ്ങുന്നതു്". അങ്ങിനെ തന്നെ ഇൻഡ്യയിൽനിന്നു ബിലാത്തിക്കു പോകുന്നവരും ഇവിടെനിന്നാണു സാധാരണയായി കപ്പൽ കയറുന്നതു്. പിന്നെ പ്രായേണ സകലവിധ വിശേഷചരക്കുകളും ഇൻഡ്യയിലേക്കു ബിലാത്തിയിൽനിന്നു വരുന്നതു് ഒന്നാമതു് ഇറക്കുന്നതും ഈ മഹത്തായ ബന്ദറിൽ ആണു്. അങ്ങിനെയുള്ള ഒരു സ്ഥലത്തിന്റെ മഹിമയെ കുറിച്ചു ഞാൻ വല്ലതും വർണ്ണിക്കേണ്ടതുണ്ടോ?

"വൈകുന്നേരം നാലുമണിമുതൽ ഏഴുമണിവരെ ഈ ബന്ദറിൽ നടന്നു നോക്കിയാൽ കാണാവുന്ന കാഴ്ച വേറെ ഭൂമിയിൽ ഒരേടത്തും കാണാൻ പാടില്ലെന്നു പറവാൻ പാടില്ലെങ്കിൽ, ഇൻഡ്യയിൽ വേറെ ഒരു സ്ഥലത്തും ഇല്ലെന്നു തീർച്ചയായും ഞാൻ പറയുന്നു.

"പാൽനുരപോലെ അതിധവളങ്ങളായും ഇരുണ്ട മേഘംപോലെ ശ്യാമളങ്ങളായും കുങ്കുമവർണ്ണങ്ങളായും അരുണവർണ്ണങ്ങളായും ഉള്ള പല മാതിരി അത്യുന്നതങ്ങളായ ആറും നാലും രണ്ടും കുതിരകളാൽ വലിക്കപ്പെട്ടതും മഞ്ഞവെയിലിൽ അതിമനോഹരമായി മിന്നിത്തിളങ്ങിക്കൊണ്ടു കണ്ണുകളെ മയക്കുന്നതും ആയ 'ഗാഡികം' അസംഖ്യം അന്യോന്യം തിക്കിത്തിരക്കില്ലാതെ ഓടുന്നതുകളേയും ചിത്രത്തിൽ നില്ക്കുന്നതുപോലെ ബഹുസജ്ജമായിട്ടു സമുദ്രതീരത്തിൽ ചിലേടങ്ങളിൽ നിത്തീട്ടുള്ളതുകളുടേയും കാഴ്ച; പിന്നെ ആ 'ഗാഡി'കളിൽ തന്നെ ഇരുന്ന കടൽക്കാറ്റു കൊള്ളുന്നവരുടേയും പുറത്തിറങ്ങി നടന്നിട്ടും കടൽവക്കത്തു കെട്ടിയുണ്ടാക്കീട്ടുള്ള അതിമനോഹരമായ ഇരിപ്പിടങ്ങളിൽ ഇരുന്നിട്ടും കാണാവുന്ന മഹാന്മാരായ പുരുഷന്മാരുടേയും ചന്ദ്രമുഖികളായ സ്ത്രീകളുടേയും വികസിച്ചുനില്ക്കുന്ന ചെന്താമരകളെപ്പോലെ ശോഭിച്ചുകാണുന്ന മുഖങ്ങളോടുക്രൂടിയ ചെറിയ കിടാങ്ങളുടേയും സംഘം സമുദ്രത്തിൽനിന്നു വരുന്ന മന്ദസമീരനെ ഏറ്റു രസിച്ചു സല്ലപിച്ചിരിക്കുന്നതിനെ കാണുന്ന ആനന്ദകരമായ ഒരു കാഴ്ച; നിരന്നു ഞാനോ നീയ്യോ വലിയതു് എന്നുള്ള ശണ്ഠയോടുക്രൂടിയെന്നതോന്നും, വരിവരിയായി, നില്ക്കുന്ന ഇംഗ്ലീഷ് സ്റ്റീമർ, പ്രഞ്ചുസ്റ്റീമർ, ജർമ്മൻസ്റ്റീമർ, മറേറാരോ യൂറോപ്യൻ രാജ്യത്തിലുള്ള വലിയ കപ്പലുകൾ ഇവരുടെ കാഴ്ച; ഇങ്ങിനെയിരിക്കുമ്പോൾ അതിൽ ചില കപ്പലുകൾ യാത്രക്കു പുറപ്പെട്ടു ധൂമം, വലിയ കുഴലിൽക്കൂടി, തള്ളിത്തള്ളി ആകാശത്തിലേക്കു വിട്ടുന്നതു നോക്കിയിരിക്കേ, ആ

കപ്പലുകളെയും ധൂമത്തേയും ക്രമേണ കാണാതെയായി വരുന്ന ഒരു കാഴ്ച; അങ്ങിനെതന്നെ ബന്ധുക്കളിലേക്കു വരുന്ന കപ്പലുകളും ക്രമേണ അവരുടെ വലിപ്പത്തെ കാണിച്ചുംകൊണ്ടു കരയോട് അടുക്കുന്നതു കാണുന്ന കാഴ്ച; വയമ്പാട്ടുള്ള മഞ്ഞു വെയിൽ തട്ടി ഉളിയുന്നതായ അതിഭംഗിയുള്ള ചെറിയ പിച്ചളകഴഞ്ചുകളുംവെച്ച കുഴലുകളിൽക്കൂടി പുക വിട്ടുവിട്ട ബഹുമനോഹരമാകുംവണ്ണം കപ്പലുകളുടെ സമീപത്തുനിന്നും പീയറിലേക്കും പീയറുകളിൽനിന്നു കപ്പലുകളുടെ സമീപത്തേക്കും അതിമേടുരങ്ങളായി നില്ക്കുന്ന ആ കപ്പലുകളുടെ ചെറുകിടാങ്ങൾ പാഞ്ഞുകളിക്കുന്നതോ എന്നു മനസ്സിൽ തോന്നിക്കുംവിധം അങ്ങട്ടും ഇങ്ങട്ടും ഓടുന്ന ചെറിയ തീമ്പോട്ടകളുടെ അതികൌതുകമായ വ്യാപാരങ്ങളെ കാണുന്ന ഒരു കാഴ്ച.

ഒരേടത്തു സമുദ്രസഞ്ചാരത്തിനു പുറപ്പെടുന്ന അതിമഹാന്മാരായ ജനങ്ങളും പരിവാരങ്ങളും കപ്പലിൽ കയറുവാൻ പുറപ്പെടുന്നതും അന്യയാത്രക്കു വന്നവർ ആശീർവചനങ്ങളോടുകൂടി യാത്രപറഞ്ഞു വ്യസനിച്ചുംകൊണ്ടു പിരിഞ്ഞുപോവുന്നതും കാണാം. മറെറാരേടത്തു് അധികംകാലമായി ബിലാത്തിയിൽ സംഗതിവശാൽ പോയി താമസിക്കേണ്ടിവന്നവളും തന്റെ പ്രാണപ്രിയയും ആയ ഭാര്യ കപ്പലിൽനിന്നു് ഇറങ്ങുമ്പോൾ അത്യന്തം ആഗ്രഹത്തോടെ, എതിരേൽക്കുവാൻ ചെന്നു് നിൽക്കുന്നഭർത്താവു്, ഭാര്യയെബോട്ടിൽനിന്നു് ഇറക്കി ഗാഢാലിംഗനം ചെയ്തു് വിമാനസദൃശമായ ഗാഡിയിൽ കയറി അതിസന്തോഷത്തോടുകൂടി ഓടിച്ചുംകൊണ്ടു

പോകുന്നതുകാണാം. മറെറാരേടത്തു് അപ്പോൾ കപ്പലിൽനിന്നു് ഇറങ്ങിയവരും, നാലും അഞ്ചുംകൊല്ലം അച്ഛനമ്മമാരെ ഒരു നോക്കുകണ്ടിട്ടില്ലാത്തവരും ആയ കിടാങ്ങളെ അച്ഛനമ്മമാർ വന്നു് എടുത്തു് അത്യന്തഹർഷത്തോടുക്രൂടി ചുംബിച്ചു സന്തോഷാശ്രുക്കളോടും ഗൽഗദാക്ഷരങ്ങളായ വാക്കുകളോടും ക്രൂടി അന്യോന്യം പ്രേമപരവശരായി നിൽക്കുന്നതു കാണാം. ഇതിനെല്ലാം പുറമെ ജനങ്ങളുടെ വിനോദത്തിനുവേണ്ടി അവിടവിടെ വെച്ചു പ്രയോഗിക്കുന്ന ബാൻഡുവാദ്യത്തിന്റെ സുഖമായ സംഗീതകോലാഹലം. പിന്നെ ഈ സകലകാഴ്ചകൾക്കും വിനോദങ്ങൾക്കും ജീവനും അതിശോഭയും കൊടുക്കുന്നതും വാചാമഗോചരമായി നിസ്തുല്യമായിരിക്കുന്നതും ആയ സൂര്യാസ്തമനശോഭ. ഇതുകളെല്ലാം കണ്ടു കണ്ടു് മാധവൻ ആനന്ദിച്ചു നിന്നുപോയി."

ഇതുപോലെതന്നെ ബാബുഗോവിന്ദസേന്റെ 'അമരാവതി' ബങ്കളാവിനെ വർണ്ണിച്ചതും, സൂരിനമ്പൂതിരിപ്പാടിലെ സചർണ്ണമയമായ ഉടുപ്പും മോടിയും വർണ്ണിച്ചതും 'ശാരദ'യിലും, 'ഇന്ദുലേഖ'യിലും ഉള്ള ചില പാത്രങ്ങളുടെ ആകൃതിയും പ്രകൃതിയും വർണ്ണിച്ചതും മറും ആ പുസ്തകങ്ങൾ വായിച്ചവരെന്നെ അറിഞ്ഞുകൊള്ളേണ്ടതാണു്. എന്നാൽ 'ശാരദ'യിൽ ദുഷ്ടജനങ്ങളെപ്പററി ചെയ്തിട്ടുള്ള വിവരണത്തിൽ അല്പംഭാഗം താഴെ എഴുതുന്നു:—

"* * * ജഗദീശ്വരൻ ദുഷ്ടമനുഷ്യരെ സൃഷ്ടിക്കുമ്പോൾ അവർക്കു ദുഷ്ടമൃഗങ്ങളെ വേർതിരിച്ചറിയിക്കുന്ന മാതിരിയിലുള്ള വല്ല ദംഷ്ട്രകളോ കൊമ്പുകളോ

നഖങ്ങളോ മറ്റുവല്ല ആടയാളമോ കൊടുത്തിരുന്നുവെങ്കിൽ ഈ ലോകത്തിൽ മനുഷ്യരിൽനിന്നു മനുഷ്യർക്ക് ഇത്ര അപത്തുകാലം നേരിടുന്നതല്ലായിരുന്നു. ഒരു സപ്പ് ഫണമുയർത്തികടിപ്പാൻ വരുന്നതു കാണുമ്പോൾ നമുക്ക് ഒന്നുകിൽ അതിനെ അടിച്ചുകൊന്നുകളയാം. അല്ലെങ്കിൽ അതു സമീപിക്കുന്നതിനുമുമ്പു് ഓടിക്കളയാം. ഒരു ദുഷ്ടമനുഷ്യൻ ഭംഗിവാക്കും പറഞ്ഞു സമീപത്തു വന്നു മന്ദഹസിച്ചും കൊണ്ടിരിക്കുന്നതിനിടയിൽ ഒരു കത്തി എടുത്തു നമ്മുടെ കഴുത്തിൽ കുത്തി, കൊല്ലുവാൻ നോക്കുമോ? അനുഭവിക്കുക എന്നല്ലാതെ എന്തു നിവൃത്തി? ഇതരജന്തുക്കളിൽ ഉള്ളതുപോലെ തന്നെ മനുഷ്യനും ഈ വക ഓരോ ക്രൂരകർമ്മങ്ങളും ചെയ്യുന്നതിനുള്ള മുഖ്യഹേതു സ്വാർത്ഥംതന്നെയാണു്. എന്നാൽ ഒരു മൃഗത്തിന്റെ സ്വാർത്ഥവികാരങ്ങൾക്കു അളവുണ്ടു്. മനുഷ്യന്റെ സ്വാർത്ഥവികാരങ്ങൾക്കു് യാതൊരു അളവുമില്ല. മൃഗത്തിനു വിശേഷബുദ്ധി ഇല്ലാത്തതിനാൽ അതിന്റെ സ്വാർത്ഥവികാരനിവൃത്തിക്കുവേണ്ടി ചെയ്യുന്ന ദുഷ്കൃത്യകർമ്മങ്ങൾക്കു് അളവുണ്ടു്. മനുഷ്യനു വിശേഷബുദ്ധിയുള്ളതിനാൽ മനുഷ്യന്റെ സ്വാർത്ഥവികാരനിവൃത്തിക്കു ചെയ്യുന്ന ദുഷ്കൃത്യകർമ്മങ്ങൾക്കു് അളവില്ല. * * * * ഒരു ദുഷ്ടബുദ്ധിക്കു, പഠിപ്പും അറിവും എത്രയെങ്കിലും ഉണ്ടായാലും ദുഷ്കർമ്മം ചെയ്യുന്നതിൽ യാതൊരു വിരക്തിയും ഉണ്ടാകയില്ല. പഠിപ്പും അറിവും ഉള്ള ദുഷ്ടൻ ചെയ്യുന്ന ദുഷ്കർമ്മത്തിനു വെടിപ്പും മിടുക്കും ക്രൂരവും. വലിയ പഠിപ്പു്, വലിയ ഉദ്യോഗം, ഒന്നാന്തരം തലക്കെട്ടു്, വിശേഷമായ പട്ടുകോട്ടു്, ഭംഗിയുള്ള ചന്ദനപ്പൊട്ടു്, ജനാവശ്യകരമായ പുഞ്ചിരി, വിനയപൂർണ്ണമായ വാ

ക്കു്, സർവജനസമ്മതമായ നാട്യം,—ഇതുകളോടുക്രൂടി യുള്ള എതു ഭയങ്കരദുഷ്ടന്മാരെ നാം ദിവസേന കാണുന്നു. ആ മന്ദഹാസത്തിന്റെ ഉള്ളിൽ നിറഞ്ഞിരിക്കുന്ന കാളക്രൂടത്തിന്റെ ശക്തി കടിപിണഞ്ഞവക്കേ അറിവാൻ കഴികയുള്ളു. ഒരു വ്യാഘ്രത്തിന്നോ പുലിക്കോ ഈ മാതിരിയുള്ള വേഷത്തിലും ദുഷ്കർമ്മം ചെയ്യാൻ സാധിക്കുമോ?''

വല്ലവരുടേയുമോ, വല്ല സമുദായത്തിന്റേയുമോ, വല്ല രാഷ്ട്രീന്റേയുമോ, ദോഷങ്ങളം ചൂണ്ടിക്കാണിച്ചു, അവ നന്നായി കാണേണമെന്നുള്ള ഉദ്ദേശത്തോടുക്രൂടി പരിഹസിക്കുന്ന 'ഉപാലംഭനങ്ങളം' എഴുതുവാൻ ചന്തുമേനവന്നുണ്ടായിരുന്ന വാസനയെ ജയിക്കുവാൻ കേരളത്തിൽ ഇതുവരെ ആർക്കും സാധിച്ചിട്ടില്ല. യഥാർത്ഥം പറയുന്നതായാൽ "ഇന്ദുലേഖ'' എന്ന പുസ്തകം തന്നെയും കേരളത്തിലെ മരുമക്കത്തായ ആചാരത്തെറ്റിപ്പററിയുള്ള ഒരു ഉപലംഭനമാകുന്നു. ഇത്തരം ഉപന്യാസത്തിന്നു ഒരു പ്രത്യേകഉദാഹരണം ശാരദയിലെ കൊളൊബിന്റെ വർണ്ണനയാണു്. വക്കീൽമാർ വായനശാലയായി ഉപയോഗിച്ച ക്ലബ്ബിനെ വളരെ അതിശയോക്തിയോടുക്രൂടിയാണു് ചന്തുമേനോൻ വിവരിച്ചതെന്നു സമ്മതിക്കുന്നു. എന്നാൽ വായനക്കാർ, ആ വിവരണത്തിലെ ഫലിതവും ഫരിഹാസവും ഓർത്തു ചിരിക്കുന്നതിലിടക്കു്, അതിലെ അതിശയോക്തിയെപ്പററി ആലോചിക്കുവാൻ അവക്കു സമയമില്ല. ആ വിവരണം താഴെ പകർത്തുന്നു. വ്യവഹാരകാര്യസ്ഥനായ താഴ്ത്തമേനോൻ വക്കീൽമാരുടെ ക്ലബ്ബിനെപ്പററി കൂടുമ്പു്

എന്നാണു പറയുന്നതു്. കുളമ്പു് എവിടെയാണെന്നു ഒരു സ്ത്രീകുട്ടിയോടു് ചോദിച്ചപ്പോൾ അതു് സിലോണിലാണെന്നാണു് ആ കുട്ടി പറഞ്ഞതു്. കുളമ്പു് എന്നല്ല അതിനു പറയാറെന്നും "കൊള്ളാബ്ബു്" ആണെന്നും തെറ്റുതീർത്തുകൊടുത്തതു് ഒരു പട്ടരായിരുന്നു. കുളമ്പായാലും കൊളൊമ്പായാലും അതു് ഏതാണെന്നല്ലെ? ചന്തുമേനോൻ പറയുന്നു:—

"താഴ്ത്തുമേനവൻ വ്യവഹാരനിർവഹണങ്ങൾക്കായി മുമ്പു വന്നിരുന്ന കാലങ്ങളിൽ ഘരിഘരൻ പട്ടർ എന്നു പേരായ ഒരു ചോറു കച്ചവടക്കാരൻ ചോറുവെച്ചു വിറ്റിരുന്ന ഒരു സ്ഥലമായിരുന്നു അതു്. താഴ്ത്തുമേനവൻ വ്യവഹാരകാര്യങ്ങൾക്കായി വന്നാൽ ഒന്നും രണ്ടും മാസം ഒന്നായി ഈ മഠത്തിലാണു താമസിച്ചുവന്നതു്. മഠം മുമ്പത്തേതിലും വളരെ ജീർണ്ണിച്ചിരിക്കുന്നു. കിഴക്കുഭാഗം മുമ്പു് ഒരു ചുവരുണ്ടായിരുന്നതു് ഇടിഞ്ഞുവീണ സ്ഥിതിയിൽ കിടക്കുന്നു. കാറ്റിന്റേയും മഴയുടേയും അസഹ്യതയെ തടുപ്പാൻ ആ ചുവരുണ്ടായിരുന്ന സ്ഥലത്തു് ഒരു ഓലപ്പായ കെട്ടിത്തൂക്കിയിരിക്കുന്നു. ആ തൂക്കിയ പായപൊന്തിച്ചിട്ടുവേണം അകത്തേക്കുകടപ്പാൻ. താഴ്ത്തുമേനവൻ പായപൊന്തിച്ചു് അകത്തേക്കു തലയിട്ടുനോക്കിയപ്പോൾ മുമ്പു താനും വഴിപോക്കരും പലപ്പോഴും ഉണ്ണാനിരുന്ന മുറിയിൽ എട്ടുപത്തു വലിയയോഗ്യന്മാർ വളരെ ഘനത്തോടെ വർത്തമാനക്കടലാസ്സുകളേയും പുസ്തകങ്ങളേയും വായിക്കുന്നതു കണ്ടു. മുമ്പു താഴ്ത്തുമേനോൻ താമസിച്ചിരുന്ന കാലത്തു് ഈ മുറിയിൽ ഇപ്പോൾ കണ്ടതുപോലെയുള്ള വെളിച്ചം ഉണ്ടായിരുന്നില്ല. ഇതു് ഈ മുറിക്കു വലിയ ജാലകങ്ങളും പിന്നെ ഉ

ണ്ടാക്കിച്ചതു കൊണ്ടാണെന്നു് എന്റെ വായനക്കാർ ശങ്കിക്കരുതെ. മേല്പുരകെട്ടാൻ സമയപ്രകാരം വരിപ്പണം കിട്ടാത്തതു കൊണ്ടു പുരയുടെ ഓല അവിടവിടെ ദ്വിച്ചു നശിച്ചുണ്ടായ ദ്വാരങ്ങളിൽ ക്രൂടി സൂര്യരശ്മി ധാരാളമായി അകത്തേക്കുപ്രവേശിച്ചുണ്ടാകുന്ന വെളിച്ചമാണു് ഈ അധികമായ വെളിച്ചം. വൃത്താകൃതിയായുള്ള ഈ രശ്മികളിൽ ചിലതു് അവിടെ ഇരിക്കുന്നചിലയോഗ്യന്മാരുടെ തലമണ്ടയിൽ അടിക്കുന്നതിനെ വേഷ്ടിയാലും തോത്തുമുണ്ടിനാലും തൽക്കാലം ആച്ഛാദനം ചെയ്തുകൊണ്ടു, ഗാംഭീര്യഭാവത്തിനു് ഒട്ടും കുറവില്ലാതെ ചിലർ വായിക്കുന്നു. ഈ അറയുടെ നടുവിൽ ഒരു മേശ ഇട്ടിട്ടുണ്ടു്. അതിനു് ആകെ മൂന്നുകാലുകൾ മാത്രമേ ഉള്ളൂ. കഴിച്ചുള്ള ഒരു ഭാഗം സമമാക്കിനിത്തീട്ടുള്ളതു് കല്ലുകളും മരക്കഷണങ്ങളും മേല്ക്കുമേൽ വെച്ചു് ഉയത്തീട്ടാണു്. തന്റെ സ്നേഹിതൻ വക്കീൽ ശാമുമേനവനവർകൾ ഇരിക്കുന്നതു കണ്ടതു് ഒരു പഴയ വാതിൽ പലകയിന്മേലാണു്. ഹരിഹരൻപട്ടരുടെ പഴയ അട്ടപ്പുകല്ലുകൾ പറിച്ചെടുത്തു രണ്ടുഭാഗത്തും ഉയത്തിവെച്ചു് അതിന്മേൽ വാതില്പലകവെച്ചു് അതിന്മേലാണു ശാമുമേനോൻ അവർകൾ ഇരിക്കുന്നതു്. പ്രസിദ്ധനായ വക്കീൽ കർപ്പൂരയ്യനും അവിടെ ഉണ്ടായിരുന്നു. ഇദ്ദേഹം ഇരിക്കുന്നതു ശാമുമേനവനെക്കാളും ഭേദമായിട്ടാണു്. ഇംഗ്ലീഷിൽ 'ഈസിചെയർ' എന്നു പേർ പറയപ്പെടുന്ന ഒരുവക ചാരിക്കിടക്കുന്ന കസാലയുടെ ഏതാനും ഒരു അംശത്തിന്മേലാണു് ഇദ്ദേഹം ഇരിക്കുന്നതു്. ഏതാനും ഒരംശം എന്നുവെച്ചാൽ വളരെ കുറച്ചേ ബാക്കി

യുള്ളൂ. കാലുകളും കൈകളും വെക്കുന്ന രണ്ടു തണ്ടുകളും അതുകൾ നിത്തിയിരുന്ന രണ്ടു കുറികളും ചാരുന്ന ഭാഗമുള്ള തണ്ടുകൾ പകുതിയും പൊട്ടിപ്പോയിരിക്കുന്നു. ചാരിക്കിടക്കുന്ന ഭാഗത്തു ബാക്കിയുള്ള തണ്ടിന്മേൽ ചൂരൽ മുഴുവനും പോയ്പോയിരിക്കുന്നു. കഷ്ടിച്ചു് ഇരിക്കാനുള്ള സ്ഥലത്തുമാത്രമേ ചൂരൽ ഉള്ളൂ. കാലു നാലും ഉണ്ടു്. എന്നാൽ അതിൽ ഒന്നിനു കലശലായ ഇളക്കമോ വല്ല കേടോ ഉണ്ടെന്നു കർപ്പൂരയ്യൻ വായിക്കുന്നതിനിടയിൽ ക്ഷടക്ഷുടെ ബദ്ധപ്പെട്ടു് ആ കാലിന്മേലേക്കു നോക്കുന്നതുകൊണ്ടു നിശ്ചയിക്കാം. വായിക്കുന്നതിൽ ഒന്നുരണ്ടാൾ ഈ അറയുടെ നടുവിൽ ഇട്ടിരിക്കുന്ന മേശയുടെ വക്കിന്മേൽ സന്ധിച്ചിരുന്നു വായിക്കുന്നു. ഒരാൾ മൂന്നു കാലുകൾ മാത്രമുള്ള ഒരു ചെറിയ കസാലമേൽ ഇരുന്നു, വീഴാതിരിപ്പാൻ എടത്തേ കൈകൊണ്ടു ചെറിയ ഒരു കിളിവാതിലിന്റെ അഴി മുറുക്കേ പിടിച്ചു വലത്തെ കൈയ്യിൽ വർത്തമാനക്കടലാസ്സുവെച്ചു വായിക്കുന്നു. മറെറാരു യോഗ്യൻ, ഹരിഹരൻപട്ടരു വേണ്ടെന്നുവെച്ചു് ഇട്ടേച്ചുപോയിട്ടുള്ള ഒരു പഴയ അരിപ്പെട്ടിയിന്മേൽ കയറിയിരുന്നു വായിക്കുന്നു. മറെറാരാൾക്കു് ഇരിപ്പാൻ സാധനമൊന്നും കിട്ടാത്തതിനാൽ ഹരിഹരൻപട്ടരുടെ പഴയ അട്ടുക്കളയുടെ മുറിമണ്ണിന്മേൽ തോർത്തുമുണ്ടു മടക്കിയിട്ടു് ഇരുന്നു വായിക്കുന്നു.

ഇതാണു 'കൊളബ്!' എന്തൊരു പരിഹാസമാണിതു്!

വാക്കുകളെയും വാക്യങ്ങളെയുംപററി അധികമൊന്നും നിഷ്കർഷയായി ആലോചിക്കാതെ, മനസ്സിൽതിള

ങ്ങിത്തള്ളിവരുന്ന ആശയത്തെ നേക്കുനേരെ പറയുക യെന്നുള്ളതായിരുന്ന ചന്തുമേനവന്റെ വാക്യരീതിക്കു ള്ള ഒരു വിശേഷവിധി. അതുകൊണ്ടായിരുന്ന ആ വാക്യങ്ങളം സ്വാഭാവികമായ വിധത്തിൽ വായനക്കാരുടെ ഹൃദയത്തിൽ പ്രവേശിച്ച്, തന്മയത്വംകൊണ്ടുള്ള അനുഭവരസികത്വവും ഉണ്ടാക്കിയിരുന്നതു്. ഇന്ദുലേഖയെ സംബന്ധംചെയ്വാനുള്ള ഉദ്ദേശത്തോടുകൂടി പൂവള്ളി വീട്ടിൽ പല്ലക്കിൽ ചെന്നിറങ്ങിയ സൂരിനമ്പൂതിരിപ്പാടിന്റെ സഞ്ചാരഘോഷവും അദ്ദേഹത്തെ കാണ്മാൻ ജനങ്ങളംകൂടിയ തിക്കും തിരക്കും വിവരിക്കുന്ന വാക്യങ്ങളിലെ വാക്കുകളംതന്നെ, സ്ഥാനംപിടിക്കാൻ തിക്കും തിരക്കും കൂട്ടുകയല്ലയോ ചെയ്യുന്നതെന്നു തോന്നും. ഇതു നോക്കുക:—

"അപ്പോൾ അവിടെ ഉണ്ടായ ഒരു ഘോഷത്തെക്കുറിച്ചു പറവാൻ പ്രയാസം. പല്ലക്കിനു് എട്ടാൾ, മഞ്ചലിനു് ആറാൾ; എട്ടുപേരുണ്ടായിരുന്നവരും മാറിക്കൊട്ടുപ്പാൻ ഒന്നിച്ചുനടക്കുന്നവരും ഒന്നായിട്ടു മൂളണം എന്നാണു കല്പന; പതിന്നാൽപേർക്കൂടി ഒന്നിച്ചു മൂളാൻ. രണ്ടുനാലാളം മുമ്പിൽ നിന്നു ഹേ, ഹൂ; ഹോ, ഹോ; ഹൂ ഹൂ, എന്നു ചില ശബ്ദങ്ങളം. ഈ നിലവിളി നമ്പൂരിപ്പാട്ടിലേക്കുള്ള രാജചിഹ്നമാണത്രെ! ഇങ്ങിനെ ഘോഷത്തോടുകൂടിയാണു പല്ലക്കു മുറത്തു് എത്തിയതു്. ചെറുശ്ശേരി നമ്പൂരി പടിക്കൽ നിന്നതന്നെ മഞ്ചലിൽ നിന്നു് ഇറങ്ങി; എങ്കിലും ആ മഞ്ചൽക്കാരും മുറത്തോളം മൂളിക്കൊണ്ടുതന്നെ വന്നു. പഞ്ചുമേനവന്റെ തറവാട്ടുവീട്ടിലും സ്വന്തം മാളികയിലും താമസിക്കുന്ന ആ ബാലവൃദ്ധം (ഇന്ദുലേഖയും ഗോവിന്ദൻകുട്ടിമേനവനും

ഒഴികെ ഒരു പടയോ മറ്റൊ വരുമ്പോളുള്ള തിരക്കു പോലെ തിരക്കി, ഓരോ ദിക്കിൽ ഓരോരുത്തരുടെ കഴിയും പോലെയും കിട്ടുമ്പോലെയും ഉള്ള സ്ഥലത്തുനിന്നു കണ്ണുപറിക്കാതെ ഈ വരവു നോക്കിത്തന്നെ നിന്നു പോയി. വിട്ടിലുള്ള സ്ത്രീകളും മാളികകളുടെ മുകളിലുള്ള ജാലകങ്ങളിൽക്കൂടി തിക്കിത്തിരക്കീട്ട് അങ്ങിനെ. പുരുഷന്മാർ, യജമാനന്മാർ, സകലവും ബദ്ധപ്പെട്ട് ഉണ്ണാതെ എതിരേല്പാൻ വന്ന പഞ്ചുമേനവനെ മുൻനിർത്തി പൂമുഖത്തു് ഒരു തിരക്കു്. കേശവൻ നമ്പൂതിരി എതിരേറ്റ പല്ലക്കിൽനിന്നു് ഇറക്കുവാൻ മുറ്റത്തു ഇറങ്ങിനിന്നുകൊണ്ടു്; കായ്സ്ഥന്മാർ, ഭൃത്യവർഗ്ഗങ്ങൾ, മുറ്റത്തു തിക്കിയും തിരക്കിയും; അടുക്കളപണിക്കാർ അടുക്കളയിലെ ജാലകങ്ങളിൽക്കൂടിയും ചുമരിൽ ഉള്ള ചില ദ്വാരങ്ങളിൽ കൂടിയും കണ്ണുമാത്രം പുറത്താക്കീട്ട് അങ്ങിനെ; വൃഷളിവർഗ്ഗം ചില വാഴകൾ മറഞ്ഞിട്ടും വേലിമറഞ്ഞിട്ടും എത്തിനോക്കിക്കൊണ്ടും അങ്ങിനെ; ഈ ആഘോഷശബ്ദവും ആട്ടും വിളിയും കേട്ട് ഉടുപുരയിൽ ഉണ്ണുകഴിച്ചു വെയിൽതാണിട്ട പുറപ്പെടാൻ നിശ്ചയിച്ചു കിടന്നുറങ്ങുന്ന വഴിയാത്രക്കാർ ബ്രാഹ്മണർ അസകലവും ഞെട്ടിയുണർന്നു് ഓടി കൂളവക്കത്തും പടിയിലും, കയറിയിരിക്കാൻ പാടുള്ള സകല സ്ഥലങ്ങളിലും വഴിക്കൂടുമയും കെട്ടിക്കൊണ്ടു് "എന്നഡാ ഇതു", "അരഡാ ഇതു്", ഭ്രകമ്പമായിരിക്കേ", ഇങ്ങിനെ ചോദിച്ചുകൊണ്ടു് ഒരു തെരക്കു് അങ്ങിനെ; എന്നുവേണ്ട, ചെമ്പഴിയോടു പൂവള്ളി വീട്ടിനു സമീപവാസികളായ എല്ലാവരും ഭ്രകമ്പം ഉണ്ടായാൽ എങ്ങിനെയോ, അതുപോലെ ഒന്നു ഭ്രമിച്ചുപോയി."

ചന്തുമേനവന്റെ വാക്യങ്ങൾക്കും വിവരണങ്ങൾക്കും ഉള്ള സ്ഥായിയായ മറ്റു് ചില ഗുണങ്ങളും രസങ്ങളും അദ്ദേഹത്തിന്റെ നോവലുകളെപ്പറ്റി വിമർശിക്കുന്ന ഇനിയത്തെ അധ്യായങ്ങളിൽ സന്ദർഭവശാൽ കാണിക്കേണ്ടിവരുന്നതാകയാൽ ഇവിടെ അധികം പറയുന്നില്ല.

——:0:——

VI

നോവൽസാഹിത്യം.

ചന്തുമേനവന്റെ രണ്ടു നോവലുകളെ വിമർശിക്കുന്നതിനു മുമ്പു്, 'നോവൽ' എന്ന സാഹിത്യപ്രസ്ഥാനത്തെപ്പറ്റി പ്രസ്താവിക്കുന്നതു് ആവശ്യമാണെന്നു വിചാരിക്കുന്നു. മലയാളഭാഷയിൽ 'നോവൽ' എന്ന പ്രസ്ഥാനം ഉണ്ടായതു് ഇംഗ്ലീഷുഭാഷയുടെ സഹായത്താലാണല്ലൊ. ആ ഭാഷയിലെ നോവലുകളുടെ സ്ഥിതിയെന്താണു്? ചരിത്രമെന്താണു്? 'നോവൽ' എന്നു വെച്ചാൽത്തന്നെ എന്താണു്?

തുടച്ചയായി നടന്ന പ്രകാരമുള്ള ചില കായ്ങ്ങളെ അടക്കിക്കൊണ്ടും മനുഷ്യജീവിതത്തിന്റെ വല്ല പ്രത്യേകമുഖത്തേയും വിശദപ്പെടുത്തിക്കൊണ്ടും യഥാർത്ഥത്തിൽ സംഭവിക്കാത്തതെങ്കിലും അസംഭാവ്യമാണെന്നു തോന്നാത്ത വിധത്തിൽ തന്മയത്വത്തോടുകൂടി എഴുതിയുണ്ടാക്കുന്ന ഒരു ഗദ്യഗ്രന്ഥമാകുന്നു നോവൽ.

മനുഷ്യജീവിതത്തിന്റെ വിവിധമുഖങ്ങളും, (1) സമുദായത്തിന്റെ പ്രത്യേകസ്ഥിതിഗതികളും (2) ചരിത്രത്തിലെ വല്ല കാലത്തിലേയും പ്രത്യേക സ്വഭാവം (3) മനുഷ്യജീവികൾക്ക് അനുഭവമാകുന്ന കഷ്ടാരിഷ്ടതകളും (4) വല്ല സ്ഥാപനങ്ങളുടെയോ ജനസാമാന്യത്തിന്റെ പൊതുവിലുള്ള പ്രവൃത്തികളുടെയോ ഗുണദോഷഫലങ്ങളും (5) ലോകത്തിൽ ജനങ്ങളുടെ ചില പ്രത്യേക അഭിപ്രായങ്ങളുടെ ഗതി, മുതലായവയായിരിക്കാം. ഈ ഓരോ സംഗതിയേയും പ്രത്യേകം വിശദപ്പെടുത്തി വിവരിക്കുന്ന നോവലുകളും ഉണ്ടായിട്ടുണ്ട്. ഈ നിലയിൽ നോവലുകളും, പല തരത്തിലായി വിഭാഗിക്കപ്പെടാം. ചിലതു തത്വശാസ്ത്രങ്ങളെ വിശദപ്പെടുത്തുന്നവയായിരിക്കും. മതകാര്യങ്ങളെപ്പറ്റി പ്രതിപാദിക്കുന്നവ ഈ ഇനത്തിൽപ്പെട്ടവയാകുന്നു. ജനറൽ ല്യൂവാലസ് എന്ന വിദ്വാൻ എഴുതിയതും ഇപ്പോൾ മലയാളഭാഷയിൽ പരിഭാഷ ചെയ്തിട്ടുള്ളതുമായ 'ബൻഹർ' എന്ന നോവൽ ഇതിനു് ഒരു ഉദാഹരണമാകുന്നു. ഇങ്ങിനെയുള്ള കഥകളിൽ നിർദ്ദേശിക്കുന്ന തത്വങ്ങളും ലോകോപകാരപ്രദമായിരിക്കേണ്ടതും ഉപയോഗിക്കുന്ന ഭാഷ നിർദ്ദോഷമായിരിക്കേണ്ടതും അതിലെ കഥാപാത്രങ്ങളും അവർ വഴിയായി ദൃഷ്ടാന്തപ്പെടുത്തുന്ന ഗുണങ്ങളും അനുയോജ്യരായിരിക്കേണ്ടതുമാകുന്നു.

ഒരു സമുദായത്തിലെ ആചാരാദികൾക്കുള്ള ദോഷങ്ങളെ വിശദപ്പെടുത്തിക്കാണിച്ചുകൊടുക്കുകയാകുന്നു സാമുദായികനോവലുകൾ ചെയ്യുന്നതു്. പരന്നു കിടക്കുന്നവയും അതിനാൽ യഥാർത്ഥസ്ഥിതി എല്ലാവർക്കും ഗ്രഹി

ക്കാൻ അശക്യമായതും ആയ ആവക ദോഷങ്ങളെ ആകപ്പാടെ ഒരുമിച്ചു ചേർത്തു് ഒരു നോട്ടത്തിനു് അല്പസമയം കൊണ്ടു ഗ്രഹിക്കത്തക്കനിലയിൽ കഥാരൂപത്തിൽ പ്രത്യക്ഷപ്പെടുത്തുന്നതിനാൽ സാമുദായികനോവലുകളുടെ ഉദ്ദേശ്യം ആവക ദോഷങ്ങളെ പരിഹരിക്കുവാൻ സമുദായനേതാക്കളെ ഉൽബോധിപ്പിക്കുകയാകുന്നു. ഇത്തരം നോവലുകളിൽ വലിയൊരു ഇതിവൃത്തമല്ല, അത്യാവശ്യം; പാത്രവിവരണമാണു്.

വായനക്കാരുടെ മനസ്സിൽ ക്ഷോഭം ജനിപ്പിക്കേണ്ടുന്ന ഉദ്ദേശത്തോടുകൂടി മാത്രം രചിക്കപ്പെടുന്ന ചില നോവലുകളുണ്ടു്. ധനാപഹരണവും, കൊല്ലുകൊലയും, ആത്മഹത്യയും, സ്ത്രീമോഷണവും, കുറാനേഷണവും, വധശിക്ഷയും മറ്റും വിവരിച്ചു വായനക്കാരിൽ രസം പിടിപ്പിക്കുവാനുള്ള ഉദ്ദേശ്യത്തോടുകൂടി എഴുതപ്പെടുന്ന ഈവക കഥകൾ വായിക്കുന്നതുകൊണ്ടു മനുഷ്യരുടെ മനസ്ഥിതിയനുസരിച്ചു വലുതായ ദോഷങ്ങളും സംഭവിച്ചെന്നു വരാം. ക്ഷോഭജനകങ്ങളായ സംഭവങ്ങൾ വായിച്ചുപോകുന്നതിലിടയ്ക്കു്, ദോഷത്തിന്റെ ഗുണങ്ങൾപോലും വായനക്കാർ മനസ്സിലാക്കിയെന്നു വരികയില്ല. കുറങ്ങളും, കുറങ്ങൾ നടത്തുന്ന മാർഗ്ഗങ്ങളും, കുറങ്ങളിൽനിന്നു രക്ഷപ്പെടുവാനുള്ള ഉപായങ്ങളും വായനക്കാർക്കു പരിചയമാകുവാനും ഇടവരുന്നു. അതുകൊണ്ടു് ആവക നോവലുകൾകൊണ്ടു ഗുണത്തേക്കാൾ അധികം ദോഷമാണു് ഉണ്ടാകുന്നതു്.

നേരെ മറിച്ചു്, യഥാർത്ഥത്തിൽ മനുഷ്യർക്കുള്ള ഗുണങ്ങളെക്കാൾ എത്രയോ അധികപ്പെട്ട സൽഗുണങ്ങളുള്ള പാത്രങ്ങളെ സങ്കല്പിച്ചു സൃഷ്ടിച്ചു രചിക്കപ്പെടുന്ന

നോവലുകൾ ഉണ്ട്. ഇവയ്ക്ക് പുരാണകഥകളോടാണ് അധികം സാമ്യമുള്ളത്. അവയിലെ പാത്രങ്ങളിൽ ചിലർ ഹരിശ്ചന്ദ്രനെപ്പോലെ സത്യവാന്മാരും ഹനുമാനെപ്പോലെ ശക്തന്മാരും വിശ്വസനീയന്മാരും രാമനെപ്പോലെ പിതൃഭക്തിയുള്ളവരും ഭരതനെപ്പോലെ ഭ്രാതൃഭക്തിയുള്ളവരും മറ്റും ആയിരിക്കും. പരസ്ത്രീസ്സംഭോഗയിലുള്ള കഥകൾ അധികവും അത്തരത്തിലുള്ളവയാണല്ലൊ. ഈ വക കഥകൾ വായിക്കുന്നതുകൊണ്ട് വായനക്കാരുടെ മനസ്സിനു തൽക്കാലം ചില ശ്രേഷ്ഠഗുണങ്ങൾ അനുഭവമാകുമെങ്കിലും അവയിലെ പാത്രങ്ങളുടെ ചരിതങ്ങളെ സംബന്ധിച്ചേടത്തോളമുള്ള അസംഭാവ്യതയും അവരെ അനുകരിപ്പാനുള്ള ദുസ്സാധതയും ബോധ്യപ്പെടുന്നതോടുകൂടി അവ നിസ്സാരങ്ങളായി പരിണമിക്കുകയാണു ചെയ്യുന്നത്.

എന്നാൽ മനുഷ്യർക്കുള്ള യഥാർത്ഥഗുണദോഷങ്ങളെ അതേ നിലയിലും അവരുടെ വാക്കുകളേയും പ്രവൃത്തികളേയും ആ വക ഗുണദോഷങ്ങൾക്ക് അനുയോജിപ്പിച്ചും വിവരിച്ച് എതുയും സ്വാഭാവികമായ നിലയിൽ എഴുതപ്പെടുന്ന നോവലുകളെക്കൊണ്ടാണ് അധികം ഗുണമുള്ളത്. അങ്ങിനെയുള്ള നോവലുകൾ എഴുതുവാനാണ് അധികം പ്രയാസമുള്ളതും. ബുദ്ധിശയയുക്തന്മാരായ വാസനാകവികൾക്കല്ലാതെ അത്തരം നോവലുകളെ സർവ്വസമ്മതമായ നിലയിൽ രചിപ്പാൻ സാധിക്കുന്നതുമല്ല. ആവക ഗ്രന്ഥകർത്താക്കൾ മനുഷ്യസ്വഭാവങ്ങൾ ശരിയായി നിരീക്ഷണം ചെയ്തു പഠിച്ചവരായിരിക്കണം; അഥവാ മനുഷ്യ

രുടെ വാക്കുകളും പ്രവൃത്തികളും കേൾക്കുകയും കാണുക യും ചെയ്യുന്ന ക്ഷണത്തിൽ, അവരുടെ ഉദ്ദേശങ്ങളേയും സ്ഥായിയായ സ്വഭാവഗുണങ്ങളേയും ഗ്രഹിപ്പാൻ ത ക്ക വിശേഷവിധിയായ ബുദ്ധിശക്തിയുള്ളവരായിരിക്ക ണം. അവർ തങ്ങൾക്കു നല്ല പരിചയമുള്ള ഗുണവാന്മാ രേയും ദോഷവാന്മാരേയും അടിസ്ഥാനമാക്കി കഥാപാ ത്രങ്ങളെ സൃഷ്ടിക്കുകയും അവരുടെ വാക്കുകളേയും പ്രവൃ ത്തികളേയും ആ വക ഗുണദോഷങ്ങൾക്കു് അനുയോജ്യ മായ വിധത്തിൽ വിവരിക്കാൻ സൂക്ഷിക്കുകയും ചെയ്യു ന്നു. അങ്ങിനെയുള്ള പാത്രസൃഷ്ടി ഏറ്റവും പ്രയാസമു ള്ള കായ്മാകുന്നു. അതിൽ പരാജയം നേരിട്ടാൽ നോ വൽ ഒന്നിനും കൊള്ളാത്തതായിത്തീരും. ഇതിനെ വി ശദമാക്കാൻ ഒരു ഉദാഹരണം പറയാം:—ബധിരനായ ഒരു പാത്രത്തെ ഒരു കഥയിൽ പ്രവേശിപ്പിച്ചു വെന്നു വിചാരിക്കുക; ഈ ബധിരൻ കഥയിൽ ആരംഭത്തിൽ ബധിരത്വം പ്രദർശിപ്പിച്ചുകൊണ്ടിരുന്നതായിത്തന്നെ വിവരിക്കപ്പെട്ടുകയും, കഥ പരക്കുന്നതോടുകൂടി, ആ ദോഷം അയാൾക്കു് ഇല്ലാത്തതായിപ്രത്യക്ഷപ്പെടുകയും ചെയ്താലുള്ള ഫലമെന്തായിരിക്കും? ഇങ്ങിനെ തന്നെ യാണു മറ്റുള്ള ഗുണദോഷങ്ങളും. ഈ വക ദോഷങ്ങ ളൊന്നും തീണ്ടുകപോലും ചെയ്യാത്ത ഒരു മുദായിക നോ വലാണു് ചന്ദുമേനോൻ രചിച്ചതു്. അതുകൊണ്ടാണു് അദ്ദേഹത്തിന്റെ നോവലുകൾ സർവ്വസമ്മതമായിത്തീ ന്നതു്.

ചിലർ രാജ്യചരിത്രത്തെ അടിസ്ഥാനമാക്കി ഇത്ത രം കഥകൾ രചിക്കും. അവയിൽ സൂത്രസിദ്ധാങ്ങളായ

ചരിത്രസംഭവങ്ങളേയും ചരിത്രനായകന്മാരേയും ഘടിപ്പിച്ചുകാണാം. എന്നാൽ കഥയെ ആകപ്പാടെ സംഘടിപ്പിക്കുവാൻ ആവശ്യമുള്ള ചെറിയ സംഭവങ്ങളും അപ്രധാനപാത്രങ്ങളും സ്ഥല വിവരണങ്ങളും മറ്റും കല്പിതങ്ങളായിരിക്കും. ഫെൻടി എന്ന ഇംഗ്ലീഷുപണ്ഡിതൻ ഇത്തരം അനേക കഥകൾ രചിച്ചിട്ടുണ്ട്. രാമൻപിള്ള അവർകളുടെ നോവലുകൾ നമ്മൾക്കൊക്കെ പരിചിതങ്ങളാണല്ലോ. സ്കോട്ട് എന്ന പ്രസിദ്ധനോവൽകർത്താവിന്റെ ചില കഥകൾ മലയാളത്തിൽ പരിഭാഷചെയ്തിട്ടുണ്ട്. ഇതസ്റ്റിൻഡ്യാകമ്പനിയുടെ കാലത്തു് നടന്ന ചില സംഭവങ്ങളെ അടിസ്ഥാനമാക്കി ഇംഗ്ലീഷിൽ എഴുതീട്ടുള്ള ഒരു നോവലിന്റെ പരിഭാഷയാണു് "വെള്ളിക്കെ" എന്ന പേരിൽ "ദീപം" മാസികാപുസ്തകത്തിൽ തുടച്ചയായി പരസ്യം ചെയ്തിരുന്നതു്.

ഇംഗ്ലീഷിലുള്ള ചില സാമുദായികനോവലുകളും മലയാളത്തിൽ തർജ്ജിമചെയ്തിട്ടുണ്ടല്ലോ. അവയിൽ ചിലതിൽ പാത്രങ്ങളുടെ പേരുകളും മറ്റും മലയാളപേരുകളാക്കിയതിനാൽ കഥയുടെ ജീവൻ കേവലം നശിച്ചുവെറും ശവശരീരംപോലെയായിത്തീർന്നിരിക്കയാണെന്നു കാണാം.

ഇംഗ്ലീഷുനോവലുകളുടെ പിതാവു് ഡി ഫോ (De Foe) ആയിരുന്നു. അദ്ദേഹത്തെ തുടർന്നുകൊണ്ടു ഫീൽഡിങ്ങ്,(Fielding) റിച്ചാർഡ്സൻ(Richardson) എന്നീ നോവൽകർത്താക്കൾ ഉണ്ടായി. ഇതിനുശേഷം വളരെ നോവലുകൾ പലതരത്തിലും കോലത്തിലും ഇംഗ്ലീഷുഭാഷയിൽ ഉണ്ടാകയും ഇപ്പോഴുമുണ്ടാകുന്നുതിയെന്നപോലെ അനേകം ഉണ്ടായിക്കൊണ്ടിരിക്കുകയും ചെയ്യു

ന്നു. സർ വാൾട്ടർ സ്കാട്ട്, ഡിക്കൻസ് മുതലായവരുടെ നോവലുകൾ ഇന്നും അധികജനങ്ങളും സന്തോഷപൂർവ്വം കൈക്കൊള്ളുന്നവയാണ്. കഴിഞ്ഞ കാലങ്ങളിലെയും അപ്പപ്പോൾ നടക്കുന്ന കാലങ്ങളിലെയും സംഭവങ്ങളെ അടിസ്ഥാനമാക്കി നോവലുകൾ രചിക്കപ്പെട്ടുവന്നതിലിടയ്ക്ക് എച്ച്. ജി. വെൽസ് എന്ന പ്രസിദ്ധപണ്ഡിതൻ, ശാസ്ത്രസംബന്ധമായ അഭിവൃദ്ധിയെ പുരസ്കരിച്ചു ലോകത്തിൽ ജനങ്ങൾക്കുണ്ടാവാൻ ഇടയുള്ള മാറ്റങ്ങളെ സങ്കല്പിച്ചുകൊണ്ടുള്ള നോവലുകൾ എഴുതിക്കൊണ്ടിരിക്കുന്നു. അതീതകാലത്തെ സംഭവങ്ങളെ വിവരിച്ചുകൊണ്ടു പതിനാലാംനൂറ്റാണ്ടിന്റെ ഉദയകാലത്തു നിന്നുകൊണ്ടായിരുന്നു സർ വാൾട്ടർസ്കാട്ട് തന്റെ നോവലുകൾ രചിച്ചതെന്നും ഇരുപതാം നൂറ്റാണ്ടിന്റെ ഉദയകാലത്തുനിന്നുകൊണ്ടു ഭാവിസംഭവങ്ങളെ വിവരിക്കുന്ന നോവലുകളാണ് എച്ച്. ജി. വെൽസ് എഴുതുന്നതെന്നും ജി. കെ. ചെസ്റ്റർട്ടൻ എന്ന വിദ്വാൻ പറഞ്ഞിരിക്കുന്നു.

ഈ രണ്ടുതരം നോവലുകൾ രചിക്കുന്നതിലും അത്യധികം പ്രയാസമുള്ളതാണ് "വർത്തമാനകാലത്തും വായനക്കാരുടെ മുമ്പിലും നടക്കുന്ന സംഭവങ്ങളെ ആധാരമാക്കിയെന്നു മാത്രമല്ല, അവയെ തന്മയത്വത്തോടുകൂടി വർണ്ണിപ്പാൻ ആശിച്ചുകൊണ്ടും" കഥകൾ രചിക്കുവാൻ എന്നു് എല്ലാവരും സമ്മതിക്കുന്നതാണ്. ഈ ഒരു പരമാർത്ഥത്തെ ധരിച്ചുകൊണ്ടുവേണം ചന്തുമേനവന്റെ നോവലുകൾ വായിക്കുകയും ഗ്രന്ഥകർത്താവിന്റെ യോഗ്യതകൾക്കു വിലകെട്ടുകയും ചെയ്യാൻ.

ഇന്ദുലേഖ.

—.

മലയാളഭാഷയിൽ നോവൽ സാഹിത്യത്തിന്നു് ഉത്തമമാതൃകയായി ഉണ്ടായ ഒരു ഗ്രന്ഥമാണു് 'ഇന്ദുലേഖ.' ഇംഗ്ലീഷുനോവലുകളെ അനുകരിച്ചു് ഭാഷയിൽ ഇദംപ്രഥമമായി എഴുതപ്പെട്ടതു 'കുന്ദലത'യാണെന്നുള്ളതു നേരുതന്നെ. പക്ഷെ ഇംഗ്ലീഷുനോവൽപുസ്തകങ്ങളിൽ ചിലതു പരീക്ഷകർക്കു പാഠപുസ്തകങ്ങളായി പഠിച്ചപ്പോഴും, അവയെപ്പോലെ ഒന്നു മലയാളത്തിൽ എഴുതിയാൽ കൊള്ളാമെന്നു വിചാരിച്ചു, വല്ല ചരിത്രസംഭവങ്ങളെയോ, സമുദായാചാരങ്ങളെയോ, ശാസ്ത്രീയതത്വങ്ങളെയോ, ഒന്നും അടിസ്ഥാനപ്പെടുത്താതെയും, ഏതോ ഒരു രാജ്യത്തു്, ഏതോ സമുദായത്തിന്റെ ഇടയിൽ ഏതുകാലത്തോ നടന്നതായി കരുതിക്കൊള്ളണമെന്നു വിചാരിച്ചു് ശ്രീമാൻ അപ്പു നെടുങ്ങാടി അവർകൾ ഒരു കഥയായി എഴുതിയതാണു 'കുന്ദലത'. 'ഇന്ദുലേഖ' അങ്ങിനെയല്ല; അശേഷം അങ്ങിനെയല്ല.

ചന്തുമേനവൻ ജീവിച്ചിരുന്ന കാലത്തു കേരളത്തിലെ നായന്മാരുടെയും നമ്പൂതിരിമാരുടെയും ഇടയിൽ നടപ്പുണ്ടായിരുന്ന ആചാരങ്ങളിൽ കണ്ടുവന്ന ദോഷങ്ങളെ പ്രത്യക്ഷപ്പെടുത്തുകയും അവയ്ക്കുള്ള പ്രതിവിധിയെനിട്ടുശിക്കുകയും ആണു് ഇന്ദുലേഖചെയ്യുന്നതു്. 'ഇന്ദുലേഖ ചെയ്യുന്നതു്' എന്നാണു ഞാൻ പറഞ്ഞതു്; ചന്തുമേനവൻ ഇന്ദുലേഖവഴിയായി ചെയ്യുതു്, എന്നല്ല.

ഇന്ദുലേഖ എഴുതാനുണ്ടായ കാരണത്തെ ഗ്രന്ഥകർത്താവു പുസ്തകത്തിന്റെ മുഖവുരയിൽ വിശദമായി പ്ര

സ്ഥാവിച്ചിട്ടുണ്ട്. അദ്ദേഹത്തിന്റെ ഇംഗ്ലീഷുനോവലു കൾ വായിക്കുന്നതിൽ കലശലായ ഭ്രമം ഉണ്ടായിത്തുടങ്ങി; അതുകൊണ്ടു വീട്ടിൽ സ്വസ്ഥനായി ഇരിക്കുന്ന എല്ലാസമയത്തും നോവൽ വായനയിൽത്തന്നെ കാലം കഴിച്ചുപോന്നു. ഇംഗ്ലീഷു് അറിഞ്ഞുകൂടാതിരുന്ന തന്റെ ചില പ്രിയപ്പെട്ട ആളുകൾക്കു്, അതു നിമിത്തം താനുമായി സംസാരിച്ചു വിനോദിച്ചിരിപ്പാനുള്ള അവസരം ഇല്ലാതാകയും അതിനാൽ അവർ കുണ്ഠിതമുള്ളവരായി കാണപ്പെട്ടുകയും ചെയ്തു. ഈ കുണ്ഠിതം തീർക്കുവാൻ അവർക്കു് ഇംഗ്ലീഷുനോവലിന്റെ സാരം പറഞ്ഞുകൊടുത്തുതുടങ്ങി. ചില കഥകളൊന്നും അവർക്കു രസിച്ചില്ല. എന്നാൽ ഖീക്കൻസ് ഫീൽഡ് പ്രഭു എഴുതിയ "ഫെന്റിയറാറാടെമ്പിൾ" എന്ന നോവൽ അവരിൽ ഒരാൾക്കു വളരെ രസിച്ചു. അതുമുതൽ ആ ആൾക്കു നോവൽ വായിച്ചുകേൾക്കാൻ ബഹുതാല്പര്യം തുടങ്ങി, ക്രമേണ കലശലായിത്തീർന്നു. തർജ്ജമപറഞ്ഞുകേൾക്കേണമെന്നുള്ള തിരക്കിനാൽ തനിക്കു സൈരമായി ഒരു ബുക്കും വായിപ്പാൻ പലപ്പോഴും നിവൃത്തിയില്ലാതെ ആയിവന്നു. ചിലപ്പോൾ വല്ല 'ലോ ബുക്കും' താനേ ഇരുന്നു വായിക്കുമ്പോൾ കൂടി 'അതു നോവലാണു, തർജ്ജമപറയണം' എന്നു പറഞ്ഞു ശാഠ്യം തുടങ്ങി. പിന്നീടു് 'ഫെന്റിയറാറാടെമ്പിൾ' തർജ്ജിമചെയ്തുകൊടുപ്പാൻ ആ ആൾ ആവശ്യപ്പെട്ടു. കുറെ തർജ്ജിമചെയ്തപ്പോൾ അതു നിഷ്പ്രയോജനമാണെന്നു മേനോനു തോന്നി. ഒടുവിൽ "ഒരു നോവൽബുക്കു് ഏകദേശം ഇംഗ്ലീഷുനോവൽബുക്കുകളുടെ മാതിരിയിൽ മലയാളത്തിൽ

എഴുതാമെന്നു നിശ്ചയിച്ചു" തന്നെ ബുദ്ധിമുട്ടിച്ചു ആളോ
ടു വാശ്ചത്തം ചെയ്തു. അഞ്ചാറുമാസം കഴിഞ്ഞപ്പോഴേ
അദ്ദേഹം എഴുതിത്തുടങ്ങുകയും രണ്ടുമാസംകൊണ്ടു പു
സ്തകം അവസാനിപ്പിക്കുകയും ചെയ്തു.

ഇതാണു പുസ്തകത്തിന്റെ ചരിത്രം. ഇതിൽ പറ
ഞ്ഞ 'പ്രിയപ്പെട്ട ആളാ', ചന്തുമേനവന്റെ പ്രിയപ്പെ
ട്ട പത്നിയായിരുന്നുവെന്നു് ഊഹിക്കുന്നതിൽ തെറ്റുവ
രാൻ ഇടയില്ലെന്നാണു് എന്റെ വിശ്വാസം. ഇങ്ങി
നെ മലയാളഭാഷയിൽ സർവ്വഗുണസമ്പൂർണ്ണമായ ഒരു
നോവൽ ഉണ്ടാവാനും, പ്രയോഗിക്കേണ്ടുന്ന ആവശ്യം
കാണാതെ ഒരു മഹാനിൽ ഒളിഞ്ഞു കിടന്നിരുന്ന മഹ
ത്തായ സാഹിത്യവാസനയെ തട്ടിയുണർത്തി ലോകോപ
കാരപ്രദമാക്കുവാനും കാരണമായ ആ മഹിളാരത്ന
ത്തോടു മലയാളികളും എന്നും കൃതജ്ഞതയുള്ളവരായിരി
ക്കേണ്ടതല്ലയോ?

ഇതിൽനിന്നു മറെറാരുകാര്യം ഗ്രഹിപ്പാനുള്ളതു്. കേരളത്തിലെ വല്ല സമുദായാചാരത്തിനേറെയും ദോഷ
ങ്ങളെ പ്രത്യക്ഷപ്പെടുത്തി പ്രതിഷേധിക്കണം എന്നുള്ള തുടച്ചയായ ആഗ്രഹത്തിന്റെ ഫലമാ
യിട്ടല്ല ചന്തുമേനോൻ 'ഇന്ദുലേഖ' എഴുതിയതെന്നു വി
ചാരിക്കേണ്ടിയിരിക്കുന്നുവെന്നുള്ളതാണു്. എന്നാൽ
നോവൽ കൊണ്ടുണ്ടായിത്തീർന്നിട്ടുള്ള ഫലം അതുത
ന്നെയാണു്. ഈ പരമാർത്ഥം യഥാർത്ഥകവികളെ സം
ബന്ധിച്ചുള്ള ഒരു മനഃശാസ്ത്രതത്ത്വത്തെ ഉദാഹരിച്ചു്
വിശദപ്പെടുത്തുകയാണു് ചെയ്യുന്നതു്. എല്ലാതരം ക
വികളെപ്പറ്റിയും നമ്മുടെ ഈ അവസരത്തിൽ ചിന്തി

ക്കേണ്ടതില്ല. സാമുദായികനോവൽ കത്താക്കളെപ്പറ്റി ചിന്തിച്ചാൽ മതി.

നോവൽ കത്താക്കൾ തങ്ങൾക്ക് നിത്യപരിചയമുള്ള കാഴ്ചകളേയും ആചാരങ്ങളേയും മനുഷ്യരേയും അവരുടെ സ്വഭാവവൈചിത്ര്യങ്ങളേയും തങ്ങളുടെ ഗ്രന്ഥങ്ങളിൽ ഉൾപ്പെടുത്തി വിവരിക്കുകയാണ് ചെയ്യുന്നത്. അങ്ങിനെ ചെയ്തില്ലെങ്കിൽ തങ്ങളുടെ കഥകൾക്കും വർണ്ണനകൾക്കും പാത്രസൃഷ്ടിക്കും അകൃത്രിമത്വവും തന്മയത്വവും ഉണ്ടാകുന്നതല്ലെന്നു വിശേഷിച്ചു പറയേണ്ടതില്ലല്ലോ. യൂറോപ്പുരാജ്യംകാണാത്ത ഒരു മലയാളി യൂറോപ്യന്മാരെ കഥാപാത്രങ്ങളാക്കി, യൂറോപ്പിൽ നടന്നപ്രകാരമുള്ള ഒരു കഥ എഴുതിയാൽ, കുഞ്ചൻനമ്പിയാർ വൈകുണ്ഠവും അളകാപുരിയും മറ്റും വർണ്ണിച്ചതുപോലെ, അതിൽ മരുമക്കത്തായവും തീണ്ടിക്കുളിയും പാലടപ്രഥമനും വരുത്തുപ്പേരിയും മറ്റും കടന്നു കൂടിയെന്നു വന്നേക്കാം. എന്തിന്നു് അത്രദൂരത്തുപോകുന്നു? നമ്പൂതിരിസമുദായത്തെപ്പറ്റി ഒരു തീയ്യനോ, തീയ്യസമുദായത്തെപ്പറ്റി ഒരു നമ്പൂരിയോ ഇത്തരം വല്ല നോവലും എഴുതിയാൽ അതിന്നു വല്ല അകൃത്രിമത്വമോ തന്മയത്വമോ ഉണ്ടാകുമോ? അവരവർക്ക് നിത്യപരിചയമുള്ള ദേശകാലാചാരങ്ങളെ അടിസ്ഥാനമാക്കി എഴുതുന്ന സാമുദായികനോവലുകൾക്കു മാത്രമേ, അത്തരം നോവലുകൾക്കു വേണ്ടുന്ന യഥാർത്ഥഗുണങ്ങൾ ഉണ്ടായിരിക്കയുള്ളൂ.

ചന്തുമേനവൻ തന്റെ ഭാര്യയുടെ നിർബ്ബന്ധത്താൽ ഒരു കഥ എഴുതുവാൻ തീർച്ചയാക്കി. അതു്

നോവലുകളിൽ ഏറ്റവും ഉത്തമമായ സാമൂഹ്യികനോവൽ രീതിയിൽ ആയിരിക്കേണമെന്നും തീച്ചയാക്കി സംഭവങ്ങളേയും പാത്രങ്ങളേയും സൃഷ്ടിച്ചുതുടങ്ങി. അപ്പോൾ ഏതു സംഭവങ്ങളും ഏതുതരം പാത്രങ്ങളുമാണു തന്റെ മനോദർപ്പണത്തിൽ പ്രതിബിംബിച്ചതു്? തനിക്കു നിത്യപരിചയമുള്ളവതന്നെ. കഥ അവസാനിച്ചപ്പോൾ അതു് ഏറ്റവും തന്മയത്വമുള്ള ഒരു സമുദായ ചിത്രമാണെന്നും കഥാപാത്രങ്ങളൊക്കെ പല ദിക്കിലും പലരും കണ്ടുപരിചയമുള്ളവരോ എന്നു തോന്നിപ്പോകത്തക്കവരാണെന്നും വന്നുകൂടി. പ്രകൃതിയെ അതിലംഘിക്കാതേയും, എന്നാൽ അതിൽ ഒളിഞ്ഞുകിടക്കുന്ന രഹസ്യത്തെ ബുദ്ധിശക്തികൊണ്ടും വാസനാബലംകൊണ്ടും നിരീക്ഷണപാടവംകൊണ്ടും മനസ്സിലാക്കിയും കാവ്യങ്ങൾ രചിക്കുന്നവർക്കു്, ആഖ്യാനചാതുര്യവും പദസ്വാധീനവും സങ്കല്പശക്തിയും കൂടി ഉണ്ടായാലുള്ള അനുഭവമാണിതു്. ഇപ്പോൾ ഇതുലേഖയിൽ നായന്മാരുടേയും നമ്പൂതിരിമാരുടേയും സമുദായാചാരങ്ങളിലെ ദോഷങ്ങൾ ചിത്രീകരിച്ചു കാണുന്നുണ്ടെങ്കിൽ അതു് വല്ലതിനേയുമോ വല്ലവരേയുമോ നിന്ദിക്കേണമെന്നു് മുൻകൂട്ടി കരുതിക്കൊണ്ടു് ചന്തുമേനോൻ ചെയ്തതിന്റെ ഫലമല്ലെന്നും അകൃത്രിമമായി തന്മയത്വത്തോടുകൂടിയുള്ള ഒരു ചിത്രം നിർമ്മിക്കുകയേ അദ്ദേഹം ചെയ്തിട്ടുള്ളു എന്നും സമുദായാചാരങ്ങളിൽ ഉള്ളതായി അതിൽ കാണുന്ന ദോഷങ്ങളാവട്ടെ ഗുണങ്ങളാവട്ടെ, ചിത്രം പൂർത്തിയായപ്പോൾ പ്രകൃതിക്കനുസരിച്ചു വ്യക്തമായി പ്രത്യക്ഷപ്പെട്ടവയാണെന്നും ആണു് ഞാൻ മേൽ സൂചിപ്പിച്ചതെന്നു വായനക്കാർ മനസ്സിലാ

ക്കിയിരിക്കുമല്ലൊ. അദ്ദേഹത്തിന്നു മുൻകൂട്ടി വല്ല ഉദ്ദേശവും ഉണ്ടായിരുന്നുവെങ്കിൽ, അതു പുരുഷന്മാരെപ്പോലെതന്നെ സ്ത്രീകളേയും വിദ്യാഭ്യാസം ചെയ്യിക്കേണമെന്നു തെളിയിക്കുകയാണെന്നു പ്രസ്താവിച്ചിട്ടുണ്ടു്.

ഇന്ദുലേഖയിലെ കഥ അധികമൊന്നും പറവാനില്ല. ഐശ്വര്യവും പ്രതാപവും ഉള്ള ഒരു നായർ കുടുംബം; പ്രാചീനാചാരഭക്തനും ശ്രുതാത്മാവും ആണു് അതിലെ കാരണവർ; അദ്ദേഹത്തിന്റെ നേരെ മരുമക്കളും ഇളയമ്മ മൂത്തമ്മ വഴിക്കുള്ള മരുമക്കളും സ്വന്തം ഭാര്യയും പുത്രനും പെൺകുട്ടിയും എല്ലാവരും ഒരേ മതിൽക്കെട്ടിനുള്ളിലുള്ള ഗൃഹങ്ങളിലാണു പാർക്കുന്നതു്. കുട്ടത്തിൽ ഇംഗ്ലീഷും സംസ്കൃതവും. സംഗീതവും തുന്നലും മറ്റും പഠിച്ചു മനസ്സിനു പരിഷ്കാരവും ഹൃദയത്തിനു വിശാലതയും ബുദ്ധിക്കു സംസ്കാരവും സിദ്ധിച്ച ജഗന്മോഹിനിയായ പെൺകുട്ടിയും, കാലാനുസൃതമായ ഇംഗ്ലീഷ് വിദ്യാഭ്യാസത്താലും മറ്റും പരമയോഗ്യനും അതികോമളനും ആയ ഒരു മരുമകനും ഉണ്ടായിരുന്നു. ഈ മാധവീമാധവന്മാർക്കു തമ്മിൽ പ്രകൃത്യാ അനുരാഗം ജനിച്ചു. ഭാര്യാഭർത്താക്കന്മാരാകാമെന്നു രണ്ടുപേരും ഉറച്ചു. അതിലിടക്കു മാധവനോടു കാരണവരായ പഞ്ചുമേനവനു് കഠിനമായ മുഷിച്ചൽ ഉണ്ടാവാൻ കാരണം വന്നുകൂടി. അവനെ എങ്ങിനെയാണു ശിക്ഷിക്കേണ്ടതു്? അവൻ സാധിക്കാൻ ഹൃദയപൂർവ്വം ആഗ്രഹിക്കുന്ന ഒരു കാര്യത്തിനു മുടക്കം വരുത്തീട്ടല്ലാതെ പിന്നെ എങ്ങിനെയാണു്? മാധവിയെന്ന ഇന്ദുലേഖയെ അയാൾക്കു വിവാഹം ചെയ്തു കൊടുക്കുകയില്ലെന്നു വൃദ്ധൻ സത്യംചെയ്തു. പക്ഷെ ഈ സത്യത്തെ നല്ല വിദ്യാഭ്യാസം സിദ്ധിച്ച

പരിഷ്കാരം പ്രാപിച്ച ആ രണ്ടു പേരും അധികം ഗണ്യമാക്കിയില്ല. ഏതായാലും അവർ തമ്മിലുള്ള ചേച്ചയെ തടയേണ്ടതിന്നു കാരണവർ ഒരു വിദ്യ ചെയ്തു. കുബേരനായ ഒരു നമ്പൂരിപ്പാടിനെക്കൊണ്ടു പെരുത്തിയെ സംബന്ധം ചെയ്യിക്കാൻ തീച്ചയാക്കി. അദ്ദേഹത്തെ വീട്ടിൽ ക്ഷണിച്ചു വരുത്തി. ആ നമ്പൂതിരിപ്പാട്ടു പടുവങ്കനായിരുന്നു. പരമയോഗ്യനായിരുന്നാൽപോലും മാധവനെ ഉപേക്ഷിച്ചു അയാളെ ഒരിക്കലും സ്വീകരിക്കുവാൻ തയ്യാറില്ലാതിരുന്ന ഇന്ദുലേഖ, നമ്പൂതിരിപ്പാടിന്റെ പ്രണയഗോഷ്ഠികളും പുച്ഛിച്ചു് ആ ബ്രാഹ്മണനെ വിഡ്ഢിയാക്കിയയച്ചു. നമ്പൂതിരിപ്പാടാകട്ടെ ആ ഗൃഹത്തിലെ മറെറാരു പെണ്ണിനേയും സംബന്ധം കഴിച്ചു് ഒന്നിച്ചുകൂട്ടിക്കൊണ്ടു പോയി. അങ്ങിനെ ഒന്നിച്ചു കൂട്ടിക്കൊണ്ടു പോയതു് ഇന്ദുലേഖയെയാണെന്നു് അഭിമാനഭ്രാന്തനായ ആ വങ്കപ്രഭുവിന്റെ കായ്സ്ഥൻ ഒരു വർത്തമാനം പ്രചരിപ്പിച്ചു. അക്കാലത്തു മതിരാശിയിലായിരുന്ന മാധവൻ ആ ഘട്ടത്തിലാണു മടങ്ങി മലയാളത്തിൽ വണ്ടിയിറങ്ങിയതു്. ഇന്ദുലേഖയെ നമ്പൂതിരിപ്പാട്ടു കൊണ്ടുപോയെന്നു്, തനിക്കു വിശ്വസിക്കാതിരിക്കുവാൻ നിവൃത്തിയില്ലാതിരുന്ന ഒരാളിൽനിന്നു് അറിഞ്ഞപ്പോൾ അയാൾ സ്വഗൃഹത്തിൽ പോകാതെ ദേശസഞ്ചാരം ചെയ്തു. വഴിയിൽവെച്ചു പലേ ബുദ്ധിമുട്ടുകളും അദ്ദേഹം സഹിച്ചു. ഒടുവിൽ തന്റെ അച്ഛനും മറവും അയാളെ ബോമ്പായിൽവെച്ചു കണ്ടു് ഒന്നിച്ചു കൂട്ടിക്കൊണ്ടുവന്നു. സത്യം ചെയ്ത കാരണവർ സത്യവാചകത്തിലെ ഓരോ അക്ഷരവും സ്വന്തംകൊണ്ടു്

വാഗ്ദാനം ചെയ്ത ബ്രാഹ്മണർക്ക് ദാനം ചെയ്ത സത്യലംഘനപാപത്തിൽനിന്നു വിമുക്തനായി കൃതാർത്ഥനായി. എല്ലാവരുടേയും അനുമതിയോടും അനുഗ്രഹത്തോടും മാധവൻ ഇന്ദുലേഖയെ വിവാഹം ചെയ്കയും ചെയ്തു.

ഇതാണു കഥ. ഈ വക കഥകൾ ആരംഭിക്കുമ്പോൾ ചെയ്യേണ്ടതുപോലെ വായനക്കാരിൽ കൗതുകം ജനിപ്പിക്കുന്ന വാക്കുകളെക്കൊണ്ടാണ് ഈ പുസ്തകവും തുടങ്ങിട്ടുള്ളതു്. അതിനുശേഷം നായികാനായകന്മാരുടെ ആകൃതിക്കും പ്രകൃതിക്കും ഉള്ള അനന്യസാധാരണമായ ഗുണങ്ങൾ വർണ്ണിച്ചു, അവരിൽ വായനക്കാർക്ക് അതിയായ സ്നേഹം ജനിപ്പിക്കുന്നു. അവർ തമ്മിൽ വിവാഹം ചെയ്യാൻ ഭാഗ്യമുണ്ടാകുമോയെന്നുള്ള ഔത്സുക്യം വായനക്കാർക്കും ജനിക്കുന്നു. അപ്പഴാണു കോപിഷ്ഠനായ കാരണവരുടെ ശാപം. ആ ശാപത്തിനനുസരിച്ചു കാര്യം വന്നു കൂടിയെങ്കിൽ എത്ര കഷ്ടമായിത്തീരുമെന്നു വായനക്കാർക്ക് ഉൽക്കണ്ഠയുണ്ടാകുന്നു. ഉടനെ മാധവൻ മതിരാശിക്കു പോകുകയും അയാളുടെ പ്രവൃത്തി കാരണവരെ അധികം കോപിഷ്ഠനാക്കുകയും ചെയ്യുന്നു. അദ്ദേഹം കുബേരനായ ഒരു നമ്പൂതിരിപ്പാടിനെ ഇന്ദുലേഖയുടെ സംബന്ധക്കാരനായിരിപ്പാൻ ക്ഷണിക്കുന്നു. എന്നാൽ ആ സംബന്ധം നടക്കുകയില്ലെന്നു വായനക്കാർക്ക് ശരിയായ ഒരു വിശ്വാസം ഉണ്ടാകുന്നു.

ഈ ഘട്ടത്തിൽ ചന്തുമേനവൻ, ഇന്ദുലേഖ എഴുതിയതിൽ അനുസരിച്ച ഒരു സമ്പ്രദായത്തെപ്പറ്റി നമ്മുക്കു മനസ്സിലാക്കാം. ചില നോവലുകളിൽ വരാൻ

പോകുന്നകാര്യങ്ങളെ ഗ്രന്ഥകർത്താവു വായനക്കാരിൽനിന്നു കേവലം മറച്ചുവെച്ച് അവരുടെ ജിജ്ഞാസയും ഉൽക്കണ്ഠയും വർദ്ധിപ്പിച്ചുകൊണ്ടേ ഇരിക്കുകയും ഒടുവിൽ മാത്രം ഒക്കെക്കൂടി വെളിവിലാക്കുകയും ചെയ്യും. ഇങ്ങിനെയുള്ള പരിണാമഗുപ്തി പരിപാലിക്കുവാൻ ചെയ്യുന്ന ശ്രമത്തിൽ വളരെ ദുർല്ലഭം ഗ്രന്ഥകാരന്മാർ മാത്രമേ വിജയികളാകയുള്ളൂ. മിക്കവായനക്കാരും മിക്കനോവലിലേയും അത്തരം പരിണാമഫലത്തെ മുൻകൂട്ടി ഊഹിച്ചുകളയാറുണ്ട്. എന്നുമാത്രമല്ല, അങ്ങിനെയുള്ള നോവലുകളിൽ ഒടുവിലത്തെ അധ്യായത്തിൽ പലേ രഹസ്യങ്ങളും തിക്കിത്തിരക്കി പ്രവേശിപ്പിച്ചു, ഒരുവനെ കൊന്നു, ഒരുവളെരക്ഷിച്ചു, ഒരുവനെ വിഡ്ഢിയാക്കി, മറെറാരുവനെ നാടുകടത്തി, ഇങ്ങിനെ പലതും ചെയ്തു കഥ പെട്ടെന്ന് അവസാനിപ്പിക്കേണ്ടിയും വരുന്നു. ഇന്ദുലേഖയിൽ അങ്ങിനെയല്ല കഥയുടെ ഗതിയും പരിണാമവും. കഥ അധികം പടരുന്നതിനു മുമ്പു ഗ്രന്ഥകർത്താവു വായനക്കാരെ തന്റെ പക്ഷത്തിൽ ചേർത്തു, കഥാപാത്രങ്ങളുടെ വിസ്തൃതപദവും സാമർത്ഥ്യവും, സന്തോഷവും വ്യസനവും, അവരെകാണിച്ചുരസിപ്പിക്കുകയാണു ചെയ്യുന്നതു്. ഗ്രന്ഥത്തിൽ ഒട്ടാകെയല്ല പരിണാമഗുപ്തി; ഓരോഘട്ടത്തിലും ഉണ്ടു്. നമ്പൂതിരിപ്പാടിനെ. ഇന്ദുലേഖ സഫീകരിക്കുമോ ഇല്ലയോ എന്നു് അറിവാനല്ല വായനക്കാർക്കു ജിജ്ഞാസയുണ്ടാകുന്നതു്; അയാളെ ഇന്ദുലേഖ നിരസിക്കുന്നതു്, ഏതു വിധത്തിലായിരിക്കുമെന്നു് അറിവാനാണു്. നമ്പൂതിരിപ്പാടു് ഇന്ദുലേഖയെയല്ല, കല്യാണിക്കുട്ടിയെയാണു കൊണ്ടുപോയതെ

ന്നു വായനക്കാരിൽ നിന്നു ഗ്രന്ഥകർത്താവു് ഒളിച്ചുവെക്കുന്നില്ല; എന്നാൽ ശങ്കരശാസ്ത്രിയിൽ നിന്നും മാധവനിൽ നിന്നും അതു ഒളിച്ചുവെക്കുന്നു. അങ്ങിനെ അവരിൽ നിന്നു് ഒളിച്ചുവെക്കുന്നതുകൊണ്ടുണ്ടായ ഫലത്തെപ്പറ്റി വായനക്കാർ ദുഃഖിക്കുവാൻ ഇടവരുന്നു. എത്ര സാമർത്ഥ്യത്തോടുകൂടിയാണു് ഇതു ഗ്രന്ഥകർത്താവു സാധിച്ചതെന്നു് ഓർക്കുമ്പോഴാണു് അദ്ദേഹത്തെപ്പറ്റിയുള്ള ബഹുമാനം വർദ്ധിക്കുന്നതു്. മാധവന്റെ സഞ്ചാരത്തിൽ അയാൾക്കു ചില അനർത്ഥങ്ങൾ വരുവാൻ ഇടയാക്കുന്നുണ്ടെങ്കിലും പ്രബലന്മാരായ മിത്രങ്ങളേയും ഉണ്ടാക്കിക്കൊടുത്തിരിക്കുന്നു. അവിടങ്ങളിലൊക്കെ പാത്രങ്ങളുടെ സ്വഭാവവിവരണങ്ങളിലാണു ഗ്രന്ഥകർത്താവു് അധികം തൃഷ്ണവെച്ചിട്ടുള്ളതു്.

കഥയിൽ പാത്രങ്ങളെ ഗ്രന്ഥകർത്താവു സൃഷ്ടിച്ചിരിക്കുന്നതു്, ലോകത്തിൽ മനുഷ്യരെ ദൈവം സൃഷ്ടിച്ചതുപോലെതന്നെയാകുന്നു. ഒരു പാത്രത്തിന്റെ സ്വഭാവം നമ്മെ അറിഞ്ഞുകഴിഞ്ഞാൽ ആ സ്വഭാവത്തിൽ നിന്നു് അണുവും പിഴയ്ക്കാത്ത നിലയിലാണു് അയാളുടെ വാക്കുകളും പ്രവൃത്തികളും കഥയിൽ അവസാനംവരെ ഉള്ളതെന്നും നമ്മെ മനസ്സിലാക്കി സന്തോഷിക്കുന്നു. ഇങ്ങനെ പാത്രങ്ങളുടെ സ്വഭാവവൈശിഷ്ട്യങ്ങളെ അവസാനം നിലനിർത്തിപ്പോരികയെന്നതു് എത്ര പ്രയാസമുള്ള കാര്യമാകുന്നു! എത്ര മഹത്തായ സങ്കല്പശക്തിയും എത്ര ക്രമ്മമായ ഏകാഗ്രതയും ആണു് ഇതിനു് ആവശ്യമുള്ളതെന്നു് ഓർത്തുനോക്കുക.

പുരാതനമായിട്ടുതന്നെ വളരെ കോപ്പുള്ളതും കഥനടക്കുന്ന കാലത്തും ധാരാളം ധനപുഷ്ടിയുള്ളതുമായ

ചെമ്പഴിയോട്ട പൂവള്ളിത്തറവാട്ടിനെയും അതിനെ ചു
റ്റിപ്പറ്റിയും ആണ കഥയിലെ സംഭവങ്ങൾ ആത്രയി
ച്ചു നിൽക്കുന്നത്. അതിലെ കാരണവരാണ പഞ്ചുമേ
നവൻ. അദ്ദേഹം 'ഉള്ളിൽ ശുദ്ധതയും ദയയും' ഉള്ള
ആളാണെങ്കിലും അതി കോപിഷ്ടനാണ്. ജാത്യാ ല
ബ്ധനാണെങ്കിലും മുമ്പുണ്ടായിരുന്ന യോഗ്യന്മാരായ കാര
ണവന്മാർ ഏല്പ്പിച്ചുതന്നിരുന്ന ചട്ടങ്ങൾക്കനുസരിച്ചു
തറവാട്ടിലെ നിത്യച്ചെലവുകൾ നടത്താതിരിപ്പാൻ അ
യാൾക്കു നിവൃത്തിയുണ്ടായിരുന്നില്ല. തറവാട്ടിൽ കാര
ണവർ തറവാട്ടു സ്വത്തുക്കളുടെ ആദായത്തിൽനിന്നു ഭാ
ര്യ്യക്കും മക്കൾക്കും ധനം സമ്പാദിച്ചുകൊടുക്കുന്നതു കേ
രളത്തിലെ മരുമക്കത്തായ തറവാടുകളെ സംബന്ധിച്ചു
സർവ്വസാധാരണമാണെങ്കിൽ പഞ്ചുമേനവനും അതിൽ
വ്യത്യസ്തനായിരുന്നില്ല. ഭാര്യ്യക്കും മക്കൾക്കും അദ്ദേഹം
ഒരു മുപ്പത്തയ്യായിരം ഉറുപ്പികയുടെ സ്വത്തുക്കൾ കൊടു
ത്തിട്ടുണ്ട്. കഥ തുടങ്ങുന്ന കാലത്തു് അദ്ദേഹത്തിനു്
എഴുപതു വയസ്സു പ്രായമാണ്. വയസ്സു വർദ്ധിക്കുന്ന
തനുസരിച്ചു തന്റെ സ്ഥായിയായ കോപരസവും വർ
ദ്ധിച്ചു വന്നതേയുള്ളൂ. എല്ലാരെയും ചീത്തപറയും; അ
നന്തരവന്മാരെയും സംബന്ധക്കാരെപ്പോലും ചീത്തപ
റവാൻ മടിക്കയില്ല. പെങ്ങളുടെ ഭർത്താവായ ശീനപ
ട്ടരെപ്പറ്റി തന്റെ ദിവാൻജി അമ്മാമന്റെ ക്രൂടെ കൂട്ടി
പ്പട്ടരായി നടന്നവനാണെന്നും കടക്കൊള്ളി ഉന്തിക്കഴി
ഞ്ഞ എരപ്പാളിയാണെന്നും കോമട്ടിയാണെന്നും മറ്റും
ശകാരിക്കും. "കോമട്ടിയാണെങ്കിൽ പെങ്ങൾക്കു എ
ന്നെ സംബന്ധത്തിനു് ആകുമോ?" എന്നു പട്ടർ കട
ന്നു ചോദിക്കുകയും ചെയ്യുന്നു. ഇതു ധനപൂഷ്ടിയുള്ള

ഈ തറവാട്ടിൽഈ പട്ടർഎങ്ങിനെ സംബന്ധക്കാരനാ
യിഎന്നതന്നെയാണ് ഇക്കാലത്തെ മിക്കവായനക്കാരും
സംശയിക്കുക. നേരെപെങ്ങന്മാരെയുംമരുമക്കളേയുംഅവ
രിൽനിന്നുവേർതിരിച്ചുജ്യേഷ്ഠത്തിയന്നജത്തിഅമ്മമക്കൾ
വഴിയായുള്ള പെങ്ങന്മാരേയുംമരുമക്കളേയും തറവാട്ടിൽ
കാരണവന്മാർ പക്ഷപാതത്തോട്ടുക്കുടി വിചാരിച്ചുപ്രവ
ത്തിക്കുന്നതിന്നു് ചെമ്പഴിയോട്ട തറവാട്ടും പഞ്ചുമേനവ
നും ഉദാഹരണമായിരുന്നു. ശിന്നപട്ടരുടെ ഭാര്യയേയും
മക്കളേയും പഞ്ചുമേനവൻ വേറെതന്നെ കരുതീട്ടാണു്.
പട്ടരുടെ മകൻ ശിന്നനെ, മാധവൻ മതിരാശിയിലേ
ക്കു് ഇംഗ്ലീഷുപഠിപ്പിക്കുവാൻ കൂട്ടിക്കൊണ്ടുപോയതി
ലാണു പഞ്ചുമേനവന്നു് മാധവനോട്ട കോപമുണ്ടായതും
അയാൾക്കു് ഇന്ദുലേഖയെ കൊടുക്കില്ലെന്നു് ശപഥം
ചെയ്തതും. ഇംഗ്ലീഷുപഠിപ്പോട്ടും പരിഷ്കാരത്തോട്ടും
വൃദ്ധനു വലിയ വിരോധമാണു്. "ഇങ്കിരിയസ്സു പഠി
ച്ചു പഠിച്ചു് അതു വേദത്തിൽ ഈ കുട്ടികൾ ചേരുമൊ"
എന്നാണു കിഴവന്റെ ഭയം. എന്നാലും ഇംഗ്ലീഷുപ
ഠിച്ചു തന്റേടവും സ്വഭാവസ്ഥൈര്യവും സിദ്ധിച്ച ഇന്ദു
ലേഖയെ അദ്ദേഹത്തിന്നു വലിയ ബഹുമാനവും ഭയവു
മാണതാനും. സുരിനമ്പൂതിരിപ്പാടിനെ ഇന്ദുലേഖയുടെ
സംബന്ധക്കാരനാവാൻ ക്ഷണിച്ചുകഴിഞ്ഞുവെങ്കിലും
പെൺകുട്ടിക്കു് അതു ബോധ്യമാവുമോ എന്നു പഞ്ചുമേന
വൻ സംശയിക്കുന്നു. ബോധ്യമായില്ലെങ്കിൽ കായ്ക്കും കു
ഴപ്പമാകുമെന്നു ഭയപ്പെടുകയും ചെയ്യുന്നു. ഒടുവിൽ അ
വളുടെ സമ്മതം ചോദിപ്പാൻ താൻതന്നെ അവളുടെ മു
റിയിലേക്കു പോകുന്നു. അപ്പോൾ ഇന്ദുലേഖ ഒരു പു

സ്തകം വായിക്കുകയായിരുന്നു. ശാകുന്തളമാണു് അതു്. അതിലെ അച്ചു വളരെ ചീത്തയാണെന്നും വായിപ്പാൻ ബഹുപ്രയാസമാണെന്നും ഇന്ദുലേഖ പറഞ്ഞപ്പോൾ, "നല്ല ഒരു ബുക്കു് വാങ്ങിക്കൊള്ളരുതെ? എവിടെ കിട്ടും ബുക്കു്? ഞാൻ പണം ഇപ്പോൾ തരാമല്ലൊ" എന്നാണു സ്നേഹപൂർവ്വം കാരണവർ പറയുന്നതു്. "ഇതിനെക്കാൾ നല്ല അച്ചിൽ അച്ചടിച്ചിട്ടുള്ള ബുക്കു് ഉണ്ടോ എന്നറിഞ്ഞില്ല. ഉണ്ടോ എന്നു് അന്വേഷിച്ചു വലിയച്ഛനെ അറിയിക്കാം" എന്നു് ഇന്ദുലേഖ പറഞ്ഞപ്പോൾ, ആ ശുദ്ധാത്മാവു് "വലിയ അച്ചായിട്ടു് എന്റെ മകൾ ഒന്നു് അച്ചടിപ്പിച്ചോളൂ" എന്നു് ഉടനെ മറുപടി പറയുന്നു. പിന്നീടു സംബന്ധകാര്യത്തെപ്പറ്റി പറഞ്ഞപ്പോൾ ഇന്ദുലേഖ തട്ടത്തരം പറഞ്ഞു് വലിയച്ഛനെ മടക്കിയശേഷം കിഴവൻ കേശവൻ നമ്പൂതിരിയോടു് "എനിക്കു് ഈ ലോകത്തിൽ ആരെയും പേടിയില്ല. എന്തോ ഇന്ദുലേഖയെ ബഹുഭയം. അവൾക്കു ദോഷം വന്നാൽ എനിക്കു കണ്ടുനിപ്പാൻ നിവൃത്തിയില്ല. ഞാൻ എന്തുചെയ്യട്ടെ," എന്നു പറയുന്നു. ഇംഗ്ലീഷുവിദ്യാഭ്യാസത്തെ നിന്ദിക്കുന്നവർക്കുപോലും ഇംഗ്ലീഷുവിദ്യാഭ്യാസം സിദ്ധിച്ചു് അതിന്റെ ഗുണം അനുഭവിക്കുന്നവരെ ഭയമാണെന്നാണൊ ഇതിന്റെ അർത്ഥം? അഥവാ, ഇംഗ്ലീഷുവിദ്വാന്മാരെപ്പറ്റി തോന്നുന്നഭയം, ഇംഗ്ലീഷുവിദ്യാഭ്യാസത്തെ വെറുക്കുവാൻ സംഗതിയാക്കുന്നുവെന്നോ?

പഞ്ചുമേനവൻ മരുമക്കളെ ശകാരിക്കുകമാത്രമല്ല, തല്ലുകയും ചെയ്യും. ചിലപ്പോൾ അവിവേകമായി

അവരുടെ പിന്നാലെ ഓടിവീണ കാലുപൊട്ടിയെന്നു വരാം. ദശരഥനെപ്പോലെ മുമ്പും പിമ്പും ഓക്കാതെ സത്യംചെയ്യും; ഉടനെ പശ്ചാത്തപിക്കുകയും ചെയ്യും. സത്യം ചെയ്തുപോയാൽ അതിന്നനുസരിച്ചു പ്രവർത്തിക്കാതിരുന്നാൽ വലിയ പാപമാണെന്നു വിശ്വാസമുള്ള ആളാണു്. എന്നാൽ പ്രായശ്ചിത്തം ചെയ്താൽ സത്യലംഘനത്തിന്റെ പാപം തീരും എന്നും വിശ്വസിക്കുന്നു. "സത്യം ചെയ്തപ്പോൾ ആ സത്യവാചകത്തിൽ ഉപയോഗിച്ച അക്ഷരങ്ങളുടെ ഓരോ പ്രതിമ സ്വർണ്ണം കൊണ്ടോ വെള്ളികൊണ്ടോ ഉണ്ടാക്കിച്ചു വേദവിത്തുകളായ ബ്രാഹ്മണർക്കു ദാനം ചെയ്തുയും അന്നു് ഒരു ബ്രാഹ്മണസദ്യയും ചുരുക്കത്തിൽ ഒരു വഴിവാട്ടം കഴിക്കയും ചെയ്താൽ" പ്രായശ്ചിത്തമായെന്നാണു് അണ്ണാത്തിര വാദ്ധ്യാർ വിധിച്ചതു്. എന്തിനു വെള്ളികൊണ്ടു്? "സ്വർണ്ണം കൊണ്ടുതന്നെ ഉണ്ടാക്കട്ടെ" എന്നു പഞ്ചുമേനവനും, "എന്തു സംശയം? സ്വർണ്ണം തന്നെ വേണം," എന്നു കേശവൻ നമ്പൂതിരിയും പറഞ്ഞു. ഇതിനെപ്പറ്റി സാഹിത്യമർമ്മജ്ഞനായ കവി സ്വന്തം അഭിപ്രായം യാതൊന്നും പറയുന്നില്ലെന്നുള്ളതു് അതിന്റെ അനുഭവരസികതയെ വർദ്ധിപ്പിക്കുന്നു. എന്നല്ല, പിന്നീടുണ്ടായ സംഭവത്തെ വിവരിച്ചതിൽ, ഗ്രന്ഥകർത്താവിന്റെ ആശയം വെളിപ്പെടുകയും ചെയ്യുന്നു. ഈ രണ്ടു പണത്തുക്കത്തിൽ ഇരുപത്തൊമ്പതു് അക്ഷരങ്ങളും വാപ്പിച്ചുകൊണ്ടുവന്നശേഷം അവയൊക്കെ ബ്രാഹ്മണർക്കു ദാനം ചെയ്തു. എന്നിട്ടു് കവി പറയുന്നു:—"അണ്ണാത്തിരവാദ്ധ്യാർക്കു് ഒരു ഏഴെട്ടക്ഷ

രങ്ങൾകിട്ടി. നാലഞ്ചു നമ്മുടെ ശങ്കരശാസ്ത്രികൾക്കും കിട്ടി.

ഇങ്ങിനെ അന്ധവിശ്വാസവും അപാണ്ഡിത്യവും കോപശീലവും സ്വാധികാരഭ്രമവും ഹൃദയശുഷ്കതയും ഉള്ളവരായി പലതരം വിഡ്ഢിത്വവും ചെയ്യാൻ പോരുന്നവരായുള്ള കാരണവന്മാർ ഇന്നും കേരളത്തിലെ മരുമക്കത്തായ തറവാടുകളിൽ കേവലം നശിച്ചിട്ടില്ലെന്നു് എല്ലാവരും അറിയുന്നതാണല്ലൊ. ഈതുപോലെതന്നെ ക്ഷമാഗുണം ധാരാളം ഉള്ള ചാത്തരമേനോൻ, ബുദ്ധിമാനായ ശങ്കരമേനോൻ എന്നിങ്ങിനെയുള്ള അനന്തിരവന്മാരും ഒർല്ലുമേല്ല. ചില തറവാടുകളിൽ ഇടയ്ക്കു ചില യോഗ്യന്മാർ ഉണ്ടാകയും അവർ വലിയ ഉദ്യോഗം വഹിച്ചും മറും ധനംസമ്പാദിക്കുകയും തറവാടു പുഷ്ടിപ്പെടുത്തുകയും ചെയ്യുന്നതുപോലെ ചമ്പാഴിയോട്ട തറവാട്ടിലും ചിലർ ഉണ്ടായിരുന്നു. ഗോവിന്ദൻകുട്ടിമേനോൻ പഞ്ചുമേനവന്റെ മകനും ഇന്ദുലേഖയുടെ അമ്മാമനും ആയിരുന്നു. ഇയാൾ മതിരാശിനിന്നു മടങ്ങിവന്ന സമയത്തും മാധവനെ അന്വേഷിച്ചുപോയ സമയത്തും മാത്രമെ കഥയിൽ പ്രവേശിക്കുന്നുള്ളൂ. മാധവന്റെ അച്ഛൻ ഗോവിന്ദപ്പണിക്കർ "നല്ല ദിവ്യസ്ഥനും ബുദ്ധിമാനും മര്യാദക്കാരനും ദയാലുവും ആയ ഒരു മനുഷ്യനാണു്." പോരെങ്കിൽ ആളുകളുടെ സ്വഭാവം നോക്കിയും സന്ദർഭത്തിന്നനുസരിച്ചും വിവേകമായി പറവാനും പ്രവർത്തിപ്പാനും സാധിച്ചിരുന്ന ഒരു രസികനും ആണു്. മകനോടു് അസാമാന്യമായ സ്നേഹവാത്സല്യങ്ങളും ഉണ്ടു്. മാധവൻ ബി. എൽ. ജയിച്ചു

പ്പോൾ അഞ്ഞൂറുറുപ്പിക വിലയുള്ള ചുവപ്പുകല്ല പതിച്ച ഒരു ജോടകടുക്കൻ അവന്നു സമ്മാനിക്കുന്നു. എന്നല്ല, മാധവൻെറ കുടുംബത്തിലുള്ള ഒരു കുട്ടിയെ ഇംഗ്ലീഷു പഠിക്കേണ്ടതിന്നു പഞ്ചുമേനവൻ പണംകൊടുക്കുകയില്ലെന്നു കണ്ടപ്പോൾ അതിന്നുള്ള ചെലവു താൻ ചെയ്യാമെന്നു് ഏല്ക്കുന്നു. തൻെറ മകൻ, ഇന്ദുലേഖയെ വിവാഹം ചെയ്യുന്നതു് ഇദ്ദേഹത്തിന്നു വലിയഇഷ്ടമാണു്; എന്നു മാത്രമല്ല, അവർ തമ്മിലുള്ള പ്രണയത്തേയും രഹസ്യസല്ലാപങ്ങളെയും അറിഞ്ഞു് അദ്ദേഹം അടിനന്ദിക്കുന്നു. മകൻ ഒരുദിവസം മാധവിയുമായി സൈരസല്ലാപം ചെയ്യുന്ന സമയം പോയതറിയാതെ അച്ഛൻെറവീട്ടിലേക്കു ഉണ്ണാൻവഴികിചെന്നപ്പോൾ, "ഞാൻ ഒരാളുമായി സംസാരിച്ചു നിന്നു, കുറെ വൈകിപ്പോയി. അച്ഛനു് ഉണ്ണാമായിരുന്നുവല്ലൊ. കഷ്ടം! നേരത്തേ ഉണ്ണാറുള്ളതു് ഇന്നു ഞാൻ നിമിത്തം മുടങ്ങിഎന്നു തോന്നുന്നു." എന്നു പറഞ്ഞപ്പോൾ, "നീയും ഇന്ദുലേഖയും നിമിത്തം മുടങ്ങി എന്നു പറയൂ. നിന്നെ മാത്രം ഞാൻ കുറക്കാരനാക്കി ശിക്ഷിക്കയില്ല", എന്നാണു മറുപടി പറഞ്ഞതു്. അതിൽപ്പിന്നെ ഇന്ദുലേഖയുടെ സൌന്ദര്യത്തേയും ബുദ്ധിയേയും സ്ഥൈര്യത്തേയും പുകഴ്ത്തുകയും അവളെപ്പറ്റി വ്യസനിക്കേണ്ടതില്ലെന്നു പറയുകയും ചെയ്യുന്നു. ഒടുവിൽ "നിന്നെവിട്ടു് ഈ ജന്മം അവം ആരേയും സ്വീകരിക്കുമെന്നുള്ള ഒരു ശങ്ക നിണക്കു വേണ്ട; പഞ്ചുമേനവനല്ല ബ്രഹ്മദേവൻ തന്നെ വേറെ പ്രകാരത്തിൽ ഉത്സാഹിപ്പിച്ചാലും ഇനി അതിന്നു് ഒരു ഇളക്കവും ഉണ്ടാകുന്നതല്ല", എന്നു് അച്ഛൻ മകനെ

ധൈര്യപ്പെടുത്തുകയും ചെയ്യുന്നു. മാധവനുള്ള പല ഭാഗ്യങ്ങളിൽ ഒന്ന് തന്റെ പിതാവു് ഇപ്രകാരം പരിഷ്കാരിയും വിശാലഹൃദയനും ആയതുതന്നെയാണ്. മാധവൻ, നമ്പൂതിരിപ്പാട്ടിലെ സംബന്ധത്തെക്കുറിച്ചു തെറ്റിദ്ധരിച്ചു നാട്ടുവിട്ടുപോകുമ്പോൾ ആ വിവരത്തിനു് എഴുതിയ കത്തു് അവന്റെ അച്ഛൻ വായിച്ചുടനെ, "അയ്യോ എന്റെ കുട്ടി! നീ എന്നെ തനിച്ചാക്കീട്ടു് ഓടിപ്പോയി", എന്നു പറഞ്ഞു ആ സ്നേഹശീലൻ മാറിൽ അടിച്ചു മൂർച്ഛിക്കുന്നു. ഉടനെ താനും ഗോവിന്ദൻകുട്ടിമേനോനും മാധവനെ അന്വേഷിച്ചു പോകുന്നു.

ഇയാളുടെ വിവേകവും രസികതയും ഏകസമയത്തു പ്രത്യക്ഷപ്പെടുന്നതു പഞ്ചുമേനവനുമായിട്ടുള്ള സംഭാഷണത്തിലാണു്. ക്രോധമൂർത്തിയായിഭവിച്ച പഞ്ചുമേനവൻ, മാധവൻ ശിന്നനെക്കുട്ടി മതിരാശിയിലേക്കു പോയതിനെ അടിസ്ഥാനമാക്കി, പലരേയും ശകാരിക്കുകയും തല്ലുകയും ചെയ്തശേഷം ഗോവിന്ദപ്പണിക്കരേയും ഒന്നു ശകാരിക്കാമെന്നുവെച്ചു് അദ്ദേഹത്തിന്റെ വീട്ടിലേക്കു പോകുന്നു. അവിടെ എത്തി പണിക്കരെ കണ്ടു സംസാരിച്ച ഉടനെതന്നെ, വെള്ളത്തിൽവീണ തീപോലെ പഞ്ചുമേനവന്റെ കോപം ശമിച്ചുപോകയാണുചെയ്യുന്നതു്. സമർത്ഥനും ബുദ്ധിമാനുമായ ഗോവിന്ദപ്പണിക്കർ പഞ്ചുമേനവന്റെ അഭിപ്രായങ്ങൾക്കു് എതിരഭിപ്രായങ്ങൾ പറയാതെ അദ്ദേഹത്തോടു യോജിക്കയും മാധവനെ കുറ്റപ്പെടുത്തുകയും ആണു ചെയ്യുന്നതു്. അവർ തമ്മിൽ നടന്ന സംഭാഷണം ഇങ്ങിനെയായിരുന്നു:—

പഞ്ചുമേനോൻ—"ഈ മാധവൻ ഇങ്ങിനെ വന്നുപോയല്ലൊ? വിവരങ്ങളും എല്ലാം പണിക്കർ അറിഞ്ഞുവോ?"

ഗോവിന്ദപണിക്കർ—"അവന് ഇയ്യെടെ കുറെ അഹങ്കാരം വർദ്ധിച്ചിരിക്കുന്നു. ഒന്നാമതു കൂട്ടികൾ ഇംഗ്ലീഷ് പഠിച്ചാൽതന്നെ അഹംഭാവം അധികമായിട്ടുണ്ടാവും. പിന്നെ പരീക്ഷയും മറ്റും ജയിച്ചു കുറെ ദിവസം മതിരാശിയിൽത്തന്നെ താമസിക്കുന്നതായാലൊ പറയേണ്ടതില്ല. ഇവിടത്തെ മൂപ്പാകെ കുറെ ധിക്കാരമായ വാക്കുകൾ പറഞ്ഞു എന്നു ഞാൻ കേട്ടു. എനിക്ക് അശേഷം രസിച്ചില്ല. ഞാൻ അവനോട് ഒരക്ഷരവും ഇതിനെക്കുറിച്ച് ചോദിച്ചില്ല. ചോദിച്ചിട്ട് എന്തു ഫലം?"

പഞ്ചുമേനോൻ—"അങ്ങിനെ ചോദിക്കാഞ്ഞാൽ കൂട്ടികൾ കേവലം കുരുത്തംകെട്ട പോവുമല്ലൊ. കുറെയെല്ലാം ദോഷ്യപ്പെടാഞ്ഞാൽ മേൽകീഴില്ലാതെ തുമ്പില്ലാതെ ആയിവരുമല്ലൊ."

ഗോവിന്ദപണിക്കർ—"ശരിയാണു, ശരിയാണ്; ഇവിടുന്നു പറഞ്ഞതു വളരെ ശരിയാണ്, സംശയമില്ല. ഇങ്ങിനെ വിട്ടുകളഞ്ഞാൽ കൂട്ടികൾ മേൽകീഴില്ലാതാവും."

പണിക്കർക്ക് യഥാർത്ഥത്തിൽ ഉണ്ടായിരുന്ന അഭിപ്രായവും മാധവനോട് അതിന്നനുസരിച്ചു പറഞ്ഞ വാക്കുകളും പഞ്ചുമേനവന്റെ ചെവിയിൽ കടത്തിവിട്ട ഈ മൊഴികളും തമ്മിലുള്ള വ്യത്യാസം നോക്കുക. ഇതു കളവാണെന്നോ മനഃസാക്ഷിക്ക് എതിരാണെന്നോ

പറയുന്നവർ ഉണ്ടായിരിക്കും; അല്ല, വിവേകമാണെന്നു ഞാൻ പറയും. ഗോവിന്ദപ്പണിക്കർ പിന്നെ സംസാരിക്കുന്നതൊക്കെ ദയാത്ഥത്തിലാണ്. അതൊക്കെ പുസ്തകത്തിൽ സന്ദർഭമനുസരിച്ചു വായിച്ചാൽ മാത്രമേ അവയുടെ സ്വാരസ്യം ഗ്രഹിക്കയുള്ളൂ. ഗോവിന്ദപ്പണിക്കരെപ്പോലെയുള്ള സമത്ഥന്മാരും നമ്മുടെ നാട്ടിൽ അനേകരുണ്ട്.

പഞ്ചുമേനവന്റെ ഭാര്യ കുഞ്ഞിക്കുട്ടിഅമ്മ ഒരു പഴയ മട്ടുകാരത്തിയാണ്. എന്നാൽ ആ സ്ത്രീ വല്ല അമ്മായിപഞ്ചതന്ത്രവും ഉപയോഗിച്ചു തറവാട്ടിൽ കാരണവരോടു പണം പിടുങ്ങുന്ന ശീലമുള്ളവരോ അല്ലയോ എന്നൊന്നും കഥയിൽ വിവരിച്ചിട്ടില്ല. അതു ക്രുടിയായാൽ കഥ അനാവശ്യമായി വളരെ പടർന്നുപോകുമല്ലോ. ഭാര്യക്കും മക്കൾക്കും പഞ്ചുമേനവൻ തന്നെ മുപ്പത്തയ്യായിരം ഉറുപ്പികയുടെ സ്വത്തു കൊടുത്തിരിക്കുന്നു വെന്നു പറഞ്ഞു ഗ്രന്ഥകർത്താവു സമാധാനിക്കുകയാണു ചെയ്യുന്നതു്. ഈ അമ്മ ഭർത്താവിന്റെ ഹിതാനുവർത്തിനിയാണ്. മാധവന്റെ ഗുണങ്ങളും നമ്പൂതിരിപ്പാടിലെ വങ്കത്വവും ഒന്നും അവർക്കാനുന്നില്ല. ഇന്ദുലേഖയും മാധവനും തമ്മിലുള്ള പരിഷ്കൃതസമ്പ്രദായത്തിലുള്ള പെരുമാറ്റമോ, അവർ തമ്മിലുള്ള അനുരാഗത്തിന്റെ സമ്പ്രദായമോ ആ വൃദ്ധക്കു മനസ്സിലാകുന്നില്ല. നമ്പൂതിരിപ്പാടിന്റെ സംബന്ധത്തെപ്പറ്റി ആലോചിപ്പാൻ പഞ്ചുമേനോൻ ഇന്ദുലേഖയുടെ മുറിയിൽപോയി സംസാരിച്ചു കായ്ംഫലിക്കാതെ മടങ്ങിവന്നപ്പോൾ അദ്ദേഹത്തോടു കുഞ്ഞിക്കുട്ടിഅമ്മ പറയുന്നതു്, "നല്ലതല്ലുരണ്ടുകൊടുത്താൽ ഈവക അ

ധികപ്രസംഗം ഉണ്ടാവുന്നതല്ല; ഓമനവാക്കു പറഞ്ഞിട്ടാണു് ഈ ധിക്കാരമെല്ലാം കാണിക്കുന്നതു്. കുട്ടികളെ അധികം ലാളിക്കരുതു്" എന്നാണു്. ഭർത്താവിനെ സന്തോഷിപ്പിക്കാനുള്ള വാക്കുകൾ പറഞ്ഞു ശീലിച്ചു ശീലിച്ചു് അതു് ഒരു രണ്ടാംപ്രകൃതിയായിത്തീർന്നിരിക്കുന്ന ഈ വക വീട്ടമ്മമാരെ എവിടേയും കാണാം. എഴുപതുവയസ്സു കഴിഞ്ഞ പഞ്ചുമേനവന്റെ ഈ പതിനാറു് വയസ്സാരു അനുപതുമുറിപ്പാടെങ്കിലും കഴിഞ്ഞിരിക്കണം, പഞ്ചുമേനവന്റേയും കുത്തേടത്തിന്റേയും മറവും ആലോചനകൾ കേൾക്കയും നമ്പൂതിരിപ്പാടിലെ സപ്തസ്വരിഗ്രഹം കാണുകയും അദ്ദേഹം ഇന്ദുലേഖയുടെ മാളികയിൽ പോയി അവിടെ പാട്ടുംമറ്റും നടന്നതു് അറിയുകയും ചെയ്തപ്പോൾ ഈ കിഴവി ധരിച്ചതു്, ഇന്ദുലേഖയെത്തന്നെ നമ്പൂതിരിപ്പാടു് സംബന്ധം ചെയ്തുകൊണ്ടുപോകുമെന്നാണു്. കല്യാണിക്കുട്ടിയെ സംബന്ധംചെയ്യാൻ നമ്പൂതിരിപ്പാടു തീർച്ചയാക്കിയ വിവരം അദ്ദേഹം പഞ്ചുമേനോനോടു പറഞ്ഞശേഷം ആ വൃദ്ധൻ അതിന്റെ ഔചിത്യാനൗചിത്യങ്ങളെപ്പറ്റി തന്നോടുതന്നെ വാദപ്രതിവാദംചെയ്തു ഒരു വിധംതീർച്ചയാക്കി, ഭാര്യയെ വിളിച്ചു ശങ്കരമേനോനെ വിളിക്കുവാൻ പറഞ്ഞു. അപ്പോൾ ആ വൃദ്ധ മനസ്സിലാക്കിയതു് ഇന്ദുലേഖയുടെ സംബന്ധത്തെപ്പറ്റി ആലോചിക്കാനാണെന്നായിരുന്നു. എന്നിട്ടു് "സംബന്ധം ഇന്നു നടക്കുമോ?" എന്നു ചോദിക്കുന്നു. "ഇന്നുതന്നെ അതിനു് എന്തു സംശയം" എന്നുപഞ്ചുമേനോൻ പറയുന്നു. ഇതു തെറ്റിദ്ധരിച്ചു് ആ അമ്മ

ഇന്ദുലേഖക്ക് അന്നുരാത്രിതന്നെ നമ്പൂതിരിപ്പാട്ടമായി സംബന്ധം നടക്കുമെന്നു ശങ്കരശാസ്ത്രികളെ അറിയിക്കുന്നു. അതുകൊണ്ടു് കഥയിലെ ഇതിവൃത്തത്തിന്റെ ബീജം അങ്കുരിക്കാൻ സഹായിച്ചവരിൽ ഒന്നു് ആ അമ്മയായിരുന്നു.

ഈ അമ്മയുടെ മകളും ഇന്ദുലേഖയുടെമാതാവുംആയ ലക്ഷ്മിക്കുട്ടിഅമ്മ ഇവരെക്കാൾ പഠിപ്പും പരിഷ്കാരവും സിദ്ധിച്ചവരായിരുന്നു. കഥ നടക്കുന്ന കാലത്തു് ആ അമ്മയ്ക്കു മുപ്പത്തഞ്ചു വയസ്സു മാത്രമെപ്രായമുണ്ടായിരുന്നുള്ളൂ. "കിളിമാന്തൂർ ഒരു രാജാവവർകൾ" ആയിരുന്ന ആദ്യംസംബന്ധം. ഒരു പുത്രിജനിച്ചു രണ്ടരകൊല്ലം കഴിഞ്ഞശേഷം രാജാവു തീപ്പെട്ടുപോയി. വിധവയായ നിലയിൽ കൂത്തേടത്തു കേശവൻ നമ്പൂതിരി സംബന്ധം ചെയ്തു. തന്റെ പ്രിയപ്പെട്ട പുത്രിയായ ഇന്ദുലേഖയെ മാധവൻതന്നെ വിവാഹം ചെയ്യണം എന്നായിരുന്നു അവരുടെ ആഗ്രഹവും അനുഗ്രഹവും. മാധവന്നു് ഉദ്യോഗമായ വിവരം അറിഞ്ഞു് അത്യന്തം സന്തോഷിച്ച ലക്ഷ്മിക്കുട്ടിയമ്മ ഇന്ദുലേഖയെ അഭിനന്ദിക്കുകയും ഇന്ദുലേഖ വലിയച്ഛന്റെ ശപഥത്തെ അഗണ്യമാക്കി മാധവനൊന്നിച്ചു മതിരാശിക്കു പോകുന്നുവെന്നുപറഞ്ഞപ്പോൾ "എന്റെ മകൾ മാധവനോടു കൂടി ഏതുദിക്കിൽ പോയാലും എനിക്കു വിരോധമില്ല. സാധുക്കളെ, നിങ്ങൾ രണ്ടുപേരും എത്രദിവസമായി കഴങ്ങുന്നു. എങ്കിലും അച്ഛന്നു് ഒരു മുഷിച്ചിലിന്നു് ഇടയാവുമല്ലൊ എന്നു ഒരു ഭയം," എന്നാണു പറയുന്നതു്. നമ്പൂതിരിപ്പാടിനെ ലക്ഷ്മിഅമ്മക്കുവലിയപുച്ഛമായിരുന്നു. അദ്ദേഹം ഇന്ദുലേഖയുമായി സംസാരിക്കുവാൻ

അവളുടെ മുറിയിൽ ചെല്ലുന്നുണ്ടെന്നു് അറിഞ്ഞപ്പോൾ തന്റെ പുത്രിയോടു് ഈ അമ്മ പറയുന്നതു് "നമ്പൂതിരിപ്പാട്ടമായി യുദ്ധത്തിനു് ഒരുങ്ങിക്കൊള്ളൂ" എന്നാണു്. കുഞ്ഞിക്കുട്ടിയമ്മയുടെ സ്വഭാവവുമായിട്ടു് ഇവരുടെ സ്വഭാവം എത്ര വ്യത്യാസം! ഈ അമ്മക്കു് ആ കുത്തേടം സംബന്ധമായല്ലൊ എന്നാണു് എനിക്കു വ്യസനം. അതും മരുമക്കത്തായ തറവാട്ടിലെ ഒഴിച്ചുകൂടാത്ത ഒരു അനുഭവംതന്നെ. ഏതായാലും കുത്തേടം ആ നിലയിൽ കഥയിൽ പ്രവേശിച്ചിരുന്നില്ലെങ്കിൽ നോവലിലെ അതിരസകരമായ ഒരു ഭാഗം നഷ്ടപ്പെട്ടുപോകുമായിരുന്നുവെന്നു സമാധാനിക്കാം.

മാധവന്റെ അമ്മയായ പാർവ്വതിഅമ്മയെപ്പറ്റി അധികമൊന്നും പറവാനില്ല. അവർ ഗോവിന്ദപ്പണിക്കു് യോജിച്ച ഒരു ഭാര്യയായിരുന്നു. കിളിമാന്തർരാജാവിന്റെ ഭാര്യയായി, അതിസുമുഖിയും പരമയോഗ്യയും ആയ ഒരു പുത്രി ജനിച്ചശേഷം ഭർത്താവിന്റെ മരണാനന്തരം പരമവിഡ്ഢിയായ ഒരു നമ്പൂതിരിയെസംബന്ധംചെയ്ത ലക്ഷ്മിക്കുട്ടിഅമ്മയെ നല്ല കണക്കിൽ പരിഹസിക്കാൻ ഗ്രന്ഥകർത്താവു കാരണം കാണുന്നുണ്ടെങ്കിലും പാർവ്വതിഅമ്മയെ നല്ല അന്തസ്സുള്ള ഒരു സ്ത്രീയായിത്തന്നെ കഥയിൽ വിവരിച്ചിരിക്കുന്നു.

കേശവൻനമ്പൂതിരി "കാഴ്ചയിൽ സുന്ദരനല്ലെങ്കിലും ഒട്ടും വിരൂപിയല്ല." സാമാന്യം ധനികനാണു്. കൈയ്യിൽ സ്വന്തമായി അസാരം പണം ഉണ്ടായതു് ഒരു നൂൽ കമ്പനിയിൽ ഓഫരിക്കു് ഇട്ടിരിക്കുന്നു. സൂരിനമ്പൂതിരിപ്പാട്ടിലെ ഇഷ്ടനും അഭിന്നതനും ആണു്.

വേളികഴിച്ചിട്ടില്ല. പൂവള്ളിയിലാണു പാർപ്പു്; ദക്ഷിണം അവിടത്തെ സത്രശാലക്കു സമീപം ഒരു മഠത്തിലാണു്. ആഢ്യം പരമശുദ്ധനാണു്. ഗ്രന്ഥകർത്താവു പറയുന്നതു് "മഹാനുഭാവോ വിദ്ധിദ്വേൽ ശ്രുത്വായിതൃദ്ധിധീയതെ എന്ന പ്രമാണം വെടിപ്പായി ചേരുന്ന വിധമുള്ള ശുദ്ധനാണു്" എന്നത്രെ. "എന്നാൽ വളരെ മയ്യാദക്കാരനും സുശീലനും കൂടി ആയിരുന്നു. തന്റെ ഭാര്യയിൽ അതിപ്രേമമാണു്. തനിക്കു ഭാഗ്യവശാൽ കിട്ടിയ ഭാര്യയാണെന്നു് എല്ലായ്പോഴും ഓമ്മയുണ്ടായിരുന്നു." ഇദ്ദേഹമാണു ഇന്ദുലേഖക്കു സൂചിനമൂതിരിപ്പാട്ടുമായി സംബന്ധം ഉണ്ടായാൽ കൊള്ളാമെന്നു പഞ്ചുമേനവനെ ആദ്യം അറിയിച്ചതു്. ഈ ഇദ്ദേഹത്തെ കത്തെഴുതി വരുത്തിയതും ഈ സാധുവായിരുന്നു. അതിനു തക്കതായ ശിക്ഷയും ഈ കേശവൻ നമ്പൂതിരിക്കു കിട്ടിയതായികാണാം. ഈ സംബന്ധത്തെപ്പറ്റി തന്റെ ഭാര്യയോടു സംസാരിക്കേണമെന്നു വിചാരിച്ചു് ആ സ്ത്രീയെ ഒരു രാത്രി വിളിച്ചുണത്തി പറഞ്ഞതു മുഴുവൻ തന്റെ നൽക്കമ്പനിയെപ്പറ്റിയായിരുന്നു. സംബന്ധത്തെപ്പറ്റി ഒന്നും അന്നു പറഞ്ഞതുമില്ല. മണ്ണെണ്ണയെപ്പറ്റി ഇദ്ദേഹം 'കെറ്റ്രാത്തു് എണ്ണ' എന്നാണു പറയുന്നതു്. അതു് അസ്സൽ എണ്ണയാണു്. നൽകമ്പനിശാലകളിൽ എല്ലാടവും ഈ കെറ്റ്രാത്തു് എണ്ണ വിളക്കു് ഒരു ദിവസം കത്തിച്ചതു താൻ കണ്ടിരുന്നുവത്രെ. നൽകമ്പനി എന്നുവെച്ചാൽ എന്താണു്? നമ്പൂതിരിയുടെ ധാരണയാണിതു്. "ഈ നൽകമ്പനി എന്നു് ഇതു ശ്ലോഷമായി കേൾക്കുന്നതെല്ലാം ഒരു ഇരുമ്പു ചക്രമാണു്. ആ ചക്രം ഈ നൽ ക

ക്കേയും ഉണ്ടാക്കുന്നു. ആ ചക്രത്തെതിരിക്കുന്നതു പൊകയാണു്. പൊക, പൊക, മുഴുമേ പൊക." ഈ പുക പോകാൻ വലിയ കൊടിമരംപോലെയുള്ള ഒരു "വാലു്" ഉണ്ടാക്കിവെച്ചിട്ടുള്ളതിന്റെ "ഉള്ളിൽ എന്തോ ചില വിദ്യകൾ ഉണ്ടു്" എന്നാണു നമ്പൂതിരിയുടെ ശങ്ക. "അങ്ങിനെ വല്ലതും ഇല്ലാതെ ഈ ഇരുമ്പുകൊണ്ടുള്ള കമ്പിയും തുരിശുകളും പറഞ്ഞതുപോലെ കേൾക്കുമോ? എന്തൊ ഒരു വിദ്യയുണ്ടു്." പക്ഷെ മിടുക്കന്മാരായ വെള്ളക്കാർ അതു പുറത്തു പറകയില്ലത്രെ. അതിനെപ്പറ്റി വല്ലതും ചോദിച്ചാൽ കൂട്ടികൾക്കു കൂടി ബോദ്ധ്യം വരാത്ത ചില കളവുകൾ ആ വെള്ളക്കാർ പറയും. "സൂക്ഷ്മം അറിയേണമെങ്കിൽ അവരുടെ വേദത്തിൽ ചേർന്നു തൊപ്പിയിടണം എന്നാൽ പറയും" ഇന്ദുലേഖ പറഞ്ഞറിഞ്ഞതിനെ അടിസ്ഥാനമാക്കി ലക്ഷ്മിക്കുട്ടിഅമ്മ പുകക്കു ഒരു ശക്തിയും ഇല്ല എന്നു പറഞ്ഞപ്പോൾ നമ്പൂതിരി മറുപടി അരുളി ചെയ്തതു്:—"അങ്ങിനെ പറയണ്ടാ. ധൂമം ശക്തിയുള്ളതാണു്. ഹോമധൂമത്തിന്നു ശക്തിയില്ലെ?" എന്നാണു." "വല്ല മൂർത്തികളുടേയും പ്രസാദത്തിന്നുവേണ്ടിയുള്ള ഒരു ഹോമമോ" എന്നുകൂടി നമ്പൂതിരിക്കു ശങ്കയുണ്ടു്. അദ്ദേഹം പറയുന്നു:—"വല്ല വിഗ്രഹങ്ങളോ ചക്രങ്ങളോ ആ കൊടിമരത്തിന്റെ ഉള്ളിൽ വെച്ചിട്ടുണ്ടായിരിക്കാം. ആക്കറിയാം. അതിനു് ഈ ഹോമം വളരെ പ്രിയമായിരിക്കാം. ആക്കറിയാം. അതിന്റെ പ്രസാദത്തിനാൽ ആയിരിക്കാം, ഈ കമ്പനി തിരിയുന്നതു്. ആക്കറിയാം. നാരായണമൂർത്തിക്കുമാത്രം അറിയാം." നമ്പൂതിരി ഇങ്ങിനെയുള്ള പലേ വിഡ്ഢിത്തങ്ങളും പറ

യുന്നു. ഈ സാധു വലിയ ഒരു പാരവശ്യത്തിൽ കിടന്നു പിടഞ്ഞ വിവരം സൂരിനമ്പൂതിരിപ്പാട്ടിനെപ്പറ്റി പറയുമ്പോൾ അറിയാം. ഇദ്ദേഹത്തെപ്പോലുള്ളവർ ഇക്കാലത്തു് ആ സമുദായത്തിൽ ഉണ്ടോ? ഇതിനു് അദ്ദേഹത്തിന്റെ വാക്കിൽത്തന്നെ, "ആക്കറിയാം. നാരായണമൂർത്തിക്കുമാത്രം അറിയാം," എന്നു പറവാനേ നിവൃത്തിയുള്ളൂ. ഇദ്ദേഹത്തിനു നൽക്കമ്പനിയെപ്പറ്റി ഇങ്ങിനെ അഭിപ്രായം ഉണ്ടായതിലല്ല അത്ഭുതം; അങ്ങിനെ ഉണ്ടായിട്ടും അതിൽ ഓഹരിക്കു ചേർന്നുവല്ലോ എന്നാണു്.

കണ്ണഴി മൂക്കില്ലാത്ത മനക്കൽ നമ്പൂതിരിപ്പാടിനെയും ചെമ്പ്രേരി ഗോവിന്ദൻനമ്പൂതിരിയേയും പറ്റി ഒന്നിച്ചു പറയേണ്ടതാണു്. അതോടുകൂടി നമ്പൂതിരിപ്പാട്ടിലെ വെറിലപെട്ടിക്കാരൻ ഗോവിന്ദനെയും പ്രവേശിപ്പിക്കണം. അങ്ങിനെ ചെയ്താലേ അവരുടെ സ്വഭാവവൈശിഷ്ട്യങ്ങളെക്കൊണ്ടു കവി കഥയ്ക്കു വരുത്തിയിരിക്കുന്ന രസികത്വം പൂർണ്ണമായി മനസ്സിലാകയുള്ളൂ.

മലയാളത്തിലെങ്ങും പ്രസിദ്ധപ്പെട്ടതും സമ്പത്തിലും ഉൽകൃഷ്ടതയിലും നിസ്തുല്യമെന്നു പറയപ്പെടുന്നതുമായ കണ്ണഴിമൂക്കില്ലാത്തമനക്കലെ രണ്ടാംസ്ഥാനിയാണു സൂരിനമ്പൂതിരിപ്പാടു്. അഛൻ വയോധികനും രോഗിയും ആയിരുന്നതിനാൽ മനവകകാര്യങ്ങൾ നോക്കി നടത്തുവാൻ ഇദ്ദേഹത്തെയായിരുന്നു ഏല്പിച്ചിരുന്നതെങ്കിലും, സ്ത്രീലോലനും വിദ്യാഭ്യാസരഹിതനും ആയിരുന്നതിനാൽ, അതിനൊന്നും സമയവും കഴിവും ഉണ്ടായിരുന്നില്ല. എല്ലാം കാര്യസ്ഥന്മാരുടെ കൈയ്യിൽ ഏല്പി

ച്ചിട്ടാണു്. "ആകം നല്ല വെളുത്ത നിറത്തിലാണെങ്കിലും സൌന്ദര്യമാവട്ടെ ശ്രീയാവട്ടെ ഇദ്ദേഹത്തിന്റെ ദേഹത്തിനു ലേശംപോലും ഇല്ലെന്നതന്നെ പറയാം. * * ഇദ്ദേഹം ചിരിക്കുമ്പോൾ വായ, രണ്ടു കവിൾത്തടങ്ങളിൽ എത്തി അവിടുന്നും കവിഞ്ഞു നീണ്ടുനില്ക്കുന്നുണ്ടോ എന്നു കാണുന്നവർക്കു തോന്നും. നാസിക ശരിയായിട്ടതന്നെ സൃഷ്ടിച്ചിരിക്കുന്നുവെങ്കിലും ആ മുഖത്തിനു മതിയായില്ല, എന്നു തോന്നാം. നടക്കുന്നതു ചാടിച്ചാടിക്കൊണ്ടു കാക്കകളെപ്പോലെയോ എന്നു തോന്നും.

"ഇദ്ദേഹം സൂക്ഷ്മത്തിൽ ശുദ്ധമനസ്സാണു്, നിഷ്കൃഷ്ടനാണു്, എങ്കിലും ശീലത്തിന്റെ ദുർഗ്രഹംകൊണ്ടു ശുദ്ധനാണെന്നു് അധികം ആളുകൾക്കു സാധാരണയായി അഭിപ്രായം ഉണ്ടായിരുന്നില്ല. സാധാരണ അറിവും പഠിപ്പും ഇല്ലാത്ത ധനവാന്മാർക്കുണ്ടാവുന്നപോലെ, തന്നെപ്പറ്റിത്തന്നെ ഇദ്ദേഹത്തിനു വലിയ അഭിപ്രായമാണു് ഉണ്ടായിരുന്നതു്. താൻ കായ്യത്തിനു് അതിനിപുണനാണെന്നു തന്റെ സേവകന്മാരായ കായ്യസ്ഥന്മാരും കണ്ടാൽ മന്മഥനെപ്പോലെ സുന്ദരനാണെന്നു താൻ സഹവാസംചെയ്തിട്ടുള്ള കുലടമാരും ഈ ദോഷന്മാരെ നല്ലവണ്ണം പറഞ്ഞു വിശ്വസിപ്പിച്ചിരുന്നു. മുഖസ്തുതി കേട്ടു കേട്ടു താൻ ഒരു മഹാപുരുഷനാണെന്നു് ഇദ്ദേഹം മനസ്സിൽ തീർച്ചയാക്കിവെച്ചിരുന്നു."

ചുരുക്കിപ്പറഞ്ഞാൽ, ദുശ്ശീലത്താലും വങ്കതത്തായും പരന്മാർ പരസ്യമായി പരിഹസിക്കുന്നതിൽ നിന്നും, ലജ്ജവിട്ടവിടത്വം നിമിത്തവും ഉമ്മാദ്ദം നിമിത്തവും സജ്ജനകുലം തന്റെ സഹവാസത്തെ ശക്തിയായി ഉപേക്ഷിക്കുന്നതിൽ നിന്നും ഈ ബ്രാഹ്മണനെ രക്ഷി

ച്ചപോരുന്നതു് ആ ഭാഗ്യവാന്റെ തറവാട്ടിലെ അന്തരിച്ചു പോയ കാരണവന്മാർ സമ്പാദിച്ചു വെച്ച ധനസമൃദ്ധിമാത്രമായിരുന്നു.

ചേരുശ്ശേരി ഇല്ലത്തു ഗോവിന്ദൻ നമ്പൂതിരി എങ്ങിനെയുള്ള ആളാണു്? "ഇദ്ദേഹത്തെപ്പോലെ ഇത്ര സരസതയും സാമർത്ഥ്യവും ഉണ്ടായിട്ട മറെറാരാളെ പറവാൻ സാദ്ധ്യമല്ല. വില്വത്തികട്ടകട്ടി. വ്യാകരണശാസ്ത്രം വെടിപ്പായി പഠിച്ചിരിക്കുന്നു. സംഗീതത്തിൽ അതിപരിജ്ഞൻ. കാഴ്ച യിൽ നല്ല ശ്രീയുള്ള മുഖവും ദേഹവും. സംഭാഷണത്തിൽ ഇത്ര സരസത മറെറാർക്കും കണ്ടിട്ടില്ല. ഈ കഥയിലുള്ള മറെറാർക്കും ഇത്രയില്ലെന്നു തീർച്ചയായി പറയുന്നു. ഇദ്ദേഹം അശേഷംദുർബ്ബുദ്ധിയല്ല. എന്നാൽ പരിഹാസയോഗ്യരായ മനുഷ്യരെപ്പററി ഇദ്ദേഹത്തിനു് അശേഷം ദയയില്ലെന്നു തന്നെ പറയാം. ഇദ്ദേഹത്തിന്റെ പരിഹാസത്തിനെപ്പററി ഭയമില്ലാത്തവർ കേവലം ബുദ്ധിയില്ലാത്തവർ മാത്രമേയുള്ളൂ. പരിഹസിച്ചാൽ ഒരു തരിമ്പും അറിയാത്തവനു മാത്രം ഇദ്ദേഹത്തിനെ ഭയമില്ല." ഈ നമ്പൂതിരിയെ ഇങ്ങിനെ വിവരിച്ച ഉടനെ സരസനായ ഗ്രന്ഥകർത്താവു് എഴുതിയ വാക്യം "നമ്മുടെ സൂരിനമ്പൂതിരിപ്പാടിനു് ഇദ്ദേഹത്തിനെ ഭയമില്ല," എന്നാണു്. ഗോവിന്ദൻ നമ്പൂതിരി, സൂരിനമ്പൂതിരിപ്പാടിന്റെ ഒരു സ്നേഹിതനായിരുന്നില്ലത്രെ. പക്ഷെ ധനം കൊണ്ടും ഉൽക്കൃഷ്ടത കൊണ്ടും നമ്പൂതിരിപ്പാടു് നമ്പൂതിരിമാരിൽ മുഖ്യനായതിനാൽ അദ്ദേഹത്തെ പുറമേയെങ്കിലും ബഹുമാനിക്കാതെ എങ്ങിനെ കഴിയും എന്നു വിചാരിച്ചുമാത്രംചെ

ചെറുശ്ശേരി അദ്ദേഹത്തിന്റെ സഹവാസം സഹിച്ചു വരികയാണ്. യഥാർത്ഥത്തിൽ സൂരിനമ്പൂതിരിപ്പാടിനെക്കുറിച്ചു ചെറുശ്ശേരിക്കു പുച്ഛമാണ് ഉണ്ടായിരുന്നതു്. മഷിഞ്ഞാൽ ഉപദ്രവങ്ങളും ഉണ്ടാവുമെന്നു കരുതി, അദ്ദേഹത്തെ ഗോവിന്ദൻ നമ്പൂതിരി ധാരാളമായി നിന്ദാസ്തുതി ചെയ്യുന്നുണ്ട്.

വെറുറിലപ്പെട്ടിക്കാരൻ ഗോവിന്ദനാകട്ടെ, നമ്പൂതിപ്പാടിന്റെ ദുർവൃത്തികളിൽ അദ്ദേഹത്തെ പരസ്യമായും രഹസ്യമായും സഹായിക്കുന്നവനും അദ്ദേഹത്തെ അപകടങ്ങളിൽ നിന്നു രക്ഷിച്ചു് അഭ്രത്തിൽ കൊണ്ടുപോയി ചാടിക്കുന്നവനും ആകുന്നു. നമ്പൂതിരിപ്പാടിനുള്ള ദോഷങ്ങളെ മറച്ചുവെച്ചു കളവുപറഞ്ഞു്, അദ്ദേഹത്തെ എല്ലാവരോടും സ്തുതിക്കും.

ഇങ്ങിനെയുള്ള മൂന്നുപേരേയുമാണു ഒന്നിച്ചു് ചേത്തു്, ഇന്ദുലേഖയുടെ വീട്ടിലേക്കു കൊണ്ടുപോയി അവരിൽ ഓരോരുത്തരുടെയും വിശ്വസ്തതയും സാമർത്ഥ്യവും കൃതിയും വെളിവായി കാണിപ്പിച്ചു് കേരളത്തിലെ ഗൃഹരക്ഷണനടപടികളുടെയും സമുദായാചാരങ്ങളുടേയും ഒരു പ്രത്യേകഭാഗത്തിനുള്ള ദോഷങ്ങളെ ഗ്രന്ഥകർത്താവു പ്രത്യക്ഷപ്പെടുത്തുന്നതു്.

ഇന്ദുലേഖയെപ്പറ്റി കരുത്തേടം എഴുതിയ കത്തു വായിച്ച ഉടനെ നമ്പൂതിരിപ്പാടു് അവളിൽ ഭ്രമിച്ചു വശായിക്കഴിഞ്ഞിരിക്കുന്നു. ഉടനെ ചെറുശ്ശേരിയെ വിളിക്കാനയച്ചു. അദ്ദേഹം വരുന്നതിലിടക്കു മനവകകാര്യസ്ഥൻ ഒരു കടലാസ്സു് ഒപ്പിട്ടുവിക്കാൻ നമ്പൂതിരിപ്പാടിന്റെ അടുക്കൽ കൊണ്ടുചെന്നു. ഇന്ദുലേഖയെത്ത

ന്നെ ധ്യാനിച്ച സമാധിയിൽ ഇരിക്കുന്ന ആ തിരുമനസ്സുകൊണ്ട് ആ അവസരത്തിൽ ഒപ്പുവെയ്ക്കുന്ന ആളാണോ? തനിക്ക് ഒരു കായ്യവും നോക്കാൻ അന്ന് അവസരമില്ലത്രെ. മറന്നാളാണ നമ്പർ വിചാരണ. എന്ന .വിചാരണയായാലും കൊള്ളാം ഒപ്പു വെക്കില്ലത്രെ. ഒരു ആധാരം ഫയലാക്കേണ്ടതുണ്ട്, അതിന്ന് ഒരു ഫരജി കൊടുക്കണം, അതുതിങ്കളാഴ്ച ഫയലാക്കീട്ടില്ലെങ്കിൽ കേസ്സു നീക്കിപ്പോകും. കേസ്സു നീക്കിയാൽ അപ്പീൽകൊടുക്കണം, അത്രതന്നെ.

ആധാരം ഫയലാക്കാഞ്ഞാൽ അപ്പീൽകോടതിയിലും തോല്ക്കും.

എന്നുതന്നെയായാലും അന്ന ശനിയാഴ്ച, ഒരു കടലാസ്സിലും താൻ ഒപ്പിടുകയില്ല. ഏതാണ കേസ്സ്, ആരാണ് എതിർകക്ഷി, എന്താണ കേസ്സിൻെറസ്വഭാവം ഇവയൊന്നും നമ്പൂതിരിപ്പാടിന്ന് ഓർമ്മയേ ഇല്ല.

എതിർകക്ഷി ഒരു ബാരിസ്റ്റർ സായ്പിനെ തൻെറ വക്കീലാക്കി വരുത്തീട്ടുണ്ടെന്നു കായ്യസ്ഥൻ പറഞ്ഞപ്പോൾ നമ്പൂരിപ്പാട്ട് ഇങ്ങിനെയാണ മറുപടി പറയുന്നതു:—"നമുക്കും ഒരു സായ്പിനെ എല്പിക്കണം. ഏലമലക്കാരൻ 'മക്ക് ഷാമൻ' ആയാൽ മതി. അയാളും ഞാനും തമ്മിൽ വളരെ സ്നേഹമാണ്." ഏലമലക്കാർ സായ്പന്മാർ ഇതുവക കായ്യങ്ങളും ഏൽക്കുകയില്ലെന്നു കായ്യസ്ഥൻ 'വിടൊണ്ട'പ്പോൾ, "അധികപ്രസംഗം പറയണ്ടാ, ആ കരാറുകാരൻ സായ്പ് എനിക്കുവേണ്ടി എന്തും ചെയ്യും" എന്നാണ മറുപടി അരുളിച്ചെയ്തതു്. എന്തിന്നു പറയുന്നു, ഇങ്ങിനെ കായ്യസ്ഥനും താനും തമ്മിൽ

തക്കമായി കഴിയുമ്പോൾ തന്റെ അനുജനും യോഗ്യനുമായ നാരായണൻ നമ്പൂതിരിപ്പാട്ട വന്നു ഹരജിയിൽ ഒരു വിധത്തിൽ ഒപ്പിടിയിച്ചു. നമ്പൂതിരിപ്പാട്ട് ഉടനെതന്നെ ചെറുശ്ശേരി വരാത്തതിനെപ്പറ്റി അക്ഷമനായി. ചെറുശ്ശേരി ദൂരത്തുനിന്നു വരുന്നതു കണ്ടപ്പോൾ സന്തോഷം കൊണ്ടക്കവണ്ണം ഉച്ചത്തിൽ അയാളോട് ഇങ്ങിനെ നിലവിളിച്ചു പറഞ്ഞു:—"ചെറുശ്ശേരി വേഗംവരൂ, വേഗം വരൂ. എന്തൊരു സാവധാനമാണു നടത്തം? വർത്തമാനം കേൾക്കണ്ടേ? ചെമ്പാഴിയോട്ടനിന്നു കവിത്തേടത്തിന്റെ എഴുത്തു വന്നിരിക്കുന്നു. ഇന്ദുലേഖ എന്നൊരു പെണ്ണിനെ കേട്ടിട്ടുണ്ടോ? ഇന്നാൾ പോതായ്പ്പും എന്നോടു പറയുമ്പോൾ കൂടെ ഉണ്ടോ? ഇല്ല! അതി സുന്ദരിയാണത്രെ. ദമയന്തിതന്നെ. ആ പെണ്ണിനെ ഞാൻ സംബന്ധം തുടങ്ങാൻ പോണു. മുമ്പുള്ള സംബന്ധം പോലെയല്ല. ഇങ്ങട്ടു കൂട്ടിക്കൊണ്ടുവരുന്നു. ഇങ്കിരീസ്സും മറ്റും അറിയാമത്രെ. ഇങ്കിരീസ്സ് അറിയുന്ന സ്ത്രീകളെ ഞാൻ ഇതുവരെ കണ്ടിട്ടില്ല. അതിസുന്ദരിയാണത്രെ. ദമയന്തിതന്നെ എന്നു പറഞ്ഞു കേട്ടു." ഇതുയും നിലവിളിച്ചു പറഞ്ഞു കഴിയുമ്പഴക്കേ ചെറുശ്ശേരി അടുത്തെത്തുന്നുള്ളു. ആ സരസൻ, "എന്നാൽ പിന്നെ നളൻ തന്നെയാണല്ലോ വേണ്ടതു്? നളൻ ഇവിടുന്നു നമ്പൂരിതന്നെ", എന്നു മുഖസ്തുതിചെയ്തുകൊണ്ടു സംഭാഷണം തുടങ്ങുന്നു. നമ്പൂതിരിപ്പാട്ട പിന്നെ തന്റെ വിടത്വവും കീചകത്വവും അവയെ അടിസ്ഥാനമാക്കി പ്രവർത്തിച്ച കായ്ക്കളും യാതൊരു ലജ്ജയും ഇല്ലാതെ എന്നല്ല, മഹത്വമേറിയ വൻകായ്ക്കളാം സാ-

ധിച്ച കൃതാർത്ഥതയോടുകൂടി ചെറുശ്ശേരിയെ അഭിനയിച്ചു പറഞ്ഞു ധരിപ്പിച്ചതും, ശ്രദ്ധാർത്ഥങ്ങളും ദ്വയാർത്ഥങ്ങളും ഉൾപ്പെടുത്തിക്കൊണ്ടു ചെറുശ്ശേരി പറയുന്ന ഉത്തരങ്ങളും അദ്ദേഹം ചെയ്യുന്ന നിന്ദാസ്തുതികളും കേട്ട് അവ യഥാർത്ഥമാണെന്നു കരുതി നമ്പൂതിരിപ്പാട്ടു ഞെളിയുന്നതും മറ്റും വായനക്കാർ പുസ്തകത്തിൽതന്നെ വായിച്ചു ചിരിച്ചു രസിച്ചുകൊള്ളേണ്ടതാകുന്നു. നമ്പൂതിരിപ്പാട്ട് ഏലമലക്കാരൻ 'മെക്ക്ഷാമൻ' സായ്പിനെ കാണാൻ പോയതും 'മെദാമ്മസായ്പിനെ', അദ്ദേഹം നമ്പൂതിരിപ്പാടിനു പരിചയമാക്കിയതും അവരം കൈപിടിച്ചു കളുക്കിയതും അവരം തന്നിൽ കലശലായി ഭ്രമിച്ചതായി താൻ ധരിച്ചതും മറ്റും വിവരിച്ച ഭാഗങ്ങളും മലയാളികളും മാത്രം വായിച്ചു രസിച്ചാൽ പോരെന്നു വിചാരിച്ചിട്ടു തന്നെയായിരിക്കണം, മലയാം കലക്ടരായിരുന്ന മിസ്റ്റർ ഡ്യൂമഫ്ഗ്, ഇന്ദുലേഖാപുസ്തകം ഇംഗ്ലീഷിൽ പരിഭാഷചെയ്ത് അച്ചടിപ്പിച്ചതു്.

നമ്പൂതിരിപ്പാടിനു് ഇന്ദുലേഖയെ കാണ്മാനുള്ള ഭ്രമം അതികലശലാകുന്നു. പിറേറദിവസം അതിരാവിലെ പുറപ്പെടാനുള്ള ഒരുക്കങ്ങളും ചെയ്യുന്നു. അപ്പഴാണു പിറേറദിവസത്തേക്കു് അവിടെ രാമപ്പണിക്കരുടെ കഥകളി നിശ്ചയിച്ച വിവരം ചെറുശ്ശേരി ഓർമ്മപ്പെടുത്തുന്നതു്. കഥകളിഭ്രാന്തനായ നമ്പൂതിരിപ്പാട്ടി ലേക്കു കളി കാണാതെ പോകാനും നിവൃത്തിയില്ലാതാകുന്നു. ഒടുവിൽ "രാമൻെറ വേഷം കണ്ടിട്ടു പോകാം" എന്നു തീച്ചയാക്കുന്നു. കളി പകുതിയാകുമ്പഴയ്ക്കു് നമ്പൂതിരിപ്പാട്ടു് ഇരുന്ന ദിക്കിൽനിന്നു് എഴുന്നേറ്റു, "രാ

ഷവാ, ശങ്കരാ, കോമാ, രാമാ, കൊശവന്മാർ ഉറക്കാ
ണ്ണ്. കള്ളന്മാർ ഒരു മനുഷ്യരെങ്കിലും കളിക്കുംക്രൂടി
വന്നിട്ടില്ല" എന്നും മറ്റും പറഞ്ഞുകൊണ്ടു "ക്രൂട്ടിലിട്ട
മെരുവെപ്പോലെ" പത്തായപ്പുരയിൽ അങ്ങട്ടുമിങ്ങട്ടും
ചാടി കലശൽക്രൂട്ടി, ഉറങ്ങുന്ന കായ്യസ്ഥന്മാരെയൊക്കെ
വിളിച്ചുണത്തി, ചെറുശ്ശേരിയെ വരുത്തി, അമാലന്മാരെ
ശട്ടംകെട്ടി. "ഉയന്തരം കസവുതുപ്പട്ടാവുകളിൽ ഒരു
പതിനഞ്ചുവിധം, പട്ടക്കര കോട്ടാറൻ പലമാതിരി
യിൽ ഉള്ള മുണ്ടുകളിൽ പത്തിരുപതു, പലേമാതിരി
മോതിരങ്ങൾ, അനവധി ശുദ്ധകട്ടിവെള്ളികൊണ്ടുണ്ടാ
ക്കി സ്വർണ്ണക്കമിഴ് അടിച്ചു വിശേഷമായ ഒരു ചെല്ലം,
സ്വർണ്ണംകൊണ്ടുള്ള ചെറിയ വെറ്റില ചുരുളകം, വെ
ള്ളി പിടിമൊന്ത, വെള്ളി ചങ്ങലവട്ട, വെള്ളി അട
പ്പൻ, മാലയായി കഴുത്തിൽക്രൂടി ഇടുന്ന സ്വർണ്ണചങ്ങല
യോടുക്രൂടിയുള്ള സ്വർണ്ണഗഡിയാരം, നീരാളകുപ്പായ
ങ്ങൾ, തൊപ്പികൾ, സ്വർണ്ണംകൊണ്ടുള്ള പനിനീർവീ
ശി, അത്തർകുപ്പികൾ മുതലായുള്ള പലേവിധ സാമാ
നങ്ങൾ ഒരു മേശമേൽ നിരത്തിവെച്ചു." ഇങ്ങിനെ
പോവാനുള്ള ഒരുക്കങ്ങളൊക്കെ ചെയ്തുവെങ്കിലും അ
പ്പോഴത്തന്നെ പുറപ്പെടുന്നതു ചെറുശ്ശേരിക്കു് അത്ര ഇ
ഷ്ടമായില്ല. നേരം നല്ലവണ്ണം പുലർന്നിട്ടു പോയാൽ
മതിയെന്നായിരുന്നു അദ്ദേഹത്തിന്റെ വിചാരം. പ
ക്ഷേ തിരുവാക്കിനു് എതിർവാക്കു പറയാതെ, താനും
പുറപ്പെടാൻ സന്നദ്ധനാണെന്നു നടിക്കുന്നു. കുറെ കഴി
ഞ്ഞപ്പോഴും നമ്പൂതിരിപ്പാടു ക്ഷൌരംചെയ്യിട്ടില്ലെന്നു്,
ചെറുശ്ശേരി അദ്ദേഹത്തെ സാവധാനത്തിൽ ഓർമ്മപ്പെട
ുത്തുന്നു. വിളക്കുവെച്ചു് അപ്പോഴത്തന്നെ ക്ഷൌരം

ചെയ്യാൻ നമ്പൂതിരിപ്പാട് ഒരുങ്ങുന്നു. പക്ഷെ രാത്രി ക്ഷേത്രം വിധിച്ചിട്ടില്ലെന്ന പ്രമാണം ചെറുശ്ശേരി ധരിപ്പിച്ചപ്പോൾ ക്ഷേത്രംചെയ്യിച്ചു കളിച്ചു പ്രാതൽ കഴിഞ്ഞു പുറപ്പെടാമെന്നുറയ്ക്കുന്നു. കഴ്ചസ്ഥന്മാരും കൂട്ടുപട്ടന്മാരും അതു വാലിയക്കാരും വിശേഷിച്ചു വെറില പെട്ടിക്കാരൻ ഗോവിന്ദനും, ചെറുശ്ശേരിയും എല്ലാവരും പല്ലക്കും മഞ്ചലും ക്രുടിയാട്ടം വഴിയാട്ടം ഒക്കെ ക്രുട്ടിച്ചെമ്പാഴിയോട്ട ചെന്നുചേരുന്നു. അവിടത്തെ തിരക്കിനെപ്പറ്റി വിവരിച്ചതു മറെറാരു സന്ദർഭത്തിൽ എഴുതിയതു വായനക്കാർ കണ്ടിരിക്കുമല്ലൊ.

"പല്ലക്കു മറവത്തു് എത്തിയ ഉടനെ, കേശവൻ നമ്പൂരി അതിന്റെ വാതിൽ തുറന്നു. അപ്പോൾ അതിൽനിന്നു് ഒരു സ്വർണ്ണവിഗ്രഹം പുറത്തേക്കു ചാടി. അതേ സ്വർണ്ണവിഗ്രഹം, സ്വർണ്ണവിഗ്രഹംതന്നെ. തലമുഴുവൻ സ്വർണ്ണവർണ്ണതൊപ്പി; ശരീരം മുഴുവൻ സ്വർണ്ണവർണ്ണകുപ്പായം; ഉടുത്ത പട്ടുകര മുഴുവൻ സ്വർണ്ണം; കാലിൽ സ്വർണ്ണക്കുമിഴുള്ള മെതിയടി; കൈവിരൽ പത്തിലും സ്വർണ്ണമോതിരങ്ങൾ; പോരാത്തതിനു സർവ്വം സ്വർണ്ണവർണ്ണമയമായ ഒരു തുപ്പട്ട കുപ്പായത്തിന്റെ മീതെ പുതച്ചിട്ടു്; കൈയിൽ ക്രുടക്രുടെ നോക്കാൻ ചെറിയ ഒരു സ്വർണ്ണക്രുടകണ്ണാടി. സ്വർണ്ണം! സ്വർണ്ണം! സർവ്വം സ്വർണ്ണം; ഒന്നരമണി വെയിലിൽ നമ്പൂതിരിപ്പാട് പല്ലക്കിൽനിന്നു് ഇറങ്ങിനിന്നപ്പോൾ ഉണ്ടായ ഒരു പ്രഭയെക്കുറിച്ചു് എന്താണു പറയേണ്ടതു്? ഇദ്ദേഹം നിന്നതിന്റെ സമീപം ഒരുകോൽ വ്രുത്തത്തിൽ വെയിൽ സ്വർണ്ണപ്രഭയുംകൊണ്ടു മഞ്ഞളിച്ചുതോന്നി."

ഇന്ദുലേഖ വല്ല ദിക്കിലുംനിന്നു നോക്കുന്നുണ്ടോ എന്നറിവാൻ നമ്പൂതിരിപ്പാട്ടു ചുവരിൽ വിടവുള്ള ദിക്കിൽക്കൂടിയൊക്കെ കണ്ണോടിച്ചു നോക്കുകയും ഒന്നു രണ്ടു സ്ത്രീകളെ കണ്ടപ്പോൾ അവരിൽ വല്ലവരും ഇന്ദുലേഖയായിരിക്കാം എന്നു ശങ്കിക്കുകയും ചെയ്തു. പക്ഷെ ഇന്ദുലേഖ ഈ തിക്കും തിരക്കും കോലാഹലവും ആരവാരവും ഒന്നും അറിയാതെ തന്റെ മാളികമുറിയിൽ ഇരിക്കയാണു്. അതിലിടക്കു് നമ്പൂതിരിപ്പാട്ടിലെ എഴുന്നെള്ളത്തിനെപ്പറ്റിയും അതിന്റെ ഉദ്ദേശ്യത്തെപ്പറ്റിയും ജനങ്ങൾ പലതും സംസാരിച്ചു തുടങ്ങി. ഈ ജനസംസാരത്തെ ഗ്രന്ഥകർത്താവു തന്റെ സ്വതഃസിദ്ധമായ സങ്കല്പശക്തി ഉപയോഗിച്ചു സരസമായി വിവരിച്ചതു്, അത്തരം വിവരണങ്ങൾക്കു് ഉണ്ടാകേണ്ടുന്ന തന്മയത്വത്തിനു് ഉത്തമദൃഷ്ടാന്തമായി കേരളഭാഷയിൽ എണ്ണം പ്രശോഭിക്കുന്നതാകുന്നു.

അതിലിടക്കു് ഒരു സംഭവമുണ്ടായതു് ഗ്രന്ഥകർത്താവു വളരെ ചുരുക്കിയും വളരെ സാരമല്ലാത്ത നിലയിലും ആണു വിവരിച്ചതെങ്കിലും കഥയുടെ ഗതിക്കു് അതു വളരെ സഹായിക്കുകയും ഇന്ദുലേഖക്കുണ്ടായ ആശയത്തെ ചന്തുമേനവന്റെ പൊടിക്കൈകൾ കേട്ടു പരിചയമില്ലാത്തവക്കു് അതു എളുപ്പം മനസ്സിലാകാത്ത രീതിയിൽ വ്യംഗ്യമായി പ്രകാശിപ്പിക്കുകയും ചെയ്തു. ആ സംഭവം ഇതാണു്:—ഇന്ദുലേഖക്കു മതിരാശിയിൽനിന്നു മാധവന്റെ ഒരു കത്തു കിട്ടിയതിനാൽ അവൾ അത്യന്തം സന്തോഷിച്ചിരിക്കയാണു്. നമ്പൂതിരിപ്പാടിന്റെ എഴുന്നെള്ളത്തുണ്ടായ ദിവസമാണു് അതു്. ഈ സന്തോ

ഷം നമ്പൂതിരിപ്പാട് വന്നതിനാലാണെന്ന് ദാസികളും ദാസന്മാരും ഊഹിച്ചു. അതിലിടക്ക് കുഞ്ഞിക്കുട്ടിഅമ്മയുടെ ദാസി പാറു എന്തോ ആവശ്യത്തിന്ന് ഇന്ദുലേഖയുടെ മാളികയിൽ പോയിരുന്നു. അപ്പോൾ ഇന്ദുലേഖയെ കണ്ടു. ഇന്ദുലേഖ ചിരിച്ചുകൊണ്ട്,

"എന്താ പാറു, നിന്റെ സംബന്ധക്കാരൻ വരാറില്ലെ ഈയ്യിടെ?" എന്നു ചോദിച്ചു.

പാറു—അയാൾ ആറേഴു മാസമായി കളത്തിൽത്തന്നെയാണ് താമസം. അവിടെ വേറെയൊരു സംബന്ധം വെച്ചിട്ടുണ്ടുപോൽ! കുണ്ടരുനായരു പറഞ്ഞു.

ഇന്ദുലേഖ—ആട്ടെ, നിണക്കു വേറെ ഒരാളെ സംബന്ധം ആക്കട്ടെ.

പാറു—എനിക്ക് ആരും വേണ്ട. എന്റെ കഴുത്തിലുത്തെ താലി മുറിഞ്ഞു കിടക്കുന്ന അമ്മെ. നാലു മാസമായിട്ടു ഞാൻ കഴുത്തിൽ ഒന്നും കെട്ടാറില്ല. വലിയമ്മയോടു ഞാൻ വളരെ പറഞ്ഞു. എന്നു ചെയ്തിട്ടും നന്നാക്കിച്ചു തരുന്നില്ല. ഞാൻ എന്നു ചെയ്യും?

ഇതുകേട്ടപ്പോൾ ഇന്ദുലേഖ തന്റെ ഒരു പെട്ടിയിൽനിന്ന് എട്ടുപത്തു് ഉറുപ്പിക വിലക്കുള്ള ഒരു താലി എടുത്തു് ഒരു ചരടിന്മേൽ കോർത്തു പാറുവിന്നുകൊടുത്തു. ഇങ്ങിനെ ഇന്ദുലേഖ ചെയ്തതും നമ്പൂതിരിപ്പാടു വന്നതിലുള്ള സന്തോഷത്തിന്റെ അടയാളമാണെന്നു കുഞ്ഞിക്കുട്ടിഅമ്മ ധരിച്ചു ആ വിവരം ആ അമ്മ ശങ്കരശാസ്ത്രികളോടു പറകയും ചെയ്തു. ഇന്ദുലേഖനമ്പൂതിരിപ്പാടിനെ ഭർത്താവായി വരിക്കാൻ സന്തോഷപൂർവ്വം

സമ്മതിക്കുന്നതായി ശാസ്ത്രികം ധരിച്ചു. ഈ സംഭവത്തിൽ ഇന്ദുലേഖ, പാറുവോട് "നിങ്ങക്കു വേറെ ഒരാളെ സംബന്ധം ആക്കട്ടെ", എന്നുപറഞ്ഞതു വായനക്കാർ സൂക്ഷിച്ചിരിക്കുമല്ലൊ. ഇതു നമ്പൂതിരിപ്പാടിനെ സൂചിപ്പിച്ചാണു തന്റെ കഥാനായികയെക്കൊണ്ട് സരസാഗ്രഗണ്യനായ ചന്തുമേനവൻ പറയിച്ചതെന്നുള്ളതിന്നു് എനിക്കു് അശേഷം സംശയമില്ല. നമ്പൂതിരിപ്പാട് ഇന്ദുലേഖയെ കാണ്മാൻ മാളികമേൽ കയറിച്ചെല്ലുമെന്നും ആ വങ്കപ്പുട്ട ഇന്ദുലേഖയോടു തന്നെ ബാന്ധവിക്കണം എന്നു പറയുമെന്നും അവളോടു ലക്ഷ്മിക്കുട്ടിഅമ്മ പറഞ്ഞപ്പോൾ,

ഇന്ദുലേഖ—ആരെ?

ലക്ഷ്മിക്കുട്ടിഅമ്മ—നിന്നെ.

ഇന്ദുലേഖ—വന്നു കയറിയ ഉടനെയോ?

ലക്ഷ്മിക്കുട്ടിഅമ്മ-(ചിരിച്ചുകൊണ്ട്) ഒരു സമയം ഉടനെതന്നെ പറയുമെന്നു തോന്നുന്നു.

ഇതിന്നു് ഉത്തരമായി ധീരയായ ഇന്ദുലേഖ "അങ്ങിനെ പറഞ്ഞാൽ അതിന്നു് ഉത്തരം എന്റെ ദാസി അമ്മ പറഞ്ഞോളും" എന്നു പറഞ്ഞതും ഈ അവസരത്തിൽ ഓർമ്മിക്കേണ്ടതാണു്.

സൂരിനമ്പൂതിരിപ്പാടിനെ ഇന്ദുലേഖയുടെ മുമ്പിൽ പിടിച്ചിരുത്തി ഗ്രന്ഥകർത്താവു ചെയ്തിരിക്കുന്ന പരിഹാസം വായിച്ചാൽ ആ ശുഭ്രാത്മാവിനെപ്പറ്റി ആർക്കും ഭയം തോന്നും. ജുഗുപ്സാവഹമായ ഈ വക ആചാരങ്ങളും വിശേഷിച്ചും അത്തരം സംബന്ധവും ഇല്ലാതാക്കി സമുദായഘടനയെ ഒട്ടാകെ പരിഷ്കരിക്കുവാൻ സ

ഥായിക്കുന്നതു സ്ത്രീകളെയും പുരുഷന്മാരെപ്പോലെതന്നെ വിദ്യാഭ്യാസം ചെയ്യിക്കുകയെന്ന സമ്പ്രദായമാണെന്നുള്ള ഗ്രന്ഥകർത്താവിന്റെ അഭിപ്രായം ഫലിച്ചുകൊണ്ടുവരുന്നതായി, ഇന്ദുലേഖാപുസ്തകം പരസ്യം ചെയ്ത നാല്പത്തുമൂന്നുകൊല്ലം തികഞ്ഞ ഈ അവസരത്തിൽ എല്ലാവർക്കും അനുഭവമാകുന്നുണ്ടല്ലൊ. തന്മയത്വത്തോടുകൂടി എഴുതപ്പെട്ട പ്രസിദ്ധസാമുദായികനോവലുകളെക്കൊണ്ടുള്ള ഫലം സമുദായപരിഷ്കാരമാണെന്നുള്ള പരമാർത്ഥം ആലോചിച്ചാൽ ഇന്നു ചന്തുമേനവന്റെ സമുദായത്തിലും നമ്പൂതിരിസമുദായത്തിലും ഈവക കായ്ങ്ങളിൽ ഉണ്ടായ അഭിലഷണീയമായ പരിഷ്കാരത്തിനും അതു സംബന്ധമായി സർക്കാർ നിയമങ്ങൾ കൂടി ഉണ്ടായതിനും അടിസ്ഥാനമായ കാരണം ഇന്ദുലേഖാപുസ്തകമാണെന്നുള്ളതിനു സംശയമില്ല. ധീരനായ ഗ്രന്ഥകർത്താവു സമുദായത്തിലുള്ള അത്തരം ആചാരങ്ങളെ ഇങ്ങിനെ ധീരതയോടുകൂടി തുറന്നു കാണിച്ചിരുന്നില്ലെങ്കിൽ, അവയുടെ ദോഷങ്ങൾ രാജ്യം മുഴുവൻ ഉള്ള നാനാസമുദായങ്ങളും മനസ്സിലാക്കാനും അതിൽ ഗണ്യമായ പരിഷ്കാരം ഉണ്ടാവാനും ഇനിയും എത്രകാലം വേണ്ടിവരുമായിരുന്നുവെന്ന് ആരറിഞ്ഞു?

നമ്പൂതിരിപ്പാട് ഇന്ദുലേഖയെ കണ്ടു് ഭ്രമിച്ചു വലഞ്ഞു കുഴഞ്ഞുപോയി. സംഭാഷണം ആരംഭിച്ചപ്പോൾ ഇന്ദുലേഖ "ഞാൻ" എന്നു ഉപയോഗിച്ചതു കേട്ടപ്പോൾ നമ്പൂതിരിപ്പാടു ഞെട്ടിപ്പോയി. ശൂദ്രസ്ത്രീകളിൽ ആരും അതുവരെ, "അടിയൻ" എന്നല്ലാതെ ആ ബ്രാഹ്മണനോടു പറഞ്ഞിരുന്നില്ലപോൽ. ഒരു ശ്ലോകം

ചൊല്ലാൻ ആ സാധുബ്രാഹ്മണൻ വളരെയൊക്കെ പ
ണിപ്പെട്ടിട്ടും സാധിക്കാഞ്ഞപ്പോൾ കൂത്തേടത്തെവിളി
ച്ചു ചെവ്വിയുടെ അടുക്കൽ അയച്ച ശ്ലോകം എഴുതി
ച്ചുകൊണ്ടുവന്നു. എഴുതിക്കൊണ്ടുവന്ന ശ്ലോകം മറ്റൊ
ന്നായിരുന്നു. ഒടുവിൽ നമ്പൂതിരിപ്പാട് വിചാരിച്ച ശ്ലോ
കം തന്നെ എഴുതിക്കൊണ്ടുവന്നപ്പോൾ കൂത്തേടം അ
തു വായിക്കുവാൻ സാധിക്കാതെ വളരെ കുഴങ്ങി. നമ്പൂ
രിപ്പാടിനൊ വായിക്കുവാൻ അറിഞ്ഞുകൂടാ രണ്ടു ബ്രാ
ഹ്മണരും വളരെ ബുദ്ധിമുട്ടിയശേഷം ഇന്ദുലേഖ, തനി
ക്ക് ആ ശ്ലോകം മനപ്പാഠം അറിയാമെന്നു പറഞ്ഞു് ശ്ലോ
കം ചൊല്ലുന്നു. എന്തൊരു പരിഹാസമാണിതു്! സാ
ധാരണസ്ത്രീകളോടു സംസാരിക്കുമ്പോൾ താൻ ഉപയോ
ഗിക്കാറുള്ള ലജ്ജവിട്ടസ്വാതന്ത്ര്യം വിദുഷിയും പരിശു
ദ്ധയുമായ ഇന്ദുലേഖയോടു സംസാരിക്കുമ്പോൾ നമ്പൂതി
രിപ്പാട്ടിന്നു് ഉപയോഗിപ്പാൻ കഴിയുന്നില്ല. എന്താ
ണു പറയേണ്ടതു് എങ്ങിനെയാണു പറയേണ്ടതു് എ
ന്നു് അറിയാതെ അദ്ദേഹം കുഴങ്ങുന്നു. അവളുടെ തട്ട
ത്തരങ്ങൾ നല്ല ശരംപോലെയാണു് വരുന്നതെങ്കിലും,
നമ്പൂതിരിപ്പാടിന്റെ കാണ്ടാമൃഗത്തിന്റെ ചർമ്മം
പോലുള്ള മനസ്സിൽ അതു് ഏല്ക്കുന്നതേഇല്ല. അവ
ളുടെ പരിഹാസങ്ങളും ദ്വയാർത്ഥങ്ങളായ വാക്കുക
ളും അദ്ദേഹത്തിന്നു മനസ്സിലാകുന്നേ ഇല്ല. "ഇന്ദു
ലേഖക്കു കഥകളിഭ്രാന്തുണ്ടോ" എന്നു് അദ്ദേഹം
ചോദിച്ചതിന്നു് "എനിക്കു് ഒരു വകയായും ഭ്രാന്തു്
ഇതുവരെ ഒന്നും ഉണ്ടായിട്ടില്ല," എന്നു് അവൾ മറു
പടി പറയുന്നു. ഉടനെ "എനിക്കു നല്ല ഭ്രാന്താണു്;
കലശലാണു ഭ്രാന്തു്" എന്നാണു് ആ പൊങ്ങച്ചാരു

ടെ ഉത്തരം. ഇന്ദുലേഖ, ചിരിച്ചുകൊണ്ടു "ശരിതന്നെ സംശയമില്ല," എന്നു പറഞ്ഞതിന്റെ അർത്ഥം ആ വങ്കപ്രഭുവിന്നു മനസ്സിലാകാതെ, "എന്താ, ഈ വിവരം മുമ്പുകേട്ടിട്ടുണ്ടോ?," എന്നു് ആശയോടുക്രൂടി ചോദിക്കുന്നു. "ഇപ്പോൾ ഇവിടുത്തെ വാക്കുകൊണ്ടു നിശ്ചയിച്ചു" എന്നുള്ള ആ വിദൂഷിയുടെ ശരതുല്യമായ വാക്കും നമ്പൂതിരിയെ സ്പർശിക്കുന്നുക്രൂടി ഇല്ല. ഇങ്ങിനെ വളരെ പൊയ്യെടികം നമ്പൂതിരിപ്പാട്ടം തീക്ഷ്ണശരങ്ങൾ ഇന്ദുലേഖയും പ്രയോഗിച്ചതിന്റെ ശേഷം രണ്ടു ക്രൂട്ടം ആയുധങ്ങളെക്കൊണ്ടും ഒരു ഫലവും ഉണ്ടായില്ല. ഒടുവിൽ ആ കീചകൻ, "ഇന്ദുലേഖയോടുക്രൂടിത്തന്നെ എല്ലായ്പോഴും ഇരിക്കാനാണു് എനിക്കു മോഹം" എന്നു പൊട്ടിച്ചു. ഇതുകേട്ടപ്പോൾ ഇന്ദുലേഖ "അതു സാധിക്കാത്ത മോഹമാണെന്നു് എനിക്കു തോന്നുന്നു" എന്നു വളരെ അന്തസ്സോടുക്രൂടി മുഖപടിപറഞ്ഞു്, മേൽ കഴുകാൻ ഇറങ്ങിപ്പോകയും ചെയ്തു. "പോവുമ്പോൾ ഇന്ദുലേഖ കേശവൻ നമ്പൂതിരിയുടെ മുഖത്തു് ഒന്നു നോക്കി. ആ നോക്കു്, കേശവൻ നമ്പൂതിരിക്കു തന്റെ ശരീരത്തിന്മേൽ ഒരു ഇരുമ്പുകോൽ പഴുപ്പിച്ചു ചൂടുവെച്ചതുപോലെ കൊണ്ടു." നമ്പൂതിരിപ്പാട്ട വിഡ്ഢിയായി ഉടനെ ഇറങ്ങിപ്പോയോ? അത്ര വേഗം മുഷിഞ്ഞുപോകുന്ന തിരുമേനിയാണൊ അതു്? അത്രവേഗം വിഡ്ഢിയാകുത്തക്ക തിരുമനസ്സാണോ? താൻ "അവിടത്തന്നെ ഇരുന്നു മുക്കി; കുറെനേരം ഇന്ദുലേഖയുടെ മുറിയിലുള്ള സാമാനങ്ങളും മറ്റും നടന്നുനോക്കി. പുസ്തകം വളരെ കണ്ടു. പെണ്ണുങ്ങൾം

ഇംഗ്ലീഷ് പഠിച്ചാൽ ദോഷമാണെന്നു തീച്ചയാക്കി'' ഒടുവിൽ അത്താഴം കഴിഞ്ഞു് ഒമ്പതു മണിക്കു്, ഇന്ദുലേഖയുടെ പാട്ടും മറ്റും ഉണ്ടാകുമെന്നും അപ്പോൾ വീണ്ടും വരാമെന്നും കുത്തേടം പറഞ്ഞു നമ്പൂതിരിപ്പാടിനെ, സമാധാനിപ്പിച്ചു സ്കൂളിൽ പോകാൻ മടിക്കുന്ന ഒരു കുട്ടിയെ എന്നപോലെ ക്ലാട്ടിക്കൊണ്ടുപോയി.

താഴത്തിറങ്ങിയ ഉടനെ നമ്പൂതിരിയുടെ പ്രകൃതം മാറുന്ന ഒരു സംഭവമുണ്ടായി. എങ്ങിനെയോ അദ്ദേഹം ഇന്ദുലേഖയുടെ അമ്മയെ കണ്ടു വശായി. ആ സ്ത്രീ ഏതാണെന്നു് കുത്തേടത്തോടു ചോദിച്ചു. തന്റെ ഭാര്യയാണെന്നു പറഞ്ഞപ്പോൾ, ആ സ്ത്രീയെ ഒന്നു കണ്ടു സംസാരിക്കേണമെന്നായി. ഇതുകേട്ടപ്പോൾ കേശവൻ നമ്പൂതിരിക്കു പരിഭ്രമമായി. അതു കണ്ടു മനസ്സിലാക്കിയ ചെറുശ്ശേരി, ''ഇങ്ങിനെ തന്നെ വരണം; ഇളിഭ്യൻ കേശവൻ നമ്പൂതിരി ഒന്നു ബുദ്ധിമുട്ടട്ടെ'' എന്നു വിചാരിച്ചു. കുത്തേടം നിവൃത്തിയില്ലാതെ നമ്പൂതിരിപ്പാടിനെ തന്റെ അറയിലേക്കു ക്ലാട്ടിക്കൊണ്ടുപോയി. അതിൽ കടന്ന ഉടനെ, അവിടെ ഉണ്ടായിരുന്ന ദാസി അമ്മുവെയാണു കണ്ടതു്. അവളാണു കുത്തേടത്തിന്റെ പരിഗ്രഹം എന്നു നമ്പൂതിരിപ്പാടു തെറ്റിദ്ധരിച്ചു, ചില വങ്കത്തരങ്ങളൊക്കെ പറകയായി.

മനുഷ്യന്റെ മനസ്സു് ഇച്ഛയെപ്പോലെയാണെന്നു രാമകൃഷ്ണപരമഹംസൻ പറഞ്ഞിരുന്നു. ഇച്ഛ വല്ല മധുരപദാർത്ഥത്തിന്മേലും ഇരുന്നു് അതു ഭക്ഷിച്ചുകൊണ്ടിരിക്കുമ്പോൾ, അടുക്കെ ക്ലാടി, ഒരു മലകുംഭവും

വഹിച്ച് ഒരുവൻ പോയെങ്കിൽ ഉടനെ അതിന്റെ പിന്നാലെ പറന്നുപോയി, അതിൽ ചെന്നു വീഴും.

ഇന്ദുലേഖയെ കാമിച്ചുവന്ന സൂരിനമ്പൂതിരിപ്പാട് അവളുടെ അമ്മയെ കണ്ടു് ഭ്രമിച്ചു് പിന്നീടു് ദാസിയെക്കണ്ടു് അവളാണു്, ഇന്ദുലേഖയുടെ അമ്മയെന്നു തെറ്റിദ്ധരിക്കുന്നു. ലക്ഷ്മിക്കുട്ടിഅമ്മയുമായി നമ്പൂതിരി അഭിമുഖസംഭാഷണം ചെയ്തതിനെപ്പറ്റി ഇവിടെ വിവരിക്കുന്നില്ല. ഒടുവിൽ നമ്പൂതിരിപ്പാട്, ഗോവിന്ദൻ നമ്പൂതിരിയോടു്, "ചെറുശ്ശേരി, എനിക്കു് ഇന്ദുലേഖയെക്കാളും ബോധിച്ചതു് അവളുടെ അമ്മയെയാണു്," എന്നു പറയുന്നു. അതു് ഒരുവിധം സഹിക്കാം. അതിൽപ്പിന്നെ പഞ്ചുമേനവനെ കണ്ടപ്പോൾ അദ്ദേഹത്തോടു് ഇങ്ങിനെയാണു പറയുന്നതു്:—"പഞ്ചു അതി ഭാഗ്യവാൻതന്നെ. ഇന്ദുലേഖയെയും പഞ്ചുവിന്റെ മകൾ ലക്ഷ്മിക്കുട്ടിയേയും കണ്ടു. തമ്മിൽ ഞാനോ നീയോ സുന്ദരിഎന്നു തിരക്കുംപോലെ തോന്നും, അവരുടെ സൌന്ദര്യം കണ്ടാൽ. കൂടത്തേടത്തിന്റെ ഭാഗ്യം! രണ്ടാളും അതി സുന്ദരികൾതന്നെ."

"പഞ്ചുമേവവനു് ഈ വാക്കുകൾ അശേഷം രസിച്ചില്ല; കുറച്ചുക്രോധവും ഉണ്ടായില്ലെന്നില്ല. എങ്കിലുംഅതെല്ലാം മനസ്സിൽ അടക്കി." എന്നാണു ഗ്രന്ഥകർത്താവു പറയുന്നതു്. ആ പട്ടവങ്കനെ അദ്ദേഹം ആട്ടിപ്പുറത്താക്കാതിരുന്നതു്, തിരുമനസ്സിലെ ബ്രാഹ്മണ്യത്വത്തേയും ധനത്തേയും ആലോചിച്ചായിരിക്കയില്ലെ?

"പ്രേതയിതഥവാ നിനക്കുതാ-
നദ്യജനസങ്കട ദേശചയ്മേ;
അഭയമണവുനിന്നെ, ഹാ! ജനം
പ്രേവേമനത്ഥപരമ്പരയ്ക്ക നീ! ഉപേക്ഷിച്ചു
അകതളിരെയറപ്പു, ഹന്ത! ധീ-
വികലതയേകിവലപ്പുവെത്രതാൻ!
അകരുണമനവദ്യ ലോകരെ-
പ്പുകയൊട്ടകൊൽവു പിശാചവൃത്തിനീ"

നമ്പൂതിരിപ്പാട്ട പിന്നെ ചെറുശ്ശേരിയെക്കൊണ്ട് ഒരുശൃംഗാരശ്ലോകം എഴുതിച്ച വെറിലപ്പെട്ടിക്കാരൻ ഗോവിന്ദന്റെ കൈവശം ഇന്ദുലേഖക്ക് അയക്കുന്നു. ഇന്ദുലേഖ അതു നിരസിച്ചുവെന്നുപറയണ്ടതില്ലല്ലോ. എന്നാൽ നമ്പൂതിരിപ്പാട്ട് വേറെ ചിലരോട്ടുക്രുടി ഇരുന്നു സംസാരിക്കുമ്പോൾ ഗോവിന്ദനോട് ആ കത്തു് ഇന്ദുലേഖക്കുകൊടുത്തുവോ എന്നുചോദിക്കുകയും "കൊടുത്തു" എന്നു സംശയംക്രുടാതെ ആ മിടുക്കൻ മറുപടിപറകയും ചെയ്യുന്നു. ഇതു കേട്ടവരിൽ പലരും ഇന്ദുലേഖ നമ്പൂരിപ്പാടിലെ വശത്തായെന്നു തീച്ചയാക്കുന്നു. ആദ്യംതന്നെ മുളച്ച ഇതിവൃത്തബീജത്തിന്നു ഒന്നരണ്ടു് ഇലവന്നു.

അന്നു് ഒമ്പതുമണിക്കു് ഇന്ദുലേഖയുടെ പാട്ടണ്ടായില്ല. അവൾ നേരത്തേ കിടന്നുറങ്ങിയിരുന്നു. വിളിച്ചുണത്താൻ ധൈര്യമുള്ളവർ ആ വീട്ടിൽ ആരും ഉണ്ടായിരുന്നില്ല. അവൾക്കു നല്ല സുഖമില്ലെന്നു കരുതേടം, നമ്പൂതിരിപ്പാടിനെ സമാധാനിപ്പിച്ചു. അതിലിടക്കു്, തന്റെ യജമാനന്റെ വാസനയും ശീലവും സമ്പ്രദായവും നല്ലവണ്ണം മനസ്സിലാക്കിയിരുന്ന ഗോവി

ന്മൻ എന്ന വെറിലപ്പെട്ടിക്കാരൻ നമ്പൂതിരിപ്പാടിനെ ഒരു രഹസ്യം അറിയിച്ചു. അതു് പഞ്ചുമേനവന്റെ മരുമകളായി കല്യാണിക്കുട്ടി എന്ന ഒരു പെൺകിടാവുണ്ടെന്നും, അവൾ നമ്പൂതിരിക്കു ഭാര്യയാവാൻ പറ്റിയവളാണെന്നും ആയിരുന്നു. പച്ച ശൃംഗാരിയായ നമ്പൂതിരിപ്പാടു് ഗോവിന്ദന്റെ സഹായത്താൽ, കല്യാണിക്കുട്ടിയെ കുളിമുറിയിൽ കടന്നുചെന്നു കാണുകയും വളരെ തൃപ്തിപ്പെടുകയും ചെയ്തു! അവളെയാണു സംബന്ധം ചെയ്യേണ്ടതെന്നു തീച്ചയാക്കി. ഈ കാര്യം വളരെ രഹസ്യമായി വെക്കുകയുംചെയ്തു.

ഇന്ദുലേഖയെ ഒരിക്കൽക്കൂടി നമ്പൂതിരിപ്പാടു ചെന്നു കാണുകയും ആ അവസരത്തിൽ അവൾ, ഒരു പാട്ടുപാടുകയും ചെയ്തിരുന്നു. പാട്ടു പലരും കേൾക്കയുണ്ടായി. ഇന്ദുലേഖയെ നമ്പൂതിരിപ്പാടു അന്നുരാത്രി സംബന്ധം ചെയ്യുന്നുവെന്ന വർത്തമാനം പരന്നു. ശങ്കരശാസ്ത്രിയും അതുപരമാർത്ഥമാണെന്നു വിശ്വസിച്ചു് അത്യന്തം വ്യസനിച്ചു. ഇതിവൃത്തബീജം മുളച്ചുണ്ടായ ചെടി പിന്നെയും വളരെ വലുതായി. പക്ഷെ ഇന്ദുലേഖ അന്നു, നമ്പൂതിരിപ്പാടിന്റെ ഗോഷ്ഠികളൊക്കെ കണ്ടശേഷം, "ഞാൻ ഈ ജന്മം അങ്ങേ ഭാര്യയായി ഇരിക്കയില്ല" എന്നു തീച്ചയായി പറഞ്ഞിരുന്നു. ഈ വിവരമൊന്നും അറിയാതിരുന്ന ശങ്കരശാസ്ത്രി തനിക്കു് അത്യന്തം പ്രിയമുണ്ടായിരുന്ന മാധവനെ ഉപേക്ഷിച്ചു് ഇന്ദുലേഖ ഈ പടുവങ്കൻ നമ്പൂതിരിപ്പാടിനെയാണല്ലൊ സംബന്ധം ചെയ്യാൻ തീച്ചയാക്കിയതെന്നോർത്തു വ്യസനിച്ചു സ്വരാജ്യത്തേക്കു പുറപ്പെട്ടിരുന്നു.

കല്യാണിക്കുട്ടിയെ നമ്പൂരിപ്പാട്ട് അന്നു സംബന്ധംചെയ്യാനുള്ള ഏർപ്പാടുനടന്നുകൊണ്ടിരിക്കുന്നു. അതു് ഇന്ദുലേഖയേയാണെന്നു് മിക്കപേരും വിചാരിക്കുന്നു. നമ്പൂതിരിപ്പാടിന്നു് അന്നു സംബന്ധമുണ്ടു്. പക്ഷെ അതു് ഇന്ദുലേഖയെ അല്ല, എന്നു കൂടുതേടം മനസ്സിലാക്കുന്നു. എന്നാൽ അതു തന്റെ ഭാര്യയായ ലക്ഷ്മിക്കുട്ടിഅമ്മയെ ആയിരിക്കുമോ എന്നു് അദ്ദേഹം സാധുബ്രാഹ്മണൻ ഭയപ്പെടുന്നു. അയാളും ചെറുശ്ശേരിയും തമ്മിൽ ഒരു സംഭാഷണം നടക്കുന്നു. ചെറുശ്ശേരി എല്ലാ വിവരവും അറിഞ്ഞിരുന്നു. എന്നല്ല, അയാൾ പരമാർത്ഥം അറിഞ്ഞപ്പോൾ ഇന്ദുലേഖയോടു "ദൈവാധീനം; കല്യാണിക്കുട്ടിയെ കിട്ടീല്ലെങ്കിൽ വൃഷളി അമ്മുവെയെങ്കിലും നിശ്ചയമായും സംബന്ധം ഉണ്ടാവും" എന്നു പറഞ്ഞിരുന്നു. ഏതായാലും ഈ കുഴപ്പങ്ങളൊക്കെ വരുത്തിക്കൂട്ടിയ കൂടുതേടത്തെ ഒന്നു പരിഭ്രമിപ്പിക്കണം എന്നും അദ്ദേഹത്തിന്നു വിചാരമുണ്ടായിരുന്നു. അങ്ങിനെ ഇരിക്കുമ്പഴാണു് ഈ സംഭാഷണം ഉണ്ടായതു്:—

കേശവൻനമ്പൂതിരി:—"എന്താണു് ചെറുശ്ശേരി, ഇതു് കഥ? എനിക്കു് ഒന്നും മനസ്സിലായില്ലല്ലൊ. ചെറുശ്ശേരി ഇത്രനേരം എവിടെയായിരുന്നു.?"

ചെറുശ്ശേരി:—"ഞാൻ ഇന്ദുലേഖയുടെ മാളികമേൽ ആയിരുന്നു."

കേശവൻനമ്പൂതിരി:—"എന്താണു്, ഇന്നു സംബന്ധം ഉണ്ടെന്നു പറഞ്ഞു ദക്ഷിണയും മറ്റും ഉണ്ടായി. ഇന്ദുലേഖക്കു സമ്മതമായി എന്നു് തോന്നുന്നു."

ചെറുശ്ശേരി:—"ഇന്നു് സംബന്ധംഉണ്ടു്. അതു നിശ്ചയം. പക്ഷേ ഇന്ദുലേഖക്കല്ല."

"ഈ വാക്കുകേട്ടപ്പോൾ കേശവൻനമ്പൂതിരിയുടെ ജീവൻ ഒന്നു ഞെട്ടി, ബോധക്ഷയംപോലെ തോന്നി; അവിടത്തന്നെ കുത്തിരുന്നു. കുടിപ്പാൻ വെള്ളം വേണമെന്നുപറഞ്ഞു; ഒരു കിണ്ടിവെള്ളം കുടിച്ചു.* * തന്റെ ഭാഗ്യലക്ഷ്മികൂട്ടിപോയി എന്നു നിശ്ചയിച്ചു. പ്രാണവേദന സഹിക്കാൻ പാടില്ലാതെ ചെറുശ്ശേരിയുടെ മുഖത്തേക്ക് ഒന്നുനോക്കി. കേശവൻനമ്പൂതിരി കുറെ ഒന്നു പഠിക്കണം എന്നു് ചെറുശ്ശേരിക്കു നല്ല താല്പര്യം ഉണ്ടായിരുന്നു." ഏതായാലും അല്പേഛത്തിന്നു് അല്പനേരം പ്രാണവേദന ഉണ്ടാക്കിയശേഷം ദുർബുദ്ധിയല്ലാതിരുന്ന ചെറുശ്ശേരി പരമാർത്ഥം പറഞ്ഞു് കുറുത്തേടത്തെ സമാധാനിപ്പിച്ചു.

നമ്പൂതിരിപ്പാട്ട കല്യാണിക്കുട്ടിയെ സംബന്ധം ചെയ്തസമ്പ്രദായത്തെ സരസനായ ഗ്രന്ഥകർത്താവു ചുരുങ്ങിയ വാക്യങ്ങളിൽ തന്മയത്വത്തോടുകൂടി വിവരിച്ചു തുകൂടി ഇവിടെ എഴുതുന്നു:—"നമ്പൂരിപ്പാട്ടും ചെറുശ്ശേരിനമ്പൂരിയും കേശവൻനമ്പൂരിയും മറ്റും പൂവരങ്ങിലേക്കു വന്നു. കുറേനേരം പഞ്ചുമേനവനുമായി സംസാരിച്ചശേഷം 'ഇനിഅങ്ങട്ട് എഴുന്നെള്ളാം' എന്നു പഞ്ചുമേനവൻ പറഞ്ഞപ്രകാരം നമ്പൂരിപ്പാട്ട്, ചെറുശ്ശേരിനമ്പൂരി, കേശവൻനമ്പൂരി, തന്റെ ഭൃത്യവർഗ്ഗങ്ങം, ഇവരെല്ലാവരോടും കൂടിപൂവള്ളിവീട്ടിലേക്കുപോയി. സാധാരണസമ്പ്രദായപ്രകാരം നമ്പൂരിപ്പാട്ട്, കാൽകഴുകി, അകത്തേക്കുകടന്നു. പടിഞ്ഞാറെ അറയിൽ അതിവിശേഷമായി വിരിച്ച പട്ടകിടക്കയിൽ കിടന്നു. ആ അകത്തിന്റെ കിഴക്കേവാതിൽ അടച്ചു. അ

പ്പോൾ ആ വീട്ടിൽ ഉള്ള സ്ത്രീകളെല്ലാം ക്രൂടി തിക്കിത്തിരക്കി പടിഞ്ഞാറേയുടെ പടിഞ്ഞാറേ വാതിലിൽ ക്രൂടി ഒരു ജീവനുള്ള പന്നിയേയോ മറ്റോ പിടിച്ചുക്രൂട്ടിലാക്കുന്നതുപോലെ സാധുകല്യാണിക്കുട്ടിയെ പിടിച്ചു തിരക്കിത്തള്ളി പടിഞ്ഞാറേയിൽ ഇട്ടു; പടിഞ്ഞാറേ വാതിലുംബന്ധിച്ചു; സംബന്ധവും കഴിഞ്ഞു."

ഇങ്ങിനെ, വളരെ വിശേഷപ്പെട്ട ഒരു കുതിരയുണ്ടെന്നു് കേട്ടു് അതിനെ വിലക്കുവാങ്ങാൻ ചെന്ന ഒരാൾ, അതിന്റെ വിചാരിച്ചതിൽ എത്രയോ അധികം വിലയുണ്ടെന്നറിഞ്ഞപ്പോൾ മറ്റു പലേ കുതിരക്കും വിലപറഞ്ഞുനോക്കി ഒടുവിൽ സഹായവിലക്കു് ഒരുഗോവർ കഴുതയേയും വാങ്ങി പോകുംപോലെ നമ്പൂതിരിപ്പാടു് ഇന്ദുലേഖയെക്കൊതിച്ചുവന്നു്, അവളുടെ അമ്മയിൽഭ്രമിച്ചു, ദാസിയിൽ അന്ധാളിച്ചു് ഒടുവിൽ കല്യാണിക്കുട്ടിയെ സംബന്ധംചെയ്തു്, അതികാലത്തെ പല്ലക്കിൽ കയറ്റി കൊണ്ടുപോയി. പോകുമ്പോൾ അതി സമർത്ഥനായ ഗോവിന്ദൻ, തന്റെ യജമാനൻ ഇന്ദുലേഖയെയാണു കൊണ്ടുപോകുന്നതെന്നു് എല്ലാവരോടുംപറഞ്ഞുകൊണ്ടിരുന്ന ക്രൂട്ടത്തിൽ സത്രത്തിലുണ്ടായിരുന്ന ശങ്കരശാസ്ത്രിയോടും പറഞ്ഞിരുന്നു. അതുകൊണ്ടു് അദ്ദേഹത്തിനു് ആ കാര്യത്തിൽ ദൃക്സാക്ഷിയായതുപോലെ വിശ്വാസം ജനിച്ചു.

നമ്പൂതിരിപ്പാടിന്റെ സ്വഭാവം ഇന്നവിധമാണെന്നു് ഗ്രന്ഥകർത്താവു് ഒന്നാമതു പ്രസ്താവിച്ചുവെച്ചതിനോടു് എത്രമേൽ യോജിക്കുന്ന വിധത്തിലാണു്, അദ്ദേഹത്തിന്റെ വാക്കും പ്രവൃത്തികളും വിവരിച്ചിരിക്കു

ന്നതെന്നും ചന്തുമേനവൻ എഴുത്തുത്തോട്ടം തന്മയത്വത്തോട്ടം ആണു് തന്റെ കഥയിൽ പാത്രസൃഷ്ടി ചെയ്തിരിക്കുന്നതെന്നും കാണിപ്പാനാണു് നമ്പൂതിരിപ്പാടിന്റെ ചേഷ്ടകളെയും ഗോഷ്ടികളെയും ഇത്ര ദീർഘമായി എടുത്തു പറയേണ്ടിവന്നതു്.

കഥയിലെ നായികാനായകന്മാരായ ഇന്ദുലേഖയെപ്പറ്റിയും മാധവനെപ്പറ്റിയും ഒടുവിൽ പറയാമെന്നു വെച്ചതു്, അവർ കഥയിലെ മുഖ്യപാത്രങ്ങളായതിനാൽത്തന്നെയാണു്.

ഇന്ദുലേഖയുടെ സ്വഭാവത്തിന്റെ ഒരു ഭാഗം നമ്പൂരിപ്പാട്ടുമായി അവർക്കുണ്ടായ പെരുമാറ്റത്തിൽനിന്നു നമ്മുടെ മനസ്സിലാക്കിക്കഴിഞ്ഞുവല്ലൊ. അവളെ ജഗന്മോഹിനിയായ ഒരു സുന്ദരിയായിട്ടാണു ഗ്രന്ഥകർത്താവു വിവരിച്ചിരിക്കുന്നതു്. ഈ രൂപഗുണത്തിനു് അനുഗുണമായ പഠിപ്പും സൌശീല്യാദിഗുണങ്ങളും അവർക്കുണ്ടായിരുന്നു. തന്റെ പിതാവായിരുന്ന കിളിമാനൂർ രാജാവവർകൾ അവർക്കു ചെറുപ്പമായിരുന്നപ്പോൾത്തന്നെ കാലധർമ്മം പ്രാപിച്ചുപോയിരുന്നു. അവളുടെ അമ്മാമനായിരുന്ന ദിവാൻപേഷ്കാർ കൊച്ചുകൃഷ്ണമേനോൻ ആയിരുന്നു അവളെ വിദ്യാഭ്യാസംചെയ്യിച്ചിരുന്നതു്. "ഇംഗ്ലീഷു നല്ലവണ്ണം പഠിപ്പിച്ചു; സംസ്കൃതത്തിൽ നാടകാലങ്കാരങ്ങൾവരെ പഠിപ്പിച്ചു. സംഗീതത്തിൽ പല്ലവി രാഗവിസ്താരംവരെ പാടാനും പിയാനോ, ഫിഡിൽ, വീണ ഇതുകൾ വിശേഷമായി വായിപ്പാനും അഭ്യസിപ്പിക്കുന്ന തുന്നൽ, ചിത്രം മുതലാ

യതുകളിലും തന്റെ അതിമനോഹരിയായ മരുമകൾക്ക് പരിചയം വരുത്തി. ബിലാത്തിയിൽ ഒരു ഇംഗ്ലീഷു സ്ത്രീയെ അഭ്യസിപ്പിക്കുന്ന വിധമുള്ള പഠിപ്പും അറിവുകളും സമ്പ്രദായങ്ങളും ഇന്ദുലേഖയ്ക്ക് ഉണ്ടാക്കിവെക്കേണമെന്നുള്ള ആഗ്രഹം മഹാനും ബുദ്ധിശാലിയും ആയിരുന്ന, ആ കൊച്ചുകുഞ്ഞുമേനോന് ഇന്ദുലേഖയുടെ പതിനാറാംവയസ്സിലകത്തു സാധിപ്പാൻ കഴിയുന്നേടത്തോളം സാധിച്ചുവെന്നുതന്നെ പറയാം."

ചന്തുമേനവന്റെ ഈ സൃഷ്ടി അക്കാലത്തെ ഒരു ആദർശവനിതയായിരുന്നു. അന്നു കേരളത്തിൽ വല്ലടിക്കിലും ഉണ്ടായിരുന്നതായി ഉൗഹിക്കാവുന്ന ഒരു സ്ത്രീയായിട്ടല്ല, മേലിൽ മലയാളിസ്ത്രീകൾ ഏതു നിലയിലായിരിക്കണം വിദ്യാഭ്യാസം സമ്പാദിക്കേണ്ടതെന്ന് ആദർശമായി കാണിച്ചുകൊടുത്ത ഒരു ഉദാഹരണമായിട്ടാണ് ഇന്ദുലേഖ കഥയിൽ പ്രകാശിക്കുന്നത്.

മാധവിക്ക് ഏറ്റവും അനുരൂപനായ ഒരു ഭർത്താവായിട്ടതന്നെയാണ് മാധവനെയും സൃഷ്ടിച്ചിരിക്കുന്നത്. അവൻ അതിബുദ്ധിമാനും അതികോമളനും ആയിരുന്നു. ബി. എ. അടക്കം എല്ലാ പരീക്ഷകളിലും ഒന്നാംക്ലാസ്സിൽ ജയിച്ചു. ബി. എൽ. പരീക്ഷയിൽ ഒന്നാംക്ലാസ്സിൽ ഒന്നാമനായി ജയിച്ചു. ബി. എ. പരീക്ഷയ്ക്ക് അന്യഭാഷ സംസ്കൃതമായിരുന്നതിനാൽ അതിലും ഒന്നാന്തരം വ്യുല്പത്തിയുണ്ടായിരുന്നു.

ഇവർ രണ്ടുപേരും തമ്മിൽ പ്രകൃത്യാ പ്രണയം ഉണ്ടായി. അവരുടെ പ്രണയചേഷ്ടകളും വിവരിച്ചുകാണിക്കുന്ന സംഭാഷണങ്ങളിലും മറ്റും ഗ്രന്ഥകർത്താവു ത

ന്റെ രസികത്വവും വാസനയും വാഗ്വൈഭവവും പ്രത്യക്ഷപ്പെടുത്തുന്നു. ഇതിൽ വായനക്കാരെ രസിപ്പിക്കുന്നതു്, മാധവന്നു് ഇന്ദുലേഖയിലുള്ള അനുരാഗം അവൻ പ്രത്യക്ഷപ്പെടുത്തുകയും ഇന്ദുലേഖക്കു് അങ്ങട്ടുള്ള അനുരാഗം അവനിൽനിന്നു മറച്ചുവെക്കുകയും ചെയ്യുന്നതായി വിവരിച്ചതിലാണു്. ഇന്ദുലേഖക്കുള്ള അനുരാഗം മാധവനെ അറിയിക്കുന്നില്ലെങ്കിലും, അതു വായനക്കാക്കു വെടിപ്പായി മനസ്സിലാകുന്നു. അതുകൊണ്ടു് മാധവനിൽ വായനക്കാക്കു വല്ല, അനുതാപമോ, അതുകൊണ്ടു കരുണരസമോ അല്ല ഉണ്ടാകുന്നതു്. അവനെപ്പറ്റി ഒരു പരിഹാസമാണുണ്ടാകുന്നതു്. വെറുതെയല്ല മാധവനെ ഒരവസരത്തിൽ ഇന്ദുലേഖ "ശപ്പൻ" എന്നു വിളിച്ചതെന്നു വായനക്കാർ വിചാരിക്കും. "മാധവൻ സാധാരണയുവാക്കളിൽ ഒരു പതിനെട്ടവയസ്സു മുതൽ ക്രമമായി കല്യാണം ചെയ്തു ഗൃഹസ്ഥാശ്രമികളാവുന്നതിനിടയിൽ നിർഭാഗ്യവശാൽ ചിലപ്പോൾകാണപ്പെടുന്ന ദുർവ്യാപാരങ്ങളിലൊന്നും അധികം പ്രവേശിച്ചിരുന്നില്ലാത്തതിനാൽ", ഇന്ദുലേഖ പ്രദർശിപ്പിച്ച സ്ത്രീസഹജമായ പ്രണയദുഷ്പ്രഭയെ അവന്നു് എളുപ്പം മനസ്സിലാക്കാൻ സാധിക്കുന്നില്ല. അങ്ങിനെ അവൻ അത്യധികം കുണ്ഠിതപ്പെടുന്നതു കണ്ടു മനസ്സുകൊണ്ടു് ചിരിച്ചു രസിക്കാൻ അവസരം ഗ്രന്ഥകർത്താവു് ഇന്ദുലേഖക്കും വായനക്കാക്കും ഒരുപോലെ ഉണ്ടാക്കിക്കൊടുത്തിരിക്കുന്നു. ഒടുവിൽ ബി. എൽ. ഒന്നാംക്ലാസ്സിൽ ജയിച്ച വിവരത്തിന്നു കമ്പികിട്ടീട്ടുപോലും മാധവൻ, സന്തോഷിക്കാതെ, പരിതപിച്ചിരിക്കുന്നതായി കണ്ടപ്പോൾ ഇന്ദുലേഖയുടെ അബലാചിത്തം അലിഞ്ഞു

പോകയും താൻ രണ്ടുകൊല്ലമായി മാധവനെ ഭർത്താവായി മനസ്സുകൊണ്ടു വരിച്ചു കഴിഞ്ഞിട്ടെന്ന പരമാർത്ഥം അവൾ തുറന്നു പറകയും ചെയ്തു.

മാധവനെ ദുഃഖിപ്പിച്ചതിന്നു ശരിയായ ശിക്ഷ ഇന്ദുലേഖക്കു കിട്ടി. അവൻ മതിരാശിയിൽനിന്നു വന്നിറങ്ങിയ ഉടനെ, ഇന്ദുലേഖയെ സൂരിനമ്പൂതിരിപ്പാട്ട് സംബന്ധംചെയ്തു മനയ്ക്കലേക്കു കൊണ്ടുപോയിരിക്കുന്നുവെന്നു, തന്റെ ഒരു അകൈതവമിത്രവും ഗുണകാംക്ഷിയും ആയ ശങ്കരശാസ്ത്രി പറഞ്ഞറിഞ്ഞു് അതു പൂർണ്ണമായി വിശ്വസിച്ചു്, ഇനിനാട്ടിലേക്കു പോകയില്ലെന്നുറച്ചു്, എവിടെക്കാണെന്നില്ലാതെ ദേശസഞ്ചാരത്തിന്നു പുറപ്പെട്ടുപോയ വിവരം അറിഞ്ഞു് ഇന്ദുലേഖ അത്യന്തം പരിതപിക്കുവാൻ ഇടവന്നു. അവളുടെ ആധിവ്യാധിയായിട്ടുപോലും പരിണമിച്ചു. ഇതിലൊന്നും അശേഷമെങ്കിലും അസംഭാവ്യത ഇല്ല. മാധവന്റെ മനസ്സു് അത്രമേൽ തരളവും അധ്യുഷ്ടവും ആയി വിവരിച്ചതിൽ കഥക്കു ചമൽക്കാരവും രസികത്വവും വർദ്ധിക്കുന്നു.

ഇന്ദുലേഖക്കും മാധവനും തമ്മിൽ ഉണ്ടായിരുന്നതായി വിവരിച്ചു കാണിച്ച പ്രണയം യഥാർത്ഥവും അകൃത്രിമവും ദൃഢവും, അതുകൊണ്ടു പരിശുദ്ധവും മൈവികവും ആണു്. അവർ കാണിച്ച ചില പ്രണയഗോഷ്ടികൾ, വിശേഷിച്ചു് ആ കൂളിമുറിസംഭവം, ഗ്രന്ഥത്തിൽ വിവരിച്ചതു് കുറെ കടന്ന കൈയായിപ്പോയെന്നു പറയുന്നവർ പോലും, അതു് അസംഭാവ്യമാണെന്നു പറകയില്ല. അവക്കു് ഇരുവർക്കും ഉണ്ടായിരുന്ന

പ്രണയത്തിന്റെ പരിശുദ്ധിയെ ഗ്രഹിക്കാൻ സാധിക്കുന്നവർ, ആ പ്രണയത്തിന്റെ ബാഹ്യചേഷ്ടകളെപ്പറ്റി ഗ്രന്ഥത്തിൽ വായിക്കുമ്പോഴും ഒരു വല്ലായ്മ തോന്നുകയില്ല. നമ്മുടെ സൂരിനമ്പൂതിരിപ്പാട്ട്, വല്ല നീലാട്ടലക്ഷ്മിയോ, പുഴയാട്ട പാറുവോ, കോപ്പാട്ട കമ്മിണിയോ മറേറാ ആയുള്ള പ്രണയചേഷ്ടകൾ ആയിരുന്ന ഗ്രന്ഥത്തിൽ വിവരിച്ചതെങ്കിൽ അതു വളരെ ആഭാസമായിത്തീരുമായിരുന്നു. അങ്ങിനെയല്ല ചെയ്തിട്ടുള്ളതു്.

ഒരു സബ്ജഡ്ജിയായി തൽക്കാലം അഭിനയിച്ച പെരിങ്കള്ളൻ, ഷീയർ ആലിഖാൻ മാധവനെ വഞ്ചിച്ചതുപോലുള്ള സംഭവങ്ങൾ ലോകത്തിൽ എവിടെയും എന്നപോലെ ഇന്ത്യയിലും ഇന്നും നടക്കുന്നതായി നമ്മൾ അറിയുന്നു.

ഇന്ദുലേഖാപുസ്തകത്തിൽ ഗ്രന്ഥകർത്താവു് ഏറ്റവും സംഭാവ്യമായ ഒരു കഥയെ ചാതുര്യത്തോടുകൂടി ആഖ്യാനം ചെയ്യുകയും സംഭവങ്ങളെ തന്മയത്വത്തോടുകൂടി വിവരിക്കുകയും പാത്രങ്ങളെ പ്രകൃത്യനുസരണം വർണ്ണിക്കുകയും ചെയ്തിരിക്കുന്നു. ഇതിന്റെ ഫലം വായനക്കാരെ രസിപ്പിച്ചതു മാത്രമല്ല, ഒരു സമുദായാചാരത്തെ പരിഷ്കരിക്കേണ്ടുന്ന ആവശ്യകതയെ ചൂണ്ടിക്കാണിച്ചതു കൂടി ആകുന്നു. ഇപ്പോൾ കേരളത്തിൽ സമുദായപരിഷ്കാരകാര്യത്തിൽ പലരും ചെയ്യുകാണുന്ന പരിശ്രമത്തിന്നു് അവരെ ഉദ്യമിപ്പിക്കുവാൻ, ആ സമുദായത്തിലെ ദോഷങ്ങൾ അവർ ഒന്നാമതു വ്യക്തമായി കാണത്തക്കവണ്ണം ഒരു പരിശോധകദീപമായി ഇതംപ്രഥമമായി പ്ര

കാരിച്ചതു് ഇന്ദുലേഖയായിരുന്നുവെന്നു്, അതിന്റെ കർത്താവായ മഹാത്മാവിന്നു പരലോകത്തിലും കൃതാർത്ഥതയുണ്ടാകാവുന്നതാണു്.

——:0:——

VIII

ശാരദാ

"ഇന്ദുലേഖ" എഴുതി, നോവൽ രചനയിൽ പരിശീലനം സിദ്ധിച്ച കൈകൊണ്ടു് എഴുതിത്തുടങ്ങിയതാണു് "ശാരദാ." അതുകൊണ്ടു്, "ശാരദാ" പാത്രസൃഷ്ടിചാതുര്യത്തിൽ 'ഇന്ദുലേഖയെ അതിശയിച്ചിരിക്കുന്നു എന്നതന്നെ പറയേണ്ടതാണെ'ന്നു കേരളകാളിദാസന്നു തോന്നിയതിൽ അത്ഭുതമില്ല. "ശൂന്യമായ അവസ്ഥവിനെ നാമരൂപങ്ങളം കൊടുത്തു വാസ്തവീകരിക്കുന്നതിൽ ഗ്രന്ഥകാരന്റെ തൂലിക ചിത്രകാരകന്റെ തൂലികയെ തൂലോം അതിക്രമിച്ചിരിക്കുന്നു." എന്നാണു് ആ സാഹിത്യചക്രവർത്തി അഭിപ്രായപ്പെട്ടിരിക്കുന്നതു്. ഈ നിലയിൽ കേരളഭാഷയിൽ അനുകരണീയമായ ഒരു മാതൃകാനോവലാണെന്നു സർവ്വസമ്മതമായ ഇന്ദുലേഖയെ അതിശയിക്കുന്നതായ മറെറാരു നോവൽ, അതേ ഗ്രന്ഥകർത്താവുതന്നെ രചിച്ചുതുടങ്ങിയതു് അപൂർണ്ണമായ നിലയിൽ എന്നെന്നും നിലനില്ക്കുവാൻ ഇടവന്നതിനെപ്പറ്റി ഏതു ഭാഷാഭിമാനിയാണു ദുഃഖിക്കാത്തതു്?

ശാരദാ എഴുതിക്കഴിഞ്ഞെടത്തോളം,അതിലെ കഥ അധികമില്ല. പൂഞ്ചോലക്കര എടം എന്നു പേരായി കീർത്തിപ്പെട്ട ഒരു നായർതറവാട്ടുണ്ടായിരുന്നു. ഈ തറവാട്ട് "വലിയ ദ്രവ്യപുഷ്ടിയോടും പ്രബലതയോടും പ്രഭുതപത്തോടും കൂടിയുള്ള "തായിരുന്നു. അതിലെ കാരണവന്മാർക്ക് "പൂഞ്ചോലക്കര അച്ഛന്മാർ" എന്ന സ്ഥാനപ്പേർ ഉണ്ടായിരുന്നു. കഥ നടക്കുന്ന കാലത്തെ അച്ഛന്റെ പേർ കോപ്പുണ്ണിഅച്ഛൻ എന്നാണു്. അവിടെയുള്ള അനന്തിരവന്മാരെയൊക്കെ ഉണ്ണിമാർ എന്നാണു വിളിക്കാറു്. അനന്തിരവന്മാരായി കോപ്പുണ്ണിഅച്ഛന്റെ നേരെ അനുജന്മാരായി രാഘവനുണ്ണി, കേശവനുണ്ണി എന്നു രണ്ടുപേരും നേരെ അനന്തിരവന്മാരായി കേശവനുണ്ണി, ഗോവിന്ദനുണ്ണി എന്നു രണ്ടുപേരും, ഇളയമ്മയുടെ മകനായി കൃഷ്ണനുണ്ണി എന്നൊരാളും ഉണ്ടായിരുന്നു. വലിയ അച്ഛന്റെ നേരെ സോദരിയായിരുന്ന ഇക്കാളിഅമ്മയുടെ മകളായിട്ട കുഞ്ഞുക്കുട്ടിഅമ്മ എന്ന ഒരു സ്ത്രീയും അദ്ദേഹത്തിന്റെ മുത്തശ്ശിയുടെ അനുജത്തിമാരുടെ മക്കളായിട്ട കല്യാണിഅമ്മ, ലക്ഷ്മിഅമ്മ എന്നു രണ്ടു പേരും ഇങ്ങിനെ മൂന്നു പേർ മാത്രമെ തറവാട്ടിൽ സ്ത്രീസന്താനങ്ങളായി ഉണ്ടായിരുന്നുള്ളു. ആ വീട്ടിൽ നമ്പൂരിമാക്കുമാത്രമെ സംബന്ധം പാടുള്ളുവായിരുന്നു. കുഞ്ഞിക്കുട്ടിഅമ്മയെ ചേലക്കരനമ്പൂരിയും, ലക്ഷ്മിഅമ്മയെ രാമവമ്മൻ തിരുമുൽപ്പാടും സംബന്ധം ചെയ്തു. കല്യാണിഅമ്മക്കു് . "ഏകദേശം പതിനെട്ട് ഇരുപതുവയസ്സായപ്പോൾ ആ അമ്മയെ മഹാവിരൂപനും ബുദ്ധിഹീനനുമായ ഒരു എടപ്പുവിന്നു തറവാട്ടിൽ

കാരണവർ പൂഞ്ചോലക്കര അച്ഛൻ എന്തോ തറവാട്ടി
ലുള്ള ഒരു കായ്യലാഭത്തിനുവേണ്ടി മാത്രം സംബന്ധംക
ഴിച്ചുകൊടുത്തു." അദ്ദേഹത്തോടുകൂടി ഇരിപ്പാൻ കേവ
ലം നിവൃത്തിയില്ലാതെ ആ സ്ത്രീ നാടുംവീടുംവിട്ട് ഒളിച്ചു
പോയ്കളഞ്ഞു. ആദ്യം പൈത്തിയെന്ന പേരായ ഒരു
പട്ടരും കുഞ്ഞൻ എന്ന പേരായ ഒരു നായർഭൃത്യനും മാ
ത്രമേ ആ സ്ത്രീയുടെ ഒന്നിച്ചുണ്ടായിരുന്നുള്ളൂ.

നേരെ കാശിയിലേക്കാണ് ആ സ്ത്രീ പോയതു്;
അവിടെ വെച്ച് രാമൻമേനോൻ എന്നൊരു ചിത്രമെ
ഴുത്തുകാരനെ കണ്ടു് പരിചയമായി. രാമൻമേ
നോൻ ജാതിയിൽ പൂഞ്ചോലക്കര എടക്കാരുമായി സ
മംതന്നെ ആയിരുന്നു. പക്ഷെ അവരേപ്പോലെ അദ്ദേ
ഹത്തിന്റെ കുടുംബക്കാർക്ക് പ്രഭുത്വം ഉണ്ടായിരുന്നി
ല്ല. അദ്ദേഹം ചിത്രമെഴുത്തുകൊണ്ടു് കുറെ പണം സ
മ്പാദിച്ചിരുന്നു. കല്യാണിഅമ്മയും അദ്ദേഹവും ത
മ്മിൽ പ്രണയമാകയും രണ്ടുപേരും ഭായ്യാഭർത്താക്കന്മാ
രായിത്തീരുകയും ചെയ്തു. കാശിയിൽനിന്നു് അവർ
ഉജ്ജയിനിലേക്കുപോയി. നാലുകൊല്ലം അങ്ങിനെ കഴി
ഞ്ഞു. അതിലിടക്കു് രാമൻമേനവന്നു് ചിത്രമെഴുത്തു
കൊണ്ടു് ധാരാളം പണം കിട്ടിക്കൊണ്ടിരുന്നു; അവക്കു്
ഒരുപെൺകുട്ടി ജനിക്കുകയും ചെയ്തു. ആ കുട്ടിക്കു ശാര
ദാഎന്നു് പേരിട്ടു. അവരുടെ സമ്പാദ്യമൊക്കെ, നാട്ടു
കാരുടെ വക ഒരു ബേങ്കിൽ പലിശക്കു് ഇട്ടിരുന്നു. നി
ർഭാഗ്യവശാൽ രാമൻമേനവന്നു് ഒരു നേത്രരോഗം ബാ
ധിക്കുകയും കണ്ണിന്നു കാഴ്ച വളരെ കുറവാകയും ചെയ്തു.
ഇനി രാജ്യത്തേക്കു മടങ്ങാമെന്നു വിചാരിച്ചു ബേങ്കിൽ

പണം വാങ്ങാൻചെന്നപ്പോൾ ആ ബേങ്കു കടത്തിൽപെ
ട്ടു നശിച്ചുപോയതായികണ്ടു. അതിൽ രാമൻമേനവ
ന്റെ പേരിൽ ഉണ്ടായിരുന്ന അമ്പതിനായിരം ഉറുപ്പി
കയും നശിച്ചുപോയി. ബേങ്കിലെ ബാക്കിസ്വത്തു് ഓ
ഹരിചെയ്യകൊടുത്തതിൽ ഉറുപ്പികക്കു് ഒരണവീതം
പോലും രാമൻമേനവനു കിട്ടിയില്ല. ആകെ 3000 ക
കിട്ടി. അതുവാങ്ങി മകളോടുക്കൂടി മലയാളത്തിലേക്കു
പുറപ്പെട്ടു. വരുന്നവഴിക്കു രാമേശ്വരത്തുപോയി. അ
വിടെ ഒരു സത്രത്തിൽ പാർത്തുകൊണ്ടിരിക്കുമ്പോൾ ക
ല്യാണിഅമ്മക്കു് ജ്വരരോഗം ഉണ്ടാകയും ആ സ്ത്രീ കാ
ലധർമ്മം പ്രാപിക്കുകയും ചെയ്തു.

രാമൻമേനവനും കല്യാണിഅമ്മയും ഭായ്ത്തമ്പാ
ക്കന്മാരായി കുറെ കഴിഞ്ഞപ്പോൾ വൈത്തിപട്ടർ അവ
രെ വിട്ടു സ്വരാജ്യത്തേക്കു തിരിച്ചുവന്നിരുന്നു. കൃഷ്ണൻ
അവരുടെ ഒന്നിച്ചുതന്നെ പാർത്തു. ആ ഭായ്ത്തമ്പാക്ക
ന്മാക്കു സഹായമായി ഉണ്ടായിരുന്നതു, ശങ്കരൻ എന്നു
പേരായ യോഗ്യനായ ഒരു ചെറുപ്പക്കാരനായിരുന്നു.

കല്യാണിഅമ്മ നാടുവിട്ടുപോയി അല്പം കഴിഞ്ഞ
ശേഷം ലക്ഷ്മിഅമ്മയുടെ ഭർത്താവായിരുന്ന രാമവർമ്മൻ
തിരുമുൽപ്പാടും കോപ്പുണ്ണിഅച്ഛനും തമ്മിൽ വിരോധ
മാകയും ബദ്ധശത്രുക്കളാകയും ചെയ്തുവെന്നു മാത്രമല്ല, ല
ക്ഷ്മിയമ്മ കാലധർമ്മം പ്രാപിക്കുകയും ചെയ്തിരുന്നു.

ഇവരായക്കെ പൂർവ്വകഥകളാണു്. കല്യാണിഅമ്മ
യുടെമരണത്തോടുക്കൂടിയാണു നോവലിലെ കഥ ആരംഭി
ക്കുന്നതു്. രാമൻമേനോൻ, തന്റെ മകളെ പൂങ്ങോല
ക്കര എടത്തിലെ അംഗമായി സ്വീകരിക്കുവാൻ ശ്രമി

ക്കുകയും അതിന്നു് ആ കുടുംബക്കാർ വിരോധികളായി രിക്കുകയും അതിന്നുശേഷം അദ്ദേഹം രാമവമ്മൻ തിരുമുൽപ്പാടിന്റെ സഹായത്തോടുകൂടി, പൂഞ്ചോലക്കര അഭിന്നമായി ഒരു വ്യവഹാരത്തിന്നു വേണ്ടുന്ന ഒരുക്കങ്ങളും ചെയ്തു തുടങ്ങുകയും ചെയ്യുന്നതു മാത്രമേ കഥയിൽ വിവരിക്കാൻ സാധിച്ചിട്ടുള്ളൂ.

ഈ സന്ദർഭത്തിൽ കഥയുടെ ആരംഭമായി കരുതേണ്ടുന്ന കായ്ത്തിൽ, പക്ഷെ യാദൃച്ഛികമായി ഉണ്ടായതായി കാണുന്ന ഒരു സംഗതിയെപ്പറ്റി പറയേണ്ടിയിരിക്കുന്നു. ഇന്ദുലേഖാപുസ്തകത്തിൽ, വലിയൊരു പ്രഭുകുടുംബത്തിലെ ഒരു സന്താനമായിരുന്ന കല്യാണിക്കുട്ടിയെ അവളുടെ സമ്മതം ക്രൂടാതെ കേവലം വിടനായ ഒരു അശ്രമുഖൻ നമ്പൂതിരിപ്പാടിനു ഭാര്യയാക്കി പിടിച്ചുകൊടുത്തു കൊണ്ടാണല്ലൊ കഥ അവസാനിക്കുന്നതു്. ശാരദാ ആരംഭിക്കുന്നതും, ഒരു പ്രഭുകുടുംബത്തിലെ സന്താനമായ കല്യാണിയെ ഒരു വിരൂപനും ബുദ്ധിഹീനനും ആയ പ്രഭുവിന്നു് അവളുടെ സമ്മതം ക്രൂടാതെ സംബന്ധം ചെയ്തു കൊടുക്കയാൽ അവൾ നാടുവിട്ടു പോയതിനെ അടിസ്ഥാനമാക്കിയാണു്. രണ്ടും കല്യാണിമാർ തന്നെ. ഈ നിലയിൽ ഇന്ദുലേഖയിലെ കഥയുടെ തുടച്ചയോ ശാരദ എന്നു തോന്നിപ്പോകും. കഥയിലെ എല്ലാ സംഗതികളും ഈ ഉദ്ദേശത്തെ സഹായിക്കുകയില്ലെങ്കിലും ചെമ്പഴിയോട്ടു പൂവള്ളിതറവാട്ടിലെ കല്യാണിക്കുട്ടി സൂരിനമ്പൂതിരിപ്പാടിനേയും ഉപേക്ഷിച്ചു നാടുവിട്ടുപോയെന്നു് അറിഞ്ഞാൽ ആരും അത്ഭുതപ്പെടാതിരിക്കത്തക്ക നിലയിലാണല്ലൊ ആ തിരുമേനിയുടെ

സ്ഥിതി. ഇതു ഞാൻ വെറുതേ പറഞ്ഞുവെന്നേ കരുതേണ്ടതുള്ളൂ.

ഇന്ദുലേഖയുടേതെന്നപോലെതന്നെ ശാരദാഎന്ന ഈ പുസ്തകത്തിന്റെയും മുഖ്യഗുണം അതിൽ കാണുന്ന പാത്രങ്ങളെ സൃഷ്ടിച്ചു വിവരിച്ചതിലുള്ള തന്മയത്വവും അകൃത്രിമത്വവും ആകുന്നു. ഈ കായ്യത്തിൽ ശാരദാ ഇന്ദുലേഖയേയും അതിശയിച്ചിരിക്കുന്നുവെന്നുള്ളതിനു സംശയമില്ല. കേരളവർമ്മവലിയകോയിത്തമ്പുരാൻ തിരുമനസ്സുകൊണ്ടു് പറഞ്ഞതുപോലെ, ഇന്ദുലേഖ വായിച്ചപ്പോൾ "കേരളീയമഹാജനം വിചാരിച്ചതു സൂരിനമ്പൂരിയേയും മറ്റും പോലെയുള്ള കഥാപുരുഷർ വേറെ ഉണ്ടാകുന്നതു കേവലം അസാധ്യമെന്നായിരുന്നു. എന്നാൽ വൈത്തിപട്ടരുടേയും കുണ്ടൻമേനവന്റേയും മറ്റും ചിത്രങ്ങളും, ഇന്ദുലേഖയിലെ പാത്രങ്ങളേയും അതിശയിക്കുന്നു.

രോഗത്തിൽ വലഞ്ഞു മൂതിയടയുവാൻ കാലവും പാത്തുകിടക്കുന്ന കല്യാണിഅമ്മ, ഭർത്താവോടു്, "നിങ്ങളും ഈ നിസ്സഹായമായ നിലയിൽ ആയല്ലോ. എന്റെ രോഗം ഭേദമാകുമെന്നു തോന്നുന്നില്ല. ഞാൻ നിമിത്തം നിങ്ങൾക്കു വരിയ ഒരു ഭാരവും വന്നുചേർന്നു. എന്തുചെയ്യാം നിവൃത്തിയില്ലല്ലോ.' എന്നുപറഞ്ഞു കൊണ്ടാണു് കഥ ആരംഭിക്കുന്നതു്. ഇങ്ങിനെ ''അമംഗളവാക്യംകൊണ്ടു് കഥ ആരംഭിച്ചതു് ഒരു അറമായി പര്യവസാനിച്ചുവെന്നു അറത്തിൽ വിശ്വസിക്കുന്നവർ പറയുമായിരിക്കാം.' എന്നാണു കേരളവർമ്മവലിയകോയിത്തമ്പുരാൻ പറയുന്നതു്. അറമോ എന്തോ? കാവ്യ

മെന്നല്ല, യാതൊന്നും അമംഗളമായ നിലയിലോ കാല ത്തിലോ ആരംഭിക്കരുതെന്നുള്ള ഹിന്ദുവിന്റെ വിശ്വാ സത്തിന് ഈ ഗ്രന്ഥവും ഒരു ദൃഷ്ടാന്തമായി മൂണ്ടിക്കാ ണിപ്പാൻ ഇടവന്നിരിക്കുന്നുവെന്നേ പറയേണ്ടതുള്ളൂ.

കഥയ്ക്കുകാരണമായ പൂർവ്വസംഭവങ്ങളിൽ പ്രധാന മായതു കല്യാണിഅമ്മ നാട്ടും വീട്ടും വിട്ടുപോയിക്കള ഞ്ഞതാണല്ലോ. അതു് അക്കാലത്തെ "സമുദായാചാര പ്രകാരം ഉയർന്ന തറവാട്ടുകളിലേ സ്ത്രീകൾക്കു വരുന്ന ക ഷ്ടതകളെ" ഉദാഹരിച്ചുതാണെന്നുള്ളതിനു സംശയമി ല്ല. "അവർക്കു യാതൊരു അപകടവും പിണയാതെ കാശിയിൽവെച്ചു രാമൻമേനവൻ എന്ന ഒരു ഉചിതവ രനെ ലഭിച്ചു, മാന്യമായി കാലക്ഷേപം ചെയ്യാൻ ഇട യാക്കിയതു നോക്കുമ്പോൾ കവി, നമ്മുടെ കന്യകമാരെ ധർമ്മസങ്കടങ്ങളിൽ സാഹസംകൂട്ടി പ്രവർത്തിച്ചുകൊള്ളു വാൻ അനുവദിക്കുന്നോ എന്നു സംശയംതോന്നും. എ ന്നാൽ കല്യാണിഅമ്മ ദൈവവശാൽ പരദേശത്തുവെ ച്ചുതന്നെ ചരമഗതിയെ പ്രാപിക്കയാൽ, അവളുടെ മകൾക്കു തറവാട്ടിൽ പ്രവേശം ലഭിക്കുന്നതിനുണ്ടായ പ്രതിബന്ധങ്ങളുടെ പ്രബലത നോക്കുമ്പോൾ ആ വി ധം പ്രവൃത്തികളുടെ ഫലങ്ങൾ അവരെ കയ്യോടെ നി വാരണംചെയ്കയും ചെയ്യുന്നു." എന്നാണു കേരളകാളി ദാസൻ പറയുന്നതു്. എന്നാൽ ഇപ്പറഞ്ഞ 'പ്രതിബ ന്ധങ്ങളുടെ പ്രബലത' എത്രയുണ്ടെന്നു് അപൂർണ്ണമായ ഈ കഥയിൽ വ്യക്തമായി കഴിഞ്ഞിട്ടില്ല. ഇതുവരെ ചെയ്ത ഒരുക്കങ്ങൾക്കനുസരിച്ചു് ഒരു കേസ്സുതന്നെ നട ക്കുന്നതായാൽ, തറവാട്ടിൽ കാരണവന്മാർ കന്യകമാരെ

ധനമോഹംകൊണ്ടു് ഏതെങ്കിലും ഒരു വൃദ്ധന്നോ രോഗിക്കോ ഉഷ്ണമ്മിക്കോ വീട്ടിലെ വല്ല പൂച്ചക്കുട്ടിയേയും പിടിച്ചു കൊടുക്കുംപോലെ സംബന്ധം കഴിച്ചുകൊടുക്കുന്നതിലുള്ള അനൌചിത്യവും അനർത്ഥവും ആഭാസതാവും കോടതിയിൽ പ്രസ്താവിക്കപ്പെടുകയും, ജഡ്ജിയുടെ വിധിന്യായത്തിൽ കഠിനമായ ഖണ്ഡനവിമർശനത്തിന്നുതന്നെ വിഷയമാകയും ചെയ്തുവെന്നു വരുന്നതാണല്ലൊ. സമുദായപരിഷ്കാരകായ്ത്തിൽ അതു വലിയ ഗുണം ചെയ്യാതിരിക്കയില്ല. ആരറിഞ്ഞു ഗ്രന്ഥകർത്താവു് അങ്ങിനെയും ഉദ്ദേശിച്ചിരുന്നില്ലെന്നു്?

കഥയിൽ നായികയായി ശാരദയെത്തന്നെയാണു കവി സങ്കല്പിച്ചതെന്നുള്ളതിന്നു സംശയമില്ലല്ലൊ. എന്നാൽ അവളുടെ പ്രായത്തിന്നെന്നപോലെ സ്വഭാവവിശേഷങ്ങൾക്കും പൂർണ്ണതാ പ്രാപിച്ചിട്ടില്ലാത്തതിനാൽ അവയെപ്പററി ആലോചിക്കേണ്ടതില്ല. "പൂർണ്ണചന്ദ്രോദയത്തെ കണ്ടുംകൊണ്ടു, ചന്ദ്രവർണ്ണന ചെയ്യേണമെന്നു് ഉറച്ചിരുന്ന ഒരു മനുഷ്യൻ സായന്തനകാലത്തിൽ അത്യന്തനീലമായി സച്ഛമായിരിക്കുന്ന ആകാശത്തിൽ തിളങ്ങുന്ന അസംഖ്യംനക്ഷത്രങ്ങളുടെ മദ്ധ്യേ വിളങ്ങുന്ന ബാലചന്ദ്രനെ കണ്ടു മനസ്സിളകി" അതിനെ വർണ്ണിക്കുന്നതുപോലെ, ശാരദയ്ക്കു പന്ത്രണ്ടു വയസ്സു് ആരംഭിച്ചിരിക്കുന്ന കാലത്തു് അവളുടെ ആകാരത്തിന്നുണ്ടായ സൌന്ദർയ്യത്തെ കവി വർണ്ണിക്കുന്നു. ആ വർണ്ണനയ്ക്കു പ്രാരംഭമായി കവി തന്റെ സ്വതസ്സിദ്ധമായ വാഗ്വിലാസത്തോടുകൂടി ഇങ്ങിനെ എഴുതിയിരിക്കുന്നു:—"ശാരദയുടെ അപ്പോഴത്തെ കാന്തിയെ പൂർണ്ണവികാസത്തെ പ്രാപിക്കുമ്പോൾ അത്യന്തസുരഭിയായി അതിമനോഹരമാ

യി കാണപ്പെടുന്ന ഒരു വിശേഷവിധി പുഷ്പം കുമളമായി വികസിപ്പാൻ ആരംഭിക്കുന്ന കാലത്തു് ഏതുവിധമായ കാന്തിയോടെ കാണപ്പെടുന്നുവോ ആ കാന്തിയോടു സദൃശമായിരുന്നു എന്നു നിസ്സംശയം പറയാം. പുഷ്പത്തിന്നു വരുവാൻപോകുന്ന സൌന്ദര്യവും സൌരഭ്യവും കുമളത്തെ പരിശോധിച്ചാൽ അന്തർഭവിച്ചു സൂക്ഷ്മങ്ങളായി ഇരിക്കുന്നതു കാണാം. അതു ക്രമേണ വികസിച്ചു വരുമ്പോൾ അതിന്നു് അനുരൂപമായ പ്രായത്തിൽ പൂർണ്ണവികാസഭാവത്തിൽ കാണപ്പെടുന്ന ഓരോ ഗുണങ്ങളും പോഷിച്ചു, പോഷിച്ചു വരുന്നതും കാണാം. ഇങ്ങിനെ ഈ കുമളാകൃതിയിൽനിന്നു് ഈ പുഷ്പം പൂർണ്ണവികാസത്തെ പ്രാപിക്കുന്നതുവരെ ഇതിൽ കാണപ്പെടുന്നതായ ഓരോ കോമളങ്ങളായ ഭേദങ്ങളെ ക്ഷമയോടുകൂടി നോക്കിയിരുന്നാൽ മനസ്സിന്നു് അത്യന്തം ആഹ്ലാദം ഉണ്ടായിവരുമെന്നുള്ളതിന്നു സംശയമില്ല. ഇപ്രകാരം ജഗന്മോഹിനിയായി വരുവാൻ പോകുന്ന ശാരദയുടെ ശൈശവം മുതൽ യൌവനംവരെ ഉള്ള വളർച്ചയെ കാണ്മാൻ ഭാഗ്യമുണ്ടായ കണ്ണകഠംക്കായി ഒരു നമസ്കാരം എന്നു മാത്രം പറയുന്നു.” എന്നാൽ “കഠിനഹൃദയനായ വേധസ്സു, നവീനശാരദാകരണത്തിലുള്ള ഈർഷ്യയാലോ എന്നു തോന്നുമാറു ശാരദാകർത്താവിനെത്തന്നെ അചിരേണ യശശ്ശരീരമാത്രശേഷനാക്കിച്ചെയ്തു” കളഞ്ഞതിനാൽ ഈ ഭാഗ്യം കേരളത്തിൽ ആർക്കും ഉണ്ടാവാൻ ഇടയായില്ല. അതുകൊണ്ടു് ആർക്കും ഒരിക്കലും തല താഴ്ത്തുവാൻകൂടി സംഗതി വന്നിട്ടില്ലാതിരുന്ന മഹാകവി ആശയുടെയും കണ്ണകഠംക്കുപോലും നമസ്കാരംചെയ്യേണ്ടതായും വന്നില്ല, എന്നേ പറയേണ്ടതുള്ളൂ.

ശാരദയുടെ ശരീരകാന്തിമാത്രമല്ല, സ്വഭാവഗുണങ്ങളും അതിസുരഭിയായി അത്യന്തമനോഹരമായ പുഷ്പം കുമളമായി വികസിപ്പാൻ ആരംഭിക്കുന്ന കാലത്തുള്ള സ്ഥിതിയോടു് ഉപമിച്ചു് അത്രമാത്രമെങ്കിലും കൃതാർത്ഥരാവാൻ വായനക്കാർക്കു് ഭാഗ്യമുണ്ടാക്കുന്നതു്, ആ പെൺകിടാവു് അവളുടെ അച്ഛനമ്മയായി ചെയ്യുന്ന സംഭാഷണത്തിലാണു്. പരിഷ്കൃത രീതിയിൽ പഠിപ്പിക്കുകയും ശീലാചാരാദികളെ നിയന്ത്രണം ചെയ്കയും ചെയ്യപ്പെട്ട നല്ലൊരു തറവാട്ടുകാരിയായ പെൺകുട്ടിയിൽ കാണാവുന്ന വിശേഷവിധി ഗുണങ്ങളും ആ സംഭാഷണത്തിൽ പ്രകാശിച്ചു കാണാം.

കഥയിൽ നായകൻ ആരാണെന്നു് ഇനിയും തീർച്ചപ്പെട്ട കഴിഞ്ഞിട്ടില്ല. ശാരദയുടെ അമ്മാമന്റെ മകനായ കൃഷ്ണമേനവനെയായിരിക്കും നായകനായി ഗ്രന്ഥകർത്താവു സങ്കല്പിച്ചതെന്നാണു് ഇപ്പോൾ എല്ലാവരും ഊഹിക്കുന്നതു്. ചന്തുമേനവന്റെ പഴയ ഒരു നോട്ടുബുക്കിൽ ഇങ്ങിനെ ഒരു ശ്ലോകം എഴുതിക്കാണുന്നു: —

ശാരദയ്ക്കു വരനായ പൂരുഷൻ
ആരതെന്നു തിരയായ്ക ലോകരേ;
ചാരുവാണിയുടെ വീട്ടിലില്ലയോ,
സാരസാക്ഷനിഹ കൃഷ്ണമേനവൻ?

ഈ നോട്ടുബുക്കിൽ ചന്തുമേനവന്റെ കൈയക്ഷരത്തിൽ മാത്രമല്ല, വേറെ പലരുടേയും കൈയക്ഷരത്തിൽ ഓരോ ശ്ലോകങ്ങളും മറ്റും എഴുതിയതായി കാണുന്നതിനാൽ ഈ ശ്ലോകം ആരുടെ വകയാണെന്നോ ഏതു സന്ദർഭത്തിൽ എഴുതിയതാണെന്നോ പറവാൻ സാധിക്കുകയില്ല.

ഏതായാലും ശാരദയിലെ ഈ കൃഷ്ണമേനവൻ ഇന്ദുലേഖയിലെ മാധവന്റെ എല്ലാഗുണങ്ങളും ഉള്ള ഒരാളാണു്. എന്നല്ല ചില സംഗതിയിൽ മാധവനെ അതിശയിക്കുന്ന ചില ഗുണങ്ങളും ഉള്ളതായികാണാം. ഇതുപലാവണ്യത്തെപ്പറ്റി പറയേണ്ടതില്ല. ആ കാഴ്ചയിൽ ചന്തുമേനവനു് ഏറ്റവും പ്രിയപ്പെട്ട ഒരു സൃഷ്ടിതന്നെയാണു കൃഷ്ണമേനോൻ. അവന്റെ യോഗ്യതയെപ്പറ്റിപ്പറയുവാൻ അഞ്ചാറുപേജു് ഗ്രന്ഥകർത്താവു ചെലവാക്കീട്ടുണ്ടു്. അതു മുഴുവൻ ഇവിടെ ഉദ്ധരിക്കേണ്ടുന്ന ആവശ്യമില്ല. എന്നാൽ അതിൽ പൊതുവിൽ ചിലർക്കു പാഠമാകാവുന്ന ചില സംഗതികളും ഉള്ളതു താഴെ പകർത്തുന്നു:—

"ഇംഗ്ലീഷുപഠിച്ചു ബി. എ. ബി. എൽ. പരീക്ഷകളും ജയിച്ചവർ എല്ലാവരും വളരെ പഠിപ്പുള്ളവരും ബുദ്ധിമാന്മാരും ആണെന്നു സാധാരണ ഇപ്പോൾ വിചാരിച്ചുവരുന്നുണ്ടല്ലൊ. ഇതു് എത്രയോ കാഴ്ചകളിൽ അബദ്ധമായ ഒരു വിചാരമാണെന്നു സൂക്ഷ്മമായി ആലോചിച്ചാൽ നമ്മൾക്കു് അറിയാം. പരീക്ഷകളിൽ ജയിക്കുന്നതു കൊണ്ടു്, അങ്ങിനെ ജയിക്കുന്നവർ ആ പരീക്ഷകൾക്കായി നിയമിക്കപ്പെട്ട ചില പുസ്തകങ്ങളും വായിച്ചു് അറിവുവരുത്തീട്ടുണ്ടെന്നു പക്ഷേ ഉറപ്പിക്കാം. എന്നു മാത്രമല്ലാതെ പഠിപ്പുള്ളവനെന്നു ഞാൻ ഒരുവനെ സമ്മതിക്കേണമെങ്കിൽ അവന്റെ അറിവിന്റെ വലിപ്പത്തെ സാധാരണ അവന്റെ വിചാരങ്ങളിലും ആലോചനകളിലും പ്രവൃത്തികളിലും പ്രത്യക്ഷമായികാണണം. നമ്മുടെ കൃഷ്ണമേനവൻ സ്ഥൂലവകയായി ഉയർന്

തരം പരീക്ഷകളും എല്ലാം കൊടുത്തുജയിച്ചശേഷമാണു യഥാർത്ഥമായ പഠിപ്പു് ആരംഭിച്ചതു് എന്നു പറയേണ്ടതാണു്." ധനവാനായ പിതാവിന്റെ പ്രിയപ്പെട്ട മകനായിരുന്നതിനാൽ ദ്രവ്യം ചെലവുചെയ്യുന്നതിനു ബുദ്ധിമുട്ടുണ്ടായിരുന്നില്ല. പക്ഷെ തന്റെ സ്വന്തംവസ്ത്രാലങ്കാരാദികൾക്കല്ല ആ പണം ചെലവഴിച്ചതു്. പുസ്തകങ്ങൾ വാങ്ങുന്നതിനായിരുന്നു. "ബിലാത്തിയിൽ എതെങ്കിലും ഒരു പുതിയ പുസ്തകം എഴുതീട്ടുണ്ടെന്നു് അറിയുന്ന ഉടനെ അതിനെ കൃഷ്ണമേനവൻ വരുത്താതിരിക്കയില്ല." ഇങ്ങിനെ രണ്ടായിരത്തിൽ ചുരുങ്ങാതെ പുസ്തകങ്ങൾ ശേഖരിച്ച ഒരു ഗ്രന്ഥപ്പുരതന്നെ അദ്ദേഹത്തിന്റെവീട്ടിലുണ്ടായിരുന്നു. ബി. എൽ ജയിച്ചശേഷം "ഇദ്ദേഹത്തിന്റെ ഗുണങ്ങളെ അറിഞ്ഞു ഗവൺമെണ്ടു് ഇദ്ദേഹത്തിനു തക്കതായ ഒരു ഉദ്യോഗം കൊടുപ്പാൻ ഭാവിച്ചു. തന്റെ സ്വാതന്ത്ര്യഹാനിയെ വിചാരിച്ചു് ഇദ്ദേഹം സർക്കാരുദ്യോഗത്തിൽ പ്രവേശിച്ചില്ല." ഇതു കവിയുടെ പ്രഥമസൃഷ്ടിയായ മാധവനിൽ കാണാതിരുന്ന വിശേഷവിധിഗുണമാണല്ലൊ. അഹംകാരം ലേശമില്ലാതെ സമസൃഷ്ടികളിൽ അത്യന്തം ദയാലുവും സത്യനിരതനും ആയിരുന്ന കൃഷ്ണമേനോൻ. "കണ്ടാൽ മന്മഥനന്മഥനായിരുന്നുവെന്നു വരികിലും, തന്നെ കാണുന്ന ഏതു സുന്ദരിക്കും തന്നിൽ ഭ്രമം ഉണ്ടായി എന്നറിവാൻ കൃഷ്ണമേനവനു ധാരാളമായി ബുദ്ധിശക്തി ഉണ്ടായിരുന്നുവെങ്കിലും, അതിൽനിന്നു യാതൊരു ചാപല്യങ്ങളും ഇതുവരെ കൃഷ്ണമേനവന്റെ മനസ്സിനെ ബാധിച്ചിട്ടില്ല. വല്ല സുന്ദരികളായ യുവതികളും യദൃച്ഛയാ കൃഷ്ണമേനവ

നോട്ട സംസാരിപ്പാൻ ഇടവന്നാൽ, അത്ര ഉപദ്രവം ത
നിക്കു വേറെ ഒന്നുകൊണ്ടും ഉണ്ടാവാനില്ലെന്നുള്ള നാട്യ
മാണു കൃഷ്ണമേനവന്ന് ഉണ്ടായിക്കാണാറു്. പൂങ്ങോല
ക്കര പ്രദേശത്തു പലേ പ്രമാണപ്പെട്ട വീടുകളിലും അ
തിസുന്ദരികളായും അതിസാമർത്ഥ്യത്തോടും അറിവോടും
കൂടിയവരായും ഉള്ള യുവതികളിലെല്ലാം കൃഷ്ണമേനവൻ
എനിക്കെനിക്കു ഭർത്താവായി വരേണമെന്നു് അത്യാഗ്ര
ഹപ്പെടാത്തവർ ആരും ഉണ്ടായിരുന്നില്ല. ഇദ്ദേഹ
ത്തോടു് ഒന്നു സംസാരിച്ചാൽ മതി, ഇദ്ദേഹത്തിന്റെ
ഒരു മന്ദഹാസം കണ്ടാൽ മതി, രണ്ടു നിമിഷം അടുത്തു
കണ്ടാൽ മതി, ഇദ്ദേഹത്തിന്റെ ഒരു മന്ദഹാസം ക
ണ്ടാൽ മതി, എന്നു് ആഗ്രഹിക്കാത്ത തരുണികൾ ആ
രിക്കിൽ ആരും ഉണ്ടായിരുന്നില്ലെന്നുതന്നെ പറയാം.
എന്നാൽ ഈ ഒരു ആഗ്രഹനിവൃത്തി കൃഷ്ണമേനവൻ ഒ
രിക്കലും ചെയ്തുകൊടുത്തിരുന്നില്ല."

ഇങ്ങിനെ വികസിച്ചു നിൽക്കുന്ന യാതൊരു പുഷ്പ
ത്തിലും ചെന്നു വീഴാതെ ഈ കൃഷ്ണഭൃംഗത്തെ കവി സൂ
ക്ഷിച്ചു നിർത്തിയതു് അതി സുരഭിയായി അത്യന്തമനോ
ഹരമായി വികസിപ്പാൻ കാത്തു നിൽക്കുന്ന ശാരദാകുമ
ളത്തിലേയ്ക്കു് ഒടുവിൽ ആകർഷിപ്പാൻ വേണ്ടിത്തന്നെ
യാണെന്നു വിശ്വസിക്കുന്നതിൽ തെറ്റു വരാൻ പാടി
ല്ല. ശാരദയെ പൂർത്തിയാക്കുവാൻ ധൈര്യപ്പെട്ടവന്നു്
ഈ പരമാർത്ഥം ഒരു മാർഗ്ഗദർശിയായിത്തീർന്നിരിക്കുന്നു.

ശാരദയുടെ അച്ഛൻ രാമൻമേനോൻ പൂങ്ങോലക്ക
ര എടത്തുനിന്നു പതിനാലു കാതം ദൂരത്തു പുരാതനമെ
ങ്കിലും ദാരിദ്ര്യദശയിൽ പെട്ടുപോയ ഒരു തറവാട്ടിലെ

അംഗമായിരുന്നു. അദ്ദേഹത്തിന്നു് അമ്മാമന്മാരായി രണ്ടുമൂന്നുപേർ ഉണ്ടായിരുന്നുവെങ്കിലും ക്രടെപ്പിറന്നവരായി ആരും ഉണ്ടായിരുന്നില്ല. തന്നെ രക്ഷിപ്പാൻ ആരും ഇല്ലാതിരുന്നതിനാലും ഇംഗ്ലീഷ് പഠിപ്പാൻ ആഗ്രഹം ഉണ്ടായതിനാലും പതിന്നാലാമത്തെ വയസ്സിൽ തിരുവനന്തപുരത്തു പോയി. അവിടെ വലിയ ഒരു ഉദ്യോഗസ്ഥന്റെ ഒന്നിച്ചു പാർത്തു. അദ്ദേഹത്തിന്റെ സഹായത്താൽ ഇംഗ്ലീഷു പഠിച്ചു. അതിലിടയ്ക്കു ചിത്രമെഴുത്തിൽ വാസനയുണ്ടാകയും അതു പരിശീലിക്കയും തന്റെ രക്ഷിതാവായിരുന്ന ഉദ്യോഗസ്ഥൻ മരിച്ചശേഷം ഇരുപത്തേഴാം വയസ്സിൽ രാമൻമേനോൻ തിരുവനന്തപുരം വിട്ടു വടക്കെ ഇന്ത്യയിൽ സഞ്ചരിക്കുകയും ചെയ്തു. അപ്പഴ് എണ്ണച്ചായത്തിൽ നല്ലവണ്ണം ചിത്രമെഴുതാൻ സാധിച്ചിരുന്നു. ആറേഴ കൊല്ലം സഞ്ചരിച്ചശേഷമാണു കല്യാണിഅമ്മയെ കണ്ടെത്തിയതു്. ഇദ്ദേഹത്തിന്റെ ഒന്നിച്ചുണ്ടായിരുന്ന ശങ്കരൻ കഥയിൽ ഒരു പ്രധാന പാത്രമാണു്. അയാൾ തിരുവനന്തപുരക്കാരനാണു്. നല്ല തറവാട്ടിലുള്ള ഒരു കുട്ടിയാണു്. ബഹുബുദ്ധിമാനാണു്. അവന്നു വീട്ടിൽ നല്ല കോപ്പുണ്ടു്. ചിത്രമെഴുത്തിൽ ഭ്രമിച്ചു രാമൻമേനവന്റെക്രടി ഓടിപ്പോയതാണു്. അദ്ദേഹത്തിന്നും ഭാര്യയ്ക്കും ശങ്കരനെ ശാരദയെപ്പോലെ സ്നേഹമായിരുന്നു. ഇംഗ്ലീഷ് അവൻ താനെ പഠിച്ചു. ചിത്രം സാമാന്യം നല്ലവണ്ണം എഴുതുവാൻ അറിയാം. വടക്കൻഭാഷകൾ പലതും രാമൻമേനവനെക്കാൾ നല്ലവണ്ണം സംസാരിക്കും. ഇതു സ്വാമിഭക്തിയുള്ള ഒരാളെ കാണ്മാൻ പ്രയാസമാണു്. ദേശസ

ഞ്ചാരംകൊണ്ടു മനസ്സിനു നല്ല പാകതയും വികാസവും സിദ്ധിച്ചിരിക്കുന്നു. ശങ്കരന്റെ സ്വഭാവഗുണങ്ങളും അയാളും, വൈത്തിപ്പട്ടരുമായി ഇടപെടുമ്പോഴും മറ്റും നല്ലവണ്ണം പ്രകാശിക്കുന്നുണ്ടു്.

വൈത്തിപ്പട്ടർ ചന്തുമേനവന്റെ ഒരു വിശേഷ സൃഷ്ടിയാണു്. "വൈത്തിപ്പട്ടരുടെ മട്ടുകളും വിലക്ഷണങ്ങളായിരിക്കുന്നു; എങ്കിലും അയാളെപ്പോലെ ഒരുവനെ നാം എവിടെയോ കണ്ടിട്ടുണ്ടല്ലോ എന്നാണു വായനക്കാർക്കു തോന്നുന്നതു്. അയാളുടെ സൃഷ്ടിയേയും മറ്റും കവിയുടെ മനോദർപ്പണത്തിൽ വാക്പ്രസരസാന്നിദ്ധ്യത്താൽ പ്രതിഫലിച്ചു നാം വാസ്തവത്തിൽ കാണുന്നു." എന്നു കേരളകാളിദാസൻ പുസ്തകത്തിന്റെ മുഖവുരയിൽ പ്രസ്താവിച്ചിരിക്കുന്നു. ഒരു കവിയുടെ പാത്രസൃഷ്ടിചാതുര്യത്തെപ്പറ്റി ഇതിലധികം യോഗ്യനായ ഒരാളിൽ നിന്നു ലഭിക്കാനില്ല. ആ പട്ടരുടെ ദേഹവർണ്ണന ഗ്രന്ഥകർത്താവു് ഇങ്ങിനെയാണു ചെയ്തിരിക്കുന്നതു്:—"ഇരുപതാം കാഴ്ചയിൽ വളരെ വിരൂപനായിരുന്നു. ദേഹം കറുത്ത മഷിയുടെ വർണ്ണം. പിൻകുടുമ നരച്ചു് ഒരു എലിവാൽപോലെ അല്പം ഇരിപ്പുണ്ടു്. മുഖം അതി വിരൂപം എന്നു തന്നെ പറവാനുള്ളൂ. വാർദ്ധക്യത്താൽ പല്ലുകളും കൊഴിഞ്ഞു പോയ്പോയതു കഴിച്ചു രണ്ടുനാലെണ്ണം മാത്രം വായിൽ ഒതുങ്ങാത്തവിധം നീണ്ടു, വൈത്തിപ്പട്ടർക്കും കാണുന്നവർക്കും ഒരുപോലെ സങ്കടത്തെ ജനിപ്പിക്കുന്നവിധം ക്ലേശമായ സ്ഥിതിയിൽ നില്ക്കുന്നുണ്ടു്. കണ്ണുകൾ സ്വഭാവേന അകത്തോട്ടു വലിഞ്ഞു് അശേഷം പ്രകാശമില്ലാതെ ഇരുന്നുവെങ്കിലും ഇട

ക്കിടെ മിഴികൾക്കു, സൃഷ്ടിപോലെ ഒരു വിഷമചേഷ്ട ഉണ്ടായിരുന്നു. വല്ല സാധനത്തേയും സൂക്ഷ്മമായി നോക്കുമ്പോഴും വല്ലതും ശ്രദ്ധാന്തിയോടെ സംസാരിക്കുമ്പോഴും മനസ്സുകൊണ്ടു വല്ലതും ആലോചിക്കുമ്പോഴും മനസ്സിനു വല്ല വ്യസനമോ ആശ്ചര്യമോ സന്തോഷമോ ഉണ്ടാവുമ്പോഴും ഉള്ളോട്ടു വലിഞ്ഞു, കുണ്ടിൽകിടക്കുന്ന ഈ കണ്ണുകൾ മുന്നോട്ടു തുറിച്ചുവന്നു, വലുതായി, മിഴികൾ രണ്ടും നാസികയുടെ രണ്ടുഭാഗവും തൊട്ടുംകൊണ്ടു നിശ്ചഞ്ചലങ്ങളായി അധോമുഖങ്ങളായിനില്ക്കും. പ്രകൃതിയിൽ ലേശം ജീവനില്ലാത്ത ഈ കണ്ണുകൾക്കു് ഇങ്ങിനെ ഒരു വികൃതിയുണ്ടായിരുന്നു. ഈ സൃഷ്ടി ഉണ്ടാകുന്ന സമയങ്ങളിൽ വൈത്തിപ്പട്ടരുടെ മുഖം അത്യന്തം രൂക്ഷമായും രൌദ്രമായും ഇരുന്നു. മുഖത്തേക്കു നോക്കിയാൽ ഭയം തോന്നും. ഒരു സർപ്പംഫണം ഉയർത്തി അതിക്രോധത്തോടെ കടിപ്പാൻ ഭാവിക്കുന്നതുപോലെ തോന്നും. എന്നാൽ വൈത്തിപ്പട്ടരുടെ കണ്ണുകളുടെ ഈ വികൃതിചേഷ്ട ക്രോധത്തിൽ മാത്രമല്ല ഉണ്ടാകാറു്. സന്തോഷത്തിലും സന്താപത്തിലും ഉണ്ടാവും. എന്നുവേണ്ട, ഇയാൾക്കു മനസ്സിനുള്ള സാധാരണ സമഗതിക്കു് ഒരു ലേശം ഭേദം വന്നാൽ സൃഷ്ടിയായി. അതുകൊണ്ടു് അധികസമയവും സൃഷ്ടിയിൽ തന്നെയാണു് ഇയാളുടെ മിഴികൾ നില്ക്കുമാറു്. ശരീരം കൃശമായ അകത്തോട്ടു വളഞ്ഞു് കത്തിക്കരിഞ്ഞ ഒരു വിറകിൻ കൊള്ളിപോലെ ഇരുന്നു. അകപ്പാടെ പട്ടരുടെ ആകൃതി ഒരു പിശാചിന്റെ ആകൃതിതന്നെഎന്നു പറയാം."

ഈ മനുഷ്യൻ തെക്കൻ ചരക്കു കച്ചോടത്തിലും മറ്റും ഒരു നാലഞ്ചായിരം ഉറുപ്പികയുടെ സ്വത്തു് സ

ന്വാദിച്ചിരിക്കുന്നു എന്നാലും ഇങ്ങിനെ ദ്രവ്യാഗ്രഹം ഉള്ള ആളെ വേറെ കാണുകയില്ല. ദ്രവ്യാഗ്രഹത്തിന്മേലാണ്, കല്യാണിഅമ്മയുടെ ഒന്നിച്ച് ഓടിപോയതു്. ദ്രവ്യംകിട്ടുവാൻ തരമില്ലെന്നു കണ്ടപ്പോഴാണ് അവരെ വിട്ടുമടങ്ങി വന്നതു്.

വൈത്തിപ്പട്ടരുടെ ദ്രവ്യാഗ്രഹവും, ദ്രവ്യംകൈക്കലാക്കുവാൻ അയാൾ ചെയ്യുന്ന ഹീനകർമ്മങ്ങളും ദുഷ്കർമ്മങ്ങളും കവി, ഏറ്റവും തന്മയത്വം ഉണ്ടാകത്തക്കനിലയിൽ അനിതരസാധാരണമായ പാടവത്തോടുകൂടി വിവരിക്കുന്നു. യഥാർത്ഥം പറയുന്നതായാൽ കഥാപാത്രവിവരണത്തിനു കേരളസാഹിത്യത്തിൽ വൈത്തിപ്പട്ടരെ വിവരിച്ചതിനെ അതിശയിക്കുന്ന ഒരു വിവരണം ഇതുവരെ ഉണ്ടായിട്ടില്ല.

രാമേശ്വരത്തുവെച്ച് രാമൻമേനവന്റെ ഭാര്യ മരിച്ചതിനുശേഷം അദ്ദേഹവും തന്റെ പുത്രിയും ഒരു സത്രത്തിൽ പാർക്കുകയായിരുന്നുവല്ലോ. ഒരു ദിവസം യദൃച്ഛയാ ശങ്കരൻ വൈത്തിപ്പട്ടരെ കാണ്മാൻ ഇടയാകുകയും അയാളോട് ശങ്കരൻ തന്റെ യജമാനന്റെ വിവരങ്ങളും പറകയും ചെയ്യുന്നു. പട്ടർ ഉടനെ ചോദിക്കുന്ന ചോദ്യങ്ങളും "രാമൻമേനോൻ ദ്രവ്യം കുറെ സമ്പാദിച്ചുവോ? എന്തുണ്ട് കോളു കൈയ്യിൽ?" എന്നാണ്. കല്യാണിഅമ്മ മരിച്ചതിനെപ്പറ്റിയൊന്നും അപ്പോൾ അശേഷം കുണ്ഠിതം ഭാവിക്കുന്നില്ലെന്നുമാത്രമല്ല, അതിനെപ്പറ്റി ഒരു ചിന്തക്കുടി ഉള്ളതായി വാക്കുകൊണ്ടോ ഭാവംകൊണ്ടോ പ്രത്യക്ഷപ്പെട്ടുത്താതിരുന്ന പട്ടർ, പിന്നീടു രാമൻമേനവനെ കണ്ട ഉടനെ "മാറ്റു് ഒന്നു് തല്ലി

കഠിനമായി ഒരു സർപ്പട്ടഷ്ടിയിട്ട. എന്നിട്ട് ഒരു നിലവിളി. അതു് കഴിഞ്ഞശേഷം, 'എന്റെ യജമാനനെ ഈ ആപത്തിൽ ഞാൻ കാണാൻ ഇടയായല്ലോ, ഈശ്വരാ! എന്റെ കല്യാണിഅമ്മ മരിച്ചുപോയല്ലോ?' എന്നും മറ്റും വിലപിക്കുകയാണു് ചെയ്യുന്നതു്. എന്തൊരുപെരും കള്ളനാണു്! ഇങ്ങിനെയുള്ള എത്ര ആളുകൾ ഇന്നും ജീവിക്കുന്നുണ്ടു്! അവർ എത്ര ആളുകളെ തോല്പിക്കുന്നുണ്ടു്.!

രാമൻമേനവന്റെ ഒന്നിച്ചുണ്ടായിരുന്ന ഭൃത്യൻ കൃഷ്ണൻ "വളരെ ബുദ്ധികുറഞ്ഞ ദുഷ്ടചെക്കനായിരുന്നു." അവൻ ആദ്യം വൈത്തിപട്ടരുടെ ഒന്നിച്ചു ഭൃത്യനായി തെക്കൻ ചരക്കു ചുമട്ടു് എടുത്തു നടക്കുന്നവനായിരുന്നു. പട്ടർ തന്നെയായിരുന്ന അവനെ കല്യാണിഅമ്മയുടെ ഒന്നിച്ചുപോകുമ്പോഴും കൂട്ടിക്കൊണ്ടുപോയിരുന്നതു്. പിന്നീടു പട്ടർ മടങ്ങിസ്വരാജ്യത്തുപോകയും കൃഷ്ണൻ രാമൻമേനവന്റെ ഒന്നിച്ചു പാർക്കുകയും ആയിരുന്നു ചെയ്തിരുന്നതെങ്കിലും, കൃഷ്ണനു് എന്നുമുള്ള വിചാരം പട്ടർതന്നെയാണു് അവന്റെ യജമാനൻ എന്നായിരുന്നു. ഇതു് പട്ടികൾക്കു സഹജമായ ഒരു സ്വഭാവമെന്നല്ലാതെ, വല്ല കൃതജ്ഞതാബുദ്ധിയും ഉള്ളതിനാൽ ആയിരുന്നുവെന്നു പറവാൻ പാടില്ല.

വൈത്തിപ്പട്ടർ രാമൻമേനവനെ ചെന്നു കാണുന്നതിനുമുമ്പു് ഈ കൃഷ്ണനെ കണ്ടു മേനവന്റെ വിവരങ്ങളൊക്കെ ചോദിച്ചു മനസ്സിലാക്കുന്നു. കല്യാണിഅമ്മയുടെ ആഭരണങ്ങളും അമ്പതു് അപതിനായിരം ഉറുപ്പികയും രാമൻമേനവന്റെ കൈയിലുണ്ടു്. "അതു

ക്രൂരതെ വളരെ പണം പലിശക്കു കൊടുത്തിട്ടുണ്ട്. വടക്കു് ഓരോകച്ചേരികളിലും മറ്റും പലിശയ്ക്കുകൊടുത്തിട്ടുണ്ടു്,'' എന്നും മറ്റും കൃഷ്ണൻ പട്ടരോടു പറയുന്നു. ഇതു കേട്ടപ്പോൾ പട്ടക്കു് വല്ലവിധത്തിലുംകുറെപണം പററിക്കാമെന്നു് ആശയുണ്ടാകുന്നു. ''മൂപ്പക്കു കണ്ണിനു ദീനമാണു്; നല്ല കാഴ്ച യില്ല. ദൂരത്തുള്ളതു് യാതൊന്നും കാണുകയില്ല,'' എന്നു കൃഷ്ണൻ പറഞ്ഞപ്പോൾ, പട്ടക്കു് ആശ വർദ്ധിക്കുകയും, ആശ സാധിക്കാനുള്ള മാർഗ്ഗം മനസ്സിൽ ഉദിക്കുകയും ചെയ്യുന്നു.

രാമൻമേനവനേയും മകളേയും രാമേശ്വരത്തു നിന്നു ക്രൂട്ടി, അവരേയും ശങ്കരനേയും മലയാള രാജ്യത്തു തന്റെ ഗൃഹത്തിൽ പട്ടർ പാർപ്പിക്കുന്നു. ഇവിടെ വെച്ചാണു രാമൻമേനോൻ പൂഞ്ചോലക്കര എടത്തിൽ അച്ഛനു, ശാരദയെപ്പററി എഴുതുന്നതു്. ഇവിടെവെച്ചുതന്നെയാണു പട്ടർ കറുപ്പൻ ചെട്ടിയുടെ സഹായത്താലും കൃഷ്ണന്റെ സഹകരണത്താലും ശങ്കരനു പാലിൽ വിഷം ചേർത്തുകൊടുപ്പാൻ ശ്രമിക്കുന്നതും ആ പാൽ കുടിച്ചു് ഒരു സാധുനമ്പൂതിരി മരിക്കുന്നതും. കൃഷ്ണനെക്കൊണ്ടു വിഷം ചേർപ്പിച്ചു പാൽ കൊടുത്തതും മറ്റും ഗ്രന്ഥകർത്താവു വായനക്കാരോടു തുറന്നു പറയാതെ, ചാതുര്യത്തോടുകൂടി അവരെ ഗ്രഹിപ്പിക്കുകയുണു ചെയ്യുന്നതു്. അങ്ങിനെ ചെയ്തിരിക്കുന്ന സമ്പ്രദായം നോവൽ രചനയിൽ ചില ഘട്ടങ്ങളിൽ അനുസരിക്കേണ്ടുന്ന ഒരു മാതൃകയായി പ്രകാശിക്കുന്നു. അവിടെത്തന്നെ, രാമൻമേനവന്റേയും ശങ്കരന്റേയും സ്വഭാവവിശേഷങ്ങളും അത്യന്തം സാമർത്ഥ്യത്തോടുകൂടി കവി പ്രത്യക്ഷപ്പെടുത്തികാണിച്ചതരുന്നു. രാമൻമേ

നവൻ, തന്റെ ചിത്തഗുണം നിമിത്തം, പട്ടരെ അ ശേഷം സംശയിക്കുന്നില്ല. ശങ്കരനു ധാരാളം സംശ യമുണ്ടെന്നു വായനക്കാർക്ക് ഊഹിക്കാം. എന്നാൽ അയാൾ രാമൻമേനവനോടാകട്ടെ, മറ്റുവല്ലവരോടാ കട്ടെ അ വിവരം പറയുന്നില്ല; തനിക്കു സംശയമുള്ള തായി വാക്കുകൊണ്ടോ നാട്യം കൊണ്ടോ, കൃഷ്ണനാക ട്ടെ പട്ടരാകട്ടെ ഊഹിക്കാൻ ഇടകൊടുക്കുന്നില്ല. ശങ്ക രന്റെ വിവേകവും മനഃപരിഷ്കാരവും ആണ് ഇതിൽ നിന്നു തെളിയുന്നതു്. കഥ ഇനിയും തുടരുമ്പോൾ, ഈ ദ്വയങ്കരസംഭവത്തെ, കവി, തന്റെ ഇതിവൃത്ത ത്തിനു മേലിൽ സഹായമായി ഉപയോഗിക്കുമെന്നു ഊഹിക്കുവാൻ വഴിയുണ്ടു്. നമ്പൂതിരി മരിച്ചതു വി ഷൂചികയാലാണെന്നു പട്ടർ രാമൻമേനവനെ ധരി പ്പിക്കുകയും അവിടെ നിന്നു വൈത്തിപ്പട്ടരുടെ മറ്റൊ രു ഗൃഹത്തിൽ എല്ലാവരും മാറി പാർക്കുകയും ചെ യ്യുന്നു.

ഈ ഘട്ടത്തിലാണു് ഉദയന്തളി രാമവമ്മൻ തിരു മുൽപ്പാടു ശാരദയുടേയും രാമൻമേനവന്റേയും വിവര ത്തെപ്പറ്റി അറിയുന്നതും, അവരെ തന്റെ ഗൃഹത്തി ലേക്കു ക്ഷണിച്ചുകൊണ്ടു പോകുന്നതും. രാമൻമേനവ ന്റെ കൈവശം അധികം പണമില്ലെന്നുള്ള പരമാർത്ഥം വൈത്തിപ്പട്ടർ മേനവന്റെ മുഖത്തുനിന്നു തന്നെ കേട്ടു വിഷണ്ണനായി. എന്നാലും കുറെയൊക്കെ പണമുണ്ടെ ന്നു വിശ്വസിച്ചു.

രാമൻമേനവനെ കൂട്ടിക്കൊണ്ടു പോകുവാൻ തിരു മുൽപ്പാടു് അധികാരം വന്നതു "കണ്ണു നിമിഷത്തിൽ അത്യാശ്ചര്യപ്രവൃത്തിന്റെ കൊടുമുടിയിൽ നിന്നിരു

ന്ന വൈത്തിപ്പട്ടരുടെ മനസ്സു, കൊട്ടമുടിയോട്ടക്കുടി ഇടിഞ്ഞു് അത്യഗാധത്തിൽ ഒരുവിധവും കയറുവാൻ വഴി കാണാത്ത അത്യന്ധകാരത്തിൽ വീണുപോയി." രാമൻമേനവൻ പിറെറ ദിവസം പുറപ്പെട്ടവാൻ നിശ്ചയിച്ചതിനാൽ അന്നു രാത്രി പട്ടക്കു് അദ്ദേഹം അമ്പതു രൂപ്പിക കൊട്ടുത്തു. ഇതു വാങ്ങിയശേഷം പട്ടരും രാമൻമേനവനും തമ്മിൽ ഇങ്ങിനെ ഒരു സംഭാഷണം നടന്നു:—

രാ. മേ—"നിങ്ങടം എനിക്കുവേണ്ടി ചെയ്ത പ്രവൃത്തികടംക്കു് ഇതു മതിയായ ഒരു പ്രതിഫലമാവുമോ എന്നു ഞാൻ അറിയുന്നില്ല. എങ്കിലും തൽക്കാലം നിങ്ങടം ഇതുകൊണ്ടു് സന്തോഷിക്കുമെന്നു ഞാൻ കരുതുന്നു. നിങ്ങളുടെ ഭാര്യ എനിക്കും ശാരദക്കും ഭക്ഷണം ഉണ്ടാക്കി തരുന്നതിലും മറും വളരെ ജാഗ്രതയായി നിന്നിരുന്നു. ഞാൻ ഇപ്പോടം തന്ന സംഖ്യ നിങ്ങളുടെ ഭാര്യക്കും കുട്ടികടംക്കും പ്രത്യേകമായി ചെയ്ത ഒരു സമ്മാനമാണെന്നു വിചാരിക്കണം."

വൈ.പ:—(നോട്ട സൂക്ഷിച്ചുനോക്കി സംഖ്യ മനസ്സിലായശേഷം) എനിക്കു് ഇന്നതു കിട്ടണം എന്നൊരാഗ്രഹവും ഇല്ല എജമാനനെ. ഞാൻ ഒരു അത്യാഗ്രഹിയാണെന്നു് എജമാനൻ ഒരിക്കലും വിചാരിക്കരുതു്. എന്നെപ്പോലെ ദ്രവ്യത്തിന്നു് അത്യാഗ്രഹമില്ലാത്ത ഒരു പട്ടർ ഈ ലോകത്തിൽ ഉണ്ടെന്നു ഞാൻ വിചാരിക്കുന്നില്ല. എന്നാൽ ഞാൻ കുടുംബിയാണു്, ദരിദ്രനാണു്; എന്തുചെയ്യും? ഒരുവിധം അഹോവൃത്തി എനിക്കും കുടുംബങ്ങടംക്കും കഴിയണ്ടേ? എനിക്കു് ഈ ദിക്കിൽ വളരെ കടം

കൊടുപ്പാനുണ്ട്. കടക്കാരുടെ ഉപദ്രവംകൊണ്ടു പുറത്തിറങ്ങി സഞ്ചരിപ്പാൻ വയ്യാതെ ഇരിക്കുന്നു. എജമാനനെ, ഈ ഗൃഹം ഒന്നു നന്നാക്കിക്കേണമെന്നു ഞാൻ വളരെക്കാലമായി വിചാരിക്കുന്നു. ഓല മാറി കെട്ടിക്കാൻ എന്റെ കയ്യിൽ പണമില്ലാത്തതിനാൽ കഴിഞ്ഞ മൂന്നു കൊല്ലങ്ങളിൽ ഓല കെട്ടീട്ടില്ല. വാരി, കഴുക്കോൽ മുതലായവ സകലം നനഞ്ഞു ദ്രവിച്ചുപോയി. യജമാനനു പാക്കാനാണു നന്നാക്കിക്കുന്നതു്. ചിലപ്പു യജമാനൻ വെച്ചതുമെന്നു പറഞ്ഞു് ഓല, മുള, കഴുങ്ങു് മുതലായതു കടമായി വാങ്ങീട്ടാണു്, യജമാനനെ, ഞാൻ ചിലവിട്ടു നന്നാക്കിച്ചതു്. ക്രൂലിക്കാക്കു് ഒരു പൈസപോലും ക്രൂലി ഇതുവരെ കൊടുത്തിട്ടില്ല. യജമാനനോടു വാങ്ങിത്തരാമെന്നു പറഞ്ഞു വിശ്വസിപ്പിച്ചു പണി എടുപ്പിച്ചതാണു്. അതുകൊണ്ടു് എനിക്കു് ഇരുപത്തേഴു് ഉറുപ്പികയോളം ഇതുനിമിത്തം കടമായിട്ടുണ്ടു്. ഇനി ഈ കടക്കാരുമായി യുദ്ധം വെട്ടണം. രണ്ടു ദിവസം യജമാനൻ ഇതിൽ താമസിച്ചിരുന്നുവെങ്കിൽ യജമാനനോടു വാങ്ങീട്ടതന്നെ ഈ കടം വീട്ടമായിരുന്നു. ഇത്ര വേഗം യജമാനൻ ഉദയന്തളിയിലേയ്ക്കു പോവുന്നതറിഞ്ഞിരുന്നുവെങ്കിൽ ഇത്ര വെടിപ്പിൽ ഞാൻ ഈ ഗൃഹം നന്നാക്കിക്കുന്നതല്ലായിരുന്നു. എന്തുചെയ്യാം? ഭാഗ്യമില്ലാഞ്ഞാൽ ചെയ്യുന്നതൊക്കെയും ഇങ്ങിനെയല്ലാതെ വരാൻ പാടില്ലല്ലൊ."

രാമൻമേനവൻ ഉടനെ ശങ്കരനെ വിളിച്ചു് ഇരുപത്തേഴു് ഉറുപ്പിക വൈത്തിപ്പട്ടക്കു കൊടുപ്പാൻ പറഞ്ഞു. വൈത്തിപ്പട്ടർ അതു വാങ്ങി.

വൈ. പ.:—"ഇതു് എനിക്കു് ഇപ്പോൾ കിട്ടണമെന്നു വെച്ചു ഞാൻ പറഞ്ഞതാണെന്നു് യജമാനൻ ശങ്കിക്കരുതു്. ഞാൻ യജമാനനുവേണ്ടി അദ്ധ്വാനിച്ചതിനും ചെലവുചെയ്തതിനും കണക്കുവെച്ചു പ്രതിഫലം വാങ്ങാമെന്നു് ഈ ജന്മം വിചാരിച്ചിട്ടില്ല. എന്നിൽ യജമാനനു പൂർണ്ണദയവു് ഉണ്ടാവണമെന്നേ ഞാൻ ആഗ്രഹിച്ചിട്ടുള്ളു."

രാ. മേ—"നിങ്ങൾ എനിക്കുവേണ്ടി വല്ല പണവും ചെലവുചെയ്തിട്ടുണ്ടോ? എനിക്കു് ഓർമ്മയില്ല. ഉണ്ടെങ്കിൽ പറയണം."

വൈ. പ--"ചെലവു, പറയാൻ മാത്രം ഒന്നുമില്ല. സാരമില്ല. എനിക്കു് അതു് ഇപ്പോൾ വെച്ചു കിട്ടേണമെന്നു് ആഗ്രഹവും ഇല്ല. എന്റെ പണവും യജമാനന്റെ പണവും വേറെയാണെന്നു ഞാൻ വിചാരിച്ചിട്ടില്ല."

രാ. മേ--"അതു പോരാ; പറയണം. എനിക്കു് ഓർമ്മയില്ല. നിശ്ചയമായി പറയണം."

വൈ. പ--സാരമില്ലാത്ത സംഖ്യയാണു്. എനിക്കു് ഇപ്പോൾ തന്നതുകൊണ്ടു് തന്നെ ഞാൻ തൃപ്തനായി. ഇനി ആ കണക്കു് ഇപ്പോൾ പറയുന്നില്ല. യജമാനനെ ക്ഷണിച്ചു കൂട്ടിക്കൊണ്ടുവന്നിട്ടു്, കണക്കു പറഞ്ഞു പണം മേടിക്കുന്നതു് എനിക്കു പോരാത്തതാണു്. ഞാൻ ഈ കണക്കു് പറകയില്ല.

രാ. മേ--"നിശ്ചയമായി നിങ്ങളം പറയണം. എനിക്ക് അതു് അറിഞ്ഞേ കഴികയുള്ള. എത്ര സംഖ്യ ചെലവായിട്ടുണ്ടു്? എന്തുവക യാണു്? പറയിൻ."

വൈ. പ--"ഇതിൽ യജമാനൻ എന്നെ ബുദ്ധിമുട്ടിക്കരുതു്. ഞാൻ എല്ലാംപിന്നെ വാങ്ങിക്കൊള്ളാം."

രാ. മേ--"അതു പോരാ. തീച്ചയായി എന്നോടു് ഇപ്പോളം തന്നെ പറയണം. എനിക്കതു് അറിയണം. നിശ്ചയമായിട്ട പറയണം."

വൈ. പ--"എന്തിനു് യജമാനൻ എന്നെ ഇങ്ങിനെ നിർബ്ബന്ധിക്കുന്നു?"

രാ. മേ--"നിർബ്ബന്ധം തന്നെ. പറയിൻ, പറയിൻ." (വൈത്തിപ്പട്ടർ കുറെ നേരം മൌനമായിനിന്നു)

രാ. മേ--"പറയിൻ. ഞാൻ ഇത്രയെല്ലാം താല്പര്യപ്പെട്ട ചോദിച്ചാൽ പറയരുതെ? പറയിൻ."

വൈ. പ--"കല്പനക്കു് അനാദരവു ഞാൻ കാണിക്കുന്നില്ല; പറയാം. എന്റെ ബുദ്ധിമോശം കൊണ്ടു 'ചെലവു്" എന്ന വാക്കു, വായിൽ നിന്നു വീണുപോയി; അബദ്ധം വന്നുപോയി. ഇനി പറയാതെ നിവൃത്തിയില്ലല്ലൊ. എനിക്കു വളരെ ലജ്ജയുണ്ടു്. എങ്കിലും പറയാതെ നിവൃത്തിയില്ലല്ലൊ. ശാരദയുടെ ജന്മനക്ഷത്രത്തിൻ നാളം ബ്രാഹ്മണക്കു സമാരാധന കഴിച്ച വകയിൽ പതിനൊന്നിൽചില്ലാനം ഉറുപ്പിക എന്റെ കയ്യിൽ നിന്നുചെലവുണ്ടു്. പിന്നെ രാമേശ്വരത്തു നിന്നു പുറപ്പെട്ട വരുംവഴി ഒരു ദിവസം വണ്ടിക്കാരനു നാലുറുപ്പിക, എട്ടണ, ഞാൻ കൊടുത്തിട്ടുണ്ടു്. പാൽ വാങ്ങിയ

വക ചിൽവാനം ഉറുപ്പികയൊ മറേറാ ഞാൻകൊ
ടുത്തിട്ടുണ്ടു്. പൂഞ്ചോലക്കര എടത്തിലേക്കു ശങ്ക
രൻറെകൂടെ പോയപ്പോൾ ഒരു രാത്രി ഭക്ഷണ
ച്ചെലവു രണ്ടണ, മടങ്ങിപ്പോരുമ്പോൾ കടവുക്ക
ലി ആറണ, തീവണ്ടിക്കൂലി പതിനൊന്നണ. മി
നിയാന്നു് ഇങ്ങട്ടു വരുവാനുള്ള വണ്ടിക്കൂലി, മൂന്നു
ദിവസമായി കൃഷ്ണൻറെ സാപ്പാട്ടുചെലവു്. ഇതു
മാത്രമേ ഉള്ളൂ. ഇതെല്ലാം എന്നെക്കൊണ്ടു നിർബ്ബ
ന്ധിച്ചു പറയിക്കുന്നതാണു്."

രാ. മേ—"ശങ്കരാ ഇദ്ദേഹത്തിൻറെ കണക്കുപ്രകാരമുള്ള
ഉറുപ്പിക കൂടി കൊടുക്കു്."

(ശങ്കരൻ ഉറുപ്പിക കൊടുത്തു; പട്ടർ വിമുഖതയോ
ടുകൂടി വാങ്ങി)

വൈ. പ—"ഞാൻ ഒരു അത്യാഗ്രഹിയാണെന്നു് യജമാ
നനു തോന്നരുതെ. ദരിദ്രനാണെങ്കിലും അത്യാഗ്ര
ഹം ഒട്ടും ഇല്ല."

രാ. മേ—"എനിക്കു് അങ്ങിനെ തോന്നീട്ടില്ല. നിങ്ങൾ
പോയി കിടക്കിൻ; രാവിലെ കാണാം."

ഈ സംഭാഷണത്തിൽനിന്നു വൈത്തിപ്പട്ടരുടെ ദ്ര
വ്യാഗ്രഹവും കള്ളത്തരവും നീചത്വവും ധാരാളം പ്രത്യ
ക്ഷപ്പെടുന്നതോ ഉണ്ടല്ലൊ. നോവലുകളിൽ ഓരോ
പാത്രത്തിൻറെ സ്വഭാവവൈശിഷ്ട്യം അനുസരിച്ചു സം
ഭാഷണങ്ങൾ എഴുതി ചേർക്കേണ്ടുന്ന രീതിക്കു് ഇതു് ഒരു
ഉത്തമമാതൃകയായിരിക്കുന്നു.

വൈത്തിപ്പട്ടർ പിന്നെ അടങ്ങിയിരുന്നുവോ? കൃ
ഷ്ണനും പരദ്രോഹിയും ആയ പട്ടർ കൃഷ്ണനെ കുത്തി

പ്പൊക്കി രാമൻമേനവനോട് ശമ്പളത്തിന്റെ ചോദിക്കാൻ നിർബ്ബന്ധിക്കുന്നു. പിന്നെയും നടന്ന സംഭവങ്ങൾ ഗ്രന്ഥകർത്താവു വിവരിച്ചതു കേൾപ്പിൻ.

"രാമൻമേനവനും ശാരദയും മറവും പുറപ്പാടായപ്പോൾ വൈത്തിപ്പട്ടരുടെ കുട്ടികൾ എല്ലാം ഉണർന്നു മുമ്മറത്തു ഹാജരായി നില്ക്കുന്നു. അമ്മാർ അകത്തു് ഒരു വാതിൽ മറഞ്ഞുനിന്നു, ശാരദയെ കൈകൊണ്ടു് മാടി വിളിച്ചു.

ശാ—അച്ഛാ, അമ്മാർ എന്നെ വിളിക്കുന്നു.

രാ. മേ—പോയ് വരൂ.

അമ്മാർ—(ശാരദയോടു്) എനിക്കു കൈക്കിട്ടുവാൻ ഒരു ചെറിയ മോതിരം അമ്മുതരില്ലെ? അമ്മുവിന്നു വേണ്ടി ഞാൻ എത്ര വെച്ചു വിളമ്പി?

ശാരദ ഇതു കേട്ടപ്പോൾ തലേറ ചെറുവിരലിൽ, കല്ലുവെച്ച ഒരു മോതിരത്തിന്നു തടമിട്ടിരുന്ന ഒരു ഒഴുക്കൻ സ്വർണ്ണമോതിരം ഉരി, "നിങ്ങളുടെ വിരലിന്നു് ഇതു പാകമാകുമൊ, എന്നു് അറിഞ്ഞില്ല. എന്നുപറഞ്ഞുകൊണ്ടു അമ്മാരുപക്കൽ കൊടുത്തു ക്ഷണത്തിൽ അച്ഛന്റെ അടുക്കലേക്കു മടങ്ങിവന്നു.

ഉറക്കമുണർന്നു ഹാജരായി നില്ക്കുന്ന തന്റെ കുട്ടികളെ കണ്ടിട്ടു വൈത്തിപ്പട്ടർ. ആശ്ചര്യഭാവത്തോടെ ചിരിച്ചുകൊണ്ടു അവരോടു പറയുന്നു.—

"കുളന്തകളെ, ഉദിച്ചു് അഞ്ചുനാഴിക പിറന്നുതാൻ നീങ്കൾ എഴുന്തിരിക്കെ വഴക്കം. ഇന്നേക്കു ബഹുജാഗ്രതയായിരിക്കേ. എജമാനൻ പോവതിലെ കുളന്തകൾക്കു റൊമ്പ സങ്കടം. എജമാൻ എങ്ക ഇരുന്താലും ങ്കളെ രക്ഷിപ്പാർ. എജമാനരും സൌഭാഗ്യവതി

ശാരദയും ക്ഷേമമായിരിക്കവേണ്ടു, മെണ്ടു ശൊല്ലി, ഉ
ള്ളെ പോയി പട്ടത്തുകൊണ്ടു തുങ്കുകോം.

എജമാൻ പോറത്തെപ്പറി എങ്കിറ്റക്കു് അഴ
കൈ വറത്. ശാരദാവും എജമാനും ന
കുട്ടികളിൽ ന്നായിരിക്കട്ടും അപ്പാ. എങ്കളക്കു മുട്ടാ
മൂത്തവൻ യി വാങ്കറതക്കു, എജമാനെടത്തിലെ
ശൊല്ലി കാശ് വാങ്കി താ അപ്പാ.

വൈത്തി. പ_ നിങ്ങടം ഏഴവയത്തിലേ പിറന്ത കു
ന്തകടം. ഇന്തമാതിരി ഉപദ്രവം പണ്ണാതങ്കോടം.
എജമാനർ റൊമ്പവും കൊടുത്തിരിക്കാർ. പേശാ
മൽ ഉള്ളെ പോയി പട്ടത്തുകൊണ്ടു തുങ്കുകടം.
ഇല്ലാ വിട്ടാൽ പെരുമ്പാലേ അടിപ്പേൻ. ഉള്ളേ
പോങ്കോടം."

രാമൻമേനവൻ ഈ സംഭാഷണം കേട്ടു ചിരിച്ചു,
രണ്ടുറുപ്പിക കുട്ടികടക്കു കൊടുത്തു പുറപ്പെട്ടു പോക
യും ചെയ്തു.

അമ്മാരേയും കുട്ടികളേയും തലേ ദിവസം രാത്രി
വൈത്തിപ്പുട്ടർ, ഇതൊക്കെ ശരിയായി അഭിനയിപ്പി
ച്ചു പഠിപ്പിച്ചിരുന്നുവെന്നു വായനക്കാക്കു മനസ്സിലാ
കുമല്ലൊ. ആ വിവരം കവി പ്രസ്താവിക്കുന്നേ ഇല്ല.
അതുകൊണ്ടു് അതിനുള്ള ശക്തി വർദ്ധിക്കുന്നു.

രാമൻ മേനവനും പൂഞ്ചോലക്കര എടത്തിൽ അ
ച്ചുനും തമ്മിൽ വ്യവഹാരത്തിന്നു് ഒരുങ്ങിയശേഷം
ഈ കള്ളപ്പട്ടരെ അച്ചുൻ വിളിപ്പിക്കുകയും പട്ടർ രാ
മൻ മേനവന്നു് എതിരായി സാക്ഷിപറവാനും തെ
ളിവുണ്ടാക്കിക്കൊടുപ്പാനും സന്നദ്ധനാകുകയും ചെയ്തു

ന്നു. പട്ടർ രാമൻമേനവന്റെ ഭൃത്യൻ കൃഷ്ണനെ അദ്ദേഹത്തിന്റെ അടുക്കെ നിന്നു തെറ്റിച്ചു. കൃഷ്ണൻ ഒളിച്ചോടി പൂഞ്ചോലക്കര എടത്തിൽ എത്തി. ശാരദ കല്യാണി അമ്മയുടെപുത്രിയല്ലെന്നും "ഒരു പട്ടാണിച്ചി ജാതിക്കാരത്തി തേവടി സ്ത്രീ"യുടെ പുത്രിയാണെന്നും കൃഷ്ണനെക്കൊണ്ടു പട്ടർ പൂഞ്ചോലക്കര അച്ഛനോട് പറയിച്ചു. അച്ഛനും മറ്റും അതു വിശ്വസിച്ചു.

ഇതിൽനിന്നു കഥ പൂർത്തിയാകുമ്പോൾ ഉണ്ടാവാൻ പോകുന്ന കേസ്സിലെ തെളിവുകൾ വായനക്കാർക്ക് ഏകദേശം മനസ്സിലാക്കാം. കള്ളസ്സാക്ഷിയായിത്തീരാൻ പോകുന്ന കൃഷ്ണന്റേയും വൈത്തിപ്പട്ടരുടേയും കാലിൻ മടമ്പുകൾ മണത്തുകൊണ്ട്, ഒരു ബ്രഹ്മഹത്യാപാപം പ്രതിക്രിയാമൂർത്തിയായി പിന്നിൽത്തന്നെ നടക്കുന്നുണ്ടെന്നും നമ്മൾക്കറിയാമല്ലോ.

ചാത്തുമേനവന്റെ വർണ്ണനാചാതുര്യത്തിനു് ഇനിയും വല്ല ഉദാഹരണവും ആവശ്യമാണെന്നു വായനക്കാർ വിചാരിക്കുന്നുണ്ടെങ്കിൽ, രാമൻമേനവന്റെ എഴുത്തും കൊണ്ടുപോയ ശങ്കരൻ കണ്ടനിലയിൽ പൂഞ്ചോലക്കര എടത്തിലെ അച്ഛനെ വർണ്ണിച്ചതു വായിച്ചാൽ മതി. അച്ഛൻ ക്ഷേത്രത്തിലേക്കുള്ള പുറപ്പാടാണിതു":— "പടിവാതിൽപ്പുൽ കൂടി അതികലശലായ ഒരു വെളിച്ചം പുറത്തേക്കു ചാടുന്നതു കണ്ടു. ക്ഷണേന ഒരു ചെറുപ്പക്കാരൻ വെള്ളിക്കസമമായി മിന്നുന്ന ദീർഘമായ തണ്ടിന്മേൽത്തുങ്ങി സ്വർണ്ണപ്രഭമായി തിളങ്ങുന്ന ഓട്ടുകൊണ്ടു വാക്കപ്പെട്ടതട്ടോടുകൂടിയ ഒരുകുത്തുവിളക്കിൽ ഏക

ദേശം ഒരു പന്തം പോലെ അഗ്നി ഉജ്വലിച്ചു കത്തുന്ന വെളിച്ചത്തോടുകൂടി പടി ഇറങ്ങുന്നതു് കണ്ടു. അതിനു് അടുത്തു വഴിയെ അതിദീർഘമായ ഒരു ചങ്ങലവട്ട കത്തിച്ചുപിടിച്ചു കൊണ്ടു മറെറാരു സുമുഖനായ ചെറുപ്പക്കാരൻ ഇറങ്ങുന്നതുകണ്ടു, അതിൻെറ വഴിയേ അത്യന്തം തടിച്ചു് ഉരുണ്ടു്, കറുത്തവർണ്ണത്തിൽ ഭയങ്കരമായ ഒരു സ്വരൂപം ഇറങ്ങിവരുന്നതും കണ്ടു. ഈ സ്വരൂപത്തിൻെറ തലയിൽ വാൽകണ്ണാടിപോലെ അത്രമിനുസമായി വെളിച്ചം തട്ടുമ്പോൾ മിന്നുന്ന കഷണ്ടിയാണു് കണ്ടതു്. കറുത്തനെറി മുഴുവനും വെളുത്ത ഭസ്മംകൊണ്ടു മൂടിയിരിക്കുന്നു. കണ്ണുകൾ വൃത്തത്തിൽ അത്യന്തം കോപരസത്തോടെ ചുകന്ന രാശിയായിട്ടാണു്. ദീർഘം കുറഞ്ഞു തടിച്ചു കുറെ മേലോട്ടു മലർന്ന ദ്വാരങ്ങളോടുകൂടിയ ആ മൂക്കും പരന്ന മുഖവും കറുത്തുതടിച്ച ചുണ്ടും അത്യന്തം വിശാലമായ വക്ഷസ്സു നിറയെ തേച്ച ഭസ്മപ്രഭയും അതിനു് ഉപരി കിടക്കുന്ന സ്വർണ്ണംകെട്ടിയ വലിയരുദ്രാക്ഷമാലയും കണ്ടു ശങ്കരൻ അത്ഭുതപ്പെട്ടു. വയറു്, ഉജ്ജൃംഭിച്ച ശരീരത്തിൽ നിന്നു് വളരെ മുന്നോട്ടു ചാടിനില്ക്കുന്നതിന്മേൽക്കൂടി കെട്ടിഉടുത്തിട്ടുള്ള പുലിയിലക്കര വലിയമുണ്ടും കസവുമേൽമുണ്ടും ഇടക്കിടെ അഴിഞ്ഞുപോവാൻ തുടങ്ങുമ്പോൾ കൈകൊണ്ടു പിന്നേയും പിന്നേയും മുറുക്കിക്കൊണ്ടിരുന്നു. കാലിൽ അനക്കൊമ്പു കരടുകളോടുകൂടിയ ഉയരമുള്ള മെതിയടികൾ ഇട്ടിരിക്കുന്നു. അതുകൾ ഇട്ടു് ഒരുവിധം അനായാസേന ഈ ക്രൂരൻ നടക്കുന്നതു, നിത്യാഭ്യാസംതന്നെ എന്നു ശങ്കരനു സംശയംകൂടാതെ തോന്നി. ഈ ഉഗ്ര

വേഷത്തിന്റെ പിമ്പിൽ സേവകന്മാരുടെ നിലയിൽ നല്ല ഉടുപ്പോടുകൂടി പത്തുപതിനഞ്ചു യോഗ്യന്മാരും നടന്നിരുന്നു."

ഈ വിധം ആകൃതിയോടും വേഷത്തോടുംകൂടിയ പൂഞ്ചോലക്കര അച്ഛൻ വലിയ കോപിയും ഭരദ്ധിമാനിയും മാമൂൽപ്രിയനും ആയിരുന്നു. ശങ്കരൻ എഴുത്തു സേവകന്മാരിൽ ഒരാളുടെ കൈവശം കൊടുത്തതും അച്ഛൻ "സമയംപോലെ" എഴുത്തു വായിപ്പിച്ചു വിവരം ഗ്രഹിച്ചതും നാലഞ്ചു നിമിഷം നിശ്ചഞ്ചലനായി നിന്നുപോയതും അതിന്നു ശേഷം പ്രധാന കാര്യസ്ഥനെ വിളിച്ചു് "ആ എഴുത്തു കൊണ്ടുവന്ന നായയെ പിടിച്ചു് അകത്തു കൊണ്ടുവരട്ടെ. എല്ലൊടിച്ചു വിടട്ടെ." എന്നു കല്പിച്ചതും മറ്റും ആവക കുബേരന്മാരായ ഇടപ്രഭുക്കന്മാരുടെ ശീലവും സമ്പ്രദായവും പരിചയമുള്ളവക്കൊക്കെ നല്ലവണ്ണം ഉഹിക്കാവുന്ന നിത്യസംഭവങ്ങളാണു്. കവിയുടെ ലോകപരിചയവും നിരീക്ഷണശക്തിയും പ്രത്യക്ഷപ്പെടുത്തുന്ന ഒരു പ്രസ്താവം നോക്കുക:—"എഴുത്തു വായന തുടങ്ങുമ്പോഴേയ്ക്കു നാലുകെട്ടിൽ നാലുഭാഗത്തും അവിടവിടെയായി ഉണ്ണിമാരും കാര്യസ്ഥന്മാരും ഭൃത്യന്മാരും മറ്റും അച്ഛനെ മറഞ്ഞു നിറഞ്ഞു നിന്നിരുന്നു. എഴുത്തിലെ സകല വിവരങ്ങളും എല്ലാവക്കും വെട്ടിപ്പായി മനസ്സിലാകയും ചെയ്തിരിക്കുന്നു. കോവിലകങ്ങളിലും വലിയ പ്രഭുക്കളുടെ വസതികളിലും സ്വകാര്യമായി ഒരു കാര്യവും വെക്കാൻ കഴിയാത്തതു് ഈ മാതിരി എഴുത്തുവായനകൊണ്ടും മറ്റുമാണെന്നു് ഇപ്പോഠം സ്പഷ്ടമാണല്ലൊ."

പൂഞ്ചോലക്കര അച്ഛനും രാമവമ്മൻ തിരുമുല്പാടും തമ്മിലുണ്ടായിരുന്ന മത്സരവും അതുനിമിത്തം അച്ഛൻ അദ്ദേഹത്തെ ദ്രോഹിച്ചതും അവർ തമ്മിൽ നടന്ന വ്യവഹാരങ്ങളും അവയിൽ അച്ഛന്റെ ദ്രവ്യശക്തി ജയം പ്രാപിക്കുന്നതും എല്ലാം നിത്യം സംഭവിച്ചുകാണുന്ന കാര്യങ്ങൾ തന്നെ. ആ സംഭവങ്ങൾ നിരീക്ഷണസാമർത്ഥ്യമുള്ള മഹാകവിയായ ഒരു ജന്തുവിന്റെ പേനയുടെ വിഷയമായപ്പോൾ ഏറ്റവും തന്മയത്വമുള്ള ചിത്രമായി പരിണമിച്ചിരിക്കുന്നു. രണ്ടുപേരും തമ്മിൽ വിരോധമായതിന്റെ ശേഷം തിരുമുല്പാടിന്റെ സ്വന്തം വകയായിരുന്ന ഒരു ദേവസ്വത്തിന്മേൽ അച്ഛനുണ്ടായിരുന്ന "മേൽകോയ്മ"അവകാശം ഉടനടിയായ് മതന്നെയാക്കി പിടിച്ചു കയറി വ്യവഹരിച്ചതിരുമുൽപ്പാടിനെ തോല്പിച്ചു" തിരുമുല്പാടിന്റെ ഒരു വസ്തു ഒഴിപ്പിക്കാൻ കൊടുത്തിരുന്ന കേസ്സിൽ കൂടിയാന്മാരെക്കൊണ്ടു ജന്മവാദം പറപ്പെടുവിച്ചു. ആ കേസ്സിലും തിരുമുല്പാട് തോറ്റു. "അതുനിമിത്തം അദ്ദേഹത്തിന്നു രണ്ടായിരം പറ നെല്ല് വരുമാനമുള്ള ഒന്നാന്തരം ഒരു ഭൂമി പൊയ്പോയി." തിരുമുല്പാട് സങ്കടം സഹിക്കാൻ കഴിയാതെ അച്ഛന്റെ വക ഒരു ഭൂമിയിൽ കൈയ്യേറ്റം ചെയ്തു. അതു നിമിത്തമുണ്ടായ ക്രിമിനൽകേസ്സിലും തിരുമുല്പാട് തോറ്റു. കൈയേറ്റംചെയ്ത ഭൂമിയെപ്പറ്റിയുള്ള സിവിൽവ്യവഹാരം സംബന്ധിച്ചുള്ള അപ്പീലിലും അദ്ദേഹം പരാജിതനായി. തിരുമുൽപ്പാട് ഒരു പുലയനെ തല്ലി എല്ലൊടിച്ചുവെന്നു് ഒരു കള്ളക്കേസ്സ് അച്ഛൻ കൊടുപ്പിച്ചു. അതിൽ തിരുമുൽപ്പാടിന്നു രണ്ടായിരം ഉറുപ്പിക ചെലവായി. ഉറുപ്പിക ചെലവാക്കിയതിനാൽ മജിസ്ട്രേട്ട തി

രുമൽപ്പാടിനെ കൊറക്കാരനല്ലെന്നു കണ്ടു വിട്ടു. തിരുമൽപ്പാടിന്റെ കോവിലകത്തു് അതി ഘോഷമായ ഒരു അടിയന്തിരം ഉണ്ടായിരുന്നപ്പോഴും അച്ഛൻ അനവധി പോക്കിരികളെ അയച്ചു. അവർ അവിടെ ചെന്നു സ വ്വാണിസദ്യയിൽ കലശൽ കൂട്ടി ചോറു കടന്നു വാരി, വെപ്പുസ്ഥലം അശുദ്ധമാക്കി ഭക്ഷണസാധനങ്ങളും ഴുവൻ നശിപ്പിച്ചു് അടിയും പിടിയും നിലവിളിയും കലശലാക്കി. ലഹള കണ്ടു ഭയപ്പെട്ടു് അടിയന്തരത്തിന്നുചെന്ന മറ്റുള്ളവരായ ആളുകളും ഓടി ഒളിച്ചു. തിരുമൽപ്പാടും കുടുംബവും മാളികമേൽ പോയി വാതിലടച്ചു. തിരുമൽപ്പാട മജിസ്ട്രേട്ടുകോടതിയിൽ അന്യായംകൊടുത്തു. "മജിസ്ട്രേട്ട ഭീർഘമായി വിസ്തരിച്ചു കേസ്സു കളവാണെന്നു കണ്ടു നിക്കി." ഒരു ഹീനജാതിയായ സ്ത്രീയെക്കൊണ്ടു തിരുമൽപ്പാടുമായുണ്ടായ സംസർഗ്ഗത്താൽ തനിക്കു് ഒരു കുട്ടിയുണ്ടായെന്നു കാണിച്ചു് ഒരു കേസ്സു കൊടുപ്പിച്ചു. ആ അന്യായം നീങ്ങിപ്പോയെങ്കിലും തിരുമൽപ്പാട കഠിനമായ വ്യസനവും അപവാദവും സഹിക്കേണ്ടിവന്നു.

ഇതാണു പൂഞ്ചോലക്കരൻ അച്ഛൻ. ഇങ്ങിനെയാണു് അച്ഛനും തിരുമൽപ്പാടും തമ്മിലുള്ള വൈരത്തിന്റെ സ്ഥിതി. ഇങ്ങിനെയുള്ള തിരുമൽപ്പാടിനെയാണു രാമൻമേനോൻ ശരണം പ്രാപിച്ചിരിക്കുന്നതു്. ശാരദയെ സംബന്ധിച്ച കേസ്സു നടക്കുമോ എന്നും നടന്നാൽ അച്ഛന്റെ പണസ്സഞ്ചിയുടെ കെട്ടഴിഞ്ഞാൽ ഫലമെന്തായിരിക്കുമെന്നും ഉൗഹിക്കുന്നതുതന്നെ പ്രയാസം. അന്യായഭാഗം വക്കീൽമാരാവാൻ പോകുന്നതു

യോഗ്യന്മാരും സമർത്ഥന്മാരും ആയ രാഘവമേനോനും മാധവമേനോനും ആകുന്നു! കേസ്സു നടത്താൻ സഹായിക്കുന്നതു കരിപ്പാട്ടിൽ കുണ്ടൻമേനവൻ എന്ന നാട്ടുകാര്യസ്ഥനാണു്. "നാട്ടുകാര്യസ്ഥൻ" എന്നുവെച്ചാൽ ഏതുമാതിരി ജീവിയാണു്? ഗ്രന്ഥകർത്താവു പറയുന്നു:— "സക്കാരുദ്യോഗം, കച്ചവടം, കൃഷി, ഗൃഹസ്ഥവൃത്തി, വിദ്യാചരിത്രമം, കൈവേലപ്രവൃത്തികർമം, ക്രയവിക്രയം, തീർത്ഥാടനം, പിച്ചയെടുക്കൽ മുതലായ യാതൊരു വ്യാപാരങ്ങളിലും ക്രമമായും ശരിയായും പ്രവേശിക്കാതേയും അധികകാലം കോടതികളിൽ വ്യവഹാരകാര്യങ്ങളിൽ പരിചയിച്ചു, വ്യവഹാരത്തിൽ അത്യന്തം രസം പിടിച്ചു പൂർവ്വാർജ്ജിതമായി വല്ല സ്വത്തുക്കളും തനിക്കു് ഉണ്ടായിരുന്നുവെങ്കിൽ അതു വ്യവഹാരഭ്രാന്തിനാൽ നശിപ്പിച്ചു ദിവസവൃത്തിക്കു നല്ല ബുദ്ധിമുട്ടോടുകൂടി, വല്ല കാര്യങ്ങളിലും മധ്യസ്ഥം പറഞ്ഞും വ്യവഹാരങ്ങൾ നടത്തുന്നതിൽ വക്കീൽമാരുടെ ഉപദേഷ്ടാവായും വല്ല മുറിവാചകങ്ങളും പഠിച്ചു ഫരജികർമം, അധാരങ്ങൾ, തറവാട്ടുകരാറുകർമം മുതലായതു് എഴുതുന്നതിൽ ബഹുസമർത്ഥനെന്നു് അറിവില്ലാത്താളുകളെ ധരിപ്പിച്ചും ധനപുഷ്ടിയും ജനപുഷ്ടിയും ഉള്ള തറവാട്ടുകളിൽ കടന്നുകൂടി കുടുംബചരിത്രവും നാശവും ഉണ്ടാക്കിയും നാട്ടിൽ വ്യവഹാരങ്ങൾ വർദ്ധിപ്പിച്ചും കാലക്ഷേപം ചെയ്യുന്ന ഒരു മനുഷ്യനും, ഞാൻ "നാട്ടുകാര്യസ്ഥൻ" എന്ന പേർ കൊടുക്കുന്നു." ഇങ്ങിനെ ദീർഘമായ ഒരു വാക്യംകൊണ്ടു നിർവ്വഹിക്കേണ്ടുന്ന ഒരു ജീവിതന്നെയാണു നാട്ടുകാര്യസ്ഥൻ. അതിനു് ഒരു ഉത്തമദൃഷ്ടാന്തമാണു കുണ്ടൻ

മേനോൻ. ഈ മനുഷ്യന്റെ "രസച്ചൂടിക്കെട്ടും" "ചെമ്പരുത്തി"യും മറ്റും കൂറെ അതിശയോക്തിയാണെന്നു സമ്മതിക്കേണ്ടതാണെങ്കിലും, ലോകരംഗത്തു സച്ചരിതം നടനംചെയ്യുന്ന ഈ ജീവിയെക്കൊണ്ടുള്ള ദോഷങ്ങളും പ്രത്യക്ഷപ്പെട്ടുന്ന ഏതുതരം കലാവിദ്യയിലും ഈ അതിശയോക്തി അത്യാവശ്യമാകുന്നുവെന്നും സമ്മതിക്കേണ്ടതാണു്. "രാഘവമേനോന്റെയും, കുണ്ടൻമേനോന്റെയും സംഭാഷണം സൂരിനമ്പൂതിരിയും ഇന്ദുലേഖയും തമ്മിലുള്ള സല്ലാപത്തേക്കാൾ ഒരു പടി ഉയർന്നിരിക്കുന്നുവെന്നുവേണം പറവാൻ. സൂരിനമ്പൂതിരിയുടെ പാണ്ഡിത്യഭ്രമത്തെക്കാൾ ഒന്നു കവിഞ്ഞിട്ടാണു കുണ്ടന്റെ കായ്സ്ഥതാഭ്രമം. ഒരാൾ സംസ്കൃതത്തെ അസംസ്കരിക്കുന്നുവെങ്കിൽ മറെറയാൾ ലാററിൻഭാഷയെ അഭാസപ്പെടുത്തുന്നു", എന്നാണു കേരളകാളിദാസൻ പറയുന്നതു്.

"കഥ പരക്കുന്നതിൽ ഒരു മുഖ്യ മനുഷ്യനായി സംഭവിക്കുന്ന" ആളാണെന്നു ഗ്രന്ഥകർത്താവുതന്നെ പ്രസ്താവിച്ചിരിക്കുന്ന ശങ്കുവാരിയരാണു രാമമേനവന്റെ ഒരു സാക്ഷിയായിത്തീരേണ്ടതു്. പ്രായംചെന്നു, സുശീലനും ഈശ്വരഭക്തനും ആയ ഇദ്ദേഹം സാക്ഷിപറയുമോ? പൂഞ്ചോലക്കരയച്ഛനെ ഭയപ്പെട്ട പറയാതിരിക്കുമോ? അതൊക്കെ കഥ പൂർത്തിയാക്കുന്നവർ ആലോചിക്കേണ്ടതാണു്.

വക്കീൽമാരുടെ "കോളാബ്ബി"നെ ഗ്രന്ഥകർത്താവു വിവരിച്ചതു്, ഈ പുസ്തകത്തിൽ മറെറാരു ഭാഗത്തു് ഉദ്ധരിച്ചിട്ടുണ്ടു്. തുള്ളൽ എന്നാണും അയാളുടെ ഭാഷയും

വായനക്കാരെ രസിപ്പിക്കുന്നതിനു കണക്കില്ല. കണിശൻ ചാത്തുപണിക്കരുടേയും അയാളുടെ "പ്രശ്ന"ത്തിന്റേയും വിവരണമാണു വായനക്കാരെ രസിപ്പിക്കുന്ന മറെറാരു ചിത്രം. കണിയാൻ ജാത്യാ കള്ളനാണെങ്കിലും ചന്തുമേനവന്റെ കൈയിൽ കിട്ടിയപ്പോൾ അവൻ പഠിച്ച കള്ളനായി എന്നാണു കേരളവർമ്മവലിയ കോയിത്തമ്പുരാൻ പറയുന്നതു്. പരമവിരോധികളായ അച്ഛന്റേയും തിരുമുൽപ്പാടിന്റേയും സേവ അവനുണ്ടു്. രണ്ടാളേയും തരംപോലെ പറഞ്ഞുവിശ്വസിപ്പിക്കാനും രാശിയും ഗ്രഹേശ്വരന്മാരേയും അതിനു് അനുകൂലികളായി നിറുത്തുവാനും തക്ക പഠിപ്പും സാമർത്ഥ്യവും അവനുണ്ടു്.

ഒരു തരം വക്കീൽമാരെ കഠിനമായി പരിഹസിക്കണം എന്നു വിചാരിച്ചു തന്നെയാണു് ചന്തുമേനോൻ വക്കീൽ ശാമുമേനവനെക്കൊണ്ടു് നോവലിൽ കാണുംപ്രകാരമുള്ള ഒരു കത്തെഴുതിച്ചതു്. വിചാരിച്ച കാര്യത്തിനു നേരെ എതിരായ അർത്ഥം വരത്തക്കവണ്ണം മലയാളവാക്യങ്ങളും രചിക്കുന്നവർ ഇക്കാലത്തെ വക്കീൽമാരുടെ ഇടയിൽ ഉണ്ടോ എന്നറികയില്ല. ഏതായാലും "കല്യാണി എന്ന ഒരു സ്ത്രീ നമ്മുടെ എടത്തിൽനിന്നു നാടുവിട്ടു പോയിട്ടില്ലെന്നു ഇതിനാൽ നിഷേധിക്കുന്നു." എന്നും മറ്റും എഴുതുന്നവർ ഉണ്ടാവാൻ പാടില്ല.

ശാരദ പൂത്തിയാക്കേണ്ടതിനെപ്പററി ഞാൻ ഒന്നും പറവാൻ വിചാരിച്ചിട്ടില്ല. എന്നാൽ ചന്തുമേനവൻ കാലധർമ്മം പ്രാപിച്ചു് അധികം കഴിയുന്നതിനു മുമ്പു തന്നെ ഞാൻ "ശാരദ"യെപ്പററിയുള്ള ഒരു നിരൂപണം

'ഭാഷാപോഷിണി'യിൽ എഴുതിയിരുന്നു. അതിൽ ''ശാരദ''യെ പൂത്തിയാക്കുന്നതിനെപ്പറ്റി പ്രസ്താവിച്ചതു് ഇങ്ങിനെയാണു്:—

"കേസ്സുകോടതിയിൽ എത്തുമോ? ന്യായാധിപതിയായിരുന്ന ശ്രീകണ്ഠക്കാവു് കേസ്സു ഫയലിൽ പിടിച്ചു വിചാരണചെയ്തു ന്യായമായ ഒരു വിധി കല്പിക്കാൻ സംഗതി ഉണ്ടായിരിക്കാം. എന്നാൽ കേസ്സുനടത്തുമ്പോഴുള്ള സാക്ഷിവിസ്താരവും മറ്റും വായനക്കാർ സഹിക്കയില്ല. അതുകൊണ്ടു് ആ വക ബുദ്ധിമുട്ടെങ്കിലും ക്രൂടാതെ കഴിക്കാനും സംഗതിയുണ്ടു്. കേസ്സുതന്നെ ഒത്തുതീരാനും വഴിയുണ്ടു്. കൃഷ്ണമേനോൻ സ്ത്രീകളെ കാണുന്നതിൽ ഇഷ്ടമില്ലാത്ത ആളും മറ്റും ആണെങ്കിലും യഥാർത്ഥസൌന്ദര്യത്തെ ബഹുമാനിക്കാത്ത ആളായിരിക്കയില്ല. അദ്ദേഹം കേസ്സുതുടങ്ങുന്നതിനു മുമ്പായി ശാരദയെകണ്ടുമുട്ടാനും സംഗതി ഉണ്ടാകാം. കല്യാണി അമ്മയെ ചെറുപ്പത്തിൽ കണ്ടവർക്കു ശാരദയെ കാണുമ്പോൾ ആകൃതിസാമ്യം തോന്നിയെന്നും അവരതു പ്രസ്താവിച്ചെന്നും, ഒക്കേക്കൂടി സംശയം ജനിച്ച കൃഷ്ണമേനോൻ ശങ്കുവായ്പ്പരോടു് വിവരം ചോദിച്ചറിഞ്ഞു കായ്പ്പത്തിന്റെ യഥാർത്ഥം മുഴുവൻ മനസ്സിലാക്കിയെന്നും വന്നുകൂടാത്തതല്ല. പരമസാധുവും ദൈവഭക്തനുമായ ശങ്കുവായ്പ്പരുടെ വാക്കു കൃഷ്ണമേനോൻ നിശ്ചയമായും വിശ്വസിക്കും. കൃഷ്ണമേനോൻ വിശ്വസിച്ചാൽ രാഘവനുണ്ണി വിശ്വസിച്ചുവെന്നു പറയാം. കൃഷ്ണനുണ്ണിയുടെ കായ്പ്പംഒട്ടും സംശയിക്കാനില്ല. കല്യാണിഅമ്മയോടു് അത്യന്തമേൽ സ്നേഹമുള്ള അദ്ദേഹം ഈ കായ്പ്പം എളുപ്പത്തിൽ വിശ്വസി

പ്പാൻ എപ്പോഴുംതയ്യാറാണെന്നു ഗ്രന്ഥകർത്താവു തന്നെ വരുത്തീട്ടുണ്ടു്. പിന്നെ അച്ഛന്റെ കായ്മാണു്. ആ വിടുവായൻ ഇനിയും തക്കം പറയുമെന്നു കണ്ടാൽ അദ്ദേഹത്തെ കൊല്ലുകയേ നിവൃത്തിയുള്ളു. വല്ലവായുവിന്റെ സുഖക്കേടോ മറേറാ മതിയല്ലോ. കായ്മത്തിന്റെ യഥാർത്ഥമെല്ലാം അറിഞ്ഞുകഴിഞ്ഞാലെങ്കിലും പരമാർത്ഥം അങ്ങിനെയാണെന്നു വെത്തിപ്പട്ടരും സമ്മതിക്കും. അദ്ദേഹം സമ്മതിച്ചാലും അല്ലെങ്കിലും ആ കള്ളനെക്കൊണ്ടു് ആത്മഹത്യചെയ്യിക്കാതെ വിടരുതു്. അതിന്നു കൃഷ്ണനോ കവുപ്പൻ ചെട്ടിയോ സംഗതിയായിവരണം. ശങ്കരനു വിഷം കൊടുപ്പാൻ ശ്രമിച്ചതും, വിഷം നമ്പൂതിരി കുടിച്ചുമരിച്ചതും പുറത്താകുമെന്നു വന്നക്രൂടിയാൽ മതി. പട്ടർ തനിയേ മരിച്ചുകൊള്ളും. ഈ കഥ ഇപ്രകാരം ഒരുവിധം പൂരിപ്പിക്കാമെന്നാണു് എനിക്കു തോന്നുന്നതു്".

കഥ ഒരു വിധം പൂരിപ്പിച്ചതിന്നു ശ്രീമാൻ സി. അന്തപ്പായി അവർകൾക്കാണല്ലൊ നമ്മളം കടപ്പെട്ടിട്ടുള്ളതു്. ഭാഷാപോഷിണിയിൽ ഞാൻ എഴുതിയിരുന്നതിനെ കാണാതെയാണു് അദ്ദേഹം കഥ പൂരിപ്പിച്ചതെങ്കിലും, ഞങ്ങളുടെ രണ്ടു പേരുടേയും അഭിപ്രായം ഏകദേശം ഒത്തുവന്നതിൽ സന്തോഷിക്കുന്നു.

നോവൽ കർത്താക്കന്മാരെ നിർദ്ദാക്ഷിണ്യം പരിഹസിക്കുന്ന ഒരു ഭാഗം ശാരദയിൽ ഉള്ളതിൽ അല്പം ഇവിടെ എടുത്തെഴുതി ഈ നിരൂപണം അവസാനിപ്പിക്കാം:—

"ഗാംഭീര്യമുള്ള നോവലുകൾ വായിച്ചാൽ ഒന്നാമത്തെ മനസ്സിനു യാതൊരു സ്തോഭങ്ങളും ഉണ്ടാവരുത്. വായിക്കുന്നേടത്തോളം മനസ്സു സ്തംഭിച്ചു, ഘനമായി, യാതൊരു വികാരവും ക്രൂടാതെ നില്ക്കണം. വായിച്ചു മുഴുവനായാൽ ഒരു ആശ്ചര്യരസം മാത്രം മനസ്സിനു തോന്നണം. ഇത്ര മനസ്സിരുത്തി വായിച്ചിട്ടും കഥവഴിപോലെ മനസ്സിലായില്ലല്ലൊ എന്നും നാന്നൂറ് അഞ്ഞൂറ് പേജു വായിച്ചിട്ടും മനസ്സിനു് ഒരു വികാരവും ഒരെടത്തു വായിക്കുമ്പോഴും ഉണ്ടായില്ലല്ലൊ എന്നും ഉള്ള ആശ്ചര്യം തന്നെ."

ഇതാണു ഗാംഭീര്യമുള്ള നോവലുകളുടെ ലക്ഷണമെങ്കിൽ ശാരദ അശേഷം ഗാംഭീര്യമില്ലാത്ത കൃതിയാണെന്നു് എല്ലാവരും ക്ഷണത്തിൽ സമ്മതിക്കും.

അനുബന്ധം.

മ. മനോരമ വ്യ-ൻ-ഫ്വൻർ

ഫർ-ഫ-ഫംഗ്ഷൻ

"മയൂരസന്ദേശം."

വലിയകോയിത്തമ്പുരാൻ തിരുമനസ്സിലെ കവിത കളെക്കുറിച്ച് വല്ല അഭിപ്രായവും പറവാൻ ഈയ്യെടെ എനിക്കു കേവലം അസാദ്ധ്യമായിരിക്കുന്നു. ഈ മഹാ കവിയെപ്പററിയൊ അദ്ദേഹത്തിന്റെ കൃതികളെപ്പററി യൊ ഉള്ള ബഹുമാനവും, ആശ്ചര്യവും, അതുകളിൽനി ന്നു എന്റെ മനസ്സ് സ്വീകരിക്കുന്ന പരമാന ന്ദവും ഇന്നപ്രകാരമാണെന്നു മതിയാകുംവണ്ണം പറഞ്ഞ് അന്യന്മാരെ ഗ്രഹിപ്പിപ്പാൻ വിദഗ്ദ്ധത എനിക്കു ഇ ല്ലെന്നു ചിലപ്പോൾ തോന്നിപ്പോകുന്നു. ഒരു പ്രവൃത്തി ചെയ്യുന്നതിൽ തനിക്കു സാമർത്ഥ്യം പോരെന്നുള്ള ശങ്ക യോടെ ഒരുവൻ ആ പ്രവൃത്തിയേ ചെയ്താൽ. സംഭവിക്കു ന്നതുപോലെ യഥാർത്ഥമായി എനിക്കുള്ള ശക്തിയേ ക്കുടി ഈ വിഷയത്തിൽ പ്രകാശിപ്പിപ്പാൻ അസാദ്ധ്യ മായിപ്പോകുമോ എന്നു ഭയപ്പെടുന്നു. ശാകുന്തള തർജ്ജമ വായിച്ച് അതിനെക്കുറിച്ചു ഞാൻ വർത്തമാനക്കടലാസ്സു കളിൽ എഴുതിയിരുന്ന കാലത്തു എന്റെ മനസ്സിനു തിരുമനസ്സിലേ കവിതകളെപ്പററി ഇപ്പോൾ ഉണ്ടായി രുന്ന അഭിപ്രായംതന്നെയാണു് ഏകദേശം ഉണ്ടായിരു ന്നതു്. എങ്കിലും ഇപ്പോൾ ഉണ്ടാകുന്ന 'ചാപല്യം' അന്നു് ഉണ്ടായിരുന്നില്ല. അതിയായ ആശ്ചര്യവും, ബ ഹുമാനവും അന്നും ഇവിടുത്തെ കവനങ്ങളെപ്പററി എ

നിക്കുണ്ടായിരുന്നു. എന്നാൽ ആ കാലം ഞാൻ അവിടുത്തെ പദങ്ങളുടെ സൌന്ദര്യ്യമകരന്ദത്തെ മിതമായി ആസ്വദിച്ച് രസിച്ചിരുന്ന കാലമായിരുന്നു. ഈ കാലം ആ സൌന്ദര്യ്യമകരന്ദസമുദ്രത്തിൽ മഗ്നനായി അതിൽ കേവലം വലഞ്ഞ് കിടപ്പാണ്. ഒരു സാധനത്തെപ്പറ്റി കലശലായ സന്തോഷമോ ആനന്ദമോ ആശ്ചര്യ്യമോ മനസ്സിനുണ്ടായി ആ വികാരങ്ങളെ യാതൊരു പ്രകാരേണയും കുറയ്ക്കുവാനോ അടക്കുവാനോ ഒതുക്കുവാനോ കഴിയാത്ത നിലയിൽ മനസ്സ് പെട്ട വലയുമ്പോളാണ് ആ സാധനത്തെപ്പറ്റി മനസ്സിനു ചാപല്യം ഉണ്ടാവുന്നു എന്നു പറയപ്പെടുന്നത്. ആ നിലയിലാണ് എന്റെ മനസ്സ് ഇപ്പോൾ അമരുക മണിപ്രവാളകർത്താവായ ഈ മഹാകവിയുടെ കവനത്തെ സംബന്ധിച്ചേടത്തോളം നിൽക്കുന്നതു്. അങ്ങനെ ഇരിക്കുമ്പോൾ എങ്ങനെയാണ് ഞാൻ—എന്നെ എല്ലായ്പോഴും പരമാനന്ദലഹരിയിൽ പെടുത്തുന്ന ഇദ്ദേഹത്തിന്റെ കവിതകളെ കുറിച്ച് എന്റെ മനസ്സിനു തൃപ്തിയാകത്തക്കവണ്ണം പറയേണ്ടതു്?"

എന്റെ അപേക്ഷപ്രകാരം മണിപ്രവാളപ്പെട്ടത്തിയ "അമരുകശതക"ത്തെക്കുറിച്ച് ഒരു പ്രബന്ധം ഞാൻ എഴുതിത്തുടങ്ങീട്ട് ഇപ്പോഴേക്ക് ഒരു കൊല്ലത്തോളമായി എങ്കിലും അത് അച്ചടിപ്പാൻ തയ്യാറായിട്ടില്ല. എത്രതന്നെ എഴുതിയാലും, എത്രതന്നെ എഴുതിയാലും, "മതിയാകയില്ല." "പോരാ" "കുറേക്കൂടി ഭംഗി വരുത്തണം" എന്നിങ്ങനെ അവസാനമില്ലാതെ വിചാരിച്ചു വിചാരിച്ച് ഒന്നുംതന്നെ മുഴുവനാകാതെ ഞാൻ വലയുന്നു. ഇങ്ങനെ ഇരിക്കുമ്പോഴാണ് "മയൂരസന്ദേശ"ത്തിന്റെ പുറപ്പാട്.

കുറെ ദിവസങ്ങൾം മുൻപ് തിരുമനസ്സിലെ ഒരു കത്തിൽ താൻ ഇങ്ങനെ ഒരു പുതിയ പുസ്തകത്തെ എഴുതുവാൻ പോകുന്നുണ്ടെന്ന് എനിക്ക് എഴുതിയിരുന്നു. അതിനെപ്പറ്റി പിന്നെ ഒന്നും എഴുതിക്കണ്ടില്ല. ഞാനും എഴുതുവാൻ ഓർമ്മവിട്ടു. അങ്ങനെ ഇരിക്കുമ്പോൾം കഴിഞ്ഞ കൊല്ലത്തിലെ "വിദ്യാവിനോദിനി"യിൽ ഈ പുസ്തകത്തെപ്പറ്റി വളരെ ഭംഗിയായി എഴുതപ്പെട്ട ഒരു പ്രസ്താവനയെ ഞാൻ കണ്ടെത്തി. ഞാൻ ഇതു കണ്ട ഉടനെ ഒന്നുപരിഭ്രമിച്ചു. പരിഭ്രമത്തിന്റെ കാരണം ഞാൻ പറയേണ്ടതില്ലെന്നു തോന്നുന്നു. കഴിഞ്ഞ ശനിയാഴ്ച പുസ്തകം എനിക്കു കിട്ടി. പുസ്തകം അയച്ചുതന്ന മ. മനോരമാ പത്രാധിപരവർകൾം അതിനെപ്പറ്റിയുള്ള എന്റെ അഭിപ്രായത്തെ ഉടനെ അറിയിച്ചുകൊടുക്കണമെന്നു പ്രത്യേകം ആവശ്യപ്പെട്ടിരിക്കയാലും, "വിദ്യാവിനോദിനി"യിലേക്കു ഒരു ലേഖനം അയച്ചുതരാമെന്നു ഒരു വാഗ്ദത്തം ചെയ്തു വളരെ കാലമായിരിക്കയാലും മറ്റുള്ള വൈഷമ്യങ്ങൾം ഒന്നും ഓർക്കാതെ ഈ കടലാസ്സ് എഴുതുവാൻ ഉടനേ ആരംഭിക്കയും ചെയ്തു.

കൊല്ലത്തിലെ "വിദ്യാവിനോദിനി" എന്നെ രസിപ്പിച്ചതിനു അളവില്ല. മുൻപുണ്ടായിരുന്ന കാളിദാസമഹാകവി ജീവിച്ചത്, ചിലരുടെ സിദ്ധാന്തപ്രകാരം, അതിവിദ്വാനും മഹാകവിയുമായ ഭോജരാജാവിന്റെ സദസ്യനായും, അതിയോഗ്യന്മാരായ ഭവഭൂതി, ദണ്ഡി മുതലായ മഹാകവികളുടെ സഹജീവിയായിട്ടും ആയിരുന്നു. അഭിനവ കാളിദാസനായ വലിയകോയിത്തമ്പുരാൻ ജീവിക്കുന്ന ഈ കാലം, പക്ഷേ വിരൽകൊണ്ട്

എണ്ണം നിർണ്ണയിക്കാവുന്ന വിധം ചുരുങ്ങിയ ഒരു സംഖ്യയിൽ അവസാനിക്കുന്ന ചില യോഗ്യർ ഒഴികെ, കേവലം പട്ടവങ്കന്മാരായ അനവധി കവികൾ ലജ്ജാക്രൂടാതെ കവനംചെയ്തു്, പകച്ചുവ്യാധി ചെയ്യുന്നപോലെ ജനോപദ്രവം ചെയ്യുന്ന കാലത്താണു്. ഇതിനാൽ ഈ അഭിനവകാളിദാസരുടെ കവിത പ്രാചീന കാളിദാസരുടേതിനേക്കാൾ തൽക്കാലം അധികം സഹൃദയഹൃദയംഗമമായി കാണപ്പെടുന്നു. കേവലം ഇരുട്ടുകൊണ്ടു് ബുദ്ധിമുട്ടി വലഞ്ഞു് വല്ല വെളിച്ചവും കിട്ടിയാൽ മതിയെന്നു് ആത്തിപ്പെട്ടിരിക്കുമ്പോൾ വിദ്യുച്ഛക്തിയാൽ ഉണ്ടാക്കപ്പെടുന്ന ഒരു വലിയ വെളിച്ചത്തെ തന്നെ കണ്ടെത്തിയാൽ മനസ്സിനുണ്ടാകുന്ന ആഹ്ലാദംപോലെയാണു്, ഈ കാലത്തു് ഉണ്ടാക്കിവിടുന്ന അനേകം കവിതകളെ വായിച്ചു് ബുദ്ധിമുട്ടിയിരിക്കുമ്പോൾ വലിയ കോയിത്തമ്പുരാൻ അവർകളുടെ ഒരു ശ്ലോകം കണ്ടെത്തിയാൽ മനസ്സിനു തോന്നുന്നതു്. ഈ സംഗതിയെ പ്രതിപാദിച്ചു് കക്കടകത്തിലെ "വിദ്യാവിനോദിനി" ബഹുഫലിതമായി ഒരു പ്രസ്താവം ചെയ്തിട്ടുണ്ടു്. 'കഥാമഞ്ജരി' എന്ന ഗ്രന്ഥത്തെപ്പറ്റിയാണു് "മയൂരസന്ദേശ"ത്തെ പറ്റിയുള്ള പ്രസ്താവന കഴിഞ്ഞ ഉടനെ "വിദ്യാവിനോദിനി" പ്രസംഗിച്ചിട്ടുള്ളതു്. ഈ പ്രസംഗം ആരംഭിച്ചതു് താഴെ കാണിക്കുന്ന വാചകത്തിൽ ആകുന്നു.

"ശരീരത്തിനും മനസ്സിനും അസ്വാസ്ഥ്യമുള്ള സമയങ്ങളിൽ അപൂർവ്വമായി ചിലപ്പോളുണ്ടാകുന്ന ഗാഢനിദ്രയിൽ സുഖസ്വപ്നപരമാനന്ദം അനുഭവിച്ചുകൊണ്ടിരിക്കെ പെട്ടെന്നു ഉണരുമ്പോൾ ഉണ്ടാകുന്ന കഠിന

മായ മനുശല്യം വായനക്കാർ അനുഭവിച്ചിട്ടുണ്ടെങ്കിൽ, അവക്കു "മയൂരസന്ദേശ"ത്തിൽ നിന്നു "കഥാമഞ്ജരി"യിൽ പ്രവേശിക്കുമ്പോഴുണ്ടാകുന്ന മനോവികാരത്തിന്റെ സ്വഭാവം അറിയാവുന്നതാകുന്നു." "കഥാമഞ്ജരി"യുടെ ഇണ്ടാഷത്തെപ്പറ്റി 'വിദ്യാവിനോദിനി'യിൽ കണ്ടതല്ലാതെമറ്റൊന്നുംഞാൻഅറികയില്ല. എന്നാൽ അതിന്റെ സ്ഥിതി എങ്ങനെ എങ്കിലും ഇരിക്കട്ടെ. മേൽക്കാണിച്ച ഉപമ പലേ നവീനഗ്രന്ഥങ്ങൾക്കും പറുന്നുണ്ടെന്നു ഞാൻ നിസ്സംശയം പറയുന്നു. ഇങ്ങിനെ ഇടികിട്ടീട്ടും ഉപദ്രവശമനം വരുന്നില്ലല്ലൊ. ഇത് ജനങ്ങളുടെ നിർഭാഗ്യം. മറ്റൊന്നു പറയട്ടെ. മയൂര സന്ദേശത്തെപ്പറ്റിയുള്ള പ്രസ്താവനയുടെ പ്രാരംഭത്തിൽ വിദ്യാവിനോദിനി തന്നെപ്പറ്റി തന്നെ പറഞ്ഞതു ശരിയാണ്. 'വിദ്യാവിനോദിനി'യുടെ ദോഷപ്രഖ്യാപനം കുറെഅധികമാവുന്നുണ്ട്. ചിലപ്പോൾ നിർദ്ദയമായി ചെയ്യുന്നു. ഒന്നോ രണ്ടോ പ്രാവശ്യം സംഗതിക്രൂടാതെയും കണ്ടിട്ടുണ്ട്. അതിനെപ്പറ്റി ഇപ്പോൾ പറയുന്നില്ല. സമയമുണ്ടായാൽ ഇനി ഒരു കുറി പറയാം. എന്നാൽ 'വിദ്യാവിനോദിനി'യുടെ പരിഹാസത്തെയൊ ആക്ഷേപങ്ങളേയോ യോഗ്യന്മാർ അറിഞ്ഞു രസിക്കുന്നതല്ലാതെ അതുകൊണ്ടു മുഖ്യമായി എത്തേണ്ട ദിക്കിൽ എത്തീട്ടും തട്ടേണ്ട ദിക്കിൽ തട്ടീട്ടും ഇല്ലയെന്നു നിശ്ചയമാണ്. പക്ഷെ ഇതിൽ ആശ്ചര്യമില്ല. പരിഹസിച്ചാൽ ലേശം പോലും അറിയാത്ത ചില ബ്രഹ്മാണ്ഡവങ്കന്മാരാണ് ഈ ദുഷ്കൃതികളിൽ അധികവും. പിന്നെ 'വിദ്യാവിനോദിനി'യുടെ സരസമായ പരിഹാസത്തേയോ കഠിനമായ ആ

ക്ഷേപങ്ങളേയോ ഈ ക്ഷുദ്രക്കുട്ടിക്ക് എങ്ങിനെ അറിയാൻ കഴിയും? 'മയൂരസന്ദേശ'ത്തെപ്പറ്റി 'വിദ്യാവിനോദിനി' സ്തുതിച്ചപ്രകാരം യാതൊരു പുസ്തകത്തെക്കുറിച്ചും ഇതുവരെ ഈ പത്രിക സ്തുതിച്ചതായി ഞാൻ കണ്ടിട്ടില്ല. ഇതിന്റെ കാരണം യാതൊരു നവീന പദ്യപുസ്തകങ്ങളും 'മയൂരസന്ദേശ'ത്തോളം വിശേഷയോഗ്യതയോടുകൂടി ഉണ്ടായിട്ടില്ലാത്തതിനാൽ തന്നെ എന്നു ഞാൻ സത്യമായി സമ്മതിക്കുന്നു. 'വിദ്യാവിനോദിനി' 'മയൂരസന്ദേശ'ത്തെപ്പറ്റിയുള്ള പ്രസ്താവനയുടെ അവസാനത്തിൽ എഴുതീട്ടുള്ളതു് വായിച്ചപ്പോൾ 'മിൽട്ടൺ' എന്ന മഹാകവിയുടെ പുസ്തകങ്ങളെപ്പറ്റി 'മെക്കാളി' എന്ന മഹാവിദ്വാൻ എഴുതിയിരുന്ന ഒരു വാചകം ക്ഷണേന എന്റെ ഓർമ്മയിൽ വന്നു. 'മെക്കാളി' എന്ന ഇംഗ്ലീഷ് കവി സാർവ്വഭൌമൻ 'വിദ്യാവിനോദിനി'യെപ്പോലെ ദോഷപ്രഖ്യാപനത്തിൽ ലേശം മടിയില്ലാത്ത അല്പം ദുഷ്കവികളെ നിർദ്ദയമായി പരിഹസിക്കുന്ന ദോഷവുമായിരുന്നു. ഏതെങ്കിലും ഒരു കവനത്തെക്കുറിച്ചു തുണ്ടമായ അഭിപ്രായമുണ്ടായാൽ അതിനെയും ഈ ദോഷം വെളിവായി പറയാറുണ്ട്. എന്നാൽ സാധാരണ സ്തുതിമിതമായിരിക്കുമെങ്കിലും ഈ ദോഷം 'മിൽട്ടനെ' ക്കുറിച്ചു എഴുതിയപ്പോൾ ആ മഹാകവിയുടെ മേൽ തനിക്കുള്ള അത്യന്ത ബഹുമാനവും ഭക്തിയും പ്രതിപത്തിയും നിമിത്തം തനിക്കുണ്ടായ അല്പമായ ഒരു 'ചാപല്യം' വെളിവായിപ്പോയി. 'മെക്കാളി' താഴെ കാണിക്കുന്ന പ്രകാരം എഴുതി.

"ഇദ്ദേഹത്തിന്റെ ഒരു പുസ്തകത്തെ കാണുന്ന നിമിഷത്തിലും ഇദ്ദേഹത്തിന്റെ നാമധേയത്തെ ആരെങ്കിലും ഉച്ചരിച്ചു കേൾക്കുന്ന നിമിഷത്തിലും എന്റെ മനസ്സിനു താനേ ഒരു ആഹ്ലാദം ഉണ്ടാകുന്നു."

ഇതെല്ലാം ചാപല്യമാണെന്നു ഉടനെ മെക്കാളി തന്നെ സമ്മതിക്കയും ചെയ്തു. ഇതുപ്രകാരം വിദ്യാവിനോദിനിയും മയൂരസന്ദേശത്തിൽ അതിയായി ആനന്ദിച്ചു ലയിച്ചതിനാൽ താനേ പുറപ്പെട്ട വാചകമാണ് താഴെ കാണിക്കുന്നത്:—

ഞങ്ങടം അത് ആറ് ഏഴ് പരിവൃത്തി വായിച്ചു. ഓരോവട്ടം വായിക്കുമ്പോഠം അതിൽ രസം ക്രൂടിക്രൂടിയാണ് വന്നത്. അങ്ങനെ രസം ക്രൂടി തോന്നാത്തവരുണ്ടെങ്കിൽ അവരുടെ പേരിൽ ഞങ്ങടംക്കു അസൂയയില്ല.

ഇങ്ങനെ തന്നെയാണ് മയൂരസന്ദേശത്തെക്കുറിച്ചു എഴുതേണ്ടത്. വിദ്യാവിനോദിനിയുടെ പ്രസ്താവനകടം പലപ്പോഴും സംഗതിവശാൽ കവിഞ്ഞും കുറഞ്ഞും വന്നിട്ടുണ്ടായിരിക്കാം. പക്ഷെ തുണ്ടോഷജ്ഞാനമില്ലാതെ ഒരിക്കലും ഒന്നിനേപ്പറ്റിയും വിദ്യാവിനോദിനി പറഞ്ഞു എന്നു വരാൻ പാടില്ല. നിശ്ചയം തന്നെ. ഈ വിലയേറിയ മാസികാപുസ്തകത്തോട് എനിക്കുള്ള പ്രതിപത്തിയും ബഹുമാനവും ഇതു നിമിത്തമാണ്. അറിയുന്നവർ സിദ്ധാന്തമായി അറിയാത്ത ഭാവം നടിച്ചു പ്രവത്തിക്കുന്നതു സഹിക്കാം. അറിയാത്തവർ ദുരഭിമാനത്താൽ അറിയുന്നവന്റെ ഭാവം നടിച്ചു ഗോഷ്ടികാണിക്കുന്നതു സഹിച്ചുകൂടാ.

'മയൂരസന്ദേശ'ത്തെ സംബന്ധിച്ചേടത്തോളം വിദ്യാവിനോദിനിക്കു എന്റെ പേരിൽ കഠിനമായ അസൂയ ഉണ്ടാവുമെന്നുള്ളതു നിർവ്വാദമാണ്. 'മയൂരസന്ദേശം' പുറത്തു വന്നേടത്തോളം ഇപ്പോൾ എന്റെ ഹൃദിസ്ഥമാണ്. എത്രപ്രാവശ്യം അനിർവ്വചനീയമായവിധം

കോമളമായ ഈ പദ്യങ്ങളെ ഞാൻ വായിച്ചു രസിച്ചിരിക്കണമെന്നു ഇപ്പോൾ അറിയാവുന്നതാണല്ലൊ.

ഒന്നാമതു്, 'മയൂരസന്ദേശ'ത്തെപ്പറ്റി എനിക്കു് അളവില്ലാതെ ഉണ്ടായ ഒരു ആഗ്രഹവും, സന്തോഷവും അതിലേ കഥാസന്ദർഭത്തെ കൊണ്ടുവന്ന മാതിരിയിലാണു്. പ്രസിദ്ധനായി അറിയപ്പെട്ടിട്ടുള്ള ഒരു കേരളീയനായ ഈ മഹാകവിതന്നെയാണു് നായകൻ. ഈ സന്ദേശം ആരെ ഉദ്ദേശിച്ചോ ആ ദേഹം അത്യന്ത ഉൽകൃഷ്ടപദവിയിൽ ഇരിക്കുന്ന അതിവിദുഷിയായ ഒരു രാജ്ഞി. തന്റെ അത്യന്ത പ്രിയപ്പെട്ട പത്നി. കേരളത്തിൽ എങ്ങും അറിയപ്പെട്ടിട്ടുള്ള ഒരു സ്ത്രീരത്നം. സന്ദർഭമോ അത്യന്തയുക്തമായുള്ളതുതന്നെ. അത്യന്തയുക്തമായുള്ളതുതന്നെ എന്നു വീണ്ടും പറയുന്നു. വാസ്തവമായി തമ്പുരാൻ അവർകൾക്കു നിർഭാഗ്യവശാൽ തന്റെ പ്രാണപ്രിയയുമായി ഒരു വിയോഗമുണ്ടായി. ഇതും കേരളീയർക്കു പരക്കേ അറിവുള്ള ഒരു സംഗതിതന്നെ. ഇതിൽപരം എന്നാണു് ഈവിധമുള്ള ഒരു സന്ദേശത്തിനു യുക്തമായി കിട്ടേണ്ട കാരണങ്ങൾ! സത്യമായി ഇതു യുക്തമായ കാരണങ്ങൾ 'മേഘസന്ദേശ'ത്തിനു കാണുന്നില്ല. പിന്നെ സന്ദേശത്തെ ആരുടെ മുഖാന്തരമാണു് അയയ്ക്കുന്നതു്? മേഘത്തേക്കാൾ ഈവക കാര്യങ്ങളിൽ ഉപയോഗിക്കുവാൻ സകല സംഗതികളാലും അധികയോഗ്യതയുള്ള, കോമളാകൃതിയായ ഒരു മയൂരം മുഖാന്തരം! പിന്നെ മയൂരം സന്ദേശവാഹിയായി സഞ്ചരിക്കേണ്ടുന്ന സ്ഥലങ്ങൾ എല്ലാം. ഈ മഹാകവി വാസ്തവമായി സഞ്ചരിച്ചു കണ്ടിട്ടുള്ള സ്ഥലങ്ങൾ എന്നു

മാത്രമല്ല, മിക്കവാറും കേരളീയർക്ക് പരിചയമുള്ള സ്ഥലങ്ങളാണ്. ആ സ്ഥലങ്ങളെ വർണ്ണിക്കുന്നതിൽ ഈ മഹാകവി വാസ്തവമായ സംഗതിയെ വിട്ട് വേറെ ഒന്നും പറഞ്ഞിട്ടും, പറയാൻ ആവശ്യവും ഇല്ല. ഒരു ഇംഗ്ലീഷ് കവിയുടെ അഭിപ്രായത്തെ പറയുന്നതായാൽ മേൽക്കാണിച്ച സംഗതികളാൽ 'മയൂരസന്ദേശം' 'മേഘസന്ദേശ'ത്തേക്കാൾ വളരെ അധികയുക്തിയോടെ എഴുതപ്പെട്ടിട്ടുള്ള ഒരു കൃതിയാണെന്നു നിർവ്വാദം പറയേണ്ടിവരും. ഇതുതോളമേ ഈ രണ്ടു കാളിദാസന്മാരുടെ സന്ദേശങ്ങളിൽ അന്യോന്യസാധാരണതപ്പുള്ള സംഗതികളും ഉള്ളൂ. 'മയൂരസന്ദേശം' മണിപ്രവാളമായതിനാൽ സംസ്കൃതത്തിൽ ഉള്ള മേഘസന്ദേശവുമായി ചേർത്ത് ഈ രണ്ടു കൃതികളിലേ പദ്യങ്ങളുടെ രചനാഭംഗിയേയോ ശബ്ദസൌഷ്ഠവത്തേയോ അർത്ഥഗാംഭീര്യത്തേയോ പറഞ്ഞു ഒന്നുംതന്നെ പറവാൻ നിവൃത്തിയില്ലാതെ വന്നിരിക്കുന്നു എന്നാൽ 'മയൂരസന്ദേശ'ത്തിന്റെ സൌന്ദര്യത്തെ വേറെ ഒരു പുസ്തകത്തോട് ചേർത്തുനോക്കി ഗ്രഹിക്കേണ്ട ആവശ്യമില്ല. ഇങ്ങനെ സൌന്ദര്യമുള്ള മണിപ്രവാള ശ്ലോകങ്ങളെ ഇതുവരെ ഞാൻ വായിച്ചിട്ടില്ലെന്നതന്നെ പറയാം. അഥവാ ഉണ്ടെങ്കിൽ അതു് ഈ മഹാകവിയുടെ മറ്റുള്ള കൃതികളിൽതന്നെ ആയിരിക്കേണമെന്നുള്ളതിനു എനിക്കു ലേശം പോലും സംശയമില്ല. പക്ഷേ കഥാസന്ദർഭസം 'മയൂരസന്ദേശ'ത്തെപോലെ ഇവിടുത്തെ മറ്റുള്ള തർജ്ജമകൃതികളിൽ വരുന്നില്ലാത്തതുകൊണ്ട് മയൂരസന്ദേശത്തിലെ ശ്ലോകങ്ങൾക്ക് സുവ്യക്തിനു സൌകര്യം ഉണ്ടായാൽ ഉള്ളതുപോലെ ഒരു വിശേഷത കാണപ്പെടുന്നു.

ആവിശ്വിന്താഭരമവനരിപ്പാട്ടവാണോരുകാലേ [നേരം
സേവിക്കാനായ് ഗുഹനെയൊരുനാളാസ്ഥയാപോയ-
ഭാവിശ്രേയഃ പിഞ്ഛനശകുനം കണ്ടുപോൽ നീലകണ്ഠം
കോവിൽക്കെട്ടിൽ കചനഭഗവദ്ധ്യാഹ്നം മോഹ
[നാംഗം

ഇതിൽപരം, അല്ല, ഇതുപോലെ എന്നതന്നെ പറയണം, ഭംഗിയായിട്ടുള്ള ഒരു മണിപ്രവാളപദ്യം ഇതല്ലാതെ ഉണ്ടാവാൻ പാടുണ്ടോ? രചനാഭംഗിയും ശ്ലോകത്തിന്റെ അർത്ഥപുഷ്ടിയും ഗാംഭീര്യവും എത്രത്തോളം ഉണ്ടെന്നു എങ്ങനെ പറഞ്ഞറിയിക്കാം. താഴെ കാണിക്കുന്ന ശ്ലോകങ്ങളിൽ കാണുന്നതുപോലെ വിയോഗജന്യമായ ശോകരസത്തെ യഥാർത്ഥമായി നല്ല താത്തേൻ ഒഴുകുന്ന മൊഴികളിൽ മനസ്സിനെ ദ്രവിപ്പിച്ചു് ലയിപ്പിച്ചു് പരമാനന്ദത്തിൽ വിടുന്ന വിധം അതികോമളങ്ങളായ വാക്കുകൾകൊണ്ടു് കേരളവർമ്മ വലിയകോയിത്തമ്പുരാനവർകളാലല്ലാതെ മറെറാരു മനുഷ്യനാലും ഇത്ര സുഷ്ഠമായി പ്രതിഫലിപ്പിപ്പാൻ കഴിയുകയില്ലെന്നു ഞാൻ നിർഭയം പറയുന്നു.

കല്യാവേശാൽ കലുഷമതിയാമെന്റെ ചാപല്യമൂലം
കല്യാണാംഗിക്കതി കഠിനമാമല്ലലേറ്റം പിണഞ്ഞൂ.
കല്യാ ദൈവാൽ കഥമപി സമുന്മൂലിതസ്വാന്തശല്യാ
കല്യാ നിന്നാൽ പരമിഹമമ ക്ഷേമവാർത്താം നിവേദ്യ.
തത്താട്ടക്കാം നരപതിഭയംകൊണ്ടു മറെറാരുമിപ്പോ-
ളെത്താനന്തൽപുരമതിൽമഹാരാജ്ഞിയെക്കാണുവാനും
വൃന്താന്തം മേ പറവതിനുമാളല്ല നീതന്നെ വേണം
ചിത്താശ്വാസം രുചിരചികുരയ്ക്കുവാൻ കേകിവയ്യ!

കോടക്കാർകൊണ്ടിരുളിയലുമീയംബരം കാണവേ മാൻ-
പേടക്കണ്ണാം വിരഹവിധുരീഭാവമാന്നെന്റെ നാഥാ
ക്രൂടക്രൂടെക്കരയുമതിനാലാശ്വനീയന്തികേ ചെ-
ന്നാടൽക്കെല്ലാമനുമതിയുളവാക്കേണമെൻ ക്ഷേമമോതി.

എന്തൊരു വാഗ്വിലാസമാണിതു്!

ഈ ശ്ലോകങ്ങളെ ഒന്നാമതു നോക്കി മനസ്സിലാക്കി എനിക്കു പ്രിയപ്പെട്ട ഒരു ദേഹത്തെ സാധാരണ എന്റെ സമ്പ്രദായപ്രകാരം ചൊല്ലി കേൾപ്പിപ്പാൻ ഭാവിച്ചപ്പോൾ ഞാൻ ഗൽഗദാക്ഷരനായി ആനന്ദാശ്രുക്കളാൽ വായിപ്പാൻ കേവലം അശക്തനായിപ്പോയി എന്നു സത്യമായി ഇവിടെ പറയുന്നു.

അർത്ഥപുഷ്ടിക്കു ലേശം കുറവുകൂടാതെ പദലാളിത്യം വരുത്തുന്നതു വളരെ പ്രയാസമാണല്ലൊ. താഴെ കാണിക്കുന്ന ശ്ലോകം നോക്കുക.

തന്ദേശം ചെന്നണവതിനു തേ ചൊല്ലുവൻ
മാർഗ്ഗമാദ്യേ
സന്ദേശം ചൊന്നഥ സപദിഞാൻ യാത്ര
യാക്കാം ഭവാനെ
സന്ദേഹം വേണ്ടപരനുപകാരത്തിനാ
കാത്തതെങ്കിൽ
കിന്ദേഹം കൊണ്ടൊരു ഫലമിഹപ്രാണിനാം
ക്ഷോണിതന്നിൽ.

"അർത്ഥപുഷ്ടിയുള്ള കുറവില്ല, ശബ്ദഭംഗിയുമുണ്ടു്" എന്നു പറയത്തക്ക ശ്ലോകങ്ങൾ യോഗ്യന്മാർ ഉണ്ടാക്കാറുണ്ടു്. ഇവിടെ അങ്ങനെയല്ല. അർത്ഥപുഷ്ടിയോ ജാസ്തി, അതല്ല ശബ്ദഭംഗിയോ എന്നു് അതുകൾ തന്നെ അന്യോന്യം മത്സരിച്ചു് രണ്ടും നിസ്തുല്യമെന്നു

ഥരങ്ങളായി നിൽക്കുന്ന മാതിരി കാണപ്പെടുന്നു. മേൽ കാണിച്ച മാതിരി പ്രാസഭംഗിയുള്ള താഴെ ചേർക്കുന്ന രണ്ടു ശ്ലോകങ്ങളും നോക്കുക.

രണ്ടും മൂന്നും തവണ കൃഷിയേറുന്ന കണ്ടങ്ങളേയും
വണ്ടും ഞണ്ടും വടിവൊട്ട കളിക്കുന്ന കച്ചങ്ങളേയും
തണ്ടും കെട്ടിത്തരമൊട്ട ചരിക്കുന്ന വള്ളങ്ങളേയും
കണ്ടും കൊണ്ടച്ചെറുപുഴകടം തൻ തീരമാശ്ലേഷിപോക.

വഞ്ചിക്ഷോണിയ്ക്കൊരു തിലകമാമപ്പുരത്തേക്കുപോകും
വഞ്ചിക്കുട്ടം വരുമളവിലത്തോട്ടുവാരത്തൊതുങ്ങി
വഞ്ചിക്കേണം വളരെ മരനീരുള്ളിലുണ്ടാകമൂലം
വഞ്ചിത്തഭ്രാന്തെഴുമരയരാം നാവികക്കയ്യരേ നീ.

വാക്കുകടം മഹാകവിയായ അലക്സാണ്ടർ പോപ്പിനു നിഷ്പ്രയാസം കിട്ടിയതുപോലെ നമ്മുടെ ഈ കേരളീയ മഹാകവിയ്ക്കും കിട്ടുന്നു എന്നു നിർവ്വാദം പറയാം.

ഈ കവിതയുടേ പകപതയേയും സൌന്ദര്യത്തേയും താഴെ കാണിക്കുന്ന ശ്ലോകത്തെ ഭംഗിയായി ചൊല്ലിക്കേൾക്കുമ്പോൾ അറിയുന്നവർ അറിയും.

വീണയ്ക്കൊക്കും സ്വരമൊടുവിനോടങ്ങളോരോന്നരയ്ക്കും
പ്രാണപ്രേഷ്ഠപ്രണയിനികളോടൊത്തു ബോട്ടിൻറെ തവാണക്കായൽ ക്കരകളിലെഴുംകാഴ്ച കണ്ടുല്ലസിയ്ക്കും [ട്ടിൽ
ഹന്ത! ന്മാരേ ഖഗതിലക! തേ കണ്ടൊരാനന്ദമുണ്ടാം.

'മയൂരസന്ദേശ'ത്തിൽ ശ്രദ്ധാനേരംപോക്കു മാതിരിയായ ശ്ലോകങ്ങളും ഇല്ലെന്നില്ല. താഴെ പറയുന്ന ശ്ലോകം നോക്കുക.

മദ്ധ്യാസക്തദ്രുമരമുഖരാരാമ മദ്ധ്യത്തിലുള്ളോ-
രദ്ധ്യാവിൽ പുക്കനവധിതനായങ്ങുമിങ്ങും നടന്നാൽ
വദ്ധ്യാ ചേന്നിട്ടതുവഴിവരും വല്യസായിപ്പു നിന്നെ-
ബ്ബദ്ധ്യാ പാപ്പിച്ചിടുമദയമായഞ്ജസാ പഞ്ജരത്തിൽ.

ഇങ്ങനെ പ്രത്യേകം ശ്ലോകങ്ങളും എടുത്തു കാണിക്കേണ്ട മാതിരിയിലുള്ള ഒരു കൃതിയല്ല 'മയൂരസന്ദേശം.' ആപാദചൂഡം മധുരമാണ്. "നഹി തുളതുളികായാം കാപി മാധുര്യഭേദഃ" എന്നുള്ള അഭിപ്രായം വാസ്തവമായി ഈ അതി മഞ്ജുളമായ കൃതിക്കു പൂർണ്ണമായി ചേരുന്നതാണു്.

'മയൂരസന്ദേശം' പുറത്തുവന്ന മാതിരിയും വളരെ ഭംഗിയായിരിക്കുന്നു. സുരസുന്ദരികളെ അണിയിപ്പാൻ അതിവിദഗ്ദ്ധതയോടെ ഗന്ധർവ്വന്മാർ കെട്ടിയുണ്ടാക്കുന്ന കല്പദ്രുമ നവപുഷ്പഹാരങ്ങളെ ശുദ്ധവാനരങ്ങളുടെ കയ്യിൽ കൊടുക്കുന്ന മാതിരി തമ്പുരാനവർകൾ ഈ അതിമനോഹരമായ മയൂരസന്ദേശത്തെക്കുറിച്ചു് പ്രവർത്തിക്കാത്തതിനാൽ ഞാൻ വളരെ സന്തോഷിക്കുന്നു.

ഇനി ഈ 'മയൂരസന്ദേശം' പ്രസിദ്ധമാവുമ്പോഴും 'യതിഭംഗം' 'യതിഭംഗം' എന്നും മറ്റും കലശലുകൂട്ടുമായിരിക്കും. ഈ യതിഭംഗം എന്നു പറയുന്ന സാധനം കേവലം ഇല്ലാതെ യാതൊരു കവിതയും പ്രാചീനമായിട്ടുള്ളതാവട്ടെ, നവീനമായുള്ളതാവട്ടെ കാണുകയില്ലെന്നു ഞാൻ ധൈര്യത്തോടെ പറയുന്നു. ഇങ്ങനെ പറയുന്നതിൽ കേവലം 'ഗ്രന്ഥപാരായണംചെയ്യുന്ന രസികശിരോമണികളിൽ ഒരുവനല്ല' ഞാനെന്നും പറയേണ്ടിവന്നിരിക്കുന്നു. യതി എന്നു പറയുന്നത് എല്ലാ

ശ്ലോഴം വൃത്തത്തോടശ്രയിച്ചു നിൽക്കുന്നതാണ്. വൃത്തഭംഗമില്ലെങ്കിൽ പിന്നെ യതിയെപ്പറ്റി കവികൾ ചിന്തിക്കാറേ ഇല്ല. അങ്ങനെ ചിന്തിക്കുന്നതായാൽ മഹാകവികളായ കാളിദാസർ, ശ്രീ ശങ്കരാചാര്യർ മുതലായവരുടെ പല ശ്ലോകങ്ങളെയും അബദ്ധമാക്കിത്തള്ളേണ്ടതാണ്. യതിഭംഗം എന്ന് ഘോഷം കൂട്ടുന്ന കൂട്ടർ എല്ലാശ്ലോഴം പാരായണംചെയ്യും ശ്ലാഘിച്ചും സ്തുതിച്ചും ഘോഷിച്ചും ദൃഷ്ടാന്തങ്ങളം എടുത്തു കാണിച്ചും വരുന്ന നാരായണീയപുസ്തകത്തിലെ ആദ്യശ്ലോകമായ 'സാന്ദ്രാനന്ദാവബോധാത്മകമനുപമിതം'. മുതൽ അവസാനംവരെ വായിച്ച് അതിലെ എത്ര ശ്ലോകങ്ങളംക്കു യതിഭംഗം ഉണ്ട് എന്നു എണ്ണട്ടെ. അതിന്റെ ശേഷം അവർ നാരായണീയത്തെക്കുറിച്ച് ഒരഭിപ്രായം പറയട്ടെ. ആ അഭിപ്രായത്തിൽതന്നെ അമരുകതർജ്ജിമശ്ലോകങ്ങളെയും വെയ്ക്കട്ടെ. എന്നിട്ട് അവർ കലശൽകൂട്ടിയതിന്റെ നിസ്സാരതയെ ഓക്കട്ടെ. പിന്നെ മലയാളവാക്കുകളുടെ ഉച്ചാരണപ്രകാരം സന്ധിയെ വിട്ട് ഒരേടത്തും യതിഭംഗമില്ലാത്തതും ലേശം വൃത്തഭംഗമില്ലാത്തതുമായ അമരുകമണിപ്രവാളത്തിൽ യതിഭംഗം എന്നു പറഞ്ഞു ദുഷിക്കുന്നത് മഹാപാപമെന്നു മാത്രമേ പറവാനുള്ളൂ.

കച്ചിച് ഛന്ദസ്യാസ്തേ യതിരഭിഹിതാ പൂർവ്വകൃതിഭിഃ
പദാന്തേ സാശോഽയം വ്രജതി പദമധ്യേ ത്വജതിച
പുനസ്തത്രൈവാസൌ സ്വരവിഹതസന്ധിശ്രയതിതാം
യഥാ കൃഷ്ണഃ പുണ്ണാതു തുലമഹിമാമാം കരുണയാ.

മേൽപറഞ്ഞ ശ്ലോകത്തിൽ കൃഷ്ണപുഷ്പാതപത്രമഹിമാ എന്ന ദിക്കിലുള്ളപോലെ അല്ലാതെ മലയാളപദങ്ങളുടെ ഉച്ചാരണത്തിന് അനുസരിച്ച ശ്ലോകങ്ങളും ചൊല്ലിനോക്കിയാൽ ഒരുപ്രകാരത്തിലും യതിഭംഗം അഭിനവകാളിദാസരായ കോയിത്തമ്പുരാൻ തിരുമനസ്സിലെ മധുനിഷ്യന്ദികളായ ശ്ലോകങ്ങളിൽ കാണുകയില്ല എന്നുള്ളത് നിർവ്വാദമാണ്. എങ്കിലും യോഗ്യത നാനാവിധമായിരിക്കുന്ന ചില വ്യൽപന്നന്മാർ ഇങ്ങനെയുള്ള ആക്ഷേപങ്ങളും ചെയ്യുന്നത് പാപംചെയ്ത ചെവിട്ടുകം കേട്ട സഹിയ്ക്കട്ടെ എന്ന വയ്ക്കു അല്ലാതെ മറെറാന്നു ചെയ്യാം.

മംഗലപുരം
1894 ആഗസ്റ്റ് 24 } ഒ. ചന്തുമേനോൻ.

അനുബന്ധം 2.

ഉത്തരരാമചരിതം.

രാജമാന്യരാജശ്രീ ചമ്പത്തിൽ ചാത്തുക്കുട്ടിമന്നാടിയാരവർകൾക്ക്.

നിങ്ങളും ഞാനുമായി കണ്ടുപരിചയമില്ലെങ്കിലും, നിങ്ങളുടെ യോഗ്യതയെപ്പറ്റി "ജാനകീപരിണയം" എന്നെ വേണ്ടുവോളം അറിയിച്ചിട്ടുണ്ട്. ആ പുസ്തകത്തെ ഞാൻ വായിച്ചു് വളരെ ആഹ്ലാദിക്കയും ആശ്ചര്യപ്പെടുകയും ചെയ്തു. ആ പുസ്തകത്തെപ്പറ്റിയുള്ള എന്റെ അഭിപ്രായത്തെ ഞാൻ നിങ്ങൾക്കു നേരിട്ടറിയിച്ചിട്ടില്ലെങ്കിലും, എന്റെ രണ്ടുമൂന്നു സ്നേഹിതന്മാരോടു് എഴുതുകയും എന്റെ എഴുത്തിലെ ചില ഭാഗങ്ങൾ രണ്ടുമൂന്നു വർത്തമാനക്കടലാസ്സുകളിൽ ഞാൻ കാണുകയും ചെയ്തു. നിങ്ങളുടെ "ജാനകീപരിണയം" എനിക്കു മനസ്സിനു ബോധ്യപ്പെട്ട പുസ്തകങ്ങളുടെ ക്രൂട്ടത്തിൽ എല്ലായ്പോഴും ഇരിക്കുന്നതും ഇടയ്ക്കിടെ എന്റെ മനോവിനോദത്തിനു ഞാൻ പിന്നെയും പിന്നെയും വായിച്ചുവരുന്നതുമാകയാൽ ആ കവനത്തെ അഭിനന്ദിച്ചു ഇത്രമാത്രമെങ്കിലും പറയാതെ അതിനു പിൻപുവന്ന ഉത്തരരാമചരിതത്തെക്കുറിച്ചു പറയാൻ എന്റെ മനസ്സു എന്നെസമ്മതിക്കുന്നില്ലാത്തതിനാൽ, ഈ കൃത്തിനേ ഈ വിധം ആരംഭിച്ചതാണു്.

എന്റെ അഭിപ്രായത്തെ കിട്ടേണമെന്നുള്ള താത്പര്യത്തെ കാണിക്കുന്ന കത്തോടുകൂടി ഉത്തരരാമചരിതം ഭാഷാന്തരം ചെയ്യുതിനെ എനിക്കു നിങ്ങൾ അയച്ചുത

ന്നതു വളരെ സന്തോഷമായി. നിങ്ങളുടെ കവനവൈ
ഭവത്തെപ്പററി എനിക്കുള്ള അഭിപ്രായത്തെ വെളിപ്പെ
ടുത്തേണമെന്നു് കുറെ ദിവസങ്ങളായി ഞാൻ വിചാരി
ച്ചുവരുന്നു. നിങ്ങളുമായി കണ്ടുപരിചയം ഇല്ലാത്തതി
നാലും, മലയാളവൃത്തമാനക്കടലാസ്സുകളിലെഴുതുന്ന പ
തിവു് എനിക്കില്ലാത്തതിനാലും, പിന്നെ സമയക്കുറവി
നാലും, ഇതിന്നു് ഇതുവരെ സംഗതിവന്നില്ല. എ
ന്നാൽ ഇപ്പോൾ നിങ്ങൾ ആവശ്യപ്പെട്ടിട്ടുകൂടിഎന്റെ
ഹൃദയത്തെ ഇതു രസിപ്പിച്ചു സുഖിപ്പിക്കുന്ന ഒരു കവി
തയെക്കുറിച്ചു ഒന്നും പറയാതിരുന്നാൽ ഞാൻ ഒരു വ
ലിയ കൃതഘ്നനായിവരുമെന്നു ഭയപ്പെട്ടു്, എന്റെ സ്വ
ന്തപ്രവൃത്തികളെക്കുടി പാടുള്ളിടത്തോളം നിത്തിവെ
ച്ചു്, രണ്ടു മൂന്നു ദിവസങ്ങളായി നിങ്ങളുടെ ഉത്തരരാമ
ചരിതം ഭാഷയെ മൂലഗ്രന്ഥത്തോടുകൂടി വായിക്കയായി
രുന്നു.

നിങ്ങളുടെ തർജ്ജമയിൽപരം സൂക്ഷ്മമായും കൃത്യമാ
യും ഒരു പുസ്തകത്തെ ഭാഷാന്തരംചെയ്തു് ഇതുവരെ ക
ണ്ടിട്ടില്ലെന്നു ഞാൻ തീർച്ചയായിപ്പറയുന്നു. സാധാരണ ഒ
രു ഗ്രന്ഥംഭാഷാന്തരം ചെയ്തതു മൂലഗ്രന്ഥത്തോടു സമമാ
യി എന്നു രസജ്ഞന്മാരായ മനുഷ്യരെക്കൊണ്ടു സമ്മതി
പ്പിക്കുന്നതു അത്യന്തം പ്രയാസമായ ഒരു കായ്മാണെ
ന്നുള്ളതിനു സംശയമില്ല. എന്നാൽ ഉത്തരരാമചരിതം
ഒരു സാധാരണഗ്രന്ഥമല്ല. മഹാകവിയായ ഭവഭൂതിയു
ടെ ബുദ്ധിവിശ്രുതിയും കവിതാചാതുര്യവും മുഴുവനും
പ്രതിഫലിച്ചു കാണുന്ന ഒരു ഗ്രന്ഥമാണു്. പിന്നെ മൂ
ലഗ്രന്ഥം സംസ്കൃതഭാഷയിലാണു്. നിങ്ങളുടെ പരിഭാ

ഷ, ഇനിയും അസംസ്കൃതമായിരിക്കുന്ന മലയാളഭാഷയിലാണ്. ഈ സ്ഥിതിയിൽ മൂലഗ്രന്ഥത്തിലുള്ള താല്പര്യങ്ങളേ പരിഭാഷയിൽ ഏകദേശം വരുത്തി ഒരുവിധം മലയാളികളെ രസിപ്പിച്ചാൽതന്നെ, നിങ്ങൾ അതിയോഗ്യനും ബുദ്ധിശാലിയുമായ ഒരാളാണെന്നു നിസ്സംശയം പറയേണ്ടതാണ്. കായ്യം ഇങ്ങനേയായിരിക്കേ, ഈ സാല്പഭാഷയായ മലയാളത്തിൽ സംസ്കൃതവാക്കുകളെ കഴിയുന്നിടത്തോളം ചുരുക്കി ഉപയോഗിച്ച്, സംസ്കൃതത്തിൽ അത്യന്തം പ്രതിപ്പെട്ടിരിക്കുന്ന ഒരു ഗ്രന്ഥമായ ഉത്തരരാമചരിതത്തെ ആ ഗ്രന്ഥത്തിലുള്ള ജീവനെ ഒട്ടൊടിയാതെ വെളിപ്പെടുത്തി പരിഭാഷപ്പെടുത്തിയതു കണ്ടു ഞാൻ അത്യാശ്ചര്യപ്പെട്ടുന്നു.

എന്റെ അഭിപ്രായത്തിൽ, ഒരു ഭാഷയെ സരസമായും സരളമായും ഉപയോഗപ്പെടുത്തുന്നതിനു് ഒരു കവിക്കുള്ള സ്വാതന്ത്ര്യത്തെ സംബന്ധിച്ചിടത്തോളം ഒരു ഭാഷയിൽ പദ്യങ്ങളാൽ രചിക്കപ്പെട്ടിട്ടുള്ള ഒരു ഗ്രന്ഥത്തെ മറ്റൊരു ഭാഷയിൽ പദ്യരൂപേണ തന്നെ പരിഭാഷപ്പെടുത്തുന്നതു, നവീനമായ ഒരു കഥയെ പദ്യരൂപേണ എഴുതി ഉണ്ടാക്കുന്നതിനേക്കാൾ തുലോം പ്രയാസമായിട്ടുള്ളതാണെന്നാകുന്നു. സ്വതന്ത്രമായി കഥയെനിർമ്മിക്കുന്നവനു് പദങ്ങളുടേയോ വാക്യങ്ങളുടേയോ സരളതയ്ക്കുവേണ്ടി തന്റെ മനോയുക്തികളെ ചിലപ്പോൾ കുറേശ്ശേ ഭേദപ്പെടുത്തിക്കൊണ്ടുപോകാം. അങ്ങനെതന്നെ യുക്തികളുടെ ആവശ്യങ്ങൾക്കായി യഥേഷ്ടം പദങ്ങളേയും തിരഞ്ഞെടുക്കാം. തർജ്ജമക്കാരനു് ഈ

സ്വാതന്ത്ര്യം ലേശംപോലും ഇല്ല. ഭംഗിയുള്ള പദങ്ങൾ കിട്ടിയാലും കിട്ടുന്നില്ലെങ്കിലും മൂലഗ്രന്ഥത്തിലെ ഛായയെയല്ലാതേ, മറ്റു യാതൊന്നിനേയും അനുസരിച്ചു തന്റെ കവിതയ്ക്കു ഭംഗിവരുത്തുവാൻ യാതൊരു നിവൃത്തിയുമില്ല. അതുകൊണ്ടു ഭാഷയെ ഉപയോഗിക്കുന്നതിൽ അധികമാർഢ്യവും നൈപുണ്യവും കാണിക്കേണ്ടിവരുന്നതു നവീനമായി ഒരു ഗ്രന്ഥത്തെ ഉണ്ടാക്കുന്നവനേക്കാൾ ഒരു മൂലഗ്രന്ഥത്തെ തർജ്ജമ ചെയ്യുന്നവനാണെന്നുള്ളതിനു സംശയമില്ല.

നിങ്ങളുടെ തർജ്ജമയിൽ ഞാൻ കണ്ടിട്ടുള്ള ഗുണദോഷങ്ങളെ ചുരുക്കത്തിൽ താഴെ പറയുന്നു. എന്നാൽ "ഗുണദോഷം" എന്ന വാക്കിനെ ഇവിടെ സ്വഭാവം എന്നു മാത്രമേ അർത്ഥമെടുക്കേണ്ടു, അല്ലാതെ ഗുണങ്ങളും ദോഷങ്ങളും എന്നു പറവാനില്ല. പ്രസ്താവനയ്ക്കു യോഗ്യമായ യാതൊരു ദോഷങ്ങളും നിങ്ങളുടെ കവിതയ്ക്കില്ല. വല്ല ദോഷങ്ങളുമുണ്ടെങ്കിൽ അതു് ഏറ്റവും ലഘുവാണു്. എന്നാലും പാൽപായസം ധാരാളമായി കഴിക്കുന്ന ചിലർ അന്തർജ്ജടിമ ഉണ്ടാകാതിരിപ്പാൻ ഇടയ്ക്കിടേയോ കഴിച്ചവസാനിച്ചാലോ ശ്രുക്ഷരസമുള്ള പദാർത്ഥങ്ങളെ തൊട്ടുക്കൂട്ടുന്നതുപോലെ എന്റെ മനസ്സിൽ തോന്നിയ ദോഷലവങ്ങളെക്കുറിച്ചും ഇടയ്ക്കിടെ അല്പം സൂചിപ്പിച്ചേക്കാം.

നിങ്ങളുടെ മലയാം തർജ്ജമയ്ക്കു ഞാൻ ഒന്നാമതു കാണുന്ന അതിവിശേഷമായ ഗുണം നിങ്ങൾ കഴിയുന്നിടത്തോളവും പാടുള്ളിടത്തോളവും മലയാളഭാഷയിലുള്ള പദങ്ങളെത്തന്നെ ഉപയോഗിച്ചു കാണുന്നതിലാണു്.

സംസ്കൃതപദങ്ങളെ നിവൃത്തിയില്ലാതെ വരുന്ന ചിലേടങ്ങളിൽ മാത്രം അത്യാവശ്യത്തിൽ ഒട്ടും അധികരിക്കാതെ ഉപയോഗിച്ചിട്ടേയുള്ളൂ. ഇതു് അതിപ്രയാസമായിട്ടുള്ള ഒരു കായ്മാണെന്നു മാത്രമല്ല, നിങ്ങളുടെ തഞ്ജമ നിസ്സുല്യമായ വിധം വിശേഷമാണെന്നു സർവ്വസമ്മതമാക്കുന്നതിനു മതിയായ ഒരു സംഗതിയായും ഇരിക്കുന്നു. സാധാരണ സംസ്കൃതഭാഷയിലുള്ള ഗ്രന്ഥങ്ങളെ ഭാഷയിലാക്കുന്നതിനു മണിപ്രവാളം എന്ന പേരു പറഞ്ഞുവരുന്നതു ഭാഷയിൽതന്നെ പദ്യങ്ങളും മുഴുവനുണ്ടാക്കുവാൻ കവികൾക്കുള്ള പ്രയാസം നിമിത്തമോ ഉപേക്ഷയാലോ സാമർത്ഥ്യക്കുറവുകൊണ്ടോ ആയിരിക്കേണമെന്നു ഞാൻ വിചാരിക്കുന്നു. ഒരു ഭാഷയിലുള്ള ഗ്രന്ഥം മറെറാരു ഭാഷയിലാക്കുന്നതു സാധാരണ ലോകത്തിൽ എല്ലാടവും ചെയ്തുവരുമാറുള്ളതാണു്. ഗ്രീക്കുഭാഷയിലോ ലാററിൻഭാഷയിലോ ഉള്ള ഒരു ഗ്രന്ഥത്തെ ഇംഗ്ലീഷ്ഭാഷയിൽ തഞ്ജമയാക്കുന്നതായാൽ, ആ തഞ്ജമയിൽ നിവൃത്തിയില്ലാത്ത ടിക്കിൽ ഒഴികെ ഇംഗ്ലീഷ്ഭാഷയല്ലാതെ ഗ്രീക്കോ ലാററിനോ കാണുകയില്ല. അധികമായി മൂലഗ്രന്ഥത്തിലെ ഭാഷയെ തഞ്ജമയിൽ കാണിച്ചാൽ തഞ്ജമകളുടെ ഭംഗിക്കു വളരെക്കുറവു വരും. ഇതിനു ഞാൻ നമ്മുടെ ഈ രാജ്യത്തിലുണ്ടാക്കിട്ടുള്ള ഒരു ഗ്രന്ഥത്തിൽനിന്നു ഒരു ദൃഷ്ടാന്തം പറയാം. രസികാഗ്രഗണ്യനും അതിബുദ്ധിമാനും ശൃംഗാരരസപ്രധാനമായ പദ്യകവനങ്ങളിൽ അത്യന്തവിദഗ്ദ്ധൻഎന്ന എന്റെ മനസ്സിൽ തീർച്ചയാക്കി വെച്ചിട്ടുള്ള ദേഹവുമായ കേരളവർമ്മ വലിയകോയിൽതമ്പുരാനവർകളുടെ പ്ര

സിദ്ധമായ അഭിജ്ഞാനശാകുന്തളത്തിൽനിന്നു ഞാൻ രണ്ടു ശ്ലോകങ്ങളെ ഇവിടെ ചേർക്കുന്നു. അതുകളെ വായിച്ചാൽ ഭാഷാന്തരം ചെയ്യുന്നതു എങ്ങനെ വേണ്ടതാണെന്നു് ബുദ്ധിയും രസികതാവുമുള്ള ഏവനും അറിവാൻ എളുപ്പത്തിൽ സാധിക്കും.

മൂലം

സരസിജമനുവിദ്ധം ശൈവലേനാപി രമ്യം
മലിനമപി ഹിമാംശോർല്ലക്ഷ്മലക്ഷ്മീം തനോതി
ഇയമധികമനോജ്ഞാ വല്കലേനാപി തന്വീ
കിമിവഹി മധുരാണാം മണ്ഡനം നാകൃതീനാം?

തർജ്ജമ

ഫുല്ലാബ്ജത്തിനു രമ്യതയ്ക്കു കുറവോ
പായൽ പതിഞ്ഞീടിലും?
പൊല്ലാന്നോരഴകല്ലയോ പനിമതി-
ക്കങ്കം കറുത്തെങ്കിലും?
മല്ലാക്ഷീമണിയാൾക്കു വല്കലമിതും
ഭൂഷിഷ്ണുശോഭാവഹം;
നല്ലാകാരമതിന്നലങ്കരണമാ-
മെല്ലാപ്പദാർത്ഥങ്ങളും.

ഇതിൽപരം ഭംഗിയായി കാളിദാസരുടെ ശ്ലോകത്തെ എങ്ങനെ പരിഭാഷപ്പെടുത്താൻ കഴിയും? എന്റെ മനസ്സിൽ മേൽകാണിച്ച മണിപ്രവാളശ്ലോകത്തിനു മൂലശ്ലോകത്തിന്റെ മാധുര്യത്തിൽ ഒരു ലേശം കുറവുണ്ടെന്നു തോന്നുന്നില്ല. ഈ ശ്ലോകത്തിനു ഇത്ര മാധുര്യം തോന്നുന്നതു് ബുദ്ധിശാലിയായ കോയിൽതമ്പുരാന്റെ ചർകം ഇത്തിരി മനസ്സിരുത്തി മലയാളഭാഷയിൽതു

ന്നെയുള്ള സരളങ്ങളായ പദങ്ങളാൽ ശ്ലോകത്തെ രചിച്ചതുകൊണ്ടാണെന്നുള്ളതിലേയ്ക്ക് എനിക്കു സംശയമില്ല. എനി ഞാൻ ആ ഗ്രന്ഥത്തിൽനിന്നുതന്നെ വേറെ ഒരു ശ്ലോകം എടുത്തു കാണിക്കുന്നു:—

മൂലം

ക്ഷാമ ക്ഷാമ കപോലമാനനമുരഃ
കാഠിന്യമുക്തസ്തനം
മദ്ധ്യഃ ക്ലാന്തതരഃ പ്രകാമവിനതാ-
വംസശ്ച ഛവിഃ പാണ്ഡുരാ
ശോച്യാച പ്രിയദർശനാ ച മദന-
ക്ലിഷ്ടേയമാലക്ഷ്യതേ
പത്രാണാമിവ ശോഷണേന മരുതാ
സ്പൃഷ്ടാ ലതാ മാധവീ.

തർജ്ജമ

താന്തം പ്രക്ഷാമഗണ്ഡം വദനമുരസിജം
മുക്തകാഠിന്യമേറ്റം
ക്ലാന്തം മദ്ധ്യപ്രദേശം വിനതമതിതരാം
തോളം നിറം പാണ്ഡുരാഭം
ചെന്താർബാണാത്തയായിട്ടിവളതിദയനീ-
യാച ദൃഷ്ടിപ്രിയാ മേ
കാന്താ ഘർമ്മാനിലേന ശ്ലഥിതദളകുലാ
മല്ലികാവല്ലികേവ.

ഈ ശ്ലോകവും "ഫുല്ലാബ്ജത്തിനു" എന്ന ശ്ലോകവും തമ്മിൽ ചേർത്തുനോക്കിയാൽ കാണുന്ന ഭേദം അല്പമോ? അതി സരസകവിയായ കോയിൽതമ്പുരാനവർ

കാരണം "ക്ഷാമക്ഷാമ കപോലം" എന്ന ശ്ലോകം മണിപ്രവാളീകരിക്കുമ്പോഴും "സരസിജമനുവിദ്ധം" എന്ന ശ്ലോകം ഭാഷയാക്കിയപ്പോഴുണ്ടായിരുന്ന ശ്ലഘ്നാന്തി ഉണ്ടായിരുന്നില്ലെന്നത് ഇപ്പോഴും സ്പഷ്ടമല്ലേ? "ക്ഷാമക്ഷാമകപോലം" എന്ന ശ്ലോകത്തിന്റെ തർജ്ജമ മുൻപേ പറഞ്ഞ ശ്ലോകത്തോളം രസിക്കുന്നുണ്ടോ? സംസ്കൃതഭാഷയിൽ കാളിദാസരുടെ രചനയുടെ മാധുര്യത്തിന്റെ സമത വരുത്തുവാൻ മറ്റൊരാൾക്കു വളരെ പ്രയാസമാണെന്നുള്ളതിനു സംശയമില്ലാത്തതാണല്ലൊ. "ക്ഷാമക്ഷാമകപോലം" എന്ന ശ്ലോകത്തിലെ താല്പര്യം സംസ്കൃതത്തിൽതന്നെ രണ്ടു പ്രകാരത്തിലുണ്ടാക്കിയ ഫലമാണു മേൽ കാണിച്ച തർജ്ജമയാലുണ്ടായതു്.

കണ്ടുനാളമഴകിൽതിരിച്ചുപദം രഥം
പിറകിൽ നോക്കിയും
കണ്ടുനായ് ശരഭയേന പുഷ്പമതു പൂവ്വ-
കായഗതമാക്കിയും

എന്നും മറ്റുമുള്ള അനിവ്വചനീയമായവിധം ലളിതങ്ങളായും കോമളങ്ങളായുമുള്ള പദ്യങ്ങളെ ശുദ്ധമലയാളത്തിലുണ്ടാക്കി മലയാളപദ്യരചനാവിദ്യയെ അലങ്കരിപ്പിച്ച രസികശിരോമണിയായഈ കേരളവർമ്മതമ്പുരാനവർകൾ കുറെ ശ്രദ്ധവെച്ചു "മണിപ്രവാളം" എന്ന വാക്കിൽനിന്നു കിട്ടുന്ന സ്വതന്ത്രതയെ മാത്രം ഓർക്കാതേയും കഴിയുന്നിടത്തോളം സംസ്കൃതപദങ്ങളെ ചേർക്കാതേയും ശൃംഗാരരസപ്രധാനമായ തന്റെ വലിയ ബുദ്ധിയെ നിത്തി ശാകുന്തളം മുഴുവനും "മണി"കളെ വളരെ കുട്ടാതേ "പ്രവാള"ങ്ങളെക്കൊണ്ടുതന്നെ രചിച്ചിരു

ന്നുവെങ്കിൽ, "അഭിജ്ഞാനശാകുന്തള"ത്തിനു തുല്യമായി ശൃംഗാരവിഷയത്തിൽ ഒരു പദ്യപ്രബന്ധം മലയാളഭാഷയിൽ ഉണ്ടാവുകയില്ലായിരുന്നു. എന്നാൽ മലയാളികളുടെ നിർഭാഗ്യവശാൽ ആ മഹാനുഭാവനായ തമ്പുരാനവർകൾ എടക്കിടേ പലേ ശ്ലോകങ്ങളിലും അധികമായി സംസ്കൃതപദങ്ങൾ ഇട്ടു നിറച്ചുകളഞ്ഞു. "മണിപ്രവാളമല്ലേ? അങ്ങനേ ആവുന്നതിനു് വിരോധമില്ലല്ലോ" എന്നുള്ള സമാധാനം മതിയാകുമെന്നു് ഉറച്ചിട്ടായിരിക്കാം ഇങ്ങനേചെയ്തതു്.

എന്നാൽ നിങ്ങളുടെ പരിഭാഷപ്പെട്ടത്തൽ, പരിഭാഷപ്പെട്ടത്തൽതന്നെയാണു്. ഇതാണു നിങ്ങളുടെ കവിതക്കുള്ള ഒരു വലിയ യോഗ്യത. നിവൃത്തിയില്ലാതെവന്ന ചില ദിക്കുകളിലല്ലാതെ സംസ്കൃതപദങ്ങളെ നിങ്ങൾ ഉപയോഗിച്ചിട്ടേ ഇല്ല. പിന്നെ ചിന്തിപ്പാനുള്ളതു്, ശ്ലഭ്യമലയാളത്തിലാകയാൽ നിങ്ങളുടെ ശ്ലോകങ്ങൾക്കു മൂലഗ്രന്ഥത്തിലുള്ള ശ്ലോകങ്ങളുടെ മാധുര്യം വന്നിട്ടുണ്ടോ എന്നാണു്. അധികം ശ്ലോകങ്ങൾക്കും സംസ്കൃതഗ്രന്ഥത്തിലെ ശ്ലോകങ്ങളെപ്പോലെതന്നെ മാധുര്യം വന്നിട്ടുണ്ടു്. "മാധുര്യം" എന്നു പറഞ്ഞാൽ എന്താണു് അതിന്റെ അർത്ഥം എന്നു ചോദിച്ചാൽ, പറഞ്ഞു മനസ്സിലാക്കുവാൻ പ്രയാസമാണല്ലോ. തേനിന്റെ രസം എന്താണെന്നു വ്യവഹാരമായാൽ, തേനിനെ ആസ്വദിപ്പിച്ചു രസം മനസ്സിലാക്കുന്നതുപോലെ, നിങ്ങളുടെ കവിതയിലുള്ള മാധുര്യത്തെ അറിയിക്കുന്നതു് ആ കവിതയിലുള്ള നല്ല ഭാഗങ്ങൾ മൂണ്ടിക്കാണിച്ചു വായിച്ചു രസിച്ചുകൊൾവാൻ പറയുകമാത്രമേ നിവൃ

ത്തിയുള്ളൂ. കവിത ബഹുസരളമായിരിക്കുന്നു, മൃദുളമായിരിക്കുന്നു, ലളിതമായിരിക്കുന്നു എന്നും മറ്റും പറഞ്ഞതുകൊണ്ടു സ്വാനുഭവമായ അറിവു വരുത്തുവാൻ പ്രയാസം. അതുകൊണ്ടു എനിക്കു നിങ്ങളുടെ ഭാഷയിൽ ഭവഭൂതിയുടെ സംസ്കൃതശ്ലോകങ്ങളോളംതന്നെ മാധുര്യം വന്നു എന്നു തീർച്ചയായി തോന്നീട്ടുള്ള ശ്ലോകങ്ങളിൽ രണ്ടെണ്ണം മാത്രം ഇവിടെ ചേർക്കുന്നു:—

മൂലം

അനിയതരുദിതസ്മിതം വിരാജൽ-
കതിപയകോമളദന്തകുഡ്മളാഗ്രം
വദനകമലകം ശിശോഃ സ്മരാമി
സ്ഖലദസമഞ്ജസമുജ്ജല്പിതം തേ.

തർജ്ജമ

ചിരിക്കും മദ്ധ്യത്തിൽ കരയുമിതിനേതും
നിയമമി-
ല്ലരയ്ക്കും തെറ്റിക്കൊണ്ടമൃതസമമ-
സ്പഷ്ടമൊഴിയെ
സ്ഫുരിച്ചുള്ളം കാണാം ചില ചെറിയ പല്ലി-
ങ്ങനെ ലസി-
ച്ചിരിക്കും ബാല്യേ നിൻ മുഖകമലമോർക്ക-
ന്നിതതു ഞാൻ.

മൂലം

ത്വോലോല്ലോലക്ഷുദിതകരുണോ-
ജ്ജൃംഭണേസ്തംഭനോത്ഥം
യോയോയത്നഃ കഥമപിമയാ-
ധീയതേ താ തമന്തഃ

ഭിത്വാ ഭിത്വാ പ്രസരതി ബലാൽ
കോപി ചേതോവികാര-
സ്തോയസ്യേവാപ്രതിഹതരയഃ പ്രേരകം
സൈകതം സേതുമോഘഃ

തർജ്ജമ

തള്ളിത്തിങ്ങിക്കലങ്ങിപ്പെരുകുമഴലിനെ-
ത്തെല്ലൊതുക്കുന്നതിന്നാ-
യുള്ളത്തിൽ തൽക്ഷണംഞാൻ പലവിധമിഹചെ-
യ്യുന്ന യത്നത്തെയെല്ലാം
വെള്ളത്തിൽ വേഗമേറും ഗതി മണലണയെ-
ത്തട്ടിനീക്കുന്നപോലെ-
ത്തള്ളിത്തള്ളിപ്പരക്കുന്നിതു ബത വലുതാ-
യുള്ള ചേതോവികാരം.

മേൽ രണ്ടാംശ്ലോകത്തിൽ നിങ്ങളുടെ ഭാഷയിൽ ഉപമ മുമ്പിൽവന്നു നാലാം പാദം അവസാനിച്ചതു്, ശ്ലോകത്തിലേ പ്രധാന ക്രിയയോട്ടക്രടി ആകയാലും ക്ലിഷ്ടതാലേശം ഇല്ലാത്ത ലളിതമായുള്ള യമകപ്രയോഗത്താലും മൂലശ്ലോകത്തേക്കാൾ അല്പം വിശേഷവിധിയായ ഒരു ഭംഗി തോന്നുന്നു എന്നു ഞാൻ പറഞ്ഞാൽ വേത്രിയുടെ കവിതയെ നിന്ദിച്ച ഒരു മഠാളനായ പാപിയാണെന്നു എന്നെ ആരെങ്കിലും ശകാരിക്കുമോ എന്നു സംശയിക്കുന്നു. എന്നാൽ വാസ്തവത്തിൽ ഈ ശകാരത്തെ എനിക്കു ലേശം ഭയമില്ല. അതുകൊണ്ടുതന്നെയാണു് പറഞ്ഞതു്. കാളിദാസരുടേയും വേത്രിയുടേയും ശ്രീഹർഷന്റേയും മറ്റും സകല ശ്ലോകങ്ങളും ഒരുപോലെ അത്യന്തം ഭം

ഗിയുള്ള ശ്ലോകങ്ങളാണെന്ന ഭക്തിവിശ്വാസത്തോടുകൂടി വിചാരിച്ചവരുന്നവരിൽ ഒരുവനല്ല ഞാൻ. ഈ മഹാകവികളുടെ ശ്ലോകങ്ങളിലും ചിലതു് അധികം ഭംഗിയായി എന്നു പറവാൻ പാടില്ലാത്തവിധം ഉണ്ടായി എന്നു വന്നേക്കാം. ഇവക്കെല്ലാവക്കും കവനത്തിൽ മാനുഷീകമായ ശക്തിയിൽ അധികം ഒന്നും ഉണ്ടായിരുന്നു എന്നു എനിക്കു വിശ്വാസമില്ല. ആ ശക്തി ഇപ്പോഴുള്ള മനുഷ്യക്കും ഉള്ളതാകയാൽ ഇപ്പോഴുള്ള മഹാപ്രതിഭാസമ്പന്നരായ മനുഷ്യരുണ്ടാക്കുന്ന ഒരു ശ്ലോകം മുൻപുള്ള പ്രസിദ്ധശ്ലോകങ്ങളിൽ അധികം നന്നായി എന്നു ചിലപ്പോൾ വന്നേക്കാമെന്നുള്ളതു കേവലം അസംഭവ്യമായ ഒരവസ്ഥയാണെന്നു ഞാൻ വിചാരിക്കുന്നില്ല. അതിമധുരങ്ങളായ ശ്ലോകങ്ങൾ ഇനിയും മേൽ കാണിച്ചതുകൂടാതെ പലതും നിങ്ങളുടെ തർജ്ജമയിൽ ഞാൻ കണ്ടിട്ടുണ്ടു്. എന്നാൽ മാധുര്യത്തെ സംബന്ധിച്ചിടത്തോളം വല്ലദോഷവും നിങ്ങളുടെ കവിതയ്ക്കു പറയണമെങ്കിൽ, ഗദ്യങ്ങൾ തർജ്ജമയാക്കിയതിനു കുറെക്കൂടി ഭംഗിവരുത്താമായിരുന്നു എന്നു മാത്രമാണു്. മഹാകവിയായ ഭവഭൂതിയുടെ സകല ശ്ലോകങ്ങളിലും ഉള്ള മാധുര്യം നിങ്ങളുടെ തർജ്ജമയിലുള്ള സകല ശ്ലോകങ്ങൾക്കും ഒരുപോലെ വന്നിട്ടില്ലെന്നു പറയുന്നതുകൊണ്ടു നിങ്ങളുടെ കവിതയ്ക്കു യാതൊരു ന്യൂനതയും വരുന്നതല്ലല്ലോ. തർജ്ജമയിലെ ശ്ലോകങ്ങളിൽ അധികഭോഗവും മൂലഗ്രന്ഥത്തിലെ സംസ്കൃതശ്ലോകങ്ങളോടു തുല്യമധുരങ്ങളായിരിക്കുന്നു എന്നു വന്നാൽ, അതിൽപരം നിങ്ങളുടെ കവിതയുടെ യശ്ശസ്സിനു മറെന്തുവേണം? ഇങ്ങനേ വന്നിട്ടുണ്ടു

ന്നാണു എന്റെ താഴ്മയുള്ള അഭിപ്രായത്തിൽ തോന്നുന്നതു്. ഈ അഭിപ്രായം യോഗ്യരായ ജനങ്ങൾക്കെല്ലാം സമ്മതമാവുന്നപക്ഷം, നിങ്ങളുടെ പ്രയത്നം സഫലംതന്നെ. പിന്നെ,നിങ്ങളുടെ തർജ്ജമയ്ക്കു ഞാൻ കാണുന്ന ഒരു വിശേഷഗുണം അതിലെ ശ്ലോകങ്ങളിൽ രണ്ടു നാലെണ്ണമൊഴികെ ശേഷം ഉള്ളതു മുഴുവനും മൂല ഗ്രന്ഥത്തിലെ ശ്ലോകങ്ങളുമായി ചേർത്തു നോക്കുമ്പോൾ കാണപ്പെടുന്ന അഭേദമായ ഒരു കൃത്യതയാണു്. "കൃത്യത" എന്ന വാക്കിനു ഇവിടെയുള്ള അർത്ഥം ഞാൻ വെച്ചിട്ടുള്ളതുതന്നെ നിങ്ങളും ഗ്രഹിക്കുമെന്നു ഞാൻ വിശ്വസിക്കുന്നു. നിങ്ങളുടെ തർജ്ജമയിലെ അധികം ശ്ലോകങ്ങളും മൂലഗ്രന്ഥത്തിലെ ശ്ലോകങ്ങളുടെ താല്പര്യത്തെമാത്രമല്ല കാണിക്കുന്നതു്; മിക്കവാറും ശ്ലോകങ്ങളും പദംപ്രതിയായുള്ള തർജ്ജമയായി കാണപ്പെടുന്നു. ഇതിനു ഒരു ദൃഷ്ടാന്തം മാത്രം ഇവിടെ പറയാം:—

കിമപികിമപിമന്ദം മന്ദമാസക്തിയോഗാ-
ദവിരളിതകപോലം ജല്പതോരക്തമേണ
അശിഥിലപരിരംഭവ്യാപൃതൈകൈകദോഷ്ണോ-
രവിദിതഗതയാമാ രാത്രിരേവ വ്യരംസീൽ.

ഈ പ്രസിദ്ധശ്ലോകത്തെ നിങ്ങൾ താഴെ പറയും പ്രകാരം തർജ്ജമചെയ്തിരിക്കുന്നു.

നാമോരോ ഭുജവല്ലികൊണ്ടു ദൃഢമാ-
യാലിംഗനം ചെയ്തതി-
പ്രേമത്തോടു കവിൾത്തടം കവിളതിൽ
ചേർത്തിരുന്നും മന്ദമായ്

സാമോദം ക്രമമെന്നിയേ പലതു മ-
ന്നൊട്ടൊട്ടു ചൊല്ലും വിധൗ
യാമം പോയതറിഞ്ഞിടാത്തവിധമായ്-
ത്തന്നേ കഴിഞ്ഞൂ നിശാ.

ഇതിലധികം കൃത്യമായി ഒരു സംസ്കൃതശ്ലോകത്തിനെ എങ്ങിനെ പരിഭാഷപ്പെടുത്തും? ഇങ്ങനെ "കൃത്യ"മായുള്ള പരിഭാഷയിൽ മൂലശ്ലോകത്തിനുള്ള മാധുര്യവും ക്രൂടി വന്നതോത്തു്, ഞാൻ അത്ഭുതപ്പെടുന്നു. എന്നാൽ ദുർല്ലഭം ചില ശ്ലോകങ്ങളിൽ ചില ദിക്കിൽ മൂലഗ്രന്ഥത്തിലെ ശ്ലോകങ്ങളിൽനിന്നു അല്പം ഭേദമായി തർജ്ജമ ചെയ്തപോയിട്ടുണ്ടു്. ഇതു പദങ്ങൾക്കു മാത്രമാണു്. അർത്ഥത്തിനും താല്പര്യത്തിനും ലേശം ഭേദം ഒരിടത്തും വന്നിട്ടില്ല. പദങ്ങളിൽതന്നെ വളരെ ദുർല്ലഭമായിട്ടേ കാണുന്നുള്ളൂ. എന്നാൽ അങ്ങനെ ദുർല്ലഭമായിട്ടുക്രൂടി, ഇങ്ങനെ അതിവിശേഷമായുള്ള തർജ്ജമയിൽ വന്നുക്രൂടാത്തതാണെന്നു ഞാൻ ഒരു ദോഷം പറയുന്നു. ദോഷം പറയണമെന്നു ശാഠ്യം പിടിച്ചാൽ, ഇങ്ങനെ വല്ലതെങ്കിലും പറയാതെ കഴിയുമോ?

പിന്നെ, നിങ്ങളുടെ തർജ്ജമയുടെ മറെറാരു ഗുണം അതിൻെറ ചുരുക്കം ആകുന്നു. ഒരു വാക്കുകൊണ്ടു് അർത്ഥം സ്ഫുരിപ്പിക്കാവുന്ന ദിക്കിൽ രണ്ടു വാക്കുകളം ചേത്തു അർത്ഥത്തെ സ്ഫുരിപ്പിച്ചതായി ഞാൻ ഒരിടത്തും കണ്ടിട്ടില്ല. ഈ ഗുണംകൊണ്ടു ശ്ലോകങ്ങളം അതികൃതകമായിത്തീന്നിരിക്കുന്നു.

ഇതുവരെ രവിവംശം ശ്രദ്ധാമായ് ശ്രവിച്ചു കാത്തു
ക്ഷിതിപതികം മഹാന്മാരായ മൽപൂർവ്വ രെല്ലാം
അതിലൊരു മലിനത്വം ഞാൻനിമിത്തം ഭവിച്ചാൽ
ക്ഷിതിയിലധമധന്യൻ ഹന്ത ഞാൻതന്നെ നിന്ദ്യൻ

ഈവക ചെറിയ ചെറിയ കോമങ്ങളായ പദങ്ങളാൽ രചിക്കപ്പെട്ട ശ്ലോകങ്ങളും ഭംഗിയായി ചൊല്ലികേട്ടു രസിക്കുമ്പോഴാണ്, കവിയെ ബഹുമാനിക്കാതെ ഇരിപ്പാൻ നിവൃത്തിയില്ലാതെ വരുന്നതു്.

ആകപ്പാടെ നിങ്ങളുടെ കവിതാവാസനയും ബുദ്ധിവിഭവശക്തിയും അത്യന്തവിശേഷമെന്നേ ഞാൻ പറയുന്നുള്ളൂ. നിങ്ങളുടെ അതിവിശേഷമായ പദ്യപരിതോഷകളും, വിദുഷിയും ബുദ്ധിക്കു അത്യന്തസരസതയും ശ്രീ ഗാരവുമുള്ള ദേഹവുമായ ഇക്കാവമ്മയുടെ അതിലളിതങ്ങളായി അത്യന്തമധുരങ്ങളായുള്ള ശ്ലോകങ്ങളും എന്റെ മനസ്സിനെ ആഹ്ലാദിപ്പിച്ചതിനു അളവില്ല. നിങ്ങളുടേയും ആ സ്ത്രീരത്നത്തിന്റേയും കോമളങ്ങളായ പദ്യകവനങ്ങളെ "സംഭവന്തു മമ ജന്മജന്മനി" എന്നു ഒരാൾ പറഞ്ഞതുപോലെ, വായിച്ചുരസിപ്പാൻ ജഗദീശ്വരൻ എല്ലായ്പോഴും എനിക്കു സംഗതിവരുത്തട്ടെ.

ഞാൻ ആദ്യം വിചാരിച്ചതിൽ അധികം എഴുതി. ഇതു് നിങ്ങളുടെ കവിതയിൽ എനിക്കുള്ള ഭ്രമം നിമിത്തമാണു്. അതിബുദ്ധിമാനായിരിക്കുന്ന നിങ്ങൾ അധികകാലം അരോഗദൃഢഗാത്രനായി ജീവിച്ചിരിക്കേണമെന്നു ദൈവത്തെ പ്രാർത്ഥിച്ചുകൊണ്ടും, കവിതയുടെ

ഇതു വാസനയും വിദഗ്ദ്ധതയുമുള്ള നിങ്ങൾ ഇനിയും മലയാളികളുടെ അറിവിനും വിനോദത്തിനുമായി സംസ്കൃതഗ്രന്ഥങ്ങളെ പരിഭാഷപ്പെടുത്തുമെന്നുള്ള വിശ്വാസത്തോടും, ഈ കത്തിനെ ഇവിടെ അവസാനിപ്പിക്കുന്നു. "പ്രസന്നരാഘവം" നിങ്ങൾ ഒന്നു തർജ്ജമചെയ്തു കണ്ടാൽ കൊള്ളാമെന്നു എനിക്കു വളരെ ആഗ്രഹമുണ്ട്. ഇതിനെക്കുറിച്ചു് നിങ്ങൾ എന്തു വിചാരിക്കുന്നു എന്നു് അറിവാനും ആഗ്രഹിക്കുന്നു.

എന്നു്,

ഒ. ചന്തുമേനോൻ.

———

DC Library
000003886
LS C36